T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK

BECERİ TEMELLİ ETKİNLİK KİTABI

12

Bilim ve teknolojide yaşanan hızlı değişim, bireyin ve toplumun değişen ihtiyaçları, öğrenme öğretme teori ve yaklaşımlarındaki yenilik ve gelişmeler bireylerden beklenen rolleri de doğrudan etkilemiştir. Günümüzde bilgiyi üreten, günlük hayatında kullanabilen, problem çözebilen, eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, iletişim becerilerine sahip, empati yapabilen vb. niteliklerdeki bireylerin yetiştirilmesi hedeflenmektedir. Anlaşılacağı üzere bireyden yalnızca bilgi sahibi olması değil, belli becerileri kazanması ve bu becerileri hayatının her alanında kullanması beklenmektedir.

Çağımızın becerilerinin öğrenciler tarafından benimsenmesi, içselleştirilmesi ve yaşama aktarılması için beceri temelli uygulamalara yer veren öğrenme süreçlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle öğrencilere bilgi edinmenin yanı sıra bilgiyi beceriye dönüştürmelerini sağlayacak faaliyetler planlanmalıdır. Bu amaçla hazırlanan etkinlik kitabında öğretim programındaki kazanımlar doğrultusunda belirlenen bilgi ve becerilerin öğrencilere bütünleşik bir biçimde kazandırılması hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda konu içeriğine uygun beceri kazandırmaya yönelik etkinlikler tasarlanmıştır. Beceri kazanma süreci karmaşık olduğundan öğrencilerin becerileri yeni durumlara aktararak sürekli kullanmasını sağlamak amacıyla aynı becerinin farklı durumlarda kullanımını içeren farklı konu içeriğine sahip etkinliklere yer verilmiştir. Etkinlikler basitten karmaşığa olacak şekilde sıralanmıştır.

Etkinlik kitabında yer alan etkinliklerin bazılarının bireysel, bazılarının grupla yapılması bazı etkinliklerinin iş birliğine dayalı olması, bazı etkinliklerde teknolojinin ön plana çıkarılması öğrencilerde farklı becerilerin geliştirilmesini sağlayacaktır. Etkinliklerin genellikle farklı kategoride farklı becerileri geliştirmeye uygun hazırlanmasının yanında çoğu etkinlikte günlük hayatla ilişki kurulmasına ve öğrencilerde ilgi uyandıracak düzeyde olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca kalıcı ve anlamlı öğrenmeyi sağlamak için etkinliklerde öğrencilerin sürece aktif katılması, sorumluluk alması da beklenmektedir.

Etkinliklerin öğrencilerimiz için yararlı olması dileğiyle...

12. SINIF

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILAP TARİHİ ve ATATÜRÇÜLÜK

ETKİNLİKLER LİSTESİ

1. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
1	12.1.1.	Mustafa Kemal'in Doğduğu Kent: Selanik	3
2	12.1.1.	Bir Zamanlar Öğrenciydi	5
3	12.1.2.	Kaybedilen Rumeli Diyarı	7
4	12.1.2.	Dönüşü Olmayan Göç	9
5	12.1.3.	Savaş Ve Siyaset-Dünya Savaşıyor	11
6	12.1.3.	Kara Altın	13
7	12.1.4.	Savaş Başladı-Savaş Bitti	15
8	12.1.4	Savaş Ve Sonrası	17

2. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
9	12.2.1.	Adsız Kahramanlar	19
10	12.2.1.	Mücadele Başlıyor	21
11	12.2.2.	Nâsıhat Heyeti	23
12	12.2.2.	Milli İrade	25
13	12.2.3.	Sevr Paylaşımı	27
14	12.2.3.	Sevr'de İzmir	29
15	12.2.4.	Hürmetle Eğiliniz	31
16	12.2.4.	Cenub-İ Garbi Kafkas Hükûmeti	33
17	12.2.5.	Bağımsızlık Yolunda Adımlar	35
18	12.2.5.	Kahraman Türk Kadınları	37
19	12.2.6.	Tapu Senedimiz: Lozan	39
20	12.2.6.	Ölüm Fermanından Bağımsızlık Tesciline	41
21	12.2.7.	Türkün Ateşle İmtihanı	43
22	12.2.7	İstanbul-Ankara	45

3. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
23	12.3.1.	Atatürk İlkelerini Anlamak	47
24	12.3.1.	Çağdaş Türkiye Cumhuriyeti'nin Temeli Atatürk İlkeleri	49
25	12.3.2.	Cumhuriyetin Anayasası	51
26	12.3.2.	Yaşasın Cumhuriyet	53
27	12.3.3.	Yeni Devlet-Yeni Toplum	55
28	12.3.3.	Türk Toplumu Değişiyor	57
29	12.3.4.	Eğitim Ve Kültür Alanında İnkılaplar	59
30	12.3.4.	İlkeler Ve İnkılaplar	61
31	12.3.5.	Değişiyoruz-Gelişiyoruz	63
32	12.3.5.	Çağdaş Türkiye	65
33	12.3.6.	Ekonomik Bağımsızlık	67
34	12.3.6.	Ekonomik Kalkınma	69
35	12.3.7.	Sağlık Ve Sosyal Yardım Bakanlığı	71
36	12.3.7.	Halk Sağlığı	73
37	12.3.8.	Akıl Ve Bilim	75
38	12.3.8	Büyük Deha	77

4. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
39	12.4.1.	Demokratikleşme Yolunda Adımlar	79
40	12.4.1.	İlelebet Cumhuriyet	81
41	12.4.2.	Boğazlarda Tam Hâkimiyet	83
42	12.4.2.	Bölgesel İşbirliği: Balkan Antantı	85
43	12.4.3.	Barışa Son Veren "Barış"Lar	87
44	12.4.3.	Kara Perşembe	89

5. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
45	12.5.1.	Güç Kimde?	91
46	12.5.1.	Savaşta Teknoloji	93
47	12.5.2.	Dünya'da Savaş, Türkiye'de Ekonomik Sıkıntılar	95
48	12.5.2.	Savaş Ve Diplomasi	97
49	12.5.3.	Yeni Dünya Düzenine Doğru	99
50	12.5.3.	Şekillenemeyen Ortadoğu	101

6. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
51	12.6.1.	Halkın Oyu İle Değişen İktidar	103
52	12.6.1.	Göç Ve Kentleşme	105
53	12.6.2.	Soğuk Savaş Dönemi	107
54	12.6.2.	Kuzey Yıldızları	109
55	12.6.3.	Ulaşım Politikasında Değişiklik	111
56	12.6.3.	Tarım Ve Toplum	113

7. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
57	12.7.1.	Ne Savaş Ne Barış	115
58	12.7.1.	Kazanan Kim?	117
59	12.7.2.	Kıbrıs	119
60	12.7.2.	Türkiye Ve Komşuları	121
61	12.7.3.	1982 Bankerler Krizi	123
62	12.7.3.	Türkiye'de Popüler Müzik	125

8. ÜNİTE

Etkinlik No	Kazanım No	Etkinlik Adı	Sayfa No
63	12.8.1.	Renkli Dünya	127
64	12.8.1.	Yer-Yurt Arayışı	129
65	12.8.2.	Dağlık Karabağ	131
66	12.8.2.	Doğu Akdeniz'de Neler Oluyor	135

Cevap Anahtarları	138
Kaynakça	151
Görsel Kaynakça	153

1. ÜNİTE > 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.1: Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı'na kadarki eğitim ve askerlik hayatını içinde bulunduğu toplumun siyasi, sosyal ve kültürel yapısı ile ilişkilendirir.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi — *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**MUSTAFA KEMAL'İN DOĞDUĞU KENT: SELANİK**	20 dk.
Amacı	Mustafa Kemal'in yetişmesinde yaşadığı çevrenin etkisini analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

SELANİK

Mustafa Kemal bir Makedonyalıydı. Doğum yeri, vilayetin denize açıldığı kozmopolit bir liman olan Selanik, doğum tarihi ise 1881'di. Hıristiyanların Müslümanlara ve Yunanlılara, Slavların Türklere ve birbirlerine karşı ayaklandıkları, Rumeli'nin tümünü oluşturan çeşitli unsurların birbirinden kopup dağıldıkları bir tedirginlik çağı... Millî duyguları kabarmış olan bu topluluklar, imparatorluktan silkinip kurtulmaya ve ülkeyi Yunanistan, Bulgaristan ve Sırbistan yararına kesip biçmeye çalışıyorlardı. Yayılma isteği peşinde koşan büyük devletler, birbirlerine rakip Rusya ve Avusturya-Macaristan imparatorlukları, bitişik sınırları arkasında entrikalar çeviriyor, uydularını ayaklandırıyor, vakti gelince harekete geçip bölgeyi istila için hazırlık yapıyorlardı. İngiltere toprak kazanmak için değilse bile, daha doğudaki sömürgeleriyle olan ulaşım yollarını koruyabilmek için bir kuvvet dengesi kurmak çabasındaydı. Böylece Mustafa'nın doğduğu sıralarda, bir zamanlar Batı nasıl Doğu'nun önünde dize gelmişse, Doğu da Batı'nın önünde dize geliyor ve Osmanlı İmparatorluğu, gerileyiş ve çöküşüne doğru hızla kayıyordu.

Dağ eteklerinden yukarıya doğru tırmanan, büyük, durgun körfezinin sularına yayılan Selanik, çevresindeki Roma, Bizans ve Türk surlarının sınırlarını çoktan aşmış, çağdaş Batı ölçüsündeki rıhtım ve bulvarları boyunca gelişmeye başlamıştı. Coğrafya durumu ve bundan doğan tarihi, ona kozmopolit bir şehir niteliği vermişti. Yıkık istihkâmlarının üzerindeki karmakarışık çatıların arasından minareler ve çan kuleleri yükselirdi. Halkı, kat kat yaşar gibiydi. Müslüman mahallesi en yukarıdan, tepeyi çevreleyen Orta Çağ surlarından başlar, Arnavut kaldırımlı, dik, dolambaçlı sokaklardan meydana gelen bir labirent hâlinde aşağıya doğru inerdi. Bunun altında ve limanın çevresinde, nüfusun aşağı yukarı yarısını oluşturan Museviler otururlardı. Rum Mahallesi, ikisi arasında, şehrin merkezini kaplar; çevresinde de denizle dağ arasında çeşitli yönlere doğru Bulgar, Ermeni, Ulah ya da Çingenelerin ve en önemlisi her milletten Frenklerin mahalleleri uzanırdı. Frenkler İngiltere, Fransa, Almanya, Avusturya, İtalya ve Portekiz'in zengin tüccarlarıyla güçlü konsoloslarıydı.

Lord Kinross, Atatürk (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Mustafa Kemal'in yetiştiği dönemde Balkanlardaki genel siyasi durum hakkında neler söylenebilir?

2. Selanik'in o dönemlerdeki siyasi, sosyal ve kültürel yapısı dikkate alındığında bunların Mustafa Kemal'in karakteri üzerindeki etkileriyle ilgili hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

3. Mustafa Kemal'in doğduğu yıllarda Selanik, minareler ve çan kulelerinin bir arada yükseldiği, farklı kültürlere sahip insanların beraberce yaşadığı bir şehirdir. Bu durumu dikkate alarak Balkan Savaşlarının ardından Selanik'in Yunanistan tarafından ele geçirilmesinde etkili olan siyasi düşünce hakkında neler söyleyebilirsiniz?

4. Sizce tarihe yön vermiş kişilerin düşünce tarzlarının gelişiminde yaşadıkları coğrafyanın ve çağın etkileri nelerdir? Görüşlerinizi açıklayınız.

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

1. ÜNİTE > 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.1: Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı'na kadarki eğitim ve askerlik hayatını içinde bulunduğu toplumun siyasi, sosyal ve kültürel yapısı ile ilişkilendirir.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**BİR ZAMANLAR ÖĞRENCİYDİ**	20 dk.
Amacı	Mustafa Kemal'in öğrenim hayatını ve Osmanlı Devleti'nin eğitim sistemini analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

Görsel 1: Kurmay Yüzbaşı Mustafa Kemal

MUSTAFA KEMAL'İN ÖĞRENİM HAYATI

Mustafa okul çağına gelince anne ile baba arasında görüş ayrılığı belirdi. Geleneklere bağlı olan annesi onun dinî törenle, ilâhîlerle mahalle mektebine gitmesini istiyordu. Aydın görüşlü olduğu anlaşılan babası ise onun yeni açılan ve modern eğitim yapan Şemsi Efendi İlkokulunda eğitim görmesini arzu ediyordu. Neticede baba olayı diplomatça çözümledi. Mustafa önce ilâhîlerle, dinî törenle mahalle okuluna başladı, birkaç gün sonra da oradan alınarak yeni öğretim metotları uygulayan Şemsi Efendi okuluna başladı.

İlköğrenimini Şemsi Efendi okulunda tamamladıktan sonra Selânik Mülkiye Rüştiyesine (ortaokul) başladı. Ancak burada öğrenciler arasındaki bir kavga dolayısıyla öğretmenlerinden birinin sert muamelesi yüzünden okulu terk etti. Selanik Askeri Rüştiyesinin sınavlarını kazanıp bu okula devam etti.

Atatürk'ün yetiştiği dönemde ülkede geleneksel yöntemlerle eğitim veren medreseler vardı. Aynı zamanda Batılı örneklerine göre kurulmuş, ordunun ihtiyacını sağlayan askerî okullar ile çeşitli meslek mensuplarını yetiştiren meslek okulları bulunuyordu. Ayrıca azınlıkların kendi cemaatlerine yönelik azınlık okulları vardı. Bunlar dışında da kapitülâsyonlardan yararlanarak açılan bazı yabancı okullar da faaliyetteydi. Okulların her biri kendi amaçları doğrultusunda öğrenci yetiştiriyordu.

Askerî okullar, zamanın en iyi devlet okulları kabul ediliyordu. Bu okullarda eğitim parasızdı ve dersler ihtisas sahibi öğretmenler tarafından verilmekteydi. Pozitif düşünceli, olayları objektif yorumlayabilen, vatansever öğrenciler yetiştirilmekteydi. Atatürk'ün yetişmesinde bu okulların özel bir yeri vardır.

Mustafa Kemal, Selanik Askerî Rüştiyesini başarı ile bitirdikten sonra Manastır Askerî İdadisine yazıldı. Harp Okuluna İstanbul'da 13 Mart 1899'da başladı. Harbiye öğrenimini tamamladıktan sonra Harp Akademisine girdi ve 1905 yılında kurmay yüzbaşı rütbesiyle mezun oldu.

Abdurrahman Çaycı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk
(Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Metinden hareketle Osmanlı Devleti'nin eğitim sistemi hakkında hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

2. Mustafa Kemal'in bir lider olarak yetişmesinde öğrenim gördüğü okulların rolü hakkında neler söyleyebilirsiniz?

3. Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü şehirlerin günümüzde hangi ülkelerin sınırları içerisinde yer aldığını aşağıdaki harita üzerinde gösteriniz.

4. Albert Einstein'ın "Bir ülkenin geleceği, o ülke insanlarının göreceği eğitime bağlıdır." Sözlerini Atatürk'ü göz önünde bulundurarak eğitimin önemiyle ilgili kısa bir metin yazınız.

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

1. ÜNİTE > 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.2: 20. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunu analiz eder.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı-Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**KAYBEDİLEN RUMELİ DİYARI**	20 dk.
Amacı	Balkan Savaşlarının sonuçlarını analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen haritaları ve metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

Harita 1: Balkan Savaşları öncesinde Osmanlı Devleti ve Balkan devletlerinin sınırları

Harita 2: Balkan Savaşları sonrasında Osmanlı Devleti ve Balkan devletlerinin sınırları

BALKAN SAVAŞLARI

Balkan devletlerinin hepsi, Balkan Savaşlarından az veya çok kazançla çıkmışlardır. Bu savaşlarda zarar gören sadece Osmanlı Devleti olup, Avrupa'daki topraklarının %83"ünü, nüfusunun %69"unu ve bunlara ilâveten devlet gelirlerinden önemli bir kısmı ile önemli ölçüde bir ziraat potansiyelini kaybetmiştir.

Sayın Enver Ziya Karal, Balkan yenilgisini, Osmanlı Devleti açısından, iç ve dış plân olarak iki ana başlıkta sonuçlandırır. Buna göre, iç plânda dört ana nokta üzerinde durur; 1) Sınırların daralması, 2) Prestij kaybı, 3) Ulusçuluk düşüncesinin uyanışı, 4) İttihat ve Terakki Partisi iktidarının kuvvetlenmesi. Dış planda ise, Asya'daki Osmanlı eyaletlerinin paylaşılması fikri ve Doğu Avrupa'da dengesizlik.

Bulgaristan ve Yunanistan'a bırakılan topraklarda yaşayan Türkler, yapılan antlaşma hükümlerine aykırı olarak idaresi altına girdikleri devletlerin hükümetleri veya ahalisi tarafından baskılara uğradılar ve gördükleri zulüm yüzünden bütün maddî varlıklarını bırakıp Osmanlı ülkesine sığınmak zorunda kaldılar.

1912 Ekiminden 1913 Ağustosu'na kadar yaklaşık on ay devam eden bu darbe sadece Osmanlı Devlet'ini değil, Balkan ve bütün Avrupa Büyük Devletlerini yakından ilgilendirmiş ve etkilemiştir. Rekabet ve çıkar çatışması içerisinde bulunan devletler, Balkanlardaki bu bunalım dolayısıyla bir defa daha karşılaşmışlar, bu da bloklar arasındaki gerginliği artırmış ve silahlanma yarışını hızlandırmıştır. Bu nedenlerden dolayı Balkan Savaşları veya Balkan Bunalımı, I. Dünya Savaşı'nın ateşlenmesine zemin hazırlamış, bu da Osmanlı Devleti'nin sonunu yaklaştırmıştır.

Ahmet Halaçoğlu, Balkan Savaşları (1912-1913) (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Haritaları kıyasladığınızda Balkanlarda değişen sınırlarla ilgili hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

2. "Farklı unsurları Osmanlı Devleti'nin çatısı altında bir arada tutmayı amaçlayan siyasi düşünce olan Osmanlıcılık Balkan Savaşlarıyla birlikte etkinliğini tamamen kaybetmiştir" yargısını hangi bilgilerle destekleyebilirsiniz?

3. Balkan Savaşlarının sonuçlarını Osmanlı Devleti açısından bütün yönleriyle değerlendirdiğinizde neler söyleyebilirsiniz? Belirlediğiniz sonuçları balık kılçığı diyagramında gösteriniz.

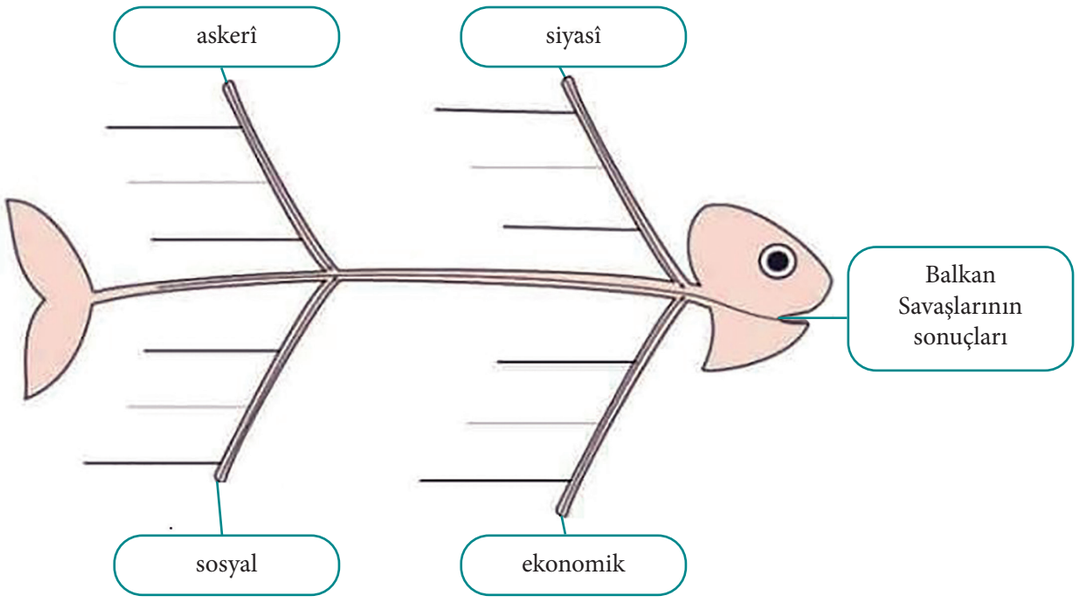

4. Bir devletin yüzyıllarca hâkim olduğu topraklardan çekilmesinden sonra o topraklarda bırakmış olduğu kültürel izler sizce neler olabilir?

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

1. ÜNİTE > 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.2: 20. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti'nin siyasi, sosyal ve ekonomik durumunu analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**DÖNÜŞÜ OLMAYAN GÖÇ**	20 dk.
Amacı	Balkan Savaşlarının toplum üzerindeki etkisini analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni ve görselleri dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

Balkan Savaşlarında Osmanlı Devleti'nin yenilgiye uğraması, bölgede yaşayan Müslüman Türklerde büyük tedirginlik yaratmıştır. Mezâlime uğramak istemeyen halk, daha güvende olacaklarını düşündükleri yerlere doğru göç etmeye başlamış ve bu göç sırasında birçok zorluklar yaşamıştır. Özellikle Osmanlı ordularının 25 Ekim 1912 tarihinde Kırklareli'de mağlup olmasından sonra Müslüman ahali katliamlardan kurtulmak için kasabalarını ve köylerini terk etmiştir. Birkaç gün içerisinde İstanbul'a ve Batı Anadolu'ya gelen muhacirlerin görünümleri, çok elim bir vaziyette olduklarını açıkça gösteriyordu. Muhacirler İstanbul'a geldiklerinde aç ve perişan bir haldeydiler. Cami, medrese ve mescitlerde konaklıyorlardı. Askeriyenin ihtiyaçlarını bile karşılamakta zorlanan hükümet, muhacirlere elinden gelen yardımı yapmaya çalışmıştır. Hilâl-i Ahmer Cemiyeti de muhacirlerin acılarını azaltmak, ihtiyaçlarını gidermek için yoğun bir mesai harcamıştır.

Hilâl-i Ahmer Cemiyetinin ikinci başkanı olan Doktor Besim Ömer, muhacirlerin durumunu şu şekilde ifade etmiştir:

"Düşmanın zulmü ve istilasına maruz kalmak tehlikesinde bulunan bölgelerdeki Müslüman halk, kana susamış çetelerden ve düşman askeri korkusundan hemen bir anda yurtlarını, mal ve eşyalarını bırakıp kaçarak her şeye muhtaç bir hâlde İstanbul'a ve memleketin diğer büyük şehirlerine hicret ve iltica ediyorlardı."

Cemal Sezer, Ömer Metin, Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin Balkan Savaşlarında Muhacirlere Yardımları. (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

Görsel 1: Balkan Savaşlarında yaşadıkları toprakları terk etmek zorunda kalan muhacirlerin göçü.

Görsel 2: Rumeli'den İstanbul'a gelip, Anadolu'ya geçmeyi bekleyen muhacirler, 23 Kasım 1912

1. Balkan Savaşlarından sonra Osmanlı Devleti'nin nüfus yapısında meydana gelen değişimler hakkında nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

2. Balkan Savaşları sürecinde ve sonrasında göç etmek zorunda kalan Türk halkının karşılaştığı sorunlar neler olabilir?

3. Yaralı ya da hasta askerlerin bakım ve tedavisini, sivil halkın ihtiyaçlarını sağlamaya çalışan ayrıca göçmenlere yardımlarda bulunan Hilal-i Ahmer Cemiyeti, günümüzde hangi isimle faaliyetlerini devam ettirmektedir?

4. Balkanlardaki yurtlarını terk etmek zorunda kalan Türklerin çoğunlukla nerelere göç ettikleri söylenebilir? Sizce Türkler neden bu bölgelere göç etmek zorunda kalmışlardır?

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

1. ÜNİTE > 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.3.: I. Dünya Savaşı sürecinde Osmanlı Devleti'nin durumunu siyasi, askerî ve sosyal açılardan analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**SAVAŞ ve SİYASET: DÜNYA SAVAŞIYOR**	20 dk.
Amacı	Bir devletin savaş gerçekliği ile diplomasi çabası arasındaki ilişkiyi değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinleri göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

SAVAŞA GİDİŞ

Goeben ve Breslav gemilerinin 11 Ağustosta Çanakkale'ye sığınmaları Osmanlı Devleti'ni savaşa sürükleyen olayların başlangıcı olmuştu. Tarafsızlığını ilan etmiş olan hükümetin, devletlerarası hukuk kurallarına göre bu savaş gemilerini silahtan arındırması ve personelini de gözetim altına alması gerekiyordu. Ancak Almanya'ya karşı böyle bir uygulamaya gidilemediği için, bir çözüm olarak söz konusu gemilerin daha önce satın alınmış oldukları öne sürüldü. Gemilere Yavuz ve Midilli adları verilerek Türk bayrağı çekildi, Alman personeline de fes giydirildi. Böylece zırhlılar Osmanlı donanmasına katıldı. İstanbul'a gelen Alman zırhlılarının güvertelerine İngiltere'nin çok önceden sipariş edilmiş olan savaş gemilerini Türkiye'ye teslim etmediğini anımsatmak ve bir dostluk gösterisinde bulunmak amacıyla şu pankartlar asılmıştı:

"İngiltere tarafından aldatılmış Türkiye'ye Almanya'nın hediyesi!"

Şerafettin Turan, Türk Devrim Tarihi: İmparatorluğun Çöküşünden Ulusal Direnişe

SAVAŞ BAŞLADI

Yaptıkları iki saldırıda da başarısızlığa uğrayan Türkler şimdi İtilaf Devletleri'nin bir saldırısıyla karşı karşıyaydılar. 1915 yılının başından beri düşmanın Çanakkale önündeki adalara yığınak yapmakta olduğu ve İstanbul'a karşı bir İngiliz-Fransız saldırısının her an başlayacağı istihbarat raporlarından anlaşılmıştı. Kafkas ve Mısır seferlerinin yenilgiyle bitmesi, maneviyatı çökertmiş ve İstanbullular, şehrin düşman eline geçmesinden söz etmeye başlamışlardı. (…) Hükümet Anadolu yakasında bir saat içinde harekete hazır iki özel tren bekletiyordu. Hükümet Eskişehir'e taşınmayı tasarlıyordu. Babıali arşivleriyle bankalardaki altınlar daha şimdiden oraya gönderilmişti. (…)

Şehir bir yenilgi ve perişanlık tablosu hâlindeydi. Yalnızca Enver Paşa, Kafkas yenilgisinden sonra pek ortalarda görünmemekle birlikte, hâlâ soğukkanlı ve sakin duruyordu. İngilizlerin Çanakkale Boğazı'ndan asla geçemeyeceklerinden yüzde yüz emin olduğunu söylüyordu. Çanakkale istihkâmları aşılamazdı. Aşılacak olsa bile, İstanbul'u Türkler son damla kanlarına kadar savunurlar ve düşmana asla teslim etmezlerdi. Enver yeni bir hülya peşindeydi; ne Almanya'nın ne de başka herhangi bir ulusun başarabileceği şeyi yapmak: İngiliz donanmasının yenilmezlik efsanesini yıkan insan olarak tarihe geçmek.

Lord Kinross, Atatürk: Bir Milletin Yeniden Doğuşu (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinden hareketle Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na sürüklenmesinde Uluslararası siyasetin etkisi hakkında nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

2. Almanların Osmanlı Devleti'ni savaşta yanlarına çekebilmek amacıyla var olan siyasî durumu nasıl kullandığına dair neler söyleyebilirsiniz? Okuduğunuz metinden hareketle görüşlerinizi belirtiniz.

3. Size göre İngiltere hangi gerekçelerle Osmanlı Devleti'nin sipariş ettiği savaş gemilerini vermemiş olabilir?

4. İtilaf Devletleri'nin Boğazlara yapacağı bir saldırının olumsuz sonuçlarına karşı Osmanlı hükûmetinin hangi önlemlere başvurduğu söylenebilir?

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

1. ÜNİTE** > **20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.3.: I. Dünya Savaşı sürecinde Osmanlı Devleti'nin durumunu siyasi, askerî ve sosyal açılardan analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Bilgi Okuryazarlığı, Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**KARA ALTIN**	20 dk.
Amacı	I. Dünya Savaşı sürecinde Osmanlı Devleti'nin karşılaştığı durumu enerji kaynakları ve siyaset ilişkisi açısından analiz edebilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen haritayı ve metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

KARA ALTIN

Yıl 1916, aylardan Nisan. Yer, kızgın çöllerin göbeğinde; Fırat ve Dicle nehirleri arasındaki Irak'ın Kut şehri…

1. Dünya Savaşı, tüm acımasızlığıyla devam ediyor; Çanakkale cephesinde dişe diş göze göz bir mücadele yaşanıyordu.

İngilizler diğer yandan Basra Körfezi üzerinden Bağdat'ı ele geçirmek için harekete geçti. Amaçları "kara altın"a sahip olmaktı. İngilizlerin stratejik ve ekonomik önemdeki petrole sahip olması için önce Bağdat'ı ele geçirmesi gerekiyordu. Bağdat ise, Osmanlı'nın kontrolündeydi. Bağdat'a giden yoldaki en önemli noktaysa Kut şehriydi.

Hesaba göre Kut ele geçirilecek ve Bağdat'a ulaşılacaktı. Ancak öyle olmadı, yanlış hesap bu kez Bağdat'tan değil Kut'tan döndü.

Osmanlı İmparatorluğu, bölgedeki askeri birliklerini Çanakkale, Sarıkamış ve Filistin cephelerine kaydırmıştı. Irak'ın kontrolü az sayıda askere bırakılmıştı bu yüzden İngilizlerin Basra'ya ulaşması zor olmadı.

Osmanlı Devleti'nin İngilizlere karşı en büyük zaferlerinden Kut'ül Amare... Zor şartlarda ordunun neler başarabileceğinin tarihteki önemli örnekleri arasında yer alıyor.

Türk tarihinin en büyük zaferlerinden biri 29 Nisan 1916'da elde edildi. Türk ordusu, 1. Dünya Savaşı içerisindeki ikinci zaferini İngilizlere karşı kazandı.

İngiliz ordusu, neredeyse 300 yıl aradan sonra en ağır mağlubiyetini aldı. On binin üzerindeki İngiliz askeri esir alındı, yaklaşık 30 biniyse hayatını kaybetti.

TRT Haber, Tarihin unutturamadığı Kut'ül Amare Zaferi'nin 103. Yılı (Kısaltılarak alınmıştır.)

1. Okuduğunuz metinden hareketle Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'nda mücadele ettiği hangi cephelerden söz edilebilir?

2. Bugünkü Irak topraklarında olan Kut Savaşı'nda askerî üstünlüğün hangi devlette olduğu söylenebilir? Bu durumun sebepleri sizce neler olabilir? Okuduğunuz metinden hareketle görüşlerinizi yazınız.

3. İngilizlerin "kara altın" olarak adlandırdıkları stratejik ve ekonomik öneme sahip hammadde ne olabilir? Bu ürünün önemine dair görüşlerinizi belirtiniz.

4. Kut Savaşı'nın askeri ve siyasi sonuçlarını Osmanlılar ve İngilizler açısından değerlendiriniz.

1. ÜNİTE > 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.4.: I. Dünya Savaşı'nın sonuçlarını Osmanlı Devleti ve Batılı devletler açısından değerlendirir.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Bilgi Okuryazarlığı, Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**SAVAŞ BAŞLADI-SAVAŞ BİTTİ**	20 dk.
Amacı	I. Dünya Savaşı sonucu ortaya çıkan siyasî durumu bir bütün olarak değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen haritaları göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

Harita 1: I. Dünya Savaşı öncesinde İttifak ve İtilaf devletleri

Harita 2: I. Dünya Savaşı sonrasında yeni siyasî durum

1. Haritaları karşılaştırdığınızda I.Dünya Savaşı'nın siyasi haritaya olan etkisini değerlendiriniz.

2. Haritaları incelendiğinizde I. Dünya Savaşı'ndan sonra bazı ülkelerin siyasi rejimlerinin değiştiğini söyleyebilmek mümkün mü? Neden?

3. I. Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa kıtasında ortaya çıkan yeni devletleri haritada gösteriniz.

4. Haritaları karşılaştırarak Almanya'nın değişen kara sınırlarına göre komşu olduğu yeni ülkeleri yazınız.

1. ÜNİTE > 20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Dünya

Kazanım 12.1.4: I. Dünya Savaşı'nın sonuçlarını Osmanlı Devleti ve Batılı devletler açısından değerlendirir.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Bilgi Okuryazarlığı, Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**SAVAŞ VE SONRASI**	20 dk.
Amacı	I. Dünya Savaşı'nın sonucunu Osmanlı Devleti'ni tasfiyeye yönelik gizli amaçlar çerçevesinde analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

SAVAŞ BİTERKEN

Tarihte "1916 Taksim Projesi" ya da "Sykes-Picot" projesi de denilen gizli paylaşım projesi, Sevr Antlaşması'nın bir nevi ön projesi gibiydi. Rusya, Boğazlar ile Kuzey Anadolu'ya; Yunanistan, İzmir ve havalisine; İtalya, Antalya ve çevresine; Fransa, Kilikya, Suriye, Lübnan ve Güneydoğu Anadolu'ya; İngiltere, Irak ve Filistin'e göz dikerler. Arabistan da ayrı devlet oluyordu.

24 Nisan 1920'de İngiltere ve Fransa Akdeniz kıyısında San Remo'da Türkiye'ye dikte edilecek şartlar üzerinde mutabakata varırlar. 10 Ağustos 1920'de Sevr Barış Antlaşması'nın şartları 11 Mayısta Paris civarında Versay'da Osmanlı temsilcilerine verilir.

Savaşa sürerken mevcut olan durumda değişikler olmuş, çarlık Rusyası yıkılmış ve onun yerine Sovyetler Birliği vücut bulmuştu. Bir de şu vardı: Mütareke sırasında Güney Kafkasya; Ermenistan, Gürcistan ve Azerbaycan şeklinde üç devlete ayrılmıştı.

Kısacası I. Dünya Savaşı'nda İttifak Devletleri (Almanya, Avusturya-Macaristan, Bulgaristan, Osmanlı) cephesinde yenilgi meydana gelince bu devletlerden Avusturya-Macaristan ile Osmanlı İmparatorluğu, daha mütareke günlerinde fiilen parçalanmışlardı. Birer imparatorluk olarak tarih sahnesinden silinmişlerdi. Almanya'da imparatorluk idaresi fiilen çökmüştü. Fakat Almanya'nın fazla parçalanması bahis konusu değildi. Çünkü Almanya nispeten, pek ırk karışıklığı olmayan bir ülkeydi. Bulgaristan'da ise siyasi karışıklıklar almış yürümüştü.

Şevket Süreyya Aydemir, Tek Adam

1. Okuduğunuz metinde I. Dünya Savaşı öncesinde ve savaş sırasında Osmanlı Devleti'nin paylaşılması ile ilgili yapılan hangi gizli anlaşmadan bahsedilmektedir? Sizce bu gizli antlaşmanın yapılmasının sebepleri neler olabilir? Görüşlerinizi belirtiniz.

2. Sizce I. Dünya Savaşı'ndaki gizli antlaşmaların Sevr Barış Antlaşması'nın şartlarıyla örtüştüğü söylenebilir mi? Görüşlerinizi belirtiniz.

3. Okuduğunuz metinden hareketle I. Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı Devleti'nin kaybettiği topraklar nerelerdir?

4. I. Dünya Savaşı'nın ardından İtilaf Devletleri ile Osmanlı Devleti arasında yapılan barış antlaşması hangisidir? Bu antlaşmanın şartları nerede belirlenmiştir?

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

2. ÜNİTE > Millî Mücadele *Kazanım 12.2.1: Kuvay-ı Millîye hareketinin oluşumundan Büyük Millet Meclisinin açılışına kadar olan süreçte meydana gelen gelişmeleri açıklar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**ADSIZ KAHRAMANLAR**	20 dk.
Amacı	Türk kadınının Millî Mücadele'ye katkılarını açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinler ve görsellerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

KARA FATMA

Fatma Seher Hanım, kendi deyimiyle "Anadolu'daki Kara Fatmaların en güçlüsüdür." Kara Fatma lakabını ona Mustafa Kemal vermiştir. Millî Mücadele'de gönüllü milis kumandanı olarak görev yapmış ve Büyük Taarruz sonrasında "üsteğmen" olarak ordudan emekliye ayrılmıştır. Bolu'dan İzmit'e, Afyon'dan Bursa'ya kadar pek çok bölgenin kurtuluşuna katkı sağlamıştır. Kendine bağlanan maaşı bile Kızılay'a bağışlamıştır. Kara Fatma savaş boyunca ve sonrasında esasen Meşrutiyet Dönemi ile birlikte ortaya konulmaya çalışılan örnek Türk kadın modelinin de önemli temsilcilerinden biri olmuştur. Ülkesi için düşmana korku salan ve her türlü fedakârlığa hazır bir kadın olduğu kadar eşi ve çocukları için de şefkatli, sevgi dolu, iyi bir anne ve eş modelidir. Cumhuriyet sonrası örnek kadın modeli de bundan etkilenmiştir.

Esma Torun Çelik, Türk Kadın Kahramanlarından Kara Fatma (Düzenlenerek alınmıştır.)

Görsel 1: Kara Fatma

HALİDE EDİP

Halide Onbaşı olarak da bilinir. Kurtuluş Savaşı'nda cephede Mustafa Kemal'in yanında görev yapmış bir sivil olmasına rağmen rütbe alarak savaş kahramanı sayılmıştır. Savaş yıllarında Anadolu Ajansının kurulmasında rol almış ve gazetecilik yapmıştır. Halide Edip, gazetelerde kadın haklarıyla ilgili yazılar yazmış, ilk yazısı Tanin'de yayımlanmıştır. Kız öğretmen okullarında öğretmenlik ve vakıf okullarında müfettişlik görevlerinde bulunmuştur. 15 Mayıs 1919'da Yunanlıların İzmir'i işgal etmeleri üzerine bu olayı protesto için mitingler düzenlemeye başlamıştır. Müslüman Türk halkını harekete geçiren ve önderlik edenler devrin münevverleri, yazar ve edebiyatçılarındandır.

"Ateşten Gömlek", "Türk'ün Ateşle İmtihanı" ve "Sinekli Bakkal" en bilinen eserleridir. Halide Edip İstanbul Üniversitesinde edebiyat profesörlüğü, İngiliz Filoloji Kürsüsü Başkanlığı ve bir dönem milletvekilliği yapmıştır.

https://uskudar.edu.tr/tr/bilim-insani/halide-edib-adivar (Kaynaktan derlenmiştir.)

Görsel 2: Halide Edip Adıvar

1. Kara Fatma ve Halide Edip'in Millî Mücadele'ye katkılarını yazınız?

Kara Fatma: _____

_____

Halide Edip: _____

_____

2. Millî Mücadele'ye katkıda bulunmuş, kahramanlık hikâyelerini duyduğunuz diğer kadın kahramanların isimlerini yazınız.

_____

_____

_____

_____

Görsel 1

Görsel 2

Görsel 3

3. Görsellerden yararlanarak Türk kadınının Millî Mücadele'ye hangi alanlarda katkı sağladıklarını söyleyebilirsiniz?

_____

_____

_____

_____

4. Yaşadığınız yerde Millî Mücadele'ye katılan Türk kadınlarının kahramanlıklarını gelecek nesillere aktarabilmek için adları nasıl yaşatılmaktadır?

_____

_____

_____

_____

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

2. ÜNİTE > Millî Mücadele *Kazanım 12.2.1: Kuvay-ı Millîye hareketinin oluşumundan Büyük Millet Meclisinin açılışına kadar olan süreçte meydana gelen gelişmeleri açıklar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**MÜCADELE BAŞLIYOR**	20 dk.
Amacı	Millî Mücadele'nin hazırlık aşamalarını açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıdaki metinleri okuyunuz ve soruları yanıtlayınız.***

AMASYA GENELGESİ

Türk Millî Mücadele hareketinin hiç şüphesiz en önemli dönüm noktası Amasya Genelgesi'dir. Bu bildiri metni Amasya'da bulunan ve telgrafla düşüncelerini bildiren komutanların katılımıyla hazırlanmıştır. Amasya'da Millî Mücadele'nin komutanlarının imzası ve onayı ile ilan edilen genelgeyle Türk milletine egemenliği ve bağımsızlığı yolunda çağrıda bulunulup kendi kaderini kendisinin tayin etmesi istenmiş ve Millî Mücadele'nin esasları, yazılı bir metin hâline getirilmiştir. Aynı zamanda Millî Mücadele için dağınık mahallî teşkilatların birleştirilmesi ve millî haklara sahip çıkacak kongrelerin toplanması istenmiştir. Türk istiklal mücadelesinin ilk temellerinin atıldığı kongrelerin çağrıları da genelge ile yapılmıştır. Yayınlanan kararların duyulması halk arasında memnuniyetlik yaratmıştır. Milletten söz edilmesi halk üzerinde iyi ve güven verici etki oluşturmuştur.

Selim Özcan, Amasya Genelgesi'nin Erzurum ve Sivas Kongreleri Üzerindeki Etkisi (Düzenlenerek alınmıştır.)

ERZURUM KONGRESİ

Mondros Ateşkes Antlaşması'nın 24. Maddesi'nde yer alan "Altı Doğu vilayetinde bir karışıklık çıkarsa o iller derhâl güvenliğin sağlanması adına işgal edilecektir." maddesinin ardından Doğu Anadolu'da faaliyet gösteren Ermeni komitacıların faaliyetlerine son vermek adına bir kongre düzenlenmesi gerekliliği belirtilmiştir. İstanbul hükûmetinin Mustafa Kemal Paşa'yı görevinden aldığı ve hakkında tutuklama kararının çıkarıldığı tebligatı eline geçmeden kendisi askerlik görevinden de istifa etmiş ve sine-i millete dönerek Erzurum'a arkadaşlarıyla beraber yola çıkmıştır. Erzurum Kongresi'ne Mustafa Kemal Paşa önderliğinde Erzurum, Sivas, Bitlis, Van, Trabzon, Muş illerinden Temsil Heyeti dâhil 63 üye katılmıştır. Erzurum Kongresi toplanış şekli bakımından bölgesel olmasına karşın aldığı kararlar bakımından millî bir kongredir.

https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-181311/erzurum-kongresi.html (Kaynaktan derlenmiştir.)

SİVAS KONGRESİ

Sivas Kongresi, bütün ülkenin birlik ve bütünlüğünü sağlamak amacıyla gerçekleşmiştir. Sivas Kongresi'nde Erzurum Kongresi'nde alınan kararlar bazı değişikler yapılarak kabul edilmiştir. Kongre'ye bütün illerden temsilcilerin gelmesi öngörülmüştü ancak bazı bölgelerin işgal altında olması, Damat Ferit Paşa hükûmetinin olumsuz tutumu ve ulaşım zorlukları gibi nedenlerle bu durum gerçekleşememiştir. Kongreye toplam 38 delege katılabilmiştir. Erzurum'daki "Şarki Anadolu Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" de dâhil olmak üzere bütün cemiyetleri kapsayacak şekilde "Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" adıyla yeni bir cemiyet kurulmuştur. Kongrede başkanlığını Mustafa Kemal Paşa'nın yürüttüğü "Heyet-i Temsiliye, Doğu Anadolu'nun tamamını temsil eder." yerine "Heyet-i Temsiliye bütün vatanı temsil eder." denilerek heyetin üye sayısı 16 kişiye çıkarılmıştır.

https://www.atam.gov.tr/duyurular/sivas-kongresinin-101inci-yil-donumu (Kaynaktan derlenmiştir.)

1. Mustafa Kemal'in Amasya Genelgesi metnini dönemin ünlü komutanlarına imzalatıp onaylatmasının amacı sizce ne olabilir?

2. *"Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır." Amasya Genelgesi*
"Kuvay-ı Millîye'yi etkin millî iradeyi hâkim kılmak esastır." Erzurum Kongresi

Millî Mücadele'nin hazırlık döneminde alınan bu kararların ortak amacı sizce ne olabilir?

3. a. Sine-i millete dönmek sizce ne anlama gelmektedir? Bu hareketin Millî Mücadele'de halk üzerindeki etkisi ne olmuştur?

RAUF ORBAY

Rauf Bey ile Mustafa Kemal belirsizlik üzerinde konuşuyorlardı. Mustafa Kemal Paşanın, "Raufcuğum, her şey bitti. Hele böyle buhranlı zamanlarda makam ve rütbenin halk üzerindeki tesiri büyüktür. Bunlarsız ne yapılabilir." şeklindeki sözleri üzerine Rauf Bey onu ümitlendirecek şu sözleri söylemişti: "Bilakis Paşam, asıl şimdi mevki ve itibarınızın bir kat daha arttığı kanaatindeyim. Vatanın kurtarılması davasına, bir millet ferdi gibi nefsinizi vakfedişiniz üzerine gerek ordu gerekse halk gözünde eskisinden fazla sevgi ve itimada mazhar olacağınızdan eminim."

Osman Akandere, Millî Mücadelenin Başlarında Mustafa Kemal Paşada Sine-i Millet Düşüncesi ile Askerlikten İstifası Öncesi ve Sonrası Kendisine Gösterilen Bağlılıklar (Düzenlenerek alınmıştır.)

KAZIM KARABEKİR PAŞA

XV. Kolordu Kumandanı Kazım Karabekir Paşa, Mustafa Kemal'i ziyarete gelir. Mustafa Kemal Paşa'nın bulunduğu odaya giren Kazım Karabekir Paşa, Mustafa Kemal'i hürmetle selamlayıp, "Kumandamda bulunan zabitan ve efradın hürmet ve tazimlerini arza geldim. Siz bundan evvel olduğu gibi bundan böyle de bizim muhterem kumandanımızsınız. Kolordu kumandanına mahsus araba ile maiyetinize bir takım süvari getirdim. Hepimiz emrinizdeyiz Paşam!" demiştir.

Osman Akandere, Millî Mücadelenin Başlarında Mustafa Kemal Paşada Sine-i Millet Düşüncesi ile Askerlikten İstifası Öncesi ve Sonrası Kendisine Gösterilen Bağlılıklar (Düzenlenerek alınmıştır.)

b. Mustafa Kemal Paşa'nın istifasının sonrasında yakın arkadaşları Rauf Orbay ve Kazım Karabekir ile olan diyaloglarıyla ilgili çıkarımlarınızı gerekçesiyle birlikte yazınız.

4. Sivas Kongresi'nde tüm cemiyetlerin tek çatı altında toplanması ve Heyet-i Temsiliye'nin bütün vatanı temsil etmesi kararları kongrenin hangi özelliğini ortaya koymaktadır?

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

2. ÜNİTE > Millî Mücadele *Kazanım 12.2.2: Büyük Millet Meclisinin açılış sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**NÂSIHAT HEYETİ**	20 dk.
Amacı	İç isyanların Millî Mücadele'ye etkilerini kavrayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

1. Metin

ETHEM BEY

Görsel 1: Ethem Bey

İzmir'in Yunanlılar tarafından işgalinden sonra Yunanlılara karşı "millet hattı" denilen bir cephe oluşturulmuştur. Ayrıca teşkil ettiği "Kuvay-ı Seyyare" adı verilen milis kuvvetleriyle Millî Mücadele'yi tehdit eden Balıkesir'in kuzeyinde tehlikeli bir hâl alan Anzavur İsyanı'nı, daha sonra Ankara'yı tehdit eden Düzce ve Adapazarı civarındaki isyanları bastırmış, bu başarıları ona büyük şöhret kazandırmıştır. Ankara'da bütün milis kuvvetlerinin dağıtılıp Ethem'in gelişigüzel asker toplamasının yasaklandığı gibi kendisine bağlı birliklerin Batı Cephesi Kumandanlığı emrine girmeleri istendiğinde kendisini Kuvayı- Seyyare ve Kütahya yöresi kumandanı ilan etmiştir. Düzenli ordunun kurulması sonrasında isyan başlatarak Kütahya'dan Gediz'e çekilmiş ve I. İnönü Savaşı sırasında Yunan ordusuna katılmıştır.

Zekeriya Kurşun, Çerkez Ethem (Düzenlenerek alınmıştır.)

2. Metin

AHMET ANZAVUR

Görsel 2: Ahmet Anzavur

Alaylı bir subay olarak binbaşı rütbesiyle ordudan emekliye ayrılmış, itibarlı bir kimse olarak tanınmıştır. Taşralı ileri gelenler arasında Kuvay-ı Millîye'ye yönelik geleneksel muhalefeti temsil eden isimlerden biridir. 1919 yılında Anadolu'da giderek güçlenen millî direnişi kırmak üzere Bandırma, Biga, Susığırlık (Susurluk) gibi kazalarda cebren veya rıza yoluyla destek bulduğu bir dizi isyan hareketi tertiplemiştir. Buralarda şahsi nüfuzunu da kullanarak Kuvay-ı Millîyecilerin dinsiz oldukları ve köylüleri çocuklarıyla beraber katledecekleri gibi pek çok safsatayı yaymış, Yunan ordusuna karşı gelmenin küfür ve isyan olduğunu telkin etmiştir. Türkçeye Kuvay-ı Millîye karşıtlığı anlamındaki "Anzavurluk" kelimesini kazandırmış, inatçı, tutucu, kibirli, gösterişi seven ve cahil cesaretine sahip kişiliğiyle nam salmıştır. İngilizler için Çanakkale Boğazı'nın güvenliğini sağlamanın yanı sıra Ayvalık yöresinde Yunanlılarla çarpışan millî kuvvetleri yok etme gibi amaçlara hizmet etmiştir.

Tevfik Orkun Develi, Ahmet Anzavur (Düzenlenerek alınmıştır.)

Heyet-i Nâsıha (Nâsıhat Heyeti), Mondros Mütarekesi sonrası Anadolu'da önce İstanbul hükûmeti, Millî Mücadele sırasında ise Heyet-i Temsiliye ve Ankara hükûmeti tarafından halka "nâsıhat" vermek amaçlı oluşturulmuş "öğüt kurulları"dır. Mustafa Kemal'in Beypazarı'ndaki durum ve ayaklanmanın bastırılması için yapılması gereken şeyler hakkında bilgi vermesinden sonra Beypazarı halkına Kuvay-ı Millîye'yi anlatmak; TBMM, saltanat ve hilafet gibi konuları konuşmak ve halkın bu konulardaki kuşkularını gidermek üzere Heyet-i Nâsıha oluşturularak isyan bölgesine gönderilmesine karar verilmiştir. Bu dönemde Mustafa Kemal Paşa, Ankara'yı tehdit eden Düzce ayaklanmasını, Bolu-Mudurnu hattında durdurmak ve etkisiz hâle getirmek için de birtakım askerî tedbirler almanın yanı sıra ayaklanma bölgesine doğru bir de Heyet-i Nâsıha göndermiştir. Bolu'ya gönderilmesi kararlaştırılan Heyet-i Nâsıhanın görevi, Bolu ve Düzcelileri Kuvay-ı Millîye saflarına çekmek ve böylece millî bir teşkilat vücuda getirmek, Ankara harekâtının Padişah'a karşı değil, yurdu her yönüyle işgal eden İtilaf Devletleri'ne karşı yapıldığını anlatmak ve tek yönlü şartlanan halkı aydınlatarak Ankara tarafına çekmektir.

Şenol Kantarcı, Heyet-i Nâsıha (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. "İsyancılar İtilaf Devletleri ile işbirliği yapmışlardır." yargısını verilen metinlerdeki hangi ifadelerle destekleyebilirsiniz?

2. Ethem Bey'in vatanı için savaşan bir kahramanken düşman tarafına geçmesine kadar uzanan hayat hikâyesinde Millî Mücadele açısından yararları ve zararları sizce nelerdir?

Yararlar:

Zararlar:

3. Ahmet Anzavur'un isyan girişimlerine cebren veya rıza yoluyla destek bulduğunu dikkate alarak Anadolu halkının isyanlardaki tutumu ile ilgili çıkarımınız neler olabilir?

4. Nâsihat Heyetlerinin kuruluş amacından yola çıkarak Büyük Millet Meclisinin isyancılara karşı öncelikli tutumları hakkında nasıl bir sonuç çıkarılabilir?

2. ÜNİTE > Millî Mücadele *Kazanım 12.2.2: Büyük Millet Meclisinin açılış sürecini ve sonrasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**MİLLÎ İRADE**	20 dk.
Amacı	Türkiye Büyük Millet Meclisinin Millî Mücadele'deki rolünü kavrayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

MECLİS-İ MEBUSAN

Meclis-i Mebusan, 23 Aralık 1876'da yürürlüğe giren Kanun-i Esasi'nin öngördüğü Osmanlı Parlamentosunu oluşturan halkın seçtiği mebuslardan meydana gelmekteydi. Meclisin esas görevi kanun yapmak ve yıllık bütçe kanununu inceleyip kabul etmekti. Yeni kanun teklif etme veya eskileri değiştirme hakkı hükümete ait olup mebusların bu hakkı kullanabilmeleri padişahın iznine bağlıydı. Mebusları halk değil, daha önce halkın seçmiş olduğu vilayet, sancak ve kaza idare meclisleri üyeleri seçerdi. Anayasaya göre hükûmet meclise karşı değil, padişaha karşı sorumluydu. Meclisi açma ve kapama yetkisi padişahındı.

Ali Akyıldız, Meclis-i Meb'ûsan (Düzenlenerek alınmıştır.)

Görsel 1: 1876 Meclis-i Mebusan

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Türkiye'nin yeni yasama organı, İstanbul'dan kaçıp Ankara'ya gelen mebuslar ve yeni seçilen üyelerin katılımıyla 23 Nisan 1920 Cuma günü düzenlenen merasimle açıldı. Meclis üyeleri arasından tek tek oylanmak suretiyle bir meclis hükûmeti kuruldu. Böylece yeni bir millî karar organı daha ortaya çıkarılırken imparatorluktan millî devlete geçiş yönünde önemli bir adım atılmış oldu. Büyük Millet Meclisi bütün halk kesimlerini temsil eden bir meclisti. Meclisin geçici başkanı Şerif Bey açış konuşmasına, "Büyük Millet Meclisini açıyorum" diyerek başlamıştı. 18 Kasım 1920'de yayımlanan bildiride Büyük Millet Meclisinin asıl amacının millî hudutlar dâhilinde ülkenin bağımsızlığını sağlamak, hilafet ve saltanat makamını esaretten kurtarmak diye vurgulanıyordu. Büyük Millet Meclisi hükûmetinin imzaladığı ilk milletlerarası antlaşma olan, 2-3 Aralık 1920 tarihinde Ermenistan'la yapılan Gümrü Antlaşması'nda ise Türkiye Büyük Millet Meclisi adı kullanıldı. Meclis içinde değişik siyasal düşüncelere sahip mebuslar ülkenin ve milletin kurtuluşu için öngördükleri bütün düşünceleri meclis kürsüsünden açıkça savundular. Türkiye Büyük Millet Meclisi ayrıca yasama, yürütme ve yargı yetkilerini üzerinde toplayarak, Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu çıkararak, İstiklal Mahkemelerini kurarak ve 20 Ocak 1921'de Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile egemenliği kayıtsız şartsız millete veren anayasayı kabul ederek kendi üstünde hiçbir güç tanımadığını ortaya koymuştur.

İhsan Güneş, Türkiye Büyük Millet Meclis (Düzenlenerek alınmıştır.)

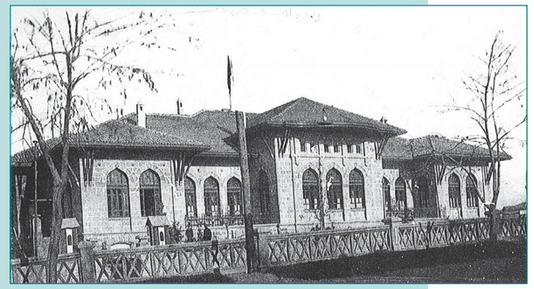

Görsel 2: Meclis binası

1. TBMM ve Osmanlı Mebusan Meclisinin milli egemenliği temsil etme bakımından en temel üç farkını aşağıdaki şemaya yazınız.

Meclis-i Mebusan

TBMM

2. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yasama, yürütme ve yargı yetkisini elinde toplamasındaki gerekçe sizce nedir?

3. Okuduğunuz metinde hangi bilgiler Türkiye Büyük Millet Meclisine yasama, yürütme ve yargı yetkileri kullandığını kanıtlar niteliktedir?

Yasama yetkisi :

Yürütme yetkisi:

Yargı yetkisi :

4. Aşağıda verilen bilgiler doğrultusunda Türkiye Büyük Millet Meclisinin niteliklerini örnekte olduğu gibi ilgili yerlere yazınız.

20 Ocak 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Teşkilat-ı Esasiye Kanunu kabul edilmiştir.	1	Kurucu meclistir.
Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama, yürütme ve yargı erklerini üzerinde toplamıştır.	2	.....
Meclis içinde değişik siyasal düşüncelere sahip mebuslar ülkenin ve milletin kurtuluşu için öngördükleri bütün düşünceleri meclis kürsüsünden açıkça savundular, üyeler seçimle geldiler.	3	.....
Türkiye Büyük Millet Meclisinin asıl amacının millî hudutlar dâhilinde ülkenin bağımsızlığını sağlamak, hilafet ve saltanat makamını esaretten kurtarmaktır.	4	.....
Türkiye Büyük Millet Meclisi İstanbul'dan kaçıp Ankara'ya gelen mebuslar ve yeni seçilen üyelerin katılımıyla açılmıştır.	5	.....

2. ÜNİTE > Millî Mücadele | *Kazanım 12.2.3: Sevr Antlaşması'nın Millî Mücadele sürecine etkilerini analiz eder.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**SEVR PAYLAŞIMI**	20 dk.
Amacı	Sevr Antlaşması ve Millî Mücadele süreci arasında ilişki kurabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinleri ve haritayı inceleyerek soruları cevaplayınız.***

Harita: Sevr Antlaşması'na göre Osmanlı Devleti'nin sınırları

Ana hatları 24 Nisan 1920'de San Remo Konferansı'nda kararlaştırılan Sevr Barış Antlaşması, Mayıs 1920'de Osmanlı hükûmetine sunuldu. Paris'e giden Osmanlı Devleti'nin heyet başkanı Tevfik Paşa, sadrazam Damat Ferit Paşa'ya yazdığı 17 Mayıs 1920 tarihli mektupta "teklif edilen barış şartlarının Osmanlı Devleti'nin dağılmasından ve padişah hazretlerinin kutsal haklarının yok edilmesinden başka bir şeyi kapsamadığını" belirtmiştir. Buna rağmen Vahdettin'in başkanlığında toplanan Şûra-yı Saltanat, 22 Temmuz 1920'de "zayıf bir mevcudiyeti, mahva tercih etmeye değer" görüp antlaşmanın kabul edilerek onanmasına karar vermişti. İstanbul hükûmeti delegeleri; Türk topraklarını parçalayan, Türklere bırakılan arazi üzerinde millî şeref ve haysiyetle bağdaşmayan, millî hâkimiyeti tanımayan bu antlaşmayı Sevr'de 10 Ağustos 1920'de imzaladı.

Büyük Millet Meclisi 19 Ağustos 1920 tarihli toplantısında Sevr Antlaşması'nı imzalayanların ve bunu onaylayan Şûra-yı Saltanatta bulunanların vatan ihanetiyle itham olunarak vatansız sayılmaları kararını aldı. Aynı zamanda Büyük Millet Meclisi hükûmeti bu antlaşma ile kendini hiçbir surette bağlı görmediğini de ilan etti.

Tarihçi Bernard Lewis'e göre "Sevres Antlaşması çok insafsızdı ve Türkiye'yi en zengin illerini ilhak eden devletlerin ve ulusların insafına dayanarak yaşayabilecek çaresiz, kötürüm ve gölge bir devlet hâlinde bırakacaktı. Yenilmiş Almanya'ya empoze edilenden çok daha ağırdı ve Türkiye'de bir ulusal yas günüyle karşılandı."

Bir ön söz ve 433 maddeyi kapsayan Sevr Barış Antlaşması'nın Osmanlı hükûmeti tarafından imzalanması Anadolu'da Millî Mücadele azmini kuvvetlendirmiş, o günlerde Mustafa Kemal Paşa'nın ifade ettiği üzere "İdamımıza hükmeden düşmanlarımıza karşı daha azimkârane (kararlı) ve daha kuvvetli mukavemet (direniş) çareleri düşünmek" gerekmiştir.

Hasan Eroğlu, Türk İnkılâp Tarihi (Düzenlenerek alınmıştır.)

B Ö L Ü M IV. AZINLIKLARIN KORUNMASI

MADDE 140. Türkiye, 141., 145. ve 147. maddelerin kapsadığı hükümlerin temel yasalar olarak tanınmasını ve hiçbir yasanın, hiçbir tüzüğün ve hiçbir padişah buyruğunun ya da resmî işlemin, bu hükümlere aykırı ya da bunlarla çelişir olmamasını, hiçbir yasanın, hiçbir tüzüğün, hiçbir padişah buyruğunun ve hiçbir resmî işlemin söz konusu hükümlerden üstün sayılmamasını yükümlenir.

MADDE 151. Başlıca Müttefik Devletler, bu bölümdeki hükümlerin yerine getirilmesini güvence altına almak için ne gibi önlemler alınması gerektiğini, Milletler Cemiyeti Konseyi ile birlikte inceledikten sonra saptayacaklardır. Osmanlı hükûmeti, bu konuda alınacak bütün kararları şimdiden kabul ettiğini bildirir.*Hasan*

Eroğlu, Türk İnkılâp Tarihi (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Sevr Antlaşması ile Osmanlı Devleti'ne bırakılan egemenlik hakkı konusunda yorumunuz nedir?

2. Sevr Antlaşması ile öngörülen sınırları gösteren haritayı, Türk milletine tanıyacağı bağımsız yaşama hakkı açısından nasıl yorumlarsınız?

3. Sevr Antlaşması'na İstanbul ve Ankara (BMM) hükûmetlerinin bakışını ve vermiş oldukları tepkiyi karşılaştırınız?

4. Bernard Lewis'in de görüşlerinden hareketle Sevr paylaşımına katılan devletlerin Türkiye'nin en zengin illerini ilhak etmesinin amaçları neler olabilir?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

2. ÜNİTE > Millî Mücadele | *Kazanım 12.2.3: Sevr Antlaşması'nın Millî Mücadele sürecine etkilerini analiz eder.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**SEVR'DE İZMİR**	20 dk.
Amacı	Sevr Antlaşması'nın İzmir ile ilgili hükümlerini analiz edebilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden ve görselden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

BÖLÜM III: SİYASAL HÜKÜMLER-KESİM IV: İZMİR

MADDE 69. İzmir kenti ve çevresi (66. maddede tanımlanan topraklar) Osmanlı egemenliği altında kalmaktadır. Bununla birlikte Türkiye, İzmir kenti ile (çevresi) üzerindeki egemenlik haklarının kullanımını Yunanistan'a aktaracaktır. Bu egemenliğin simgesi olmak üzere Osmanlı bayrağı kentin dışındaki bir kaleye sürekli olarak çekilecektir. Bu kale, başlıca Müttefik Devletlerce saptanacaktır.

MADDE 70. Yunan hükûmeti, İzmir kentiyle çevresinin yönetiminden sorumlu olacak ve bu yönetimi özel olarak bu amaçla atayacağı bir görevliler kurulunca yürütecektir.

MADDE 71. Yunan hükûmeti, İzmir kentiyle çevresindeki kamu düzeninin ve güvenliğin korunması için gerekli askerî kuvvetleri bulundurmak hakkına sahip olacaktır.

MADDE 83. İşbu antlaşmanın yürürlüğe girişinden beş yıllık bir süre geçtikten sonra 72. maddede öngörülen yerel parlamento, oy çokluğuna dayanan bir kararla, Milletler Cemiyeti Konseyinden, İzmir kentiyle çevresinin kesin olarak Yunanistan Krallığı'na bağlanmasını isteyebilecektir. Konsey, kendi göstereceği koşullar içinde, daha önce bir halk oylaması [plebisit] yapılmasını isteyebilecektir. Sözü geçen bağlanma, bir önceki fıkranın uygulanması sonucu gerçekleşecek olursa, 69. maddede sözü edilen Türkiye'nin egemenlik hakkı sona erecektir. Bu durumda, Türkiye, İzmir kenti ile çevresindeki haklarından ve sıfatlarından, Yunanistan yararına, vazgeçtiğini şimdiden bildirir.

http://sam.baskent.edu.tr/belge/Sevr_TR.pdf

Görsel: Yunan Kralı Aleksandros ve Yunan Başbakanı Venizelos, Panathinaikos Stadyumu'nda Sevr Antlaşması kutlamalarını izlerken

Sevr Antlaşması'ndan sonra İzmir'e bir taraftan Rum göçmenler getirilirken öte yandan Müslüman halk İç Anadolu'ya göçe zorlandı. Yunanlıların yaptığı baskı nedeniyle sadece Aydın, Nazilli ve Manisa bölgesinden 50.000 kişi İç Anadolu'ya göç etmek zorunda kaldı. Yunan başbakanının 12 Kasım 1921 tarihinde düzenleyip İngiliz Dışişleri Bakanı Lord Curzon'a sunduğu bir notada belirttiği üzere 1921 Ocağına kadar İzmir ve çevresine 126.000 Yunan göçmeni getirilip yerleştirilmişti. İzmir'deki Yunan Yüksek Komiseri Stergiadis gelen göçmenlere kredi vermiş, tarım araçları dağıtmıştı.

Engin Berber, Kurtuluş'tan Sonra İzmir'de Yunan İşgal Dönemine Tepkiler (Kısaltılarak alınmıştır.)

1. Sevr Antlaşması'nın 69. maddesine göre "İzmir kenti ve çevresinin hem Osmanlı egemenliği altında kalmasını hem de Osmanlı'nın şehirdeki egemenlik haklarının kullanımını Yunanistan'a bırakacak olmasını" nasıl açıklarsınız?

2. Yukarıdaki görselden hareketle Yunan yönetimi tarafından Sevr Antlaşması'nın bir stadyumda kutlanması ile ilgili olarak nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

3. İzmir ve çevresi ile ilgili 83. maddeyi okuduğunuzda nasıl bir planın işletilmeye çalışıldığı görülmektedir?

4.

DURMA VUR

Durma, Yunan durma, kibrini arttır!
Türklüğün başına hakaret yağdır!
Uyuyan bir kavme bu zillet azdır.
Vur, eski kölesi, utandır onu!
Bırakma uyusun, uyandır onu!

Ziya Gökalp

Türk milliyetçiliğinin fikir babası sayılan Ziya Gökalp'in şiirinden hareketle, Sevr Antlaşması hükümlerinin âdeta zincire vurduğu Türk halkı üzerinde nasıl bir tepki yaratacağını söyleyebilirsiniz?

2. ÜNİTE > Millî Mücadele — *Kazanım 12.2.4: Doğu ve Güney Cephelerinde verilen mücadelelerin ülkemizin bağımsızlık sürecine katkılarını kavrar.*

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi — *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi-Tarihsel Empati Becerisi*

Etkinlik İsmi	**HÜRMETLE EĞİLİNİZ**	20 dk.
Amacı	Güney Cephesi'nde verilen mücadelelerin bağımsızlık sürecimize katkısı konusunda edindiği bilgileri var olan bilgileri ile bütünleştirebilme. Dönemin şartlarına uygun olarak insanların duygu ve düşüncelerini anlayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden ve görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

Güney Anadolu'da millî cephelerin kurulması, Mondros Mütarekesi'nin İtilaf Devletleri tarafından tek taraflı ve haksız olarak yorumlanıp bu bölgedeki topraklarımızı işgal etmesinden ileri geldi. Mondros imza edildiği vakit bu topraklar yabancı işgali altında bulunmuyordu.

Adana ve çevresi yabancılar tarafından Kilikya terimi ile ifade ediliyordu. Fransızların esas amacı halkının yüzde doksanı Türk olan bu beretli bölgeyi sömürge hâline getirmekti. Türklerin kendilerine boyun eğmeyeceklerini de bildikleri için Ermeni azınlığa dayanarak Türk nüfusunu kıracak hareketlere girişmeyi faydalı buldular. Ermenilerden bir intikam alayının kurulmasına müsaade ettiler ve Ermenilerin Türklere zulüm ve hakaret yapmalarına göz yumdular.

Türk halkı her ne pahasına olursa olsun Kilikya'nın Türklüğünü savunmaya azmetmişti. Merkezi İstanbul olmak üzere "Kilikyalılar Cemiyeti" kurulmuş, cemiyet faaliyetlerini Adana bölgesine nakletmişti. Topçu Kumandanı Kemal Bey "Doğan takma adıyla", Piyade Yüzbaşı Osman Bey "Tufan takma adıyla", Yüzbaşı Ratib Bey "Sinan Paşa takma adıyla" Adana Cephesi'nde büyük yararlıklar gösterdiler. Merkezi Niğde'de bulunan 11. Tümen de bu cephe ile yakından ilgilendi ve yardımlarda bulundu. Karaisalı müftüsü Hoca Mehmet Efendi de halka: "Padişah, İngilizlerin şer aleti olmaktadır. Ona itaat etmek şeriat hükümlerine aykırıdır. Dolayısıyla din ve memleketi kurtarmak için mücadeleye atılan reislere ve kumandanlara katılmak ve onlara itaat etmek farzdır." diye hitap etti.

Enver Ziya Karal, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (Kısaltılarak alınmıştır.)

Görsel 1: Fransız işgali altında olan bölgede örgütlenen Kilikyalılar Cemiyeti'nden bir grup

1. Kilikya olarak adlandırılan Adana ve çevresinin işgaline karşı oluşan millî direnişin haklılığı ile Misakı millî kararları arasında nasıl bir ilişki kurabilirsiniz?

2. Fransızların güney illerinin işgalinde Ermenileri kullanmasını hangi gerekçelerle açıklayabilirsiniz?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

"GAZİ" ANTEP

Görsel 2: Gaziantep Kalesi'nde "Antep Savunması"nın yaşatılması

Görsel 3: Antep'te Fransız subay ve Türk esirler (Yıpranmış bu fotoğrafın üzerinde "Esaret Hatırası-337" 1337/1921 yazıyor.

Türkler, hürmetle eğiliniz. Antep karşısındayız! Onu, o aşkı vatan timsalini, kendi ezelî ve fıtri (doğuştan) kahramanlığınızı selamlıyorsunuz. Antep'in destanı zaferini millet heyecanlar içinde takip ediyor ve dokuz aydır her gün Antep, kendi, o destana yeni bir sahife-i celadet (kahramanlık) ilave ediyor.

Fethedilecek yerler askersiz, topsuz, tüfeksiz dört beş zavallı kasabacık idi. Osmaniye, Antep, Urfa ve Mardin. Fransız ordusu gezmeye gider gibi alaylar, şakalar içinde yola düzüldü. Onlar ilk merhalede, mavi gömlekli halkın kendilerini alıştırdığı gibi bu havalide de Fransız ordusu gözükür gözükmez, yerlilerin önlerinde hemen rükû edeceğini zannediyorlardı. Fakat bir gün birdenbire bir mermi sağanağına tutuldular. "Kemallilerin hafifi bir eşkıya çetesi olacak." dediler (sandılar). Hâlbuki Antep karşısında idiler.

Ve işte o zaman bu zamandır o gün durdukları yerden bir adım ilerleyemediler. Frenkler (Fransızlar) karşılarında topu topu bir avuç insan görüyorlardı ve zavallıların kumandanı yoktu; topu, zırhı, silahı yoktu. Hangi kabiliyetle hangi mucize ile bu kadar zaman dayanabiliyorlardı. O bir avuç ahaliyi ezmek için ne mümkün ise hepsi yapıldı. Şehri muhasara (kuşatma) ettiler, demir tellerle ördüler, aç bıraktılar. Mahsur kalan halk, bahçelerindeki fıstıkların meyvesiyle karınlarını doyurdu. Fakat dallarıyla Frenkleri döğdü.

Gaziantep, sen bugün yalnız cenup (güney) hudutlarını müdafaa etmiyorsun, cenuptaki hukukumuzu ebedî bir surette tespit ediyorsun. Frenkler, Şark (Doğu) sulhunu istedilerse, İngilizleri o fikre imale ettilerse, başlıca sebep sensin. Çalınmış hukukumuzu kazandıracak hep sensin!

Sen bir abidesin. Sen ikinci bir Plevne, ikinci bir Çanakkale'sin. Onun için hükûmet bugün senin yaralı ve asil göğsüne "Gazi" nişanını takarken, bütün millet birden karşında şükranla eğiliyor.

Müfide Ferit (Tek)

Enver Ziya Karal, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi (Kısaltılarak alınmıştır.)

3. Müfide Ferit'in kaleme aldığı yazıya göre Antep halkı karşısında "hürmetle eğiliniz" denmesinin gerekçesi nedir?

4. Antep savunması ile ilgili yazısından hareketle Müfide Ferit'in duygu ve düşüncelerini nasıl değerlendirirsiniz?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

2. ÜNİTE > ***Millî Mücadele***

Kazanım 12.2.4: Doğu ve Güney Cephelerinde verilen mücadelelerin ülkemizin bağımsızlık sürecine katkılarını kavrar.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**CENUB-İ GARBİ KAFKAS HÜKÛMETİ**	20 dk.
Amacı	Bölgesel kurtuluş çabası örneği olarak Doğu cephesini Millî Mücadele'nin bütünü ile ilişkilendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Metinden ve görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı sonucunda Kars, Ardahan ve Batum sancakları (Elviye-i Selase) savaş tazminatı olarak Rusya'ya verilmişti. Bu tarihten itibaren 40 yıl boyunca Rus işgalinde kalan bölge, 3 Mart 1918 Brest-Litovsk Antlaşması'nın ardından tekrar ana vatana katılmıştı. Ancak bu durum uzun sürmemiş, 30 Ekim 1918 tarihli Mondros Mütarekesi ile Osmanlı Devleti tekrar bölgeyi boşaltmıştı. Bu dönemde İngilizler bölgede Ermeni ve Gürcüleri destekleyerek hâkimiyet kurmak istemiş, buna karşın Türk ve Müslüman halk tarafından da bağımsızlık mücadelesi başlatılmıştı.

Görsel 1: 19. yüzyıl sonlarında Kars

Halk mücadele kararı ile teşkilatlanmaya çalışırken Kars'ta bulunan ve henüz ordusunu geri çekmeyen 9. Ordu Kumandanı Yakup Şevki Paşa'nın da destekleriyle Wilson Prensiplerine dayalı bağımsız bir teşkilatın kurulması için harekete geçilmiştir.

Görsel 2: Cihangiroğlu İbrahim Bey-1918

Ekim-Kasım 1918'de merkezi Ahıska olmak üzere "Ahıska Hükûmet-i Muvakkatası (geçici)", merkezi Iğdır olmak üzere "Aras Türk Hükûmeti" ve merkezi Kars olmak üzere "Kars İslam Şûrası" kurulmuştur. Ocak 1919'da 131 delegenin katılımıyla düzenlenen Büyük Kars Kongresi'nde bütün sancak ve kaza millî şûraları birleştirilerek merkezi Kars olmak üzere "Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmet-i Muvakkata-i Milliyesi" kurulmuş ve başkanlığına da Cihangiroğlu İbrahim Bey getirilmiştir.

Hükûmete Kars, Ardahan ve Batum sancakları ve kazaları ile Nahcivan, Ordubad, Culfa, Ahıska ve Ahılkelek bölgelerinin bağlı olması kararlaştırılmış, 18 maddelik bir anayasa da kabul edilmiştir. Bir müddet sonra seçimlere gidilerek 1 Mart 1919'da "Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmet-i Muvakkata-i Milliyesi Parlamentosu" açılmıştır.

Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmet-i Muvakkata-i Milliyesi, 25 Mart 1919'a gelindiğinde de tam bağımsızlığını ilan ederek "Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmeti" adını, Cihangiroğlu İbrahim Bey de "Cumhurbaşkanı" sıfatını almıştır. Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmeti'nin topraklarında nüfusun 1.534.824'ünü Müslümanlar, 227.324'ünü de Rus, Rum ve Molokanlar oluşturmaktaydı.

Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmeti; İngiliz, Rus, Ermeni ve Gürcülerle hem siyasi hem de silahlı olarak mücadele etmiştir. 13 Nisan 1919'da İngilizlerin hileleri ile beklenmedik bir anda meclise baskın yapılmış ve hükûmet dağıtılmıştır. Hükûmetin önde gelen üyeleri tutuklanarak Malta'ya sürgün edilmiştir. 30 Nisan 1919'da da idare Ermenilere teslim edilmiştir. Bundan sonra da bölgede millî teşkilatlanmalar sürdürülmüş, Kars tekrar bağımsızlığına kavuşana kadar Ermenilerle mücadele edilmiştir.

Nurhan Aydın, Elif Ergün, Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmeti ve Bölgedeki Faaliyetler (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Türk Ordusu'nun Mondros Mütarekesi gereği bölgeden çekilmesiyle Elviye-i Selase'de yaşayan Müslüman nüfusun en büyük kaygısının ne olduğunu söyleyebilirsiniz?

2. Haritaya göre Türkiye'nin Doğu sınırlarının değişiminde belirleyici etkiye sahip olaylar sizce hangileridir?

Harita: Doğu sınırlarımızdaki değişim

3. Wilson Prensipleri, anavatanından kopartılan Kafkaslardaki Müslüman Türk nüfusun millî şûra ve hükûmetler oluşturmasına dayanak sağlayabilecek nasıl bir hükme yer vermiş olmalıdır?

4. Cenub-i Garbi Kafkas hükûmeti ve TBMM hükûmeti sizce hangi açılardan benzerlik göstermektedir?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

2. ÜNİTE > Milli Mücadele — *Kazanım: 12.2.5. Düzenli ordunun kurulmasından Mudanya Ateşkes Antlaşması'na kadar meydana gelen gelişmeleri, Türkiye'nin bağımsızlık sürecine katkıları açısından analiz eder.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi — *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	BAĞIMSIZLIK YOLUNA ADIMLAR	20 dk.
Amacı	Milli Mücadele dönemindeki askeri gelişmelerin ülkemizin bağımsızlık sürecine etkilerini değerlendirebilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

1. Kuvay-ı Milliye'den düzenli orduya geçilmesinin düşmanla mücadeledeki önemini açıklayınız.

2. Birinci İnönü Zaferi ve bu zafer sonrasındaki gelişmelerin, Türk Kurtuluş Savaşı ve Türk halkı açısından etkileri nelerdir?

3. Tekalif-i Milliye emirlerinin uygulanması sırasında, halkın orduya destek olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

4. Sakarya Savaşı'nın ve Büyük Taarruz'un kazanılmasında Mustafa Kemal'in rolü hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

2.ÜNİTE > Milli Mücadele | *Kazanım: 12.2.5. Milli Mücadelede Kadınların Bağımsızlık Sürecine Katkılarını Değerlendirebilme.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Değişim Ve Sürekliliği Algılama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**KAHRAMAN TÜRK KADINLARI**	20 dk.
Amacı	Milli Mücadelede bağımsızlık yolunda atılan adımları değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

Görsel 1: İstiklal Yolu/Çankırı

Görsel 2: İstiklal Yolu/Çankırı

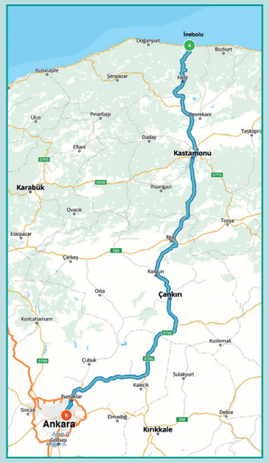

Harita : İstiklal Yolu/Çankırı

Görsel 3: Atatürk Ve Şehit Şerife Bacı Anıtı

Görsel4: İstiklal Yolu/Çankırı

Kurtuluş Savaşı'nda eli silah tutanların cephede olduğu dönemde, İnebolu'ya çıkarılan silah ve cephanelerin Kastamonu üzerinden Ankara'ya ulaştırılmasında kadınlarla yaşlı erkeklerin insan üstü çalışmaları olmuş, bu çalışmaları gerçekleştiren kahramanlarımız da tarihe geçmiştir.

Tarihe geçen kadın kahramanlarımızdan birisi de Seydilerli Şehit Şerife Bacı'dır. Şerife Bacı 1921 yılının çetin geçen kış mevsiminin ilk aylarında, sırtında çocuğu ve önünde kağnısı ile İnebolu' dan Kastamonu'ya cephane taşımış, kağnısıyla beraber Kastamonu Kışlası önüne kadar gelmiş, mermileri ve çocuğunu korumak uğruna donarak şehit olmuştur. Fırtına ve tipinin sabahında Kastamonu kışlasından çıkan devriye ekibi, bir bebeğe ait olan ağlama sesini takip ettiklerinde sahibi donmuş bir kağnıyla karşılaşılar. Kağnıda üzerileri kardan etkilenmemesi için bir battaniyeyle örtülmüş cephane ile cephanelerin arasındaki kuru otlara yatırılmış bir bebek bulurlar. Yapılan incelemeler sonucunda şehit olan kadının bir gece önceki tipide kaybolan Şerife Bacı olduğu tespit edilir.

Şehit Şerife Bacı adı, Kastamonu'da Seydiler'de, İnebolu'da ve yurdun birçok yerinde Kurtuluş Savaşı'nın kadın kahramanlarını simgelemektedir.

https://kastamonu.ktb.gov.tr/TR-94814/sehit-serife-baci.html

CEPHEDE OLAMASAK DA DUALARIMIZ MEHMETÇİKLERİMİZLE...

Sivas Belediyesi'ne ait Yenişehir Hanımlar Kültür Merkezi ve Bahtiyar Bostan Özgecan Hanımlar Yaşam Merkezi'nde kurs gören bayanlar, Suriye'nin Afrin kentinde, terör örgütü PKK/YPG'ye yönelik düzenlenen Zeytin Dalı Harekâtı'na katılan askerler için kazak, atkı, bere ve boyunluk örüyor.

http://www.sivas.bel.tr/icerik/6/3592/cephede-olamasakta-dualarimiz-mehmetciklerimizle.aspx

1. Harita ve görsellerden hareketle İstiklal Yolu'nun Millî Mücadeledeki yeri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

2. Türk kadınlarının Milli Mücadele yıllarında gösterdikleri faaliyetleri, Türkiye'nin bağımsızlık sürecine katkıları açısından nasıl değerlendirirsiniz?

3. Türklerde ordu-millet anlayışını, Milli Mücadele Dönemi ve günümüzle karşılaştırırsanız bu konu hakında neler söyleyebilirsiniz?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

2.ÜNİTE > Milli Mücadele *Kazanım: 12.2.6. Millî Mücadele sonucunda kazanılan diplomatik başarıları ülkemizin bağımsızlığı açısından değerlendirir.*
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**TAPU SENEDİMİZ: LOZAN**	20 dk.
Amacı	Sevr ve Lozan antlaşmalarını karşılaştırarak elde edilen kazanımları değerlendirebilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen tablodan yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

KONULAR	SEVR ANTLAŞMASI	LOZAN ANTLAŞMASI
Sınırlar	Batı Anadolu ve Doğu Trakya Yunanlılara verilecek. Ege Adaları Yunanistan'a bırakılacak. Rodos ve 12 Ada İtalya'ya verilecek. Doğu Anadolu'da iki yeni devlet kurulacak. Irak, Musul ve Arabistan İngiltere'ye verilecek.	Hatay ve Musul hariç Misak-ı Milli büyük ölçüde gerçekleştirilmiştir
Boğazlar	Boğazlar, on ülkeden oluşan bir Avrupa Komisyonu tarafından yönetilecek ve savaş zamanında dahi bütün ülkelerin gemilerine açık bulundurulacak.	Başkanı Türk olan uluslararası bir komisyona bırakılmıştır.
İstanbul	İstanbul, Osmanlı Devleti'nin başkenti olarak kalmaya devam edecek, Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü yerler İstanbul ve çevresinden oluşan küçük bir toprak parçası olacaktır. Osmanlı Devleti, İtilaf güçlerinin belirlediği şartlara uymazsa, İstanbul'da ellerinden alınacaktır.	TBMM Hükümeti'ne bırakılmıştır.
Azınlıklar	Azınlıklar sınırlarımız içinde okul ve dini kurumları açabilecekler, Osmanlı'nın bu konuda yaptığı uygulamalar denetlenebilecekti.	Bütün azınlıklar Türk vatandaşı kabul edilmiştir.
Ordu	Osmanlı Devleti'nde zorunlu askerlik kaldırılacak, Osmanlı'nın asker gücü 50.700'ü geçmeyecek, Osmanlı ordusunda ağır silahlar ve uçaklar kesinlikle bulunmayacaktı.	Trakya ve Boğazlarda askerden arındırılmış bölgelerle ilgili kısıtlamalar hariç, herhangi bir sınırlama getirilmemiştir.
Kapitülasyonlar	Kapitülasyonlar genişletilerek yeniden gündeme gelecek ve bütün azınlıklar bu ayrıcalıklardan yararlanabilecekti. Ayrıca azınlıklar askerlik yapmayacak ve kendilerine geniş haklar verilecekti.	Kapitülasyonlar tamamen kaldırılmıştır

1. Lozan Antlaşması'nda kabul edilen hangi madde egemen devlet anlayışımıza aykırıdır? Neden?

2. Sevr ve Lozan antlaşmalarını karşılaştırdığınızda hangi alanlarda kazanım elde edilmiştir? Gerekçesiyle açıklayınız.

3. Lozan Antlaşması'nın hangi kararları Egemen devlet, Ülke bütünlüğü ve Ekonomik bağımsızlık konularında ödün verilmediğini gösterir?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

2.ÜNİTE > Milli Mücadele *Kazanım: 12.2.6. Millî Mücadele sonucunda kazanılan diplomatik başarıları, ülkemizin bağımsızlığı açısından değerlendirir.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Harita Okuma Becerisi*

Etkinlik İsmi	**ÖLÜM FERMANINDAN BAĞIMSIZLIK TESCİLİNE**	20 dk.
Amacı	Lozan Antlaşması'nın ülkemizin bağımsızlığı açısından rolünü yorumlayabilme	Bireysel

Yönerge ***1. ve 2. soruları aşağıda verilen haritalara göre yanıtlayınız.***

İtilaf Devletlerinin Önerdği: Sevr Antlaşması

Harita 1: Sevr Antlaşmasına göre toprak paylaşımı.

Hedef: Misak-i Milli'yi Gerçekleştirmek, Sonuç: Lozan Antlaşması

Harita 2: Misak-ı Milli'ye ve Lozan Antlaşması'na göre sınırlarımız.

1. Sevr ve Lozan antlaşmalarını karşılaştırdığınızda hangi konularda kazanım elde edildiğini, hangi konularda ise kazanım elde edilemediğini yazınız.

2. Lozan Barış Antlaşması'nda Misak-ı Millî sınırları tam olarak gerçekleştirilmiş midir? Gerekçeleriyle açıklayınız.

3. Lozan Antlaşması'nın imzalandığı dönemde bir gazeteci olduğunuzu düşünerek, kazanılan bu diplomatik başarıyı ülkemizin bağımsızlığı açısından değerlendiren bir köşe yazısı yazınız.

BAŞLIK: _____

KÖŞE YAZISI: _____

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

2. ÜNİTE > Millî Mücadele *Kazanım 12.2.7: Millî Mücadele sürecine katkıda bulunmuş önemli şahsiyetlerin kişilik özellikleri ile faaliyetlerini ilişkilendirir.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**TÜRKÜN ATEŞLE İMTİHANI**	20 dk.
Amacı	Millî Mücadele'de kişisel gayretlerin mücadele sürecini nasıl şekillendirdiğini analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

Görsel: Milli Mücadele'den bir sahne

TÜRKÜN ATEŞLE İMTİHANI

Durum çok korkunç bir hâl alıyordu. Yüz bin kişilik bir Yunan ordusu, bütün araç ve gereçleriyle, Ankara'ya gelmek istiyordu. Hatta Ankara'da bazı İngiliz subaylarına ziyafet vereceklerini söyleyerek onları davet etmişlerdi. Türk ordusu yirmi bin kişilikti. Ateş gücü Yunanlıların yarısından azdı, taşıma araçları çok kıttı, silahları derece düşüktü. Bu, son debelenmeydi. Ya son bir saldırıya geçmek ya da silinip gitmek gerçeği ile karşı karşıyaydık. Ankara'dan Sarıköy'e kadar küçük bir alan Türklerin elinde kalmıştı. Kömür hemen hiç yok gibiydi. Askerin ihtiyacı için kullanılan trenler odunla işliyordu. Vagonlarda oturacak yerler hep tahta, pencereler kırıktı. Her yer tahtakurusuyla doluydu. Her istasyonda orduya katılacak olanlar geliyor, kadınlar arkalarından koşuşarak ağlıyorlardı. Trendeki erkekler içlerindeki büyük kudrete karşın, pek de umutlu görünmüyorlardı. Yunanlıların yirmi bir uçağı vardı. Bizim bir uçağımız vardı; onun da benzini eksik, makinası bozuktu. Havacıların sadece getirdikleri haber değil, Yunan uçaklarına ve ulaşım kollarına yaptıkları saldırılar da son derece önemliydi.

Köy yolları karanlık, çamur içinde. Ay batmış gece yarısı oluyor. Bir subay beni Mustafa Kemal Paşa'nın karargâhına götürdü. Mustafa Kemal Paşa, oturduğu koltuktan güçlükle kalkmaya çalıştı. Çünkü kaburga kemikleri hâlâ ağrılar içindeydi. Mustafa Kemal Paşa'ya doğru, kalbimde gerçek bir saygıyla gittim. O kendi hâlinde odada, bütün gençliğin bir millet yaşasın diye ölmeyi göze alan kararını simgeliyordu. Ne saray, ne şöhret, ne herhangi bir kudret onun o odadaki büyüklüğüne yaklaşamaz. Gittim, elini öptüm.

25 Ağustos'ta savaş başladı. İlk günleri, Yunanlılar ufak tepeleri birer birer ele geçiriyorlardı. Mustafa Kemal Paşa onların Çal Tepesi'ni alıncaya kadar korkulacak bir şey olmadığını, fakat Haymana'ya girerlerse bizim de kapana tutulacağımızı söyledi. Fevzi (Çakmak) Paşa'ya Mustafa Kemal Paşa'nın evinin önünde rastladım. Onda zaferimize karşı o kadar büyük bir güven vardı ki bu insana umut veriyordu.

Bir hafta geçmeden Çal Tepesi düştü. Korkunç bir sessizlik. Mustafa Kemal Paşa'nın gözleri o gece anlatılamayacak kadar acı içindeydi. Kemalettin Sami Paşa kendisinden sayıca üç kat fazla, üç Yunan tümeniyle dövüşüyordu. Gece yarısı, Mustafa Kemal Paşa'ya telefon ederek cephane istedi. Fevzi Paşa ise Yunanlıların geri çekileceklerinde ısrar ediyordu. Fevzi Paşa'nın hakkı vardı. Ertesi gün Yunanlılar Haymana'ya saldıramayacak kadar yorgundular.

Halide Edip Adıvar, Türkün Ateşle İmtihanı (Kısaltılmış ve düzenlenmiştir)

1. Okuduğunuz metinden hareketle Millî Mücadele sürecine katkıda bulunmuş hangi isimleri sayabilirsiniz?

2. Yazarın Mustafa Kemal Paşa hakkındaki düşünceleri hakkında neler söylenebilir?

3. Okuduğunuz metinden hareketle Fevzi (Çakmak) Paşa'nın karakter özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

4. Yunan ordusunun askerî açıdan güçlü olmasına rağmen savaşta Türk ordusunun galip gelmesinin sebepleri sizce nelerdir? Okuduğunuz metinden hareketle düşüncelerinizi yazınız.

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

2. ÜNİTE > Millî Mücadele *Kazanım 12.2.7: Millî Mücadele sürecine katkıda bulunmuş önemli şahsiyetlerin kişilik özellikleri ile faaliyetlerini ilişkilendirir.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**İSTANBUL-ANKARA**	20 dk.
Amacı	Millî Mücadele sürecine destek veren din adamlarının halkın bilinçlendirilmesindeki etkilerini analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

MEHMET RİFAT (BÖREKÇİ) (1860- 1941)

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin ilk Diyanet İşleri Başkanı'dır.

Mazhar Müfid (Kansu) anlatır: "Ekmekçiye bile verecek paramız kalmamıştı… Mustafa Kemal Paşa ile bu konuyu görüşürken bulduğum çareleri kabul etmedi. Yarı geceye kadar hep düşündük. Para bulunması hususunda bir karar ve neticeye ulaşamadık… "Hele bakalım, sabah olsun, yine düşünürüz." sözleriyle odalarımıza çekildik… Gece düşünmekten uyuyamamış olduğumdan, yatağımda istirahat halinde iken kapı vuruldu. İçeriye giren kişi Müftü Efendi'nin geldiğini söyledi. Rifat Efendi kendisi ve eşi için cenaze ve defin masraflarını karşılamak üzere muhafaza ettiği 1000 Lira'yı Mazhar Müfid'e (Kansu) teslim etti.

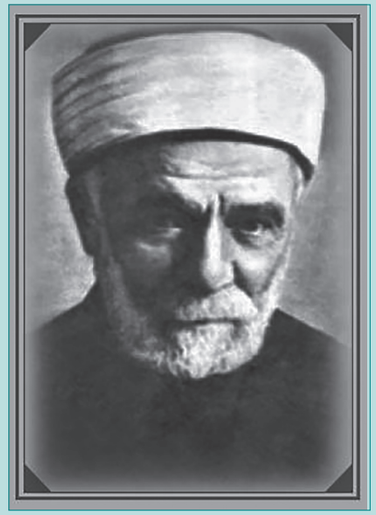

Görsel 1: Ankara Müftüsü Mehmet Rifat (Börekçi)

Mehmet Rifat Efendi'nin Millî Mücadele'deki asıl anılması ve Milletçe minnet ile yâd edilmesi gereken hizmeti, Millî Mücadelenin doğru ve bu mücadeleye katılmanın her Türk üzerinde bir borç olduğu yönündeki fetvasıdır.

Şeyhülislam Dürrizade, 11 Nisan 1920'de Millî Mücadele hakkında fetva verdi. Bu fetvada "Anadolu'daki Millî Mücadele harekâtının Padişah ve Halife'ye karşı bir isyan olduğu, bu harekâtın içinde bulunanlara karşı saldırı yapılmasının gerekli olduğu, yakalandıklarında öldürülmelerinin dinen vacip olduğu, bu mücadelede öldürülürler ise şehit olacakları" ileri sürülmüştü. Fetva gazetelerde yayımlanmış, ayrıca Anadolu'da İngiliz ve Yunan uçakları ile ve bir kısım kendini bilmez kişiler tarafından halka dağıtılmıştı. Dürrizade'nin fetvası, Millî Mücadelede yer alan askerler üzerinde yer yer etkili olmuş, hatta askerlikten firarlar başlamıştı.

İşte tam bu sırada meseleyi bütün yönleriyle ele alarak İslam dininin doğru hükmünün ortaya konulması ve millete duyurulması gerekiyordu. Bu yüce görevi Ankara Müftüsü Rifat Efendi bizzat kendi kalbinin sesiyle yerine getirmiştir. Hem İslam dini, hem akıl ve mantık ve hem de siyaset bakımından tüm zamanların şaheseri olarak görülmesi gereken "Fetva"yı Ankara'da bulunan beş müftü, dokuz müderris ve medrese müdürü ile altı kişilik ilmiye sınıfından oluşan toplam 20 kişi ile hazırlamıştır.

"Fetva", Mustafa Kemal Paşa'nın emirleri ile bütün yurt sathına gönderilmiş, yerel gazetelerde yayımlanmış ve ayrıca İstanbul'da yayımlanan gazetelerde de yayımlatılmıştır. Bu "fetva" üzerine Ankara Müftüsü Rifat Efendi, Damat Ferit Paşa Hükûmeti tarafından müftülük görevinden azledilmiş, idamına karar verilmiş ve idamın infazı için yakalanarak İstanbul'a getirilmesi istenmiştir.

23 Nisan 1920'de Müftü Efendi'nin de içinde yer aldığı Heyet-i Temsiliye üyelerince Cuma namazının ardından Hacı Bayramı Veli'nin türbesinde yapılan duayı müteakiben Ankara'da açılmış bulunan Büyük Millet Meclisi tarafından Ankara Müftülüğü görevinde tutulmuştur.

Arif Güneş, Mehmet Rifat (Börekçi)
(Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Anadolu'da örgütlenmeye çalışılan Millî Mücadele'ye İstanbul hükûmetinin tutumu hakkında neler söylenebilir?

2. Din adamlarının Millî Mücadele'ye bakışlarında farklılıklar bulunmasının sebepleri sizce neler olabilir?

3. Sizce dönemin din adamlarının verdikleri fetvalar Millî Mücadele'yi nasıl etkilemiş olabilir? Okuduğunuz metinden hareketle görüşlerinizi belirtiniz.

4. Ankara Müftüsü Mehmet Rifat Efendi'nin (Börekçi) Millî Mücadele'ye katkıları hakkında neler söylenebilir?

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı *Kazanım 12.3.1: Çağdaşlaşan Türkiye'nin temeli olan Atatürk ilkelerini kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**ATATÜRK İLKELERİNİ ANLAMAK**	20 dk.
Amacı	Türkiye'nin çağdaşlaşmasında Atatürk ilkelerinin önemini açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni ve görselleri dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

Laiklik	Milliyetçilik	Halkçılık	Cumhuriyetçilik	Devletçilik	İnkılapçılık
1.	Memleketimizi çağdaşlaştırmak istiyoruz. Bütün mesaimiz Türkiye'de çağdaş, bu nedenle Batılı bir hükûmet vücuda getirmektir. Medeniyete girmek arzu edip de Batı'ya yönelmemiş millet hangisidir? Bir istikamette yürümek azminde olan ve hareketinin ayağında bağlı zincirlerle güçleştirildiğini gören insan ne yapar? Zincirleri kırar, yürür! Yaptığımız ve yapmakta olduğumuz inkılâpların gayesi, Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen çağımıza uygun ve bütün mana ve biçimiyle medenî bir toplum hâline ulaştırmaktadır.				
2.	Devlet idaresinde bütün kanunlar, nizamlar ilmin çağdaş medeniyete temin ettiği esas ve şekillere, dünya ihtiyaçlarına göre yapılır ve tatbik edilir. Din telâkkisi vicdanî olduğundan, Cumhuriyet, din fikirlerini devlet ve dünya işlerinden ve siyasetten ayrı tutmayı, milletimizin çağdaş ilerlemesinde başlıca muvaffakiyet etkeni görür. Din ve mezhep, herkesin vicdanına kalmış bir iştir. Hiçbir kimse hiçbir kimseyi ne bir din, ne de mezhep kabulüne zorlayabilir.				
3.	Türk milleti, tarihinle övün; çünkü senin ecdadın medeniyetler kuran, devletler, imparatorluklar yaratan bir mevcudiyettir. Sen, Anadolu denilen bu yurda sonradan gelme değil, ilk yerleşip medeniyet kuranların çocuklarısın. Fakat geleceğine güvenebilmek için, bugün çalışman lâzımdır; çünkü yalnız tarih övüncü bir meziyet sayılmaz. Dünyanın bize hürmet göstermesini istiyorsak, evvelâ bizim kendi benliğimize ve milliyetimize bu hürmeti hissen, fikren, fiilen, bütün iş ve hareketlerimizle gösterelim. Bilelim ki, millî benliğini bulmayan milletler başka milletlerin avıdır.				
4.	Fertlerin özel teşebbüslerini ve faaliyetlerini esas tutmak; fakat büyük bir milletin bütün ihtiyaçlarını ve birçok şeylerin yapılmadığını göz önünde tutarak memleket ekonomisini devletin eline almak. Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Türk vatanında asırlardan beri ferdî ve hususî teşebbüslerle yapılamamış olan şeyleri bir an evvel yapmak istedi ve kısa bir zamanda yapmaya muvaffak oldu. Bizim takip ettiğimiz bu yol, görüldüğü gibi, liberalizmden başka bir yoldur. Memlekette her nevi üretimin daha fazlalaşması için, ferdî teşebbüsün, devletçe gerekli olduğunu da ehemmiyetle kaydettikten sonra, ifade etmeliyiz ki "Devlet ve fert birbirine karşıt değil, birbirinin bütünleyicisidir"				
5.	Bir kelime ile ifade etmek lâzım gelirse, diyebiliriz ki yeni Türkiye Devleti, bir halk devletidir, halkın devletidir. Mazi müesseseleri ise bir şahıs devleti idi, şahıslar devleti idi. Bir milletin yeryüzünden tamamen silinmesi için, bir milletin insanlık topluluğundan tamamen çözülüp dağıtılabilmesi için Nuh Tufanı kadar harikulâde felâketler ve hadiseler lâzımdır. Fakat şahıslar, kendiliğinden yok olmaya mahkûmdur. Bundan ötürü halk müessesesi ile şahıs müessesesi arasında yaşama ve son bulma oranları da bunun aynıdır. Türkiye Cumhuriyeti halkını ayrı ayrı sınıflardan oluşmuş değil ve fakat ferdî ve toplumsal hayat için iş bölümü itibariyle muhtelif çalışma gruplarına ayrılmış bir topluluk olarak düşünmek, esas ilkelerimizdendir.				
6.	Egemenlik mutlaka milletin elinde olmalıdır! Egemenliğine sahip olmayan bir insan veya bir toplum, hiçbir vakit iradesini kullanamaz. Egemenliğini herhangi birisine bırakan bir insan, kendi iradesinin kullanılacağından ve uygulanacağından emin olamaz. Şimdiye kadar milletimizin başına gelen bütün felâketler, kendi kader ve mukadderatını, başka birisinin eline terk etmesinden kaynaklanmıştır. Demokrasi prensibinin en çağdaş ve mantıkî tatbikini temin eden hükûmet şekli, cumhuriyettir. *Utkan Kocatürk, Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri (Düzenlenerek alınmıştır.)*				

1. Yukarıdaki tabloda Atatürk ilkeleri ve ilkeler ile ilgili açıklamalar verilmiştir. Verilerin açıklamaların hangi ilkeyle ilgili olduklarını yazınız.

1.	2.	3.
4.	5.	6.

Görsel 1. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı: Mustafa Kemal Atatürk.

Görsel 2: İlk kadın pilotlardan Sabiha Gökçen.

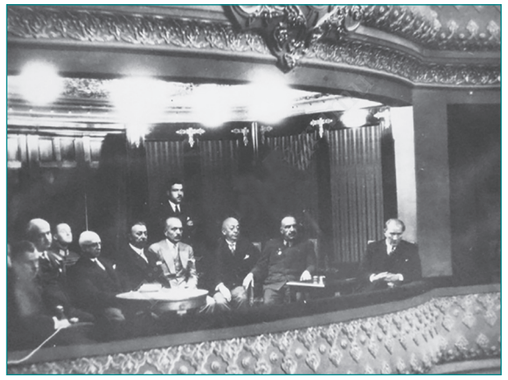

Görsel 3: Birinci Türk Tarih Kongresi

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi.

1926'da Medeni Kanunu'nun kabulü ile Türk kadını çeşitli mesleklerde çalışma hakkı kazandı.

15 Nisan 1931'de Türk Tarihini Tetkik Cemiyeti (Türk Tarih Kurumu) kuruldu.

2. Yukarıda açıklamalarıyla birlikte verilen görsellerin hangi ilkeyle ilgili olduğunu yazınız.

Görsel 1: _____

Görsel 2: _____

Görsel 3: _____

3. Birçok liderin ortaya attığı fikirler zaman içerisinde önemini kaybederken Atatürk ilkelerinin geçmişte olduğu gibi günümüzde de önemini koruyor olmasının sebepleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

_____

_____

_____

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı — *Kazanım 12.3.1: Çağdaşlaşan Türkiye'nin temeli olan Atatürk ilkelerini kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi — *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**ÇAĞDAŞ TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN TEMELİ ATATÜRK İLKELERİ**	20 dk.
Amacı	Türkiye'nin çağdaşlaşmasında Atatürk ilkelerinin önemini açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

Cumhuriyetçilik: Devlet yönetiminde millî egemenliği, millî iradeyi ve özgür seçimi esas kabul eden ilkenin adıdır. Cumhuriyet rejiminde, bir görevin, ilahî bir kuvvete dayanması veya babadan oğula geçmesi gibi bir veraset usulü yoktur; egemenlik bütünüyle millete aittir. Millet bu egemenliğini, kendi seçtiği temsilcileri aracılığıyla kullanır. Seçimle iş başına geliş de siyasî iktidardır, belli bir dönemi kapsar.

Halkçılık: Halkçılık ilkesi, Türk toplumunda birey, aile, zümre ve sınıf egemenliğinin olmayacağı, bütün millet bireylerinin yasa önünde eşitliği esasına dayanır. Atatürkçülüğün halkçılık anlayışı, bütün millet bireylerini ayrılık gözetmeksizin memleketin öz evladı kabul etmek, onların temel hak ve özgürlüklerini güven altına almak, devlet yönetimine eşit olarak katılmalarını sağlamak, onları yasa önünde eşit tanımak kuralına dayanır.

Devletçilik: Kurtuluş Savaşı'ndan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra memleketin en kısa zamanda kalkınması sürecinde özellikle ekonomik alanda bireylerin yapamayacağı bazı işleri devletin üzerine alması esasına dayanır.

Görsel 1: Mustafa Kemal Atatürk

Milliyetçilik: Bu ilke, Millî Mücadele'nin doğuşunda ve başarıya ulaşmasında başlıca rolü oynamıştır. Atatürkçü düşünce, Türk milletini dil, kültür ve ülkü birliğiyle birbirine bağlı vatandaşların oluşturduğu bir toplum olarak kabul etmiştir. Irkçılığı reddeden Atatürk milliyetçiliği bütünleştirici, birleştirici, vatan yüzeyinde millî birliği sağlayıcı bir milliyetçiliktir.

Laiklik: Devlet yönetimine dinî kural ve görüşlerin karıştırılmamasıdır. Toplumda din ve vicdan özgürlüğünün sağlanması, dinî tercihleri ne olursa olsun yurttaşlara eşit davranılması, devletin resmî bir dininin bulunmayışı, eğitimin akılcı ve çağdaş esaslara göre düzenlenmesi bu ilkenin başlıca unsurlarını oluşturur.

İnkılapçılık: Çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmak, uygarlık dünyasında yer almak, ancak gerek düşünüş biçimi gerekse kurumlar açısından o uygarlığın gereklerini yerine getirmekle mümkündür. Türk Devrimi, bu büyük işi her biri diğerini tamamlayan bir dizi yeniliklerle başarmıştır. Amaç, her yönüyle çağdaş bir toplum hâline gelmektir.

Utkan Kocatürk, Atatürk İlkeleri

1. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Diyarbakırlı, Vanlı, Erzurumlu, Trabzonlu, İstanbullu, Trakyalı ve Makedonyalı, hep bir ırkın evlâtları, hep aynı cevherin damarlarıdır." sözleri milliyetçilik ilkesinin hangi yönünü ortaya koymaktadır?

2. Aşağıda verilen 1982 Anayasası'nın ilk dört maddesini incelediğinizde bunların hangi ilkelerle ilişkili olduğunu söyleyebilirsiniz?

BİRİNCİ KISIM
Genel Esaslar
I. Devletin şekli
MADDE 1- Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.
II. Cumhuriyetin nitelikleri
MADDE 2- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir.
III. Devletin bütünlüğü, resmî dili, bayrağı, millî marşı ve başkenti
MADDE 3- Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.
Bayrağı, şekli kanununda belirtilen, beyaz ay yıldızlı al bayraktır.
Millî marşı "İstiklal Marşı"dır.
Başkenti Ankara'dır.
IV. Değiştirilemeyecek hükümler
MADDE 4- Anayasanın 1'inci maddesindeki Devletin şeklinin Cumhuriyet olduğu hakkındaki hüküm ile 2'nci maddesindeki Cumhuriyetin nitelikleri ve 3'üncü maddesi hükümleri değiştirilemez ve değiştirilmesi teklif edilemez.

3. Aşağıdaki tabloda verilen inkılapların ilgili olduğu ilkeyi işaretleyiniz

İNKILAPLAR	Cumhuriyetçilik	Milliyetçilik	Halkçılık	Laiklik	Devletçilik
1. Saltanatın kaldırılması					
2. Türk Dil Kurumunun kurulması					
3. Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması					
4. Millet Mekteplerinin açılması					
5. TBMM'nin açılması					
6. Soyadı Kanunu'nun kabulü					
7. Teşviki Sanayi Kanunu'nun kabulü					
8. Kabotaj Kanunu'nun kabulü					
9. Halifeliğin kaldırılması					
10. Merkez Bankasının kurulması					

4. Atatürk ilkelerinin sizin yaşamınıza yansımaları hakkında neler söyleyebilirsiniz? Açıklayınız.

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı | *Kazanım 12.3.2: Siyasi alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.*
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**CUMHURİYETİN ANAYASASI**	20 dk.
Amacı	1924 Anayasası'nın maddelerini açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni dikkate alarak soruları cevaplayınız***

1924 ANAYASASI

Madde 1. Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.

Madde 2. Türkiye Devleti'nin dini İslam'dır, resmî dili Türkçedir, başkenti Ankara şehridir.

Madde 3. Hâkimiyet kayıtsız şartsız milletindir.

Madde 4. Türkiye Büyük Millet Meclisi, milletin tek ve gerçek temsilcisi olup millet adına egemenlik hakkını kullanır.

Madde 5. Yasama yetkisi ve yürütme erki Büyük Millet Meclisinde toplanır.

Madde 6. Meclis yasama yetkisini kendisi kullanır.

Madde 10. On sekiz yaşını dolduran her erkek, milletvekili seçme hakkına sahiptir.

Madde 11. Otuz yaşını dolduran her erkek, milletvekili seçilme hakkında sahiptir.

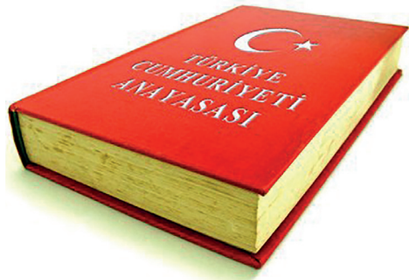

Görsel 1: Türkiye Cumhuriyeti Anayasası

1924 Anayasası'nda yapılan değişiklikler:

1928 yılında 1. Madde'de yer alan "Devletin dini İslam'dır" hükmü çıkarılmıştır.

1934 yılında 10. Madde "Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkına sahiptir.' şeklinde değiştirilmiştir.

1934 yılında 11. Madde "Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçebilir." şeklinde değiştirilmiştir.

1937 yılında 2. Madde'ye altı ilke (cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, devletçilik, laiklik ve inkılapçılık) eklenmiştir.

1. 1924 Anayasası'nın verilen maddelerinden hangilerinin laiklik ilkesiyle çeliştiğini söylenebilir?

2. "1921 Anayasası'nda olduğu gibi 1924 Anayasası'nda da kuvvetler birliği ilkesi devam etmiştir." yargısı anayasanın hangi maddesiyle ilişkilendirilebilir?

3. Anayasa'nın hangi maddesi kadın-erkek eşitliği ilkesine uygun olarak değiştirilmiştir?

4. Bir ülkede anayasanın varlığının vatandaşlar açısından önemi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı | *Kazanım 12.3.2: Siyasi alanda meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**YAŞASIN CUMHURİYET!**	20 dk.
Amacı	Cumhuriyet'in ilanı sürecinde yaşanan gelişmeleri açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni dikkate alarak soruları cevaplayınız***

CUMHURİYET'İN İLANI

24 Temmuz 1923'te Lozan Antlaşması imzalanmış, yeni Türk devletinin bağımsızlığı kabul edilmişti. İkinci dönem Türkiye Büyük Millet Meclisinin toplanmasından iki ay sonra 13 Ekim 1923'te Ankara, Türkiye devletinin hükûmet merkezi oldu. Artık mevcut rejimin isminin de bütün açıklığı ile konulması, yeni devletin başkanının seçilmesi gerekiyordu. O güne kadar devlet başkanlığı görevi, Türkiye Büyük Millet Başkanı olarak Atatürk tarafından yürütülmüştü. Diğer taraftan bazı yabancı ülkeler de Lozan Antlaşması'nı onay için Türkiye'deki yeni devlet rejiminin daha açık şekilde belirlenmesini istiyorlardı. Bu sıralarda, 27 Ekim 1923'te Bakanlar Kurulunun istifası ve meclisin güvenini kazanacak bir kabine listesinin oluşturulamaması da bu soruna ivedi bir çözüm gerektirdi. İşte iç ve dış şartların doğurduğu bu gelişmelerin sonucu olarak 29 Ekim 1923 akşamı Cumhuriyet ilan edildi. Bu suretle yeni devletin yönetim biçiminin adı konuluyordu. Atatürk, cumhuriyeti ilan ederken demokrasinin bütün kurallarının zamanı geldikçe uygulanması görüşünde idi. Türk milletinin siyasal haklarını dilediği gibi kullanması, memlekette çoğulcu demokrasinin işlerlik kazanması onun temel amacı idi. Nitekim çok partili döneme geçiş ile ilgili Atatürk döneminde yapılan iki büyük deneme, bu hususu göstermektedir.

Utkan Kocatürk, Atatürk Devrimleri (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

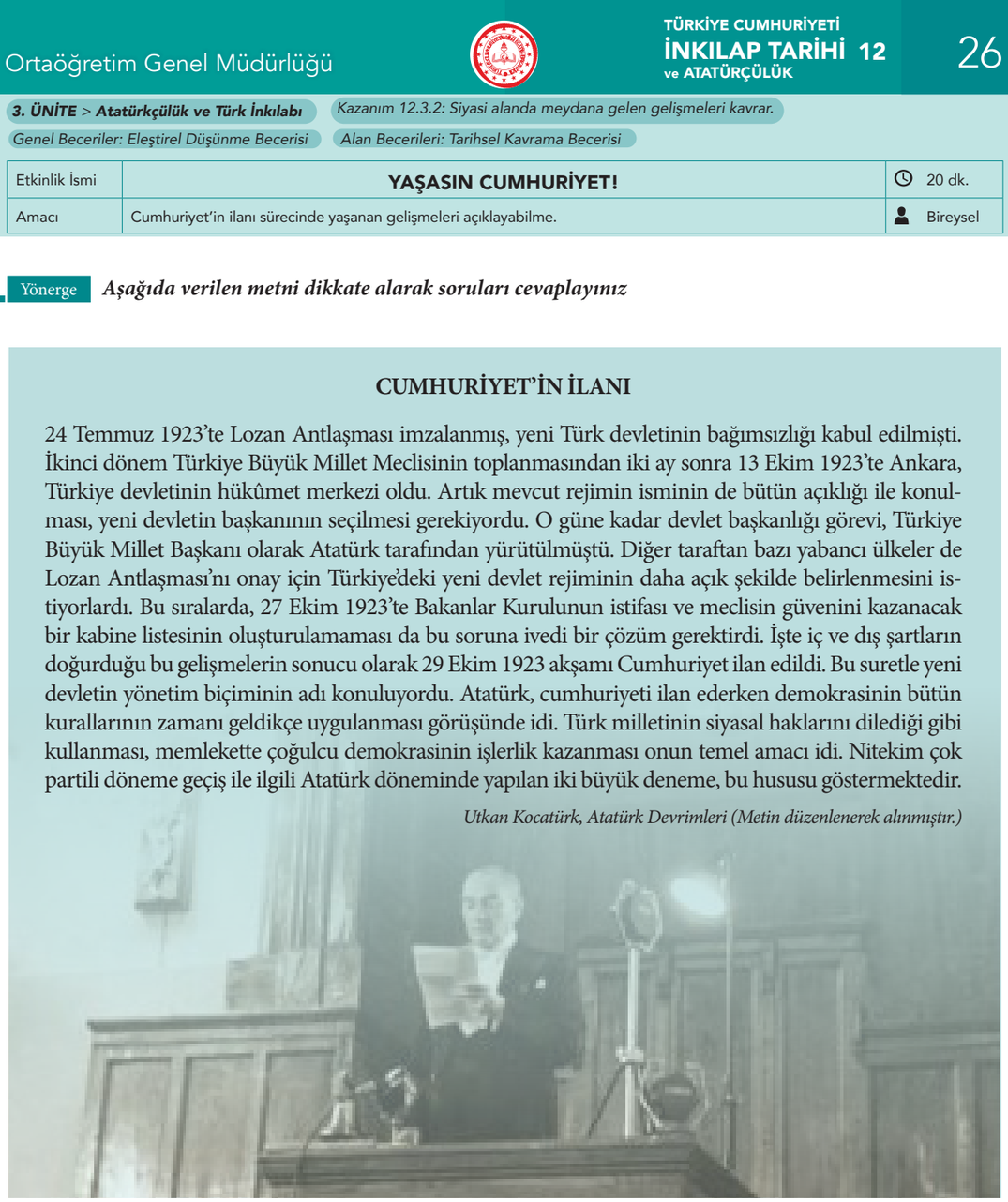

Görsel 1: Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk

1. Cumhuriyetin ilan edilmesini Türk tarihinde yaşanan siyasi dönüşüm açısından nasıl yorumlarsınız?

2. Saltanatın kaldırılmasından sonra ortaya çıkan devlet başkanlığı sorunu nasıl çözümlenmiştir?

"Cumhuriyet, düşünce serbestliği taraftarıdır. Samimi ve meşru olmak şartıyla her fikre hürmet ederiz."

Mustafa Kemal Atatürk

"Demokrasi ilkesinin en yeni ve akılcı uygulamasını sağlayan hükümet biçimi cumhuriyettir."

Mustafa Kemal Atatürk

"Cumhuriyet, ilim ve ahlakın, adalet ve faziletin iktidarıdır. Bunların fiilen yaşanmadığı yerlerde şekil ve iddia ne olursa olsun cumhuriyet yoktur."

Seneca

"Özgürlüğü sevenlere ve koruyanlara ancak Cumhuriyet yaraşır."

George Washington

3. Yukarıdaki özdeyişlerden hareketle cumhuriyet yönetiminin özellikleri hakkında hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

4. Verilen metin ve özdeyişlerden yola çıkarak kendi düşünceleriniz doğrultusunda cumhuriyetin tanımını yapınız.

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı

Kazanım 12.3.3: Hukuk alanında meydana gelen gelişmelerin Türk toplumunda meydana getirdiği değişimleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**YENİ DEVLET-YENİ TOPLUM**	20 dk.
Amacı	Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilmesinin sosyal hayat üzerindeki etkilerini kavrayabilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

TÜRK MEDENİ KANUNU (17 ŞUBAT 1926)

Genel olarak hukuk, toplumu düzenleyen ve yaptırım gücü bulunan kurallar bütünü olarak tanımlanır. Devletlerin hukuk düzenleri, oradaki siyasal rejime, dünya görüşüne ve toplum anlayışına göre değişiklikler göstermektedir. Osmanlı Devleti, dini temeller üzerinde yükselen, çok uluslu, çok dinli ve çok dilli bir devlet olduğu için hukuk düzeni de buna göre şekillenmişti. Dolayısıyla Osmanlı Devleti'nde bir hukuk birliği yoktu. Müslüman olmayan vatandaşlara kendi dinsel hukuk kurallarını uygulama hakkı tanınmıştı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş, laik ve demokratik bir yapıya kavuşturulması için toplum hayatının bu ilkelere göre düzenlenmesi gerekliydi. Osmanlıdan kalan Mecelle'nin oluşturmak istenen yeni Türk toplumunun günlük ihtiyaçlarına cevap veremeyeceği anlaşılınca yeni bir medeni kanun hazırlığına girişildi ve İsviçre Medeni Kanunu, Türk sosyal hayatına en uygun medeni kanun olarak kabul edildi.

Türk Medeni Kanununun kabulü ile eğitimde, çalışma hayatında ve hukuk alanında kadın-erkek eşitliği sağlanmış, resmî nikâhla evlenme ve boşanma devlet denetimine alınmış, erkeğin birden fazla kadınla evlenmesi yasaklanarak kadına da boşanma hakkı tanınmıştır. Miras konusunda kız ve erkek çocuklar arasında eşitlik sağlanmıştır.

Kabul edilen bu medeni kanun, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının bütününü kapsadığı için Patrikhanenin dünyevi yetkileri de kaldırılmıştır.

1. Medeni Kanun ile hangi alanlarda yeni düzenlemelerin gerçekleştirildiği söylenebilir?

2. Sizce Osmanlıdan kalan Mecelle'nin yerine hangi sebeplerle yeni bir medeni kanuna gerek görülmüş olabilir?

3. Medeni Kanun ile toplum yaşamında meydana gelen değişimler hakkında neler söyleyebilirsiniz? Görüşlerinizi maddeler hâlinde yazınız.

4. Sizce 1926'da kabul edilen Medeni Kanun ile kadınların hayatın tüm alanlarında erkeklerle eşit haklara sahip oldukları söylenebilir mi? Görüşlerinizi gerekçeleriyle belirtiniz.

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı

Kazanım 12.3.3: Hukuk alanında meydana gelen gelişmelerin Türk toplumunda meydana getirdiği değişimleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**TÜRK TOPLUMU DEĞİŞİYOR**	20 dk.
Amacı	Yeni toplumsal yapının oluşturulmasında değişen hukuk anlayışının rolünü kavrayabilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

Görsel 1: Mustafa Kemal ve Türk kadını

Uçurum kenarında yıkık bir ülke… Türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar… Yıllarca süren savaş… Ondan sonra, içeride ve dışarıda saygı ile tanınan yeni vatan, yeni toplum, yeni devlet ve bunları başarmak için aralıksız devrimler… İşte Türk genel devriminin bir kısa deyimi…

ATAM, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I

1

Eski hayat kuralları ve eski hukuk yerine, yeni hayat kuralları ve yeni hukuku alarak, esaslı ve temelli değişiklikler yapmak teşebbüsündeyiz…(5 Kasım 1925)

ATAM, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri II

2

Türk Medeni Kanunu (17 Şubat 1926)–İsviçre'den alındı.
Türk Ceza Kanunu (1 Mart 1926)–İtalya'dan alındı.
Türk Ticaret Kanunu (29 Mayıs 1926)–Almanya'dan alındı.
Böylece 1930'lu yıllara gelindiğinde Türk Hukuk Sistemi değiştirilmiş ve modern esaslar üzerinde yeniden inşa edilmiştir. Hukuktaki dağınıklığa son verilmiş, laik ve ihtiyaçları karşılayabilecek bir sistem kurulmuştur.

3

Bugüne kadar kültürel ve sosyal alanda başardığımız işler, Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal çehresini, kesin çizgileriyle, ortaya çıkarmıştır. Yeni harfleri, ulusal tarihi, öz dili, sanatı, bilimsel müzik ve teknik kurumlarıyla kadını, erkeği her hakta eşit modern Türk toplumu bu son yılların eseridir… (9 Mayıs 1935).

ATAM, Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I

4

1. Mustafa Kemal'e göre Türk milletinin geçirdiği değişim ve bunun sonucu hakkında neler söylenebilir?

2. Hukuk sisteminde gerçekleştirilen değişikliklerin amaçları neler olabilir?

3. Hukuk sisteminde yapılan düzenlemelerin toplumsal yaşamın hangi alanlarına yenilikler getirdiği söylenebilir?

4. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde modern bir toplum oluşturmak için yapılan çalışmalar hakkında neler söylenebilir?

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

3.ÜNİTE > Atatürkçülük Ve Türk İnkılabı | *Kazanım: 12.3.4. Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılapları ve gelişmeleri kavrar.*
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	EĞİTİM VE KÜLTÜR ALANINDA İNKILAPLAR	20 dk.
Amacı	Toplumsal kimlik oluşturulmasında eğitimin yerini ve önemini değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen bilgiler ve tablodan yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

Kültür alanında yapılan inkılaplar

12 Ekim 1932 — Türk dilinden yabancı kelimelerin arındırmak, aydınların dili ile halk dili arasındaki kopukluğun giderilmesini sağlamak ve konuşma dili ile yazı dilinin birleştirilmesi amacıyla Türk Dil Kurumu kuruldu.

15 Nisan 1931 — Türklerin dünya medeniyetine katkılarını, bilimsel yöntemleri kullanarak kanıtlamak amacıyla Türk Tarih Kurumu kuruldu.

Eğitim alanında yapılan inkılaplar

1 Kasım 1928 — Okuma yazma oranını artırmak amacıyla Harf İnkılabı yapıldı.

11 Ekim 1928 — Halka okuma yazma öğretmek amacıyla Millet Mektepleri açıldı.

3 Mart 1924 — Tevhid-i Tedrisat kanunu ile eğitim ve öğretim birleştirildi. Eğitimde ikilik önlendi. Medreseler kapatılarak eğitimin laikleşmesi yolunda adım atıldı.

Millet Mekteplerinden Mezun Olan Öğrenci Miktarı (1928-1937)

Seneler	Erkek	Kadın	Toplam	%
1928-1929	397.476	199.534	597.010	41.13
1929-1930	180.255	82.168	262.423	18.08
1930-1931	144.446	43.865	188.311	12.97
1931-1392	85.120	23.350	108.470	7.47
1932-1933	75.793	15.142	90.935	6.26
1933-1934	35.183	5.668	40.851	2.81
1934-1935	58.809	7.446	66.255	4.56
1935-1936	35.679	4.550	40.229	2.77
1936-1937	49.168	8.107	57.275	3.95
Toplam	1.061.929	389.830	1.451.979	100.00

http://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/arastirmalar/suleyman_bozdemir_ataturk_donemi_egitim_gelismeler.pdf

1. Toplumun kimliğini yapılandırılmasında eğitimin ve tarihin önemi nedir? Açıklayınız

2. Türk Dil Kurumu'nun kuruluş amacı ile günümüzde yabancı kelimelerin, Türkçe karşılığı olmasına rağmen ısrarla kullanılıyor olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

3. Millet Mekteplerinden Mezun Olan Öğrenci Sayısı (1928 – 1937) tablosunu değerlendirdiğiniz de hangi çıkarımlar yapabilirsiniz?

3.ÜNİTE > Atatürkçülük Ve Türk İnkılabı | *Kazanım: 12.3.4. Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılapları ve gelişmeleri kavrar.*
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	İLKELER VE İNKILAPLAR	20 dk.
Amacı	Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılaplar ve kaydedilen gelişmeleri Atatürk ilkeleri ile ilişkilendirebilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen bilgiler ve tablodan yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

ATATÜRK İLKELERİ VE AMAÇLARI

Cumhuriyetçilik: Yeni kurulan Türk devletinde halkın yönetimde söz sahibi olmasını sağlamak
Milliyetçilik: Milletin devletiyle bir bütün olmasını sağlamak, Türk milletini sevmek ve yüceltmeye çalışmak
Halkçılık: Vatandaşların bir ve eşit olmasını, hiçbir grup ve zümreye ayrıcalık verilmemesini, vatandaşların devlet hizmetinden eşit şeklide faydalanmasını sağlamak
Devletçilik: Devlet vatandaş iş birliği ile ekonomik alanda kalkınmayı, sanayileşmeyi, millî gelirin artmasını ve sosyal adaleti sağlamak.
Laiklik: Devleti aklın ve bilmin öncülüğünde geliştirmek ve tüm inançlara eşit mesafede durmak
İnkılapçılık: Devleti çağdaş ülkeler seviyesine çıkarmak için sürekli yenilikler yapmak

Eğitim alanında yapılan inkılaplar

1924	Medreseler kapatılarak eğitimin laikleşmesi yolunda adım atıldı. Tevhid-i Tedrisat kanunu ile eğitim ve öğretim birleştirildi. Eğitimde İkilik önlendi. İlköğretim parasız ve zorunlu oldu. Karma eğitime geçildi.
1928	Okuma yazma oranını artırmak amacıyla Harf İnkılabı yapıldı. Harf İnkılabı'nda Türkçe'nin dil yapısına uygun olmayan harfler (Q, X, W) alınmadı. Halkı okuryazar kılmak 16-45 yaş amacıyla Millet Mektepleri açıldı.

Kültür alanında yapılan inkılaplar

1931	Türklerin dünya medeniyetine katkılarını, bilimsel yöntemleri kullanarak kanıtlamak amacıyla Türk Tarih Kurumu kuruldu.
1932	Türk dilinden yabancı kelimelerin arındırmak, aydınların dili ile halk dili arasındaki kopukluğun giderilmesini sağlamak ve konuşma dili ile yazı dilinin birleştirilmesi amacıyla Türk Dil Kurumu kuruldu.
1933	Bu kurumların açılmasıyla milli kültür ve milli kimlik oluşturulmaya çalışılmıştır. Sorgulayan, araştıran ,bilimi rehber edinen gençler yetiştirmek amacıyla İstanbul Üniversitesi açıldı.

Sanat ve spor alanında yapılan inkılaplar

1924	Musiki Muallim Mektebi (Müzik Öğretmen Okulu) kuruldu.
1926	Gazi Eğitim Enstitüsün de resim bölümü açıldı.
1928	Osmanlı döneminden kalan Sanayi-i Nefise Mektebi, Güzel Sanatlar Akademisine dönüştürüldü.
1937	İstanbul Resim ve Heykel Müzesi açıldı.

1. Eğitim ve kültür alanında yapılan inkılaplar ve kaydedilen gelişmeleri Atatürk ilkeleri ile ilişkilendiriniz

ATATÜRK İLKESİ	YAPILAN İNKILAP VE GELİŞMELER
Cumhuriyetçilik	
Milliyetçilik	
Halkçılık	
Devletçilik	
Laiklik	
İnkılapçılık	

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı | *Kazanım 12.3.5: Toplumsal alanda yapılan inkılapları ve meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**DEĞİŞİYORUZ-GELİŞİYORUZ**	20 dk.
Amacı	Kıyafet Kanunu ile meydana gelen toplumsal değişimleri ayırt edebilme.	Bireysel

Yönerge ***Metin ve görsellerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

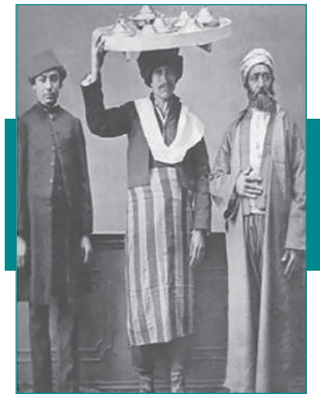

Görsel 1: Halk Giysileri/ Elbise-i Osmaniyye

Görsel 2: Osmanlı'da şehirli Müslüman kadın ve erkek

Görsel 3: Osmanlı Ermenileri

Görsel 4: Osmanlı Rumları

Görsel 5: Cumhuriyet Dönemi Giysileri

Görsel 6: Cumhuriyet Dönemi Giysileri

1. Osmanlı toplumunun giyim konusundaki farklılıkları sizce neden kaynaklanmaktadır?

2. *19 Mayıs'ta Atatürk'ün Samsun'a çıkışını gözlemleyen bir İngiliz subayı şu değerlendirmeyi yapmıştır: (…) Karşılamaya gelen halkın kiminin başında fes, kimininkinde kalpak, kimininkinde sarık, kimi başına bir bez parçası bağlamış; kiminin sırtında aba, kiminde cepken, kiminde yelek; kiminin bacağında şalvar, kiminde pantolon, kiminin ayağında çarık, kiminde yemeni, kiminde iskarpin, kiminde potin (…) Demek ki bunlar henüz ulus değil!*

   İngiliz subayı "demek ki bunlar henüz ulus değil" derken sizce ne kastetmiş olabilir?

3. 1925'te çıkan Kıyafet Kanunu'nun ulus kimliğinin kazanılmasına etkisi sizce ne olabilir?

Şapka konusu ilk kez 1915 yılında Batıcılık akımı çerçevesinde dile getirilmiş ve fesin yerini şapkanın alabileceği yönünde görüşler kaleme alınmıştır. Ancak fesin dinî bir sembol olarak görüldüğü halk arasında bu görüş geçerlilik kazanmamıştır. Mustafa Kemal Paşa 25 Ağustos 1925'te Kastamonu ve çevresine ilk yaptığı seyahati sırasında uygar Türkiye'nin dış görünüşü ile de uygar olduğunu göstermesi gerektiğini ifade ederek memlekette giyilmesi gereken kıyafetin tanımını yapmış ve bu kıyafeti tamamlayan başlığa da "şapka" denildiğini belirtmiştir. Takip eden günlerde din adamlarının kıyafetleri konusunda düzenleme yapılmış ve din adamı olmayanların dinî kıyafetle gezmeleri yasaklanmıştır.

https://kayit.etu.edu.tr/ait/ait_202/5.Hafta.pdf (Kaynaktan derlenmiştir.)

4. Kıyafet Kanunu ile sizce neler amaçlanmıştır, gerekçelendirerek yazınız.

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı | *Kazanım 12.3.5: Toplumsal alanda yapılan inkılapları ve meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**ÇAĞDAŞ TÜRKİYE**	20 dk.
Amacı	Toplumsal alanın yenilenmesinde izlenen yolu, yapılan inkılaplar ışığında analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Metin ve görsellerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

Görsel 1

1925 yılında çıkarılan Şapka Kanunu ve kıyafete ilişkin düzenlemeler halkın günlük yaşamında önemli bir değişimi simgelemektedir. Bu alanda yenilik yapılması gereksinimi Batılılaşma anlayışı ile birlikte ortaya çıkmış, çoğunlukla devlet memurlarının giyim kuşamlarından başlamak üzere Batılı toplumlarca benimsenen giyim şekli Türklerin de hayatına girmeye başlamıştır.

Görsel 2

1934 yılında çıkarılan Soyadı Kanunu ile okul, askerlik, tapu, miras işlerinde ortaya çıkan güçlükler ve karışıklıklar önlenmiştir. Ayrıca çıkarılan bir kanunla lakap ve unvanlar, sivil rütbe, nişan ve madalyalar kaldırılmış ancak vatan savunması yolunda alınan nişanları taşımak serbest bırakılmıştır.

Görsel 3

Cumhuriyet sonrasında başlayan inkılaplar sürecinde sosyal hayatın düzenlenmesine yönelik gelişmelerden biri de 1925 yılında tekke ve zaviyelerin kapatılmasıdır. Bu kanunla şeyh, derviş, mürit, dede, baba gibi unvan ve sıfatların da kullanılması yasaklanmıştır.

Görsel 4

Türkiye Büyük Millet Meclisi takvim, saat, rakam ve tatil günlerinde ortaya çıkan karmaşıklığı ortadan kaldırmak için 1926 yılında miladi takvim kullanılmaya başlanmıştır. Ayrıca kullanılmakta olan endaze, okka, arşın gibi ağırlık ve uzunluk ölçü birimleri kaldırılmıştır. Bunların yerine uzunluk ölçülerinde modern dünyanın kullandığı metre sistemine, ağırlık ölçülerinde ise gram sistemine geçilmiştir.

Görsel 5

1926 yılında Medeni Kanun'un kabul edilmesinin ardından 1930 yılında kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı 1933 yılında muhtarlık seçimlerine katılma hakkı tanındı. Ayrıca 1934 yılında Türk kadını milletvekili seçimlerinde seçme ve seçilme hakkını elde ederek eğitim ve öğretim hatta iş hayatının kapılarını ardına kadar açmış hem sosyal hem siyasal hayatta eşitliğe kavuşmuştur.

1. Toplumsal alandaki inkılapların ana fikrini ifade eden Atatürk'ün bir özdeyişini yazınız.

2. Toplumsal alanda gerçekleşen inkılaplarla sizce neler amaçlanmış olabilir?

Şapka Kanunu ve kıyafete ilişkin düzenlemeler:

Soyadı Kanunu:

Tekke ve zaviyelerin kapatılması:

Takvim, saat ve ölçülerde yapılan değişiklikler:

Türk kadınlarına tanınan haklar:

3. Toplumsal alanda inkılaplar sizce hangi Atatürk ilkeleriyle ilişkilendirilebilir?

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı *Kazanım 12.3.6: Ekonomi alanında meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**EKONOMİK BAĞIMSIZLIK**	20 dk.
Amacı	Türkiye İktisat Kongresi' nin ekonomik alandaki sorunların çözümüne katkılarını açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metin ve görsellerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

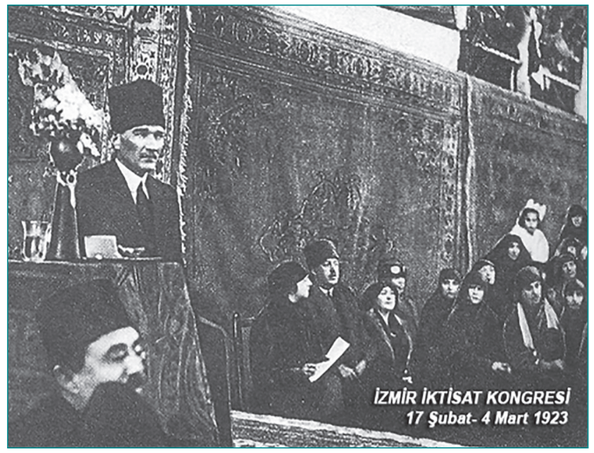

Görsel 1

Görsel 2

TÜRKİYE İKTİSAT KONGRESİ

İktisat Kongresi, Lozan görüşmelerinin kesilmesinden sonra 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir'de toplanan bir kongredir. Ekonomi merkezli sorunların belirleyici olduğu bu dönemde Ankara hükûmeti, ülkede yaşanan ekonomik sorunlara bir çözüm bulabilmek ve bağımsız bir devletin kurulacağına olan inanç ile yeni devletin ekonomik programını ortaya çıkarabilmek için bir iktisat kongresi toplama kararı almıştır. Kongrenin oluşum sürecinde üç ismin ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlardan ilki Meclis Başkanı Mustafa Kemal Atatürk, ikincisi İktisat Vekili Mahmut Esat Bozkurt ve İzmir İktisat Kongresi'ne başkanlık yapan Kazım Karabekir'dir.

İzmir İktisat Kongresi, temel olarak bir iktisat kongresidir ancak kongrede siyasi bağımsızlık ve iktisadi bağımsızlık birbirinden bağımsız düşünülemeyecek bir bütünü oluşturmaktadır. Millî Mücadele Dönemi'nde çizilen Misakımillî sınırları aynı zamanda ülkenin siyasal bağımsızlığının da sınırlarını oluşturmaktadır ancak siyasal bağımsızlığın iktisadi bağımsızlıkla pekiştirilmesi gerekmektedir. Kongrede alınan kararlar daha çok Türk toplumunu bir bütün hâlinde daha çok çalışmaya ve üretmeye sevk edecek motivasyona yöneliktir. Bu kongrede ifade edilen en temel husus "bağımsızlık" vurgusudur. Kongrede alınan kararların çoğu uygulanan iktisat politikasına yansımışsa da bazıları çeşitli sebeplerle uygulanamamıştır.

İhsan Ömer Atagenç, İzmir İktisat Kongresi'nin Türk Dış Politikasının İnşasındaki Rolü (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Türkiye İktisat Kongresi'nin toplandığı tarihten yola çıkarak kongrenin gerçekleştiği dönemle ilgili neler söyleyebilirsiniz?

2. Türkiye İktisat Kongresi'nin toplanacağı kent olarak sizce neden İzmir seçilmiştir?

3. Türkiye Cumhuriyeti'nin hukuken kurulmadığı ve siyasi bağımsızlığının henüz tanınmadığı bir dönemde ekonomi merkezli bir kongrenin toplanmasında karar alıcıların gerekçeleri sizce neler olabilir?

4. Yalnızca görsellerden yararlanarak İzmir'de toplanan Türkiye İktisat Kongresi'nin katılımcılarıyla ilgili hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

Görsel 1:

Görsel 2:

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı | *Kazanım 12.3.6: Ekonomi alanında meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**EKONOMİK KALKINMA**	20 dk.
Amacı	Cumhuriyetin ilk yıllarında meydana gelen ekonomik kalkınma girişimlerini açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metin yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

Millî Mücadele'den sonra kurulan Türkiye Cumhuriyeti ekonomik, toplumsal ve siyasal bakımdan güçsüz durumdaydı. Kurulan yeni devletin güçlenmesi için ekonomik kalkınma politikalarına gereksinim duyulmaktaydı. 17 Şubat 1923 yılında yapılan Türkiye İktisat Kongre'sinde alınan kararların en önemlileri; sanayinin ve sanayicinin teşvik edilmesi, sanayiciye kredi imkânı verilmesi ve ulusal ticaret bankası kurulmasıydı. Bu Kongre'de ticaret ve sanayi alanında devlet eliyle kredi verecek Türkiye İş Bankası'nın kurulması kararlaştırılmıştır. İş Bankası, 1924 yılında Cumhuriyet Dönemi'nin özel sermaye aracılığı ile kurulan ilk ana ticaret bankası olması açısından önemlidir. Şubeleri daha çok tarım ve ticaretin yoğun olduğu yerlerde ve liman kentlerinde kurulmuştur. Türk toplumunda tasarruf bilincinin yerleşmesi ve gelişmesinde büyük rol oynamış, 1928 yılında Türkiye'ye ülke genelinde tasarruf alışkanlığını kazandırmak amacıyla kumbarayı sunmuştur.

Görsel 1: Türkiye İş Bankası

Özlem Özdemir, Stratejik İletişim Açısından Türkiye İş Bankası'nın Tasarruf Kumbarası Temalı İlk Kurumsal Reklamları: 1928-1932 (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Türkiye İş Bankası'nın kurulmasıyla özel sektöre dayalı bir kalkınma politikası hedeflenmiştir, bu durum Yeni Türkiye'nin ekonomi politikası hakkında bize nasıl bir yorum yapma imkânı vermektedir?

2. İş Bankası şubelerinin daha çok tarım ve ticaretin yoğun olduğu yerlerde ve liman kentlerinde kurulmuş olmasından hareketle bankanın kuruluş amacıyla ilgili neler söyleyebilirsiniz?

Görsel 2: Sümerbank

3 Haziran 1933'te ATATÜRK tarafından kurulan Sümerbank, Türkiye'nin sanayileşmesine öncülük etmiş bir kurumdur. Birinci Beş Yıllık Sanayi Planı doğrultusunda belirlenen yatırımları yaşama geçirme görevini üstlenmiştir. Türkiye'nin öncelikli ihtiyaçlarının yer aldığı bu planda dokuma sektörüne özel bir önem verilmiştir. Sümerbank fabrikalarında sosyal altyapılar kurulmuş; beslenme, giyim, kreş ve okul olanaklarının da içinde bulunduğu sosyal uygulamalara da yer verilmiştir. Fabrikaların çalışanlarına sağladıkları olanaklar ve onların temel ihtiyaçlarına ilişkin yardımlar, özellikle İkinci Dünya Savaşı'nın kıtlık düzeyine varan koşullarında büyük bir anlam kazanmıştır. Bu politika, işçilerin iş yerine bağlılığını

sağlamada uzun vadede etkili olduğu gibi çalışma yaşamında emek değeri ve işçi refahı açısından da olumlu birer örnek oluşturmuştur. Böylece fabrikalar yalnızca ekonomik ve ticari faaliyet yürüten bir işletme olmakla kalmamış, bütün yurttaşların temel ihtiyaçlarının giderilmesine ve refah düzeyinin artırılmasına da çalışılmıştır. Sümerbank fabrikaları aynı zamanda işçilerin ve kurulmuş olduğu bölgedeki halkın sosyalleşmesini sağlayan birer sosyal kurum olarak öne çıkmıştır.

Eren, A., S. Tuna, Birinci Sanayi Planı Kapsamında Kurulan Sümerbank Dokuma Fabrikalarında Beslenme, Giyim, Kreş ve Okul Olanakları (1935-1950). (Düzenlenerek alınmıştır.)

3. Sümerbank fabrikalarının çalışanlarına sağladıkları olanaklar ve onların temel ihtiyaçlarına ilişkin yardımları, Türk Devleti'nin hangi niteliklerini yansıtmaktadır?

4. Sosyal uygulamalara yer vererek fabrikaların çalışanlarına sağladıkları olanaklarla sizce ne amaçlanmış olabilir?

Madenler, Osmanlı İmparatorluğu'nda hazinenin önde gelen gelir kaynaklarından biri olmasına rağmen Osmanlı madenciliğinde kalıcı ve büyük bir gelişme sağlanamamıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni ekonomik yönden kalkındırmak için ülkenin yer altı ve yer üstü kaynaklarının etkili bir biçimde kullanılması gerekiyordu. Bu bakımdan sanayinin bel kemiğini oluşturan maden ve elektriğin yurt içinden kolay ve ucuz bir şekilde elde edilmesi oldukça önemli bir yer teşkil etmekteydi. 1925'te Türkiye Sanayi ve Maaden Bankası kuruldu. Ekonomik durumu ve teknik imkânları nispetinde devraldığı sanayi tesislerini belirli bir seviyeye ulaştıran banka, madencilik alanında kapsamlı çalışmalar yapamadı. Bunu gerçekleştirmek için Mustafa Kemal Atatürk'ün direktifleriyle 1935'te bir iktisadi devlet teşekkülü olan Etibank kurulmuştu. Bankanın adı, Etilerin madeni ilk kez bulmasına dayanarak verildi.

Görsel 3: Etibank

Mehmed Gökhan Polatoğlu, Atatürk Dönemi'nde Maden ve Enerji Alanında Kurulan ve Sonraki Dönem Türkiye Sanayisine Katkı Sağlayan Bir İktisadî Devlet Teşekkülü: Etibank (Düzenlenerek alınmıştır.)

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı | *Kazanım 12.3.7: Atatürk Dönemi'nde sağlık alanında yapılan çalışmaları kavrar.*
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**SAĞLIK VE SOSYAL YARDIM BAKANLIĞI**	20 dk.
Amacı	Sağlık alanında atılan adımların sosyal hayat üzerindeki olumlu etkilerini değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden ve görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

Sağlık hizmetlerinin devletin temel görevlerinden biri olarak ele alınması 23 Nisan 1920 tarihinde TBMM'nin kurulması ile başlamaktadır. 2 Mayıs 1920 tarih ve 3 sayılı kanun ile "Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti" (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı-SSYB) kurulmuştur. Bu yıllarda ülkenin büyük bölümünün işgal altında olduğu, işgali sonlandırmak için ulusal bir kurtuluş savaşı başlatılacağı ancak bunun için düzenli bir ordunun olmadığı bilinmektedir. Böyle bir ortamda Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları orduyu kurmadan SSYB'yi kurmuşlardır.

Görsel 1: 1926/27 yıllarına yapılan Sıhhiye Vekâleti (Sağlık Bakanlığı) Binası-Ankara

SSYB'nin kuruluş kanunu ile ilgi görüşmeler sırasında önemli tartışmalar yaşanmış ve bazı milletvekilleri ayrı bir bakanlığa ihtiyaç olmadığını, İçişleri Bakanlığı bünyesinde devam etmesi gerektiğini, bazı milletvekilleri sosyal yardımın bu bakanlık ile ilişkilendirilmemesi gerektiğini savunmuşlardır. Oysa Atatürk, bakanlığın adının SSYB olması gerektiğini vurgulamış, böylece sağlığın iyileştirilmesinde sosyal yardımın önemine dikkat çekmiştir.

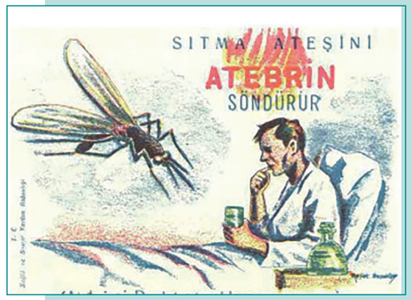

Görsel 2: Sıtma ile mücadele amaçlı bir afiş.

Görsel 3: Yapım Yılları: 1927-32 yıllarında yapılan Refik Saydam Hıfzıssıhha Enstitüsü Binası

Bakanlığın kurulmasını savunan milletvekilleri ise sağlık olmadan iç işlerinin, millî mücadelenin, ziraatın, ticaretin yürütülemeyeceğini, ibadetin bile yapılamayacağını ve hastalıklar nedeniyle milletin varlığını devam ettirmenin tehlikeye gireceğini, bu nedenle ayrı bir bakanlığın gerekli olduğunu savunmuşlardır. Mecliste yaşanan tartışmalara karşın, SSYB'nin kurulmuş olması Mustafa Kemal Atatürk'ün sağlığa verdiği önemin bir göstergesidir. Bu tartışmalar; bireyin ve toplumun sağlık sorunları ile ekonomik, toplumsal sorunlar arasında karşılıklı ilişkilerin bulunduğu gerçeğinin, Atatürk'ün öncülüğündeki Cumhuriyetin kurucu kadroları tarafından farkına varıldığı ve gereklerinin bir devlet politikası olarak yaşama geçirilmeye çalışıldığını göstermektedir.

Belirlenen politika ve ilkeler 1925 yılında hazırlanan Sağlık Çalışma Programı'nda yedi temel hedef altında toplanmıştır:

1. Devlet sağlık örgütünü genişletmek,
2. Hekim, sağlık memuru ve ebe yetiştirmek,
3. Numune hastaneleri ile doğum ve çocuk bakımevleri açmak,
4. Sıtma, verem, trahom, frengi gibi önemli hastalıklarla mücadele etmek,
5. Sağlık ile ilgili kanunları yapmak,
6. Sağlık ve sosyal yardım örgütünü köye kadar götürmek,
7. Merkez Hıfzıssıhha Enstitüsü ve Hıfzıssıhha Okulu kurmak.

İ. Ağırbaş, Y. Akbulut ve Ö. R. Önder, Atatürk Dönemi Sağlık Politikası (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. 2 Mayıs 1920 tarihinde henüz düzenli ordu kurulmadan, Millî Mücadele kazanılmadan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın kurulması ile ilgili nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

2. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın kuruluş kanunu ile ilgi görüşmeler sırasında bazı milletvekillerinin İçişleri Bakanlığı bünyesinden ayrı bir Sağlık Bakanlığına ihtiyaç olmadığını savunmalarını nasıl yorumlarsınız?

3. *"1940'lı yıllarda Dünya Sağlık Örgütünce sağlık; yalnızca hastalık ve sakatlığın olmayışı değil, insanların bedenen, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik hâli olarak tanımlanmıştır."*

   Bu bilgiden hareketle Atatürk'ün 2 Mayıs 1920'de kurulacak bakanlığın adının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı olması gerektiğini savunmasını nasıl açıklayabilirsiniz?

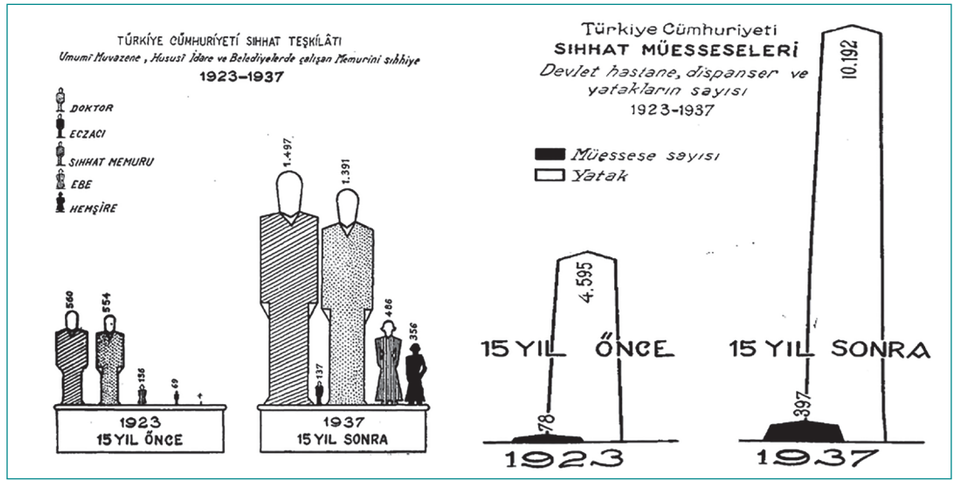

Görsel 4: Sağlık çalışanı ve kurumları bakımından Cumhuriyet'in ilk on beş yılı.

4. Yukarıda verilen grafik ve görseller ile 1925 yılında hazırlanan Sağlık Çalışma Programı'nda yer alan temel hedefleri karşılaştırdığınızda, Atatürk Dönemi sağlık politikası hakkında nasıl bir değerlendirmede bulunabilirsiniz?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

3. ÜNİTE** > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı | *Kazanım 12.3.7: Atatürk Dönemi'nde sağlık alanında yapılan çalışmaları kavrar.*

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**HALK SAĞLIĞI**	20 dk.
Amacı	Atatürk Dönemi'nde halk sağlığı alanında yapılan çalışmaları yorumlayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden ve görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğunda uzun ve yorucu savaşlar sonucunda harabe hâline gelen Anadolu'da salgın hastalıklar âdeta kol geziyordu. Anadolu halkı büyük bir sefalet içerisinde hastane ve ilaca ulaşamıyordu. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte halk sağlığı hizmetlerine yoğun önem verildi. 1923-1930 yılları arasında sağlık alanındaki mesainin tamamı salgın hastalıklarla mücadele için sarf edildi. Bu dönemde en yoğun görülen hastalıklar; sıtma, frengi, çiçek, kızıl, trahom, difteri ve verem idi. Ülkenin orta ve kuzey kesimlerinde frengi, güneyinde trahom tamamında ise sıtma hastalığı görülüyordu.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Türkiye'yi mücadele anlamında en çok zorlayan hastalık, sıtma oldu. Sıhhiye Vekili Dr. Refik (Saydam) Bey tarafından 1923'te verilen bilgilere göre kazaların neredeyse hiçbirinde doktor yoktu. Bilinenin aksine Türkiye'deki en etkili hastalık verem değil, sıtmaydı.

1923-1930 döneminde bulaşıcı hastalıklarla mücadele edebilmek için heyetler kuruldu. Vilayetlerden gelen salgın ihbarları dikkate alınarak hastalığın görüldüğü yerlere ilaç, aşı, serum ve doktor gönderildi. Mücadelede önemli yeri olan aşıların üretimi devlet eliyle yapıldı. Türkiye'de üretilemeyen ilaçlar ise yurtdışından ithal edildi. 1930 yılında saha çalışmalarından elde edilen tecrübeler doğrultusunda Umumi Hıfzıssıhha Kanunu çıkarıldı. Bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele bu düzenlemeyle yasal zemine oturtuldu.

Süleyman Tekir, Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele (1923-1930)
(Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Anadolu'da en yoğun görülen hastalıkların ve bu hastalıklara karşı Türkiye Cumhuriyeti hükûmetinin temel politikasının ne olduğunu söyleyebilirsiniz?

Görsel 1: Sıtma nedeniyle dalak büyümesinin resmedildiği bir broşür.

Görsel 2: 1930'larda hazırlanan "Sıtma yuvamızın, sağlığımızın ve kalkınmamızın düşmanıdır." başlıklı afiş.

Halkın sağlığı için koruyucu hekimlik, Sıhhat Vekâletinin (Sağlık Bakanlığı) yegâne "ülkü"sü hâline gelmiş, bu amaçla kullanılacak sıhhi filmler Avrupa ve Amerika'dan satın alınmıştı. Bilgi veren sağlık mevzularına ait 60 film; şehir ve kasabalarda, sinemalarda halka, orduya mek

teplilere parasız gösteriliyordu. Köyler için ayrıca sabit ve kısa 150 film sıhhat merkezleri vasıtasıyla halka gösteriliyordu. Bu filmlerin mevzusu verem, frengi, sivrisinek tehlikesi, diş bakımı, temizlik, güneş banyosu, nezleden korunma yolları gibi konulardandı. Ayrıca halkı sağlık açısından bilgilendirmek için bulaşıcı hastalıklar hakkında renkli afişler bastırılmış, bütün halkevlerine, mekteplere istasyonlara gümrüklere orduya, donanmaya bütün teşkilat ve sıhhi müesseselere dağıtılmıştı. Bu afişler verem, sıtma, frengi, süt, trahom, diş temizliği, karasinek tehlikesi konularında 13 ayrı konuyu işliyordu.

Ayten Altıntaş, Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekaleti (Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı) (Düzenlenerek alınmıştır.)

2. Sıhhat Vekâletinin halk sağlığının korunması adına film, afiş gibi kitle iletişim araçlarından yaralanma yoluna gitmesi hakkındaki yorumunuz nedir?

3. Günümüzde küresel çapta etkili olan COVID-19 salgınıyla ilgili olarak ülkemizde alınan tedbirleri, Cumhuriyet'in ilk yıllarına ait salgın hastalık tedbirleri ile karşılaştırdığınızda benzer noktalar nelerdir?

Cumhuriyet Dönemi'nde, çocuk sağlığını korumak ve daha sağlıklı bir kuşak yetiştirmek amacıyla uygulamaya konulan önemli projelerden biri de Trakya'daki "Azat Obaları" idi. Azat Obaları, okulların "azat" yani tatil döneminde açılan bir çeşit sağlık kampıydı. Bölgedeki hastalıklı ve cılız köy çocuklarının seçilerek alındığı bu kamplarda düzenli ve dengeli bir beslenme programı uygulanıyor ve böylece bu çocukları sağlıklarına kavuşturmak, daha gürbüz hale gelmelerini sağlamak amaçlanıyordu.

Görsel 3: Saray Azat Obası-Tekirdağ

Obalardaki temiz hava, bol gıda ve düzenli sağlık kontrolleri sayesinde cılız, bakımsız çocukların kilo almaları sağlandığı gibi hastalıklı çocukların sağlığına kavuşması da sağlandı. Örneğin 1937 yılında Kırklareli'nde açılan "Sergen Azat Obası"na gelen 86 çocuktan 20'si sıtmalıydı, 4'ünün de başlarında çeşitli yaralar vardı. Obada geçirdikleri 1 aydan sonra ise sıtmadan eser kalmadığı gibi başları yaralı çocuklar da iyileşti.

Görsel 4: Karaağaç Azat Obası-Edirne

Murat Burgaç, Cumhuriyet Döneminde Trakya'da Örnek Bir Sağlık Kampı Uygulaması: Azat Obaları (Düzenlenerek alınmıştır.)

4. Azat Obaları projesini Atatürk ilkelerinden hangileriyle ilişkilendirebilirsiniz?

3. ÜNİTE > Atatürkçülük ve Türk İnkılabı

Kazanım 12.3.8: Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esasları Atatürkçü düşünce sistemi açısından analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**AKIL VE BİLİM**	20 dk.
Amacı	Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esaslar ile ilgili çıkarımda bulunabilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

Millî Mücadele kazanıldıktan sonra Atatürk'ün "Asıl iş şimdi başlıyor." sözleri ile Ulusal Kurtuluş Hareketi'nin ikinci ve belki de esas aşaması olan "çağdaşlaşma" hamlesine hız verildiğini biliyoruz. Esasen Atatürk'ün evrensel niteliklerinden birisi de bir "çağdaşlaşma lideri" olmasıdır.

Gerçekten Atatürk'ün temel inanışlarından ve onun düşünce sistemi olan Atatürkçülüğün unsurlarından biri de ilmin ve aklın rehberliği altında sürekli çağdaşlaşmadır. Başka bir deyiş ile her çağın ilim ve teknolojisinin rehberliği ve getirdiği yeniliklerin ışığında toplumun "çağdaşlaşma-modernleşme"yi sürdürmesidir.

İsmet Giritli, Atatürkçülük İdeolojisi (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nın kazanılması sonrasında "Asıl iş şimdi başlıyor." sözlerinden hareketle çağdaşlaşma hedeflerinde, ilme ve akılcılığa dayanan bir anlayışı zorunlu görmesini ne şekilde açıklayabilirsiniz?

Akılcı yaklaşım, dünyaya ve evrene akıl gözü ile bakıp anlamaya çalışmaktır; somut gerçeklere önem vermek, gerçeğe aykırı varsayımlara saplanıp kalmamaktır. Kendi istek ve hayallerimizi gerçek sanmak gafletinden kurtulup, var olan gerçekleri objektif (nesnel) şekilde değerlendirmektir. Tarihin derinliklerindeki köklerimizden güç almayı bilerek, geçmişi akıl ve bilimin ışığında yorumlayıp, kuvvet kaynağı olan sağlam değerlerimize sahip çıkmak fakat kişilere ve topluma zarar veren, onları geriliğe, yoksulluğa sürükleyen, akla ve mantığa aykırı kurum ve görenekleri cesaretle değiştirebilmektir. Atatürk'ün önderliğinde gerçekleşen Türk İnkılabında böyle bir akılcılık anlayışı vardır.

Turhan Feyzioğlu, Atatürk ve Fikir Hayatı. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II (Düzenlenerek alınmıştır.)

2. Türk inkılabının akılcılık anlayışına dayanarak, sorunlara çare ararken nasıl bir düşünce biçimi geliştirilebilir?

Her sistemin, her değişim modelinin bir amacı vardır. Atatürkçü model de bir amaca yönelik olarak oluşturulmuştur. Modelin birinci amacı çağdaşlaşmak, ikinci amacı da kalkınmak, böylece "çağdaş uygarlık" düzeyine çıkmaktır.

Atatürkçü modelde "birlik", "otorite" ve "eşitlik" kavramları, özellikle altı ilkede düşünsel yönünü bulmuştur. Ulusal kimlik sorununun çözümü ülkede "birlik" sağlanması için zorunluydu. "Otorite" sorununun çözümü devletin varlığı ve güçlülüğü için gerekliydi. "Eşitlik" ise çağdaşlaşma ve yurttaşlık durumunun sağlam ve sağlıklı bir temele oturması için çok önemli bir koşuldu.

Suna Kili, Atatürk Devrimi (Düzenlenerek alınmıştır.)

3. Atatürkçü modelde birinci amacının "çağdaşlaşmak" olarak belirtilmesi hakkında düşünceniz nedir?

4. "Birlik", "otorite" ve "eşitlik" kavramları ile Atatürk ilkeleri arasındaki bağlantıyı (hangi ilkenin hangi kavram doğrultusunda kullanıldığını) aşağıdaki tablo üzerinde belirleyiniz.

Birlik	Otorite	Eşitlik
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

3. ÜNİTE > **Atatürkçülük ve Türk İnkılabı**

Kazanım 12.3.8: Atatürk ilke ve inkılaplarını oluşturan temel esasları Atatürkçü düşünce sistemi açısından analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**BÜYÜK DEHA**	20 dk.
Amacı	Atatürkçü düşünce sistemini inkılaplar bağlamında değerlendirebilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden ve görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

Görsel 1: Mustafa Kemal Atatürk Çankaya Köşkü'ndeki çalışma masasında

Görsel 2: Atatürk'ün kütüphanesi-Çankaya Atatürk Müze Köşkü

Mustafa Kemal'in I. Dünya Savaşı'nda çok büyük bir asker olarak mesleğinin en üst temsilcilerinden biri hâline gelmesi ile düşüncelerinin olgunlaşması paralellik içindedir. Ona göre "Osmanlı Devleti'nin savaşa girmesi büyük bir hata idi. Almanya mutlaka yenilecek ve Osmanlı Devleti'ni de peşinden sürükleyecektir." Birkaç kez sorumluları bir an önce savaştan çekilmek için uyarır. Dikkate alınmaz. Türk ordusuna komuta eden Almanları hazmetmez. Akılcı bir çözüm yolu arar. Ziya Gökalp'in görüşlerini büyük ölçüde beğenir.

Ağır yenilgi, ülkenin parçalanması bu çerçeveyi pekiştirir. İstanbul'daki hükûmet âcizdir. Bu hükûmet ile hiçbir iş yapılamaz. En iyisi her şeye baştan başlamaktır. Millî egemenliğe vurgundur. Millî egemenlik, milliyetçilik ruhunu uyandıracaktır. Böylece zafer kazanılır. 1923'te kurulan cumhuriyet rejimini yaşatmak için geriye dönülemez. Akılcılık ve bilim yolu ile ilerlenecektir. Yaradılışındaki dehasıyla o, yeni kurulan devletin yok olmaması için yüzlerce yıl denenen ama artık işleme gücünü tümden yitirmiş kurumlara dönülmemesi gereğini anlamıştı. Ayrıca 1911'den beri çarpıştığı emperyalizmin, tekrar oyununa gelmemek için bağımsızlıktan hiçbir ödün verilmemeliydi. Bu olayları dönemin bütün aydınları yaşamışlardı. Bu olaylar o aydınları belki çok üzdü fakat Atatürk gibi düşünmeye sürükleyemedi. Demek ki ortam elverişli olsa da dâhilerin belirmesi tesadüfe bağlıdır. Böyle bir tesadüfün Türk milletine rastlaması tarihin büyük bir olayıdır.

Ahmet Mumcu, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II (Düzenlenerek alınmıştır.)

1. Atatürkçü düşünce sisteminin oluşmasını sağlayan etkenlerle ilgili nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

2. Mustafa Kemal Atatürk'ün "Almanya mutlaka yenilecek ve Osmanlı Devleti'ni de peşinden sürükleyecektir." öngörüsünden ve "Türk ordusuna komuta eden Almanları hazmedemediği" bilgisinden hareketle bir asker olarak ne hissettiğini ve bu durumun hangi anlayışa karşı bağlılığını güçlendirdiğini söyleyebilirsiniz?

Atatürk'ün birçok nutkunda aile hayatına, kadın haklarına, ruh gücüne ve sağlam karaktere önem verdiği bilinmektedir. Ayrıca milleti için savaşlarda yaptığı fedakarlıklar ve gerçekleştirdiği inkılaplarla hizmet etmiştir. Bu inkılapların korunmasını gençliğe emanet etmiştir. Bunun için de fikrî, ilmî, fennî ve bedenî olarak kuvvetli olmayı öğütlemiştir. "Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!" diyerek güven vermiştir. "Yurtta barış, cihanda barış!" ilkesiyle insana verdiği değeri vurgulamıştır. Ancak vatana göz dikenlere karşı daima uyanık olmayı ve vatan savunmasının kutsallığını hatırlatmıştır. Kendisi milletini düşman zulmünden kurtarmak için çetin mücadeleler vermiş, başarıya ulaşmış ve barışı sağlamıştır.

Konuşmalarında din konusuna çok değinmiştir. Hz. Muhammed'i daima saygıyla anmıştır. İslam Tarihi'ni çok iyi incelemiş ve konu üzerinde düşünmüştür. Yanlış dinî yorumlardan ve hurafelerden millete yarar gelmeyeceğini takdir etmiştir. Dinin özündeki akılcı, bilimci ve çağdaş ruhun ortaya konmasını istemiştir. Dünya işi ile ilgili kanunların TBMM tarafından çıkarılmasını sağlamıştır.

Çubukçu, İ.A. ve diğerleri. (1986). Laiklik ve Din. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II. s. 279-280 (Alınmıştır.)

3. Verilen metnin içinden alınan pasajları Atatürkçülüğün temelini oluşturan hangi ilke ve inkılaplarla bağdaştırabilirsiniz?

1	Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!	....
2	Yurtta barış, cihanda barış!	....
3	Yanlış dinî yorumlardan ve hurafelerden millete yarar gelmeyeceğini takdir etmiştir.	....
4	Dinin özündeki akılcı, bilimci ve çağdaş ruhun ortaya konmasını istemiştir.	....
5	Dünya işi ile ilgili kanunların TBMM tarafından çıkarılmasını sağlamıştır.	....
6	Vatana göz dikenlere karşı daima uyanık olmayı ve vatan savunmasının kutsallığını hatırlatmıştır.	....
7	Aile hayatına, kadın haklarına önem verdiği bilinmektedir.	....

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

4.ÜNİTE** > **İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya

Kazanım: 12.4.1. Atatürk Dönemin'de Türkiye Cumhuriyeti'nin iç politikasında yaşanan önemli gelişmeleri açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**DEMOKRATİKLEŞME YOLUNDA ADIMLAR**	20 dk.
Amacı	Atatürk Dönemi'nde demokratikleşme yolundaki adımları değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ DENEMELERİ VE KARŞILAŞILAN BAZI TEPKİLER

Cumhuriyet Halk Fırkası: Mustafa Kemal, tasarladığı inkılâpları gerçekleştirmek amacıyla, birlikte uyum içinde çalışabileceği insanlardan oluşan Halk Fırkası'nı kurdu. 1923-1950 yılları arasında iktidarda kalan Halk Fırkası, ekonomide devletçilik sistemini benimsedi.

Serbest Cumhuriyet Halk Fırkası: Atatürk, çok partili sisteme geçmek istiyordu. Fethi Okyar 'ı ikna ederek SCHF'nın kurulmasını sağladı. (1930) Ekonomide liberalizmi benimseyen SCHF kurulduktan kısa bir süre sonra rejim karşıtlarının odağı haline gelince, aynı yıl Fethi Okyar tarafından kapatıldı.

Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası: Kazım Karabekir, Rauf (Orbay), Dr. Adnan (Adıvar), Refet (Bele) ve Ali Fuat (Cebesoy) tarafından 1924 yılında Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kuruldu. Devletçilik ve inkılâpçılık ilkelerinin uygulanmasına muhalefet eden TCF, ekonomide liberal sistemi benimsedi. Parti kısa bir süre sonra rejim karşıtlarının toplandığı bir mekez haline geldi. Doğuda çıkan karışıklıklarda rolü olduğu için 3 Haziran 1925'de kapatıldı.

Görsel: Türkiye Büyük Millet Meclisi Binası

1. Atatürk neden çok partili hayata geçmek istemiştir? Demokrasi ile çok partili hayat arasında nasıl bir ilişki kurarsınız?

2. İç siyasî gelişmelerin demokratikleşme hareketlerine etkilerini nasıl açıklarsınız?

3. Siz okul başkanlığına aday olacak olsanız yakın arkadaşlarınızla kendinize nasıl bir program belirlerdiniz?

4.ÜNİTE > **İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya**

Kazanım: 12.4.1. Atatürk Dönemin'de Türkiye Cumhuriyeti'nin iç politikasında yaşanan önemli gelişmeleri açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**İLELEBET CUMHURİYET**	20 dk.
Amacı	Atatürk Dönemi'nde rejim karşıtı isyanları analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

Bütün Türkiye tek ses halinde alçakları tel'in ediyor!

«Yapamazlar! Bütün bir ulus ayakta ve dolu bir tüfek namlusu gibi Onu bekliyor!»

Dün Ankarada 50,000 kişilik heyecanlı bir miting yapıldı. Bütün Türkiyede muazzam gösteriler devam ediyor. İstanbullular! Bugün saat 3 te Beyazıtda toplanalım. Bizim de bütün dünyaya söyliyeceklerimiz var!

Görsel 1: 23 Ekim 1935 tarihli Cumhuriyet Gazetesi

Halk, her tarafta hainleri telin ediyor

ulkast müteşebbüslerini telin için Antalyada yapılan miting e Atatürkün resimlerini göğüslerinde taşıyan minimini mekteplıler

Görsel 2: 9 Kasım 1935 tarihli Akşam Gazetesi

MUSTAFA KEMAL'E SUİKAST GİRİŞİMİ: 1926

Yeniliklere karşı olan ve inkılapları benimsemeyenler ile eski İttihatçılardan bir grup Mustafa Kemal'i ortadan kaldırarak siyasi hedeflerini gerçekleştirmek istediler. Suikastçılar planlarını Mustafa Kemal'in İzmir gezisini sırasında uygulayacaklardı. Mustafa Kemal'in İzmir gezisinin bir gün gecikmiş olması ve Giritli Şevki'nin ihbarı, planlarının uygulanmasına mani olmuştur. Suikastçılar güvenlik güçlerince yakalanarak adli makamlara teslim edilmiştir. Bu olayı Atatürk,1926'da Anadolu Ajansı'na verdiği demeçte '' Benim naçiz vücudum bir gün elbet toprak olacaktır. Fakat Türkiye Cumhuriyeti sonsuza kadar yaşayacaktır" sözleriyle değerlendirmiştir. Bu olaydan başka Atatürk'e karşı tertiplenmek istenen suikastların sayısı, çeşitli incelemelerde 40'a kadar ulaşmaktadır.

Temuçin Faik Ertan, Atatürk'e Düzenlenen Suikastlar (Kısaltılarak alınmıştır.)

1. Atatürk'e düzenlenen suikast girişimi onun şahsında neye yöneliktir? Atatürk suikastten sonra verdiği demeçte hangi mesajı vermek istemiştir?

2. Görsel 1 ve 2'deki gazete haberlerini dikkate alarak, halkın suikast girişimine tavrı hakkında neler söyleyebilirsiniz? Halkın bu tavrının inkılap hareketlerinin seyri açısından önemi var mı? Neden?

3. Mustafa Kemal'e karşı suikast girişimi ve rejim karşıtı isyanlar devlet yönetimi açısından neleri göstermektedir?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

4. ÜNİTE > İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.4.2: Atatürk Dönemi'nde (1923-1938) Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasındaki başlıca gelişmeleri açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Etkinlik İsmi	**BOĞAZLARDA TAM HÂKİMİYET**	20 dk.
Amacı	Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin Türkiye için önemini açıklayabilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinleri göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

TÜRK HÜKÜMETİ'NİN LOZAN'DA KABUL EDİLEN BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ'NİN YENİDEN DÜZENLENMESİ İÇİN MİLLETLER CEMİYETİ'NE BAŞVURUSU

Değişen dünya dengesinin de etkisiyle Boğazlar rejimini kendi himayesi altında kurduran Milletler Cemiyeti işlemez hâle gelmişti. Birinci Dünya Savaşı sonrasında Versay Antlaşması sistemine dayanan Avrupa siyasi örgütü yıkılma hâlinde idi. Hitlerin iktidara gelmesi ile silahsızlanma konferansının başarısızlığı, Almanya'nın yeniden silahlanması, uluslararası gerginliğin artması, Locarno Antlaşması'nın feshi ve daha önce askersizleştirilmiş olan Ren bölgesinin işgali, bütün Versay sistemini sona erdirmiş bulunuyordu. Mussolini'nin güttüğü siyaset yüzünden Akdeniz'de ortaya çıkan güvensizlik, git gide nazikleşen Boğazların durumu, Türk hükümetinin dikkatini tekrar çekmeye başlamıştı. Japonya'nın Milletler Cemiyeti'nden çekilmesi ve İtalya'nın Türk sahilleri çevresindeki 12 Ada ile ilgilenmeğe başlaması üzerine Türk hükümeti Boğazlar sözleşmesinin tadili için Milletler Cemiyetine başvurmuştur.

Hüseyin Tosun, Montrö Boğazlar Sözleşmesi (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

LOZAN ANTLAŞMASI'NDA YER ALAN BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİNE GÖRE (24 TEMMUZ 1923)

Barış zamanında Boğazlardan geçiş serbest olacaktı. Çıkacak herhangi bir savaşta Türkiye tarafsız ise geçiş yine serbest olacaktı. Türkiye savaşa girmiş ise tarafsız gemilere ve uçaklara, düşmana yardım etmemek koşulu ile geçiş serbest olacaktı. Ancak düşman gemileri ve uçakları ile ilgili olarak Türkiye istediği kararı alabilecekti. Barış zamanında Karadeniz'e doğru geçişte, Karadeniz'e sınır olan devletlerden en güçlü donanmaya sahip olanından daha fazla gemi ve uçak geçmeyecekti. Bunun dışında savaş gemileri ve uçaklarına geçiş serbest olacaktı. Ancak bu geçişlerden doğacak sonuçlar Türkiye için sorumluluk doğurmayacaktı. Boğazların iki yakası silahtan arındırılacaktı. Boğazlardan geçişi düzenlemek üzere bir uluslararası kurul oluşturulacaktı.

MONTRÖ BOĞAZLAR SÖZLEŞMESİ GÖRE (20 TEMMUZ 1936)

Türkiye'nin yapılmasını istediği önemli değişiklikler gerçekleşmiştir. Boğazların askerden arındırılmasına ilişkin hükümlerin yanı sıra uluslararası Boğazlar Komisyonu da kaldırılıyor, bölgenin güvenliği Türkiye'ye bırakılıyordu. Sözleşmeye göre, barış zamanında ya da Türkiye'nin taraf olmadığı bir savaş durumunda ticaret gemileri Boğazlardan geçebilecekti. Türkiye'nin taraf olduğu bir savaşta ise Türkiye savaş hâlinde olmadığı devletlere ait ticaret gemilerine belirli koşullar altında serbest geçiş hakkı tanıyacaktı. Savaş gemileri için ise geçiş serbestisi sınırlanmış ve sözleşmeye göre düzenlenmiştir. Türkiye'nin kendisini pek yakın bir savaş tehdidine maruz saydığı durum, sözleşmede ayrıca belirtilerek Türkiye'ye bu devrede de hareket serbestisi tanınmıştır.

Yaşar Akbıyık, Montrö Boğazlar Sözleşmesi (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Lozan Barış Antlaşması'nda çözümlenen Boğazlar konusunun Türkiye'nin isteği üzerine yeniden görüşülmeye başlanmasına sebep olan gelişmeler nelerdir?

2. Lozan Barış Antlaşması'nda yer alan Boğazlar Sözleşmesi'nin maddelerini incelediğinizde Boğazların statüsü ile ilgili hangi çıkarımlarda bulunabilirsiniz?

3. Montrö Boğazlar Sözleşmesi'nin Türkiye'ye sağladığı avantajlar hakkında neler söyleyebilirsiniz?

4. Günümüzde olduğu gibi tarih boyunca da Boğazlar konusu büyük bir öneme sahip olmuştur. Sizce bunun sebepleri nelerdir?

4. ÜNİTE > İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.4.2: Atatürk Dönemi'nde (1923-1938) Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasındaki başlıca gelişmeleri açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Etkinlik İsmi	**BÖLGESEL İŞ BİRLİĞİ: BALKAN ANTANTI**	20 dk.
Amacı	Balkan Antantı ile Balkanlarda sağlanmaya çalışılan bölgesel iş birliğini açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen harita ve metni dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

Harita 1: Balkan Antantı'nda yer alan ülkeler

BALKAN ANTANTI (9 ŞUBAT 1934)

Kurulma süreci: Bütün güçlüklere rağmen Balkan devletleri iki savaş arası dönemde aralarında bir birlik kurmayı başarmışlardır. Bulgaristan'ın revizyonist dış politikası ve Türkiye ile Yunanistan arasında ahali mübadelesinin yarattığı gerginlik, iki savaş arası dönemin ilk on yılında böyle bir birliğin kurulmasını engellemişti. Ancak 1930 yılında Türkiye ile Yunanistan'ın bu konuda anlaşmaya varmaları, Balkan devletleri arasında, Bulgaristan'ın da katıldığı bir dizi Balkan Konferansının toplanmasına yol açtı. Bu konferanslarda, İtalya'nın etkisinde bulunan Bulgaristan ve Arnavutluk'un revizyonist istekleri tatmin edilemeyince, bu iki devlet gruplaşmadan çekilmişler ve 1934 yılında Türkiye, Yunanistan, Yugoslavya ve Romanya arasında Balkan Antantı imzalanmıştır. Antantın hükümlerine göre, dört devlet birbirlerinin Balkan sınırları konusunda güvence vermişler ve çıkarlarına yönelen bir tehdit durumunda birbirleriyle görüşmelerde bulunmayı taahhüt etmişlerdir.

Kurulduktan sonra: İki savaş arası dönemin genel çalkantılı havası içinde, Balkan Antantı başarılı bir gruplaşma olamamıştır. Başarısızlığının nedenleri, gelecek Balkan iş birliği konusunda önemli ipuçları verecek niteliktedir. Bir kere, Balkan Antantı küçük Balkan devletlerinin Bulgaristan'ın saldırısına karşı Balkan sınırlarını garanti etmek gibi dar bir askerî amacı olan birlik durumundaydı. Bunun dışında, örneğin İtalya gibi büyük devletlerin saldırısına karşı herhangi bir savunma güvencesi vermiş değildi. Türkiye, daha başından beri, Balkan Antantı'nın genişlemeci büyük devletlere karşı bir blok olması yönünde çabada bulunmuşsa da başarılı olamamıştı. İkinci

olarak, Balkan Antantı gerçek anlamda Balkan devletleri olan Bulgaristan ile Arnavutluk'u gruplaşma içine alabilecek tedbirler üzerinde fazla durulmadan aceleyle kurulan bir güvenlik kuruluşu olmuştu. Böylece bölgeyi iki karşıt kampa böldü. Üçüncü olarak, Balkan Antantı "antant" sözcüğünün anlattığı gerçek bir "anlayış birliği" kuramamış ve askerî bir ittifak olarak kalmıştır. Dolayısıyla, ittifakın üzerine oturduğu askerî koşullar değişince, antantı sürdürmenin de bir anlamı kalmamıştır. Yugoslavya, 1937 yılında Bulgaristan ile bir yakınlaşmaya gittiğinde Balkan Antantı temel anlamını yitirecektir.

Görsel 1: Mustafa Kemal Atatürk, Balkan Antantı Konseyi üyeleriyle

Oral Sander, Siyasi Tarih (1918-1994) (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. Balkan Antantı'nın Türkiye'nin takip ettiği dış politika açısından önemini değerlendiriniz?

2. Balkan ülkelerinden Bulgaristan ve Arnavutluk'un Balkan Antantı'nda yer almamalarının sebepleri neler olabilir?

3. Balkan Antantı'nda yer alan ülkeler arasındaki siyasal birlikteliğin uzun sürmemesinin nedenleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

4. *Dışişlerinde dürüst ve açık olan siyasetimiz, özellikle barış fikrine dayalıdır. Milletlerarası herhangi bir meselemizi barış vasıtalarıyla çözümlemeyi aramak, bizim menfaat ve anlayışımıza uyan bir yoldur. Bu yol dışında bir teklif karşısında kalmamak içindir ki, güvenlik ilkesine, onun vasıtalarına çok ehemmiyet veriyoruz. Milletlerarası barış havasının korunması için, Türkiye Cumhuriyeti yapabileceği herhangi bir hizmetten geri kalmayacaktır.*

   Buna göre Atatürk Dönemi'nde Türk dış politikasının genel özellikleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

4. ÜNİTE > İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.4.3: İki dünya savaşı arasındaki dönemde dünyada meydana gelen siyasi ve ekonomik gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Etkinlik İsmi	**BARIŞA SON VEREN "BARIŞ"LAR**	20 dk.
Amacı	Türkiye'nin uluslararası barışın sağlanması konusundaki katkılarını değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinleri ve görseli göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

PAZAR — 10 Temmuz 1932

Cenevrede Akşam

Türkiyenin şan ve şerefi, türkün timsali Gazi Mustafa Kemaldir

Türkiyenin Cemiyeti akvama daveti harici siyasetimiz için iftiharı mucip büyük bir muvaffakıyettir

Siyasi büyük bir muvaffakıyetimiz

Cemiyeti akvama girdik

Meclis hariciye vekilimizin beyanatını şiddetli alkışlarla tasvip etti

Görsel 1: Akşam Gazetesi, 10 Temmuz 1932

BARIŞA SON VEREN "BARIŞ"LAR

I. Dünya Savaşı'nın galip devletleri, yendikleri devletlere imzalattıkları antlaşmaları kendi aralarında yaptıkları gizli antlaşmalara dayalı olarak hazırladılar. Çok ağır yaptırımlar içeren ve kendi emellerini gerçekleştirmeye yönelik şartları, karşı tarafa itiraz hakkı tanımadan kabul ettirdiler. Dolayısıyla I. Dünya Savaşı'nı sonlandıran antlaşmalar, beklenen barış dönemini başlatmadığı gibi yirmi bir yıl gibi kısa bir süre sonrasında, 1939'da yeni bir "Dünya Savaşı"nın çıkmasının da önemli sebepleri oldular.

Savaştan galip çıkan devletlerin kendi emelleri doğrultusunda kurdukları düzeninin devamını sağlamaya gayret gösterdiler. Bu durumun bir sonucu olarak da gerek bölgesel gerek küresel iş birliğine dayalı devletler arası örgütler kurma yoluna gittiler.

Hazırlayan: Gül KOÇ

MİLLETLER CEMİYETİNİN KURULMASI (10 OCAK 1920)

ABD Başkanı Wilson, dünya barışının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla uluslararası bir teşkilatın kurulmasını istemişti. Paris Barış Konferansında bu fikir 32 devlet tarafından kabul edilerek teşkilatın kurulma kararı alınmıştı. 10 Ocak 1920'de merkezi Cenevre olan ve asil üyelerini I. Dünya Savaşı'nın galip devletlerinin oluşturduğu Milletler Cemiyeti kuruldu. Savaşta tarafsız kalmış olan devletler de asil üyeler arasına dâhil edildi. Kuruluşunda 18 üyeden oluşan cemiyetin üye sayısı daha sonra 63'e ulaştı.

Fakat Cemiyet kısa bir süre sonra kuruluş amacından uzaklaştı ve büyük devletlerin çıkarlarını savunan bir örgüt hâline geldi. Sömürgeci büyük devletler, kendi egemenliği altındaki halkların isteklerini kesinlikle dikkate almadıkları gibi Cemiyet'in ilkelerinin de kendi sömürgelerinde uygulanmasına razı olmadılar. Bu sebeplerledir ki Cemiyet uluslararası birçok sorunun çözümünde beklenen katkıyı yapamadı.

Türkiye 1930'lu yıllara gelindiğinde Lozan'dan kalan sorunları barışçı yollarla büyük ölçüde çözüme kavuşturmuş ve komşularıyla iyi ilişkiler içine girmişti. Bu gelişmeler sonrası Yunanistan'ın ve İspanya'nın önerisiyle Milletler Cemiyeti, Türkiye'yi üyeliğe davet etti. Cemiyet'in işleyişindeki aksaklıkların bilinmesine rağmen Türkiye, dünya barışının korunması için beslediği iyi niyetin göstergesi olarak üyelik davetini kabul etti (18 Temmuz 1932).

1. I. Dünya Savaşı'nın ardından imzalanan barış antlaşmaları kalıcı bir barış sağlamakta sizce niçin yetersiz kalmıştır? Görüşlerinizi okuduğunuz metinlerden hareketle belirtiniz.

2. Milletler Cemiyetinin kuruluş amacı hakkında neler söylenebilir? Milletler Cemiyetinin kendi kuruluş amacı doğrultusunda faaliyetler yürütememesinin sebepleri neler olabilir?

3. Türkiye Cumhuriyeti'nin Milletler Cemiyetine katılımını diğer devletlerden farklı kılan özel durum hakkında neler söylenebilir?

4. Dünya barışının korunması ve sürdürülmesi için devletlerarası bir örgüt kuracak olsaydınız bu örgütün hangi esaslar üzerine kurulmasını planlardınız?

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

4. ÜNİTE > İki Savaş Arasındaki Dönemde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.4.3: İki dünya savaşı arasındaki dönemde dünyada meydana gelen siyasi ve ekonomik gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Etkinlik İsmi	**KARA PERŞEMBE**	20 dk.
Amacı	1929 Dünya Ekonomik Krizi'nin yıkıcı sonuçlarını ülkelerin üretim ve yönetim stratejileri açısından analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinleri ve görseli dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

KARA PERŞEMBE

I. Dünya Savaşı sürecinde özellikle Avrupa ülkeleri birbirleri ile savaşırken erkeklerin de büyük kısmının askerde olması üretimi düşürdü. Buna karşın savaştaki ülkelere ihracat yapan Amerika Birleşik Devletleri'nde gerek tarımsal üretim gerek sanayi üretimi olağanüstü arttı ve büyük kârlar elde ettiler. Fakat savaş sona erince Amerikan çiftçilerinin savaş sırasındaki talepleri karşılamak için üretimini artırdıkları tarım ürünleri ellerinde kaldı. Çiftçiler, üretim fazlası ürünlerini ellerinden çıkarmak için fiyatları düşürdüler. Fakat bu defa da savaş sırasında üretimlerini artırmak amacıyla aldıkları kredileri ödemekte sıkıntıya düştüler.

I. Dünya Savaşı'nın getirdiği zorluklar karşısında ABD'de küçük şirketler birleşmiş ve tekeller oluşturmuşlardı. 1929'a gelindiğinde 200 civarındaki holding Amerika ekonomisinin %50'sini kontrol eder hale gelmişti. Amerikalı zenginler bu dönemde üretim sektöründeki güvensizlikten dolayı borsaya yönelmiş ve spekülatif (yapay) hareketlenmelere de başvurmaya başlamışlardı. Yapılan spekülasyonlarla borsadaki hisse fiyatları dört kat artarken gerçekte üretim iki kat bile artmamıştı. Bu dönemde Amerikan banka ve şirketlerinin çalışma esaslarını düzenleyen yasalar yetersizdi. Denetlemede ve hissedar yatırımcıların bilgilendirilmesinde büyük eksiklikler vardı.

Görsel. "İş arıyorum" afişlerini üzerinde taşıyan ABD vatandaşları

I. Dünya Savaşı sonrasında Amerikan ekonomisi sıkıntıya girince ABD yönetimi savaş öncesinde ve sırasında Avrupalı devletlere verdiği kredi borçlarını geri istedi. Fakat borç alan devletlerin bunu ödemesi mümkün olmadı. Bu gelişmeler üzerine Amerikalı yetkililer, 1929 yazında kredileri kısıtlamaya karar verdiler. Bu karar sonrasında New York Wall Street (Niv York Vol Sitrit) Borsası düşüşe geçti. Yabancı yatırımcıların borsa kâğıtlarını ellerinden çıkarmaya başlamasıyla bu düşüş daha da hızlandı. "Kara Perşembe" olarak adlandırılan 24 Ekim 1929 Perşembe günü on iki milyon hissenin satışa sunulmasıyla New York borsası çöktü.

New York Borsasının çöküşüyle birlikte birçok banka battı, yüzlerce şirket iflas etti, fabrikalar kapandı. Milyonlarca insan işsiz kaldı. Köylerde topraklar terk edildi. Pek çok kişi mal varlığını kaybetti, insanların yaşam koşulları kötüleşti ve güvenlik sorunları arttı.

1929'da Amerika'da başlayan ekonomik bunalım kısa süre sonra Avrupa'ya sıçradı ve sonrasında bütün dünyayı etkisine aldı. I. Dünya Savaşı'nın yarattığı siyasi, sosyal ve ekonomik sorunlarla uğraşan Avrupa'da devletler arası ilişkilerde daha büyük sorunlar yaşanmasına neden oldu. On yıl süren bir kargaşanın ardından çıkan II. Dünya Savaşı'nın da en büyük sebeplerinden biri bu ekonomik bunalım olmuştur.

Tuğçe Ayçin, Modern Kapitalizmin En Büyük Krizi: 1929 Ekonomik Buhranı (Düzenlenerek alınmıştır.)

Dünya milletlerinin mutluluğuna çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu temine çalışmak demektir. Dünyada ve dünya milletleri arasında huzur, açıklık ve iyi geçim olmazsa, bir millet kendisi için ne yaparsa yapsın huzurdan mahrumdur. (…) En uzakta zannettiğimiz bir olayın bize bir gün temas etmeyeceğini bilemeyiz. Bunun için insanlığın hepsini bir vücut ve her milleti bunun bir organı saymak gerekir. Bir vücudun parmağının ucundaki acıdan diğer bütün organlar etkilenir. Dünyanın filan yerinde bir rahatsızlık varsa bana ne dememeliyiz. Böyle bir rahatsızlık varsa tıpkı kendi aramızda olmuş gibi onunla ilgilenmeliyiz…

Mustafa Kemal Atatürk

1. Savaş ve üretim arasında olumlu ve olumsuz ilişkilere ne gibi örnekler verilebilir? Okuduğunuz metinlerden hareketle görüşlerinizi belirtiniz.

2. Üretimin çok artmasının hangi durumlarda olumsuz sonuçlar doğurduğu söylenebilir? Okuduğunuz metinlerden hareketle görüşlerinizi belirtiniz.

3. Bir ülkede yaşanan sıkıntıların başka ülkelere etkileri hakkında neler söylenebilir? Atatürk'ün sözünü de dikkate alarak görüşlerinizi belirtiniz.

4. 1929 Ekonomik Buhranı'nın yarattığı siyasi sonuçlar hakkında neler söylenebilir? Okuduğunuz metinlerden hareketle görüşlerinizi belirtiniz.

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

5. ÜNİTE** > **II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.5.1: II. Dünya Savaşı'nın sebepleri, başlaması ve yayılmasıyla ilgili başlıca gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**GÜÇ KİMDE?**	20 dk.
Amacı	II. Dünya Savaşı sürecinde Almanya'nın yayılma politikasını açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Görsel ve metinlerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

Görsel 1

Görsel 2

II. Dünya Savaşı öncesi ne Fransa ne de Britanya 1939 yılında Hitlere karşı koyacak yeterli maddi güce sahip değillerdi. Gerek I. Dünya Savaşı'nın sonuçları gerekse buhranın ortaya çıkarttığı ekonomik kriz bütün Avrupa devletlerini etkilemişti. Durum böyle olunca İngiltere ve Fransa'yı I. Dünya Savaşı öncesindeki güç oranlarıyla eş değer düşünmemek gerekmektedir. I. Dünya Savaşı sonunda Almanya ile imzalanan Versailles (Versay) Antlaşması, büyük güçler tarafından savaşın en büyük sebebi olarak görülmüştür. Almanya'nın II. Dünya Savaşı öncesi yayılmacılık yaptığı coğrafya üzerinde diğer büyük devletlerin etkisinin ve ağırlığının bulunmamasından dolayı bir çatışma meydana gelmemiştir. Almanya'nın bu yayılmacı politikası sadece kendi yaşam alanını açmakla kalmamıştır. Alman ulusunun daha geniş coğrafyalara yayılması ve yaşam alanlarının genişletilmesi yolunda politikalar izleyen Hitler, 1939 yılında Polonya'ya saldıracaktır. Almanya'nın Polonya üzerine yaptığı saldırı ve daha sonrasında Fransa ve İngiltere'nin dengeleme çabalarına rağmen saldırgan politikalara devam etmesi, tehdit algısını yükseltmiş ve ittifakları meydana getirmiştir. Bu saldırgan politikanın devam etmesi, tehdidin İngiltere ve Fransa tarafından algılanmasına yol açmıştır.

Semih Tınas, Uluslararası Sistemde Kamplaşma: I. ve II.Dünya Savaşı (Kısaltılarak alınmıştır.)

1. İngiltere ve Fransa gibi büyük aktörlerin güçlerindeki azalma karşısında, Almanya'nın gücündeki yükselişi nasıl yorumlarsınız?

2. Sizce devlet adamlarının iç ve dış politikada gerçekleştirmek istedikleri hedefleri belirlerken dikkate almaları gereken en önemli faktör nedir?

3. I. Dünya Savaşı sonunda Almanya ile imzalanan Versailles Antlaşması'nın II. Dünya Savaşı açısından önemi sizce nedir?

4. II. Dünya Savaşı'nda Hitler'in izlediği yayılma politikası sizce ne anlama gelmektedir? Tablodaki boşluğa yazınız.

Hitler "Alman Hayat Sahası"	

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

5. ÜNİTE** > **II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.5.1: II. Dünya Savaşı'nın sebepleri, başlaması ve yayılmasıyla ilgili başlıca gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**SAVAŞTA TEKNOLOJİ**	20 dk.
Amacı	Gelişen savaş teknolojisinin ortaya çıkardığı sonuçları açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Görsel, metin ve tablolardan yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

I. Dünya Savaşı'nda kullanılan savaş araçlarından bazıları

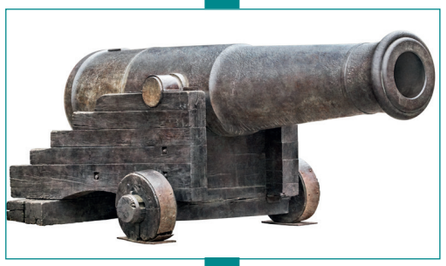

Görsel 1

Görsel 2:

Görsel 3

II. Dünya Savaşı'nda kullanılan savaş araçlarından bazıları

Görsel 4

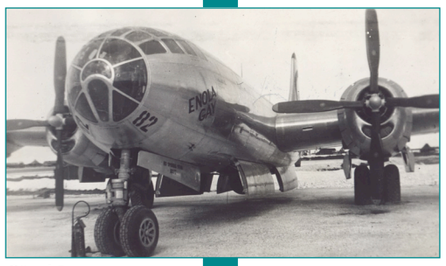

Görsel 5

Görsel 6

1. Dünya Savaşı, kıta Avrupası'nın dünya üstünlüğüne son vermiştir. 1. Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı yıkım, demokratik yönetimlerin ekonomik ve siyasal alanlarda etkili olmalarını önlemiştir. 1929 dünya ekonomik buhranı, Kıta Avrupası'nda var olan demokratik yönetimlerin yıkılmasına neden olmuştur. 1920'lerde gelişen İtalyan faşizmi ve 1933'te iktidara gelen Alman Nazizmi'nin uyguladıkları politikalar, 2. Dünya Savaşı'nın en önemli nedenleri olmuştur. Bu dönemde nispi güç kapasitesini artıran Almanya uluslararası alanda var olan statükoyu kendi lehine değiştirmek yönünde bir dış politika izlemeye başlamıştır.

Hüseyin Emiroğlu, İkinci Dünya Savaşı'na Giden Süreçte Küresel ve Bölgesel Aktör Devlet Davranışlarının Çözümlenmesi (Kısaltılarak alınmıştır.)

Ölen İnsan Sayısı		Ölen Asker Sayısı	Ölen Sivil Sayısı
I. Dünya Savaşı (1914-1918)	Yaklaşık 9.5 milyon	Yaklaşık 9 milyon	Yaklaşık 475 bin
II. Dünya Savaşı (1939-1945)	Yaklaşık 65 milyon	Yaklaşık 22 milyon	Yaklaşık 43 milyon

1. Verilen bilgilerden yola çıkarak II. Dünya Savaşı'nın genel özellikleri ile ilgili neler söyleyebilirsiniz?

II. Dünya Savaşı'na Katılan Devletler

Mihver Devletler	Müttefik Devletler	
Almanya	SSCB	Avustralya
İtalya	İngiltere	Yeni Zelenda
Japonya	Fransa	Yunanistan
Bulgaristan	Amerika	Norveç
Macaristan	Polonya	Hollanda
Romanya	Çekoslovakya	Belçika
	Çin	Brezilya
	Kanada	Güney Afrika

2. II. Dünya Savaşı'nda da "I. Dünya Savaşı'nda olduğu gibi hemen hemen aynı devletler karşı karşıya gelmişlerdir." ifadesinden yola çıkarak II. Dünya Savaşı'nın çıkışının temel nedeni için ne söyleyebilirsiniz?

3. Görselleri incelediğinizde II. Dünya Savaşı'nda kullanılan savaş araçlarının savaşın seyrine etkileri için neler söyleyebilirsiniz?

4. II. Dünya Savaşı'ndaki sivil insan kayıplarının I. Dünya Savaşı'na oranla daha fazla olmasının sebebi sizce nedir?

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

5. ÜNİTE** > **II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.5.2: II. Dünya Savaşı sürecinde Türkiye'nin izlediği siyaset ile savaşın Türkiye üzerindeki ekonomik ve toplumsal etkilerini analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**DÜNYA'DA SAVAŞ, TÜRKİYE'DE EKONOMİK SIKINTILAR**	20 dk.
Amacı	II. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'nin karşılaştığı sorunları ve uyguladığı çözüm yollarını ekonomik ve sosyal hayattaki etkilerini analiz edebilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni ve görselleri dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

II. Dünya Savaşı'nda güdülen tarafsızlığa karşın, orduyu güçlendirme zorunluluğu bütçeden millî
savunmaya ayrılan ödeneklerin oranının artmasına neden olmuştur. 1938'de %30.31 olan bu oran, savaş başladığında (1939) %43.32'ye, 1941'de ise %55.44'e kadar çıkmıştı. Savaşın son yılında ancak %40.88'e indirilebilmişti. Öte yandan savunma önlemlerinin bir gereği olarak, silahlı kuvvetler mevcudu da arttırılmıştır.

Savaş yıllarında başlıca tüketim mallarındaki fiyat artış tablosu:

	1938	**1942**
Buğday	4.62	13.5
Pirinç	20	40
Sadeyağ	55.5	95
Urfa yağı	104	165
Et (canlı)	18.6	31
Pamuk	42	70

Şerafettin Turan, Türk Devrim Tarihi (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. II. Dünya Savaşı'nda savunma sanayisine ayrılan bütçenin ve silahlı kuvvetlerin mevcudunun artırılmasının ekonomik sonuçları hakkında neler söylenebilir?

2. Savaş yıllarında tüketim mallarındaki fiyatların artmasının sebepleri sizce neler olabilir?

Millî korunma kanunu mer'iyete girdi

Başvekâlette bir büro tesis ediliyor

Vekâletler arasında işbirliğini temin etmek üzere teşkil edilecek heyete Başvekil reislik edecek

Ankara, 26 (Hususi) — Millî korunma kanunu bugünkü Resmî Gazetede neşredilerek mer'iyete kondu. Hükûmet bu kanunla kendisine tevdi edilen vazife ve salâhiyetleri ifa ve istimale lüzum gördüğünü ve kanunu derhal tatbike başladığını en yakın bir zamanda ilân edecektir. Keyfiyet bir tezkere ile de Meclis Reisliğine arzedilecektir.

Bu kanun hükümlerine tevfikan Heyeti Vekilece ittihaz edilecek kararları hazırlamak ve bu işle alâkalı Vekâletler arasında işbirliği temin etmek üzere teşkil edilecek koordinasyon heyetine han - gi Vekillerin dahil olacağı bugün öğleden evvelki Heyeti Vekile toplantısında kararlaşmıştır. Heyete bizzat Başvekil reislik edecektir.

Ayni kanun hükümlerinin tatbikine müteallik işleri görmek üzere de Başvekâlette bir büro tesis edilmek üzeredir. Büroya muhtelif dairelerden memurlar alınacaktır.

Görsel 1: Millî Korunma Kanunu'nun yürürlülüğe girmesiyle ilgili bir gazete haberi

Ekmek bu sabahtan itibaren karne usuliyle dağıtılıyor

Ekmekler 750 gram üzerinden çıkarılıyor bir ekmek 12,5 kuruşa satılacak

Görsel 3: Ekmeğin karne ile dağıtılmaya başlandığını duyuran bir gazete haberi

Dün gece yurdun her tarafında ışıklar maskelendi

Teşkil edilen kollar mahalleleri gezerek kontrollerini yaptılar, göze çarpan bazı küçük ihmalleri tashih ettirdiler

Maskelenme işi büyük bir muvaffakiyetle yapıldı

Görsel 2: Karartma uygulamasıyla ilgili bir gazete haberi

Varlık vergisi Kanun projesi kabul olundu

Büyük Millet Meclisi dün saat 10 da Şemsettin Günaltay'ın başkanlığında toplanmıştır. Celsenin açılmasını müteakip reis Hükûmetçe Meclise sevkedilmiş olan fevkalâde kanunlar dolayısiyle Başvekil Şükrü Saracoğlu'nun beyanatta bulunacağını bildirmiş ve Başvekil kürsüye gelerek tam metnini ayrıca bildirdiğimiz beyanatta bulunmuşlardır.

Meclisin büyük bir alâka ve dikkatle takip ve sık sık süreksiz alkışlarla karşıladığı bu nutku müteakiben reis sözü Müstakil Grup Reis Vekili Ali Râna Tarhan'a bırakmıştır.

B. Râna Tarhan'ın sözleri

B. Râna Tarhan demiştir ki:

"— Sayın Başvekilimizin beyanlarının bariz vasfı: hâdiselerin saminî tahlili ve güçlükleri yenmek için yeni tedbirler almak zâmînin mevcudiyetidir.

Bu zihniyetle yenilmiyecek güçlük yoktur. Sözlerime bu itimat cümlesiyle başladıktan sonra müsaadenizle büyük alâka ile dinlediğimiz beyanlarında bahis buyurdukları iki esas tedbir hakkında Grupumuzun görüşlerini arzedeyim.

(Sonu 4. üncü sayfada)

Görsel 4: Varlık Vergisi Kanunu'nun kabulüyle ilgili bir gazete haberi

3. Gazete haberlerini incelediğinizde II. Dünya Savaşı'nın Türkiye'deki etkileri hakkında nasıl çıkarımlarda bulunabilirsiniz.

4. Ekmeğin karneyle dağıtılması uygulaması ile buğday üretimi arasında nasıl bir ilişki kurulabilir? Görüşlerinizi belirtiniz.

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

5. ÜNİTE** > **II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.5.2: II. Dünya Savaşı sürecinde Türkiye'nin izlediği siyaset ile savaşın Türkiye üzerindeki ekonomik ve toplumsal etkilerini analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**SAVAŞ VE DİPLOMASİ**	20 dk.
Amacı	II. Dünya Savaşı sürecinde Türkiye'nin diplomasiyi kullanmasını ve bunun olumlu etkilerini değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinleri dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

ADANA GÖRÜŞMESİ (30-31 OCAK 1943)

Görsel 1: Görsel 1: İngiltere başbakanı Churchill ile Cumhurbaşkanı İsmet İnönü Adana Görüşmelerinde

Winston Churchill, Türkiye'nin katılımıyla Balkanlarda yeni bir cephenin açılmasını sağlayabilmek için Adana'ya kadar gelmişti. İsmet İnönü ile Winston Churchill arasında yapılan görüşmelerde Churchill, İtalya'ya karşı bir cephenin açılacağını, onun yenilgiye uğratılmasıyla Sovyetlerin kuzeyden harekete geçeceğini belirterek Türkiye'nin de müttefikler yanında savaşa katılmasını istemişti.

Buna karşılık İnönü, Türkiye açısından durumu şöyle değerlendirmişti: Türkiye, Almanya'nın yenilmesiyle daha da güçlenecek olan Sovyet Rusya'ya güvenmemektedir. Asıl önemlisi, Türk ordusunun savaş araç gereçleri yetersizdir; eksikliklerinin ivedilikle giderilmesi gerekir. Bu nedenle savaşa girmesine olanak yoktur!

Şerafettin Turan, Türk Devrim Tarihi (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

KAHİRE KONFERANSI (4-6 ARALIK 1943)

Üç müttefik liderin buluştukları Tahran Konferansında Stalin, Türkiye'nin savaşa zorlanması konusunda ısrar edince Roosevelet ile Churchill, İnönü'yü Kahire'ye davet ettiler. Kahire Konferansında iki lider, Türkiye'yi yanlarına katmak için büyük bir çaba göstermişlerdir. Churchill, müttefik kuvvetlerin yararlanabilmesi için Türkiye'deki havaalanlarının süratle tamamlanmasını dilemişti. Fakat İnönü, Türk ordusuna verilmesi öngörülen araç ve gereçlerin henüz yarısının bile verilmediğini belirterek o gün için savaşa girme durumunda olmadıklarını savunmuştu. ABD Başkanı ile İngiltere Başbakanı bu kez de Milli Şef'i ikna edememişlerdi.

Görsel 2: Görsel 2: İngiltere başbakanı Churchill, Cumhurbaşkanı İnönü ve ABD başkanı Roosevelt Kahire Görüşmelerinde

Ancak müttefiklerini memnun etmek gereğini de duyan Türkiye, onlar lehine bazı kararlar almak gereğini duymuş; Almanya'ya yapılan ve stratejik önemi bulunan krom ihracatını durdurmuştu. İkinci Cephe'nin açılması ve müttefiklerin Roma'ya girmeleri üzerine Hitler'in kesin yenilgiye uğrayacağı belli olunca da Türkiye, Almanya ile diplomatik ve ekonomik ilişkilerini kesmişti. Bunu, Japonya ile ilişkilerin kesilmesi izlemişti (6 Ocak 1945).

Şerafettin Turan, Türk Devrim Tarihi (Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. II. Dünya Savaşı'nda yer alan Mihver ve Müttefik devletlerin adlarını aşağıdaki tabloya yazınız? Türkiye'nin hangi tarafta yer aldığını açıklayınız.

Mihver Devletler	Müttefik Devletler

2. Müttefik Devletlerin Adana'da ve Kahire'de yapılan görüşmelerde Türkiye'yi savaşa dâhil etmek istemelerinin sebepleri hakkında neler söyleyebilirsiniz?

3. Okuduğunuz metinler doğrultusunda Türkiye'nin II. Dünya Savaşı sürecinde takip ettiği dış politika hakkında neler söyleyebilirsiniz?

4. Türkiye'nin II. Dünya Savaşı'na girmemek için uyguladığı diplomasiyi değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

5.ÜNİTE > II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye ve Dünya | *Kazanım: 12.5.3 II. Dünya Savaşı'nın sonuçlarını değerlendirir.*
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	YENİ DÜNYA DÜZENİNE DOĞRU	20 dk.
Amacı	Atlantik Bildirisi, Yalta ve Postdam konferanslarının dünyanın şekillenmesine etkilerini değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

ATLANTİK BİLDİRİSİ

Atlantik Bildirisi, II. Dünya Savaşı devam ederken İngiltere Başbakanı Churchill ile o tarihte henüz savaşa girmemiş olan Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) başkanı Roosevelt arasında beş gün süren müzakereler sonucunda, 14 Ağustos 1941'de yayınlanan ortak bildirinin adıdır. Tarafsızlığını terk eden ABD'nin önayak olduğu bu bildiri, sekiz maddeden oluşmaktadır.

1) Savaştan sonra toprak kazanılmayacak,
2) İlgili halkın onayı alınmadan toprak değişikliği yapılmayacak,
3) Uluslar kendi geleceklerini kendileri belirleyecek,
4) Uluslararası iş birliği daha da geliştirilecek,
5) Temel hammaddelerden eşit biçimde yararlanılacak,
6) İnsanlar korku ve açlıktan kurtarılacak,
7) Açık denizlerde ticaret serbest olacak,
8) Mihver devletler silahtan arındırılacak ve savaş sonrası topyekûn silahsızlanmaya gidilecek.

Atlantik Bildirisi'nin önemli bir yönü de ortak çıkarları korumaya çalışması, çatışma konularını bitirme uğraşı ve herkes tarafından kabullenilecek ahlaki ve hukuki kurallar bütününü ortaya koymaya çalışmasıdır.

YALTA KONFERANSI

4 - 12 Şubat 1945 tarihleri arasında gerçekleştirilen Yalta Konferansı'na müttefik liderlerinden Churchill, Roosevelt ve Stalin katılmıştır. Konferansın amacı, bu üç ülke arasındaki etkinliği sağlamak ve dünyanın savaş sonrası geleceğini planlamak olmuştur. Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın kurulması ve bu örgütün Güvenlik Konseyi'nde bulunacak beş daimî üyesine veto hakkı tanınması kararı alınmıştır. Görüşmelerde Almanya'ya savaş ilan eden devletlerin savaş sonrasında BM toplantısında yer alması kararlaştırılmış, ortak barış sistemi kurulması, Almanya ve Polonya ile ilgili sorunlar da ele alınmıştır. Bunun dışında Sovyetlerin Uzakdoğu'daki Güney Sahalin, Port Arthur, Kuril Adaları ile Mançurya'da Doğu Çin ve Güney Mançurya demiryollarını istemesi de görüşülmüştür. ABD, savaşın bitişi ile ilgili olarak Sovyetlerden Japonya'ya savaş ilan etmesini istemiştir.

POTSDAM KONFERANSI

Avrupa'da kazanılan zafer sonrası Müttefikler Berlin yakınlarındaki Potsdam'da 17 Temmuz - 2 Ağustos 1945 tarihleri arasında toplanmışlardır. Konferans sırasında yapılan görüşmelere bakıldığında Türkiye açısından önemli bir durum olan Boğazların statüsü tartışılmıştır. Sovyet Rusya, Boğazlar üzerindeki isteklerini bir kez daha gündeme getirerek burada kendisine askerî bir üs kurması için izin verilmesini ve Doğu Anadolu'dan toprak verilmesini istemiştir. Potsdam Konferansı'nda bunun dışında başka konular da görüşülmüş ve karara bağlanmıştır. Bu bağlamda Almanya ile ilgili duruma bakıldığında ise; bu ülkenin silahsızlandırılması, askerlikten ve Nasyonal Sosyalizm'den arındırılması, savaş suçlularının yargılanması, Alman savaş ekonomisinin ortadan kaldırılması, Almanya'nın savaş tazminatı ödemesi, rejimin demokratikleştirilmesi, Polonya, Çekoslovakya ve Macaristan'da bulunan Alman azınlığın bir kısmının Almanya'ya yerleştirilmesi gibi kararların alındığı görülmektedir.

II. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle birlikte, Almanya grubuna karşı kurulmuş olan büyük ittifak sona ermişti. Savaştan sonra ABD'nin önderliğindeki Batı Bloku ülkeler ile SSCB'nin önderliğindeki Doğu Bloku ülkeler arasında çekişme başladı.

Tuğrul Otaç, İkinci Dünya Savaşı'nda Müttefik Konferansları Ve Türkiye İçin Önemi (Kısaltılarak alınmıştır.)

1. Yalta ve Potsdam konferanslarının dünyanın yeniden şekillendirilmesine olan etkilerini nasıl değerlendirirsiniz?

2. Birleşmiş Milletler Teşkilatı'nın Güvenlik Konseyi'nde bulunacak beş daimî üyesine (ABD, Rusya, Çin, Birleşik Krallık ve Fransa) veto hakkı tanınmasını dünyadaki adaletli yönetim anlayışı açısından nasıl yorumlarsınız?

3. Potsdam Konferansı'nda Rusya'nın istekleri kabul edilseydi, Türkiye'nin egemenlik haklarına etkisi neler olabilirdi?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

5.ÜNİTE** > **II. Dünya Savaşı Sürecinde Türkiye ve Dünya *Kazanım: 12.5.3 II. Dünya Savaşı'nın sonuçlarını değerlendirir.*
Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**ŞEKİLLENEMEYEN ORTADOĞU**	20 dk.
Amacı	II. Dünya Savaşı'ndan sonra Ortadoğu'nun yeniden şekillenmesi ile ilgili gelişmeleri değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

Görsel 1: Filistin Bayrağı

Görsel 2: İsrail Bayrağı

Yahudilerin Filistin'de bir vatana sahip olma faaliyetleri 19. yüzyılın sonlarında Rusya'da ortaya çıkan Yahudi aleyhtarlığı (Anti-Semitizm) karşısında, Rusya'da yaşayan Yahudilerin Filistin'e göç etmek zorunda kalmaları ile hız kazanmıştır. Dünya Siyonist Teşkilatı'nın ilk başkanı ve kurucusu Herzl, Padişah II. Abdülhamid ile 1896-1902 yılları arasında yaptığı görüşmelerde Filistin'e yerleşme müsaadesi almaya çalışmış fakat amacına ulaşamamıştır.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra bu bölge Osmanlı Devleti'nin elinden çıkıp İngiliz mandası haline gelince, Filistin bölgesine Yahudi göçleri başlamıştır. 1933'te Almanya'da Yahudilere karşı Nazi baskısı artınca Filistin'e yapılan göçler artmış, bunun sonucunda Arap-Yahudi çatışmaları daha da şiddetlenmiştir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere 1948 yılında bölgeden çekilme kararı almış, çekilmeden bir gün önce 14 Mayıs 1948'de İsrail Devleti'nin kurulduğu ilan edilmiştir. Bu gelişme üzerine Arap devletleri İsrail'e savaş açmış, savaş sırasında bir milyona yakın Filistinli çevre ülkelere sığınmak zorunda kalmıştır. 1. Arap-İsrail Savaşı'nda Araplar, kendilerinden çok az sayıda olan İsrail ordusuna yenilmiştir. Bu savaşta İsrail, Filistin topraklarının %75'ini ele geçirmiştir. Bu savaş ve sonucunda imzalanan antlaşmalar, bölgede kalıcı barışı sağlayamadığı gibi günümüze kadar devam eden sorunların da başlangıcını oluşturmuştur.

Turgay Murat, İsrail Devleti'nin Kuruluşu ve Türk Basınına Yansımaları (Kısaltılarak alınmıştır.)

1. Arap-İsrail savaşlarının temel nedenleri neler olabilir?

2. İsrail Devleti'nin kuruluşu, günümüzde yaşanan hangi sorunların doğmasına neden olmuştur ?

3. Sizce Filistin-İsrail bölgesinde kalıcı barışı sağlamak mümkün müdür? Neden?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

6. ÜNİTE** > **II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.6.1: 1945-1950 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Beceris*

Etkinlik İsmi	**HALKIN OYU İLE DEĞİŞEN İKTİDAR**	20 dk.
Amacı	1946 ve 1950 seçimleri ile seçim sistemindeki değişimleri açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metin ve görselleri dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

1946 YILI

Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti'yi (DP) kurdular. Cumhuriyet Halk Partisi'nden (CHP) ayrılanlar Demokrat Parti'yi kurarak Türkiye'nin siyasal yaşamında yeni bir döneme damga vurdular.

5 Haziran'da milletvekili seçim kanunu değiştirilerek tek dereceli seçim esasına geçildi. Ardından genel seçimin erkene alınması kararlaştırıldı. Kuruluşundan o güne kadar sadece altı ay geçmiş bulunan DP aslında seçime hazır değildi. Yeni muhalefet partisi 16 ilde seçime katılmadığı gibi, toplam 465 milletvekili seçilecekken sadece 273 aday gösterebildi. DP kurucularının seçimi kazanmalarını garanti altına almak için, bu kişiler birden çok seçim bölgesinden aday gösterildiler. 21 Temmuz 1946'daki seçimler adli denetim dışında, açık oy, gizli sayımla ve çoğunluk sistemi esasına göre yapıldı. 465 milletvekilliğinden 395'ini alan CHP büyük bir seçim zaferi kazandı. DP meclise sadece 66 milletvekili sokabildi. Ayrıca 4 bağımsız aday da seçimi kazandı.

Prof. Dr. Ahmet Demirel, Tek Partili Dönem(1923-1946)
(Metin düzenlenerek alınmıştır.)

Görsel 1: CHP seçim afişi

Görsel 2: DP seçim afişi

1950 YILI

Tek partili sistemden çok partili sisteme geçiş süreci boyunca DP'nin en çok önem verdiği konuların başında seçim kanununun değiştirilmesi geliyordu. DP'nin bu konudaki eleştiri ve uyarıları karşısında CHP yönetimi, 1949'da yeni bir seçim yasası için çalışmalara koyuldu. 16 Şubat 1950'de kabul edilen yasaya göre seçimler tek dereceli, genel ve eşit oyla yapılacak; seçimde adli denetim sağlanacak ve gizli oy, açık sayım esası uygulanacaktı. Yasa, siyasal partilerin sandık kurullarında temsilci bulundurabilmelerine de olanak sağlıyordu. Bununla birlikte, muhalefetin diretmesine karşın, yasada nispi temsil yerine liste usulü çoğunluk sistemi benimsendi.

14 Mayıs 1950'de yapılan seçimde CHP ve DP ülke genelinde seçime katılırken Millet Partisi (MP) sadece 22 ilde aday gösterdi. Milli Kalkınma Partisi (MKP) ise seçime sadece İstanbul'da katıldı. Seçime katılma oranı yüzde 89,3 gibi çok yüksek bir düzeyde gerçekleşti. Seçimi genel beklentilerin aksine DP kazandı.

Ahmet Demirel, Çok Partili Hayat: Siyaset, Partiler, Seçimler
(Metin düzenlenerek alınmıştır.)

14 Mayıs 1950 Genel Seçim Sonuçları		
Partiler	Oy Oranı %	Milletvekili
DP	55.2	416
CHP	39.6	69
MP	4.6	1
Bağımsızlar	0.6	1
Toplam	100	487

1. Yukardaki tabloda yer alan bilgilerden hareketle 1950 seçimlerinde alınan oy oranı ile kazanılan milletvekili sayıları kıyaslandığında nasıl bir çıkarımda bulunulabilir?

2. 1950 seçimlerinin Türk demokrasi tarihi açısından önemini değerlendiriniz

3. Verilen görsellerdeki seçim afişlerini dikkate alarak 1950 seçimlerinde siyasi partilerin seçmenlerini etkileme yöntemlerine dair nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

4. Okul başkanlığına aday olsaydınız seçim sloganınız ne olurdu?

Hazırlayan: *Gül KOÇ*

6. ÜNİTE > II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya | *Kazanım 12.6.1: 1945-1950 yılları arasında Türkiye'de meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Beceris*

Etkinlik İsmi	**GÖÇ VE KENTLEŞME**	20 dk.
Amacı	Çok partili hayata geçişin sosyal hayata yansımalarını açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metni ve görseli dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

GÖÇ OLGUSU VE KENTLEŞME

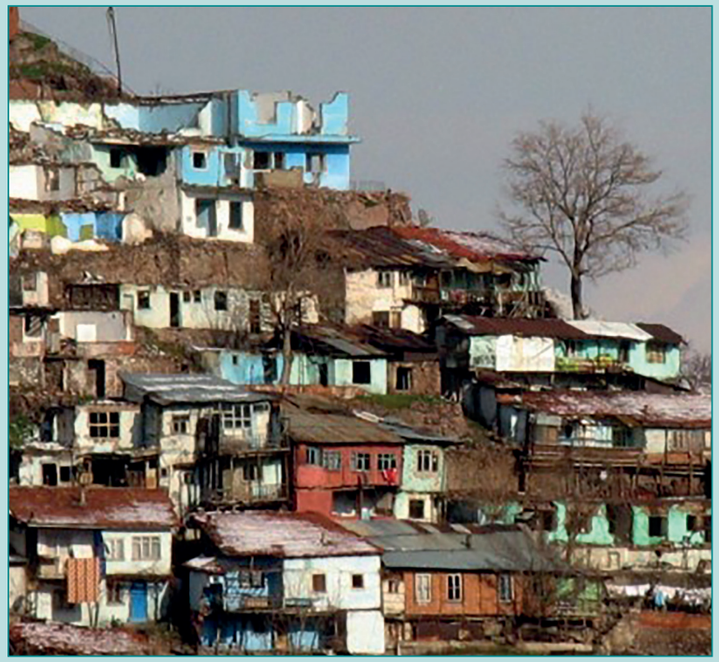

Görsel 1: Gecekondu olarak tabir edilen yapılardan oluşan bir mahalle

Nüfus yoğunluğu fazla ve nüfusun büyük oranının köylerde yaşadığı ülkelerde ekilebilir sınırlı toprak üzerinde artan nüfusun yaşamını sürdürebilmesi zorlaşmaktadır. Bu tip ülkelerde şehirlere göç bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye de bu süreci temelde tarımsal alandaki makineleşmenin bir sonucu olarak 1945 yılından itibaren yaşamaya başlamıştır. Makineleşmenin dışında; ekilebilir arazilerin üst sınıra kadar ulaşmış olması, yeni tarım arazisi açma imkânlarının yok oluşu, toprakların aile içinde bölünerek sahiplerine yetmeyecek miktarlara düşmesi, nüfusun artış göstermesi, radyonun yaygınlaşması, yol yapımının artışı sonrasında köyün dış dünyaya açılması, sosyal güvenlik anlayışındaki gelişmeler ve şehrin cazip yönleri de köyden kente göçün önemli nedenleri arasına girmiştir. 1945 yılında % 18.3 olan kentleşme oranı, 1950 yılında % 18.5 olmuştur. Göçlerin yöneldiği şehirler içerisinde Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana ön plana çıkmıştır ve bu illere göçen insanlar sanayi kuruluşları çevresinde bir gecekondulaşma sürecini de başlatmıştır. 1945 yılında kentleşme oranının en fazla olduğu bölge %36.4 ile Marmara Bölgesi'dir. En düşük kentleşme oranı ise % 6.9 ile Doğu Karadeniz Bölgesi olmuştur. 1950 yılında ise en az ve en fazla kentleşme bölgeleri yine aynı kalmıştır.

Sabit Dokuyan, 1945- 1950 Yılları Arasında Türkiye
(Metin düzenlenerek alınmıştır.)

1. 1945 yılından itibaren köyden kente yapılan göçlerin sosyal ve ekonomik sebepleri hakkında neler söylenebilir?

2. Demokrat Parti döneminde tarımda makineleşmenin artmasının iç göçler üzerindeki etkisi sizce nasıl olmuştur?

3. Köyden kente göçlerin meydana getirdiği değişimleri aşağıda verilen altı şapka düşünme tekniğini kullanarak değerlendiriniz.

	BEYAZ ŞAPKA: Tarafsız şapkadır. Görüşülen konu ile ilgili net bilgi ve raporlar ortaya konur.	....
	KIRMIZI ŞAPKA: Duygusal şapkadır. Görüşülen konu ile ilgili olarak, kişilere hiçbir dayanağı olmadan, sezgi, fikir ve duygularını söyleme fırsatı verir.	....
	SARI ŞAPKA: İyimser şapkadır. O işin avantajları ortaya konulur. Övgü, olumlu görüşler söylenir.	....
	SİYAH ŞAPKA: Kötümser şapkadır. Eleştiri, olumsuz görüşler ile görüşülen konunun riskleri, gelecekte doğuracağı problemler ortaya çıkar.	....
	YEŞİL ŞAPKA: Yenilikçi şapkadır. Konuyla ilgili alternatifler ve yeni yaklaşımlar araştırılır.	....
	MAVİ ŞAPKA: Serinkanlı şapkadır. Anlatılan tüm görüşleri toparlayarak konunun bütün yönleri ile anlaşılmasını sağlar.	....

6. ÜNİTE > II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya | *Kazanım 12.6.2: II. Dünya Savaşı sonrası dönemde uluslararası ilişkilerde ve Türk dış politikasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi | *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ	20 dk.
Amacı	İki kutuplu dünya kavramını ve bu düzende Türkiye'nin yerini kavrayabilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinleri dikkate alarak soruları cevaplayınız.***

İKİ KUTUPLU DÜNYA VE SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ

II. Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan ve 1991'e kadar devam eden süreç Soğuk Savaş Dönemi diye adlandırılmaktadır. Bu süreçte ABD'nin başını çektiği Batı Bloku ülkeleri ile SSCB'nin önderliğindeki Doğu Bloku ülkeleri arasında ekonomik, askerî, ideolojik, siyasi ve kültürel alanlarda büyük çekişmeler yaşanmıştır. Ortaya çıkan bu iki kutup arasında sürekli bir gerginlik ve rekabet mevcut olsa da bu durum sıcak çatışmaya dönüşmedi. Bunun nedeni hem Batı Bloku'nun hem de Doğu Bloku'nun elinde etki ve tahrip gücü yüksek nükleer ve kimyasal başlıklı silahların olmasıydı.

1989 yılına gelindiğinde Orta ve Doğu Avrupa'daki komünist rejimler bir bir çöktü. Sovyetler Birliği'ni yöneten Komünist Parti de kontrolü kaybetti ve Sovyetler Birliği resmi olarak Aralık 1991'de parçalandı. Moğolistan, Kamboçya ve Güney Yemen'deki komünist rejimler de çöktü. ABD dünyanın tek süper gücü olarak ayakta kalmayı başardı. Sonuç olarak 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılması ile Soğuk Savaş Dönemi sona ermiş oldu.

DOĞU BLOKU

Cominform (Kominform) 5 Ekim 1947

SSCB'nin öncülüğünde Doğu Bloku üye devletlerinin kendi aralarındaki iş birliğini artırmak, komünist rejimler arasında siyasi ve ideolojik bağı sağlamlaştırmak amaçlanmıştır. Cominform ile SSCB ve komünist rejimler arasında siyasi ve ideolojik bağ sağlandı.

Comecon (Komekon) (25 Ocak 1949)

Marshall Planı ve Avrupa Ekonomik İşbirliği Örgütüne karşı SSCB öncülüğünde Comecon (Karşılıklı Ekonomik Yardımlaşma Konseyi) kuruldu Comecon'un amacı; üye ülkelerde ekonomik gelişmeyi hızlandırmak, bilimsel ve teknik gelişmeye önem vermek ve üye ülkeler arasındaki dayanışmayı sağlamaktı.

Varşova Paktı (14 Mayıs 1955)

NATO'yu varlığına tehdit olarak gören SSCB öncülüğünde; Arnavutluk, Doğu Almanya, Bulgaristan, Macaristan, Polonya, Romanya ve Çekoslovakya'nın katılımıyla kuruldu.
Kuruluş amacı NATO'ya karşı sosyalist ülkeler arasında dostluk ve askerî yardımlaşmayı sağlamaktı. Varşova Paktı, Soğuk Savaş'ın bitmesiyle 1991'de dağıldı.

BATI BLOKU

Truman Doktrini (12 Mart 1947)

ABD Truman Doktrini ile iki temel amaca ulaşmaya çalıştı: Bu amaçlardan birincisi dünyanın neresinde olursa olsun SSCB'nin yayılmasını engellemek, ABD'nin ekonomik ve siyasal hâkimiyetinin genişlemesini sağlamaktı. İkinci amaç ise SSCB tehdidine karşı Türkiye ve Yunanistan'a askerî yardım yapmaktı.

Marshall Planı (1948-1951)

İkinci Dünya Savaşı'ndan çıkan Avrupa ekonomilerini tekrar kalkındırmayı amaçlayan ekonomik yardım programıdır. Böylece ekonomik olarak kötü durumda olan Avrupa ülkelerinde Sovyet etkisi önlenecek ve Komünist partilerin iktidara gelmelerini engellenecekti. Marshall planının yürürlüğe girmesiyle bu yardım paketinden 16 ülke faydalanmıştır.

NATO'nun Kuruluşu (4 Nisan 1949)

SSCB'ye karşı kurulan geniş kapsamlı bir savunma ittifakıdır. NATO'nun oluşturulmasının ana fikri SSCB yayılmasına ve tehdidine karşı etkili bir set kurmaktı. Buna göre üye devletlerden birine yapılacak olan herhangi bir saldırı, hepsine karşı yapılmış sayılacaktı. Bu amacı gerçek leştirmek için öncelikle NATO antlaşmasını imzalayan ülkeler arasında askerî iş birliği sağlandı.
Türkiye ise NATO'ya 18 Şubat 1952'de girdi.

1. II. Dünya Savaşı'ndan sonra Doğu ve Batı bloku ülkeleri arasında yaşanan siyasi sürece Soğuk Savaş Dönemi isminin verilmesinin sebepleri sizce neler olabilir?

2. Soğuk Savaş Dönemi'ni sona erdiren gelişmeler hakkında neler söyleyebilirsiniz? Okuduğunuz metinlerden hareketle düşüncelerinizi belirtiniz.

3. Türkiye'nin Soğuk Savaş Dönemi'nde Batı Bloku içinde yer alma sebepleri sizce neler olabilir?

4. Doğu Bloku ve Batı Bloku'nun birbirlerinin hamlelerine karşı hangi alanlarda hangi girişimlerde bulundukları söylenebilir?

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

6. ÜNİTE** > **II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.6.2: II. Dünya Savaşı sonrası dönemde uluslararası ilişkilerde ve Türk dış politikasında meydana gelen gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**KUZEY YILDIZLARI**	20 dk.
Amacı	Kore Savaşı bağlamında Türkiye'nin dünya politikasındaki etkisini kavrayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinleri ve görseli göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

KUTUP YILDIZLARI

Kore Savaşı, 25 Haziran 1950'de Kuzey Kore'nin Güney Kore'yi işgal etmesi üzerine başladı. Çin ve Sovyetler Birliği, Kuzey Kore'ye; ABD önderliğindeki Birleşmiş Milletler (BM) de Güney Kore'ye savaş boyunca destek verdi.

BM Güvenlik Konseyinin BM güçlerini, Kuzey Kore işgalini sonlandırmak için Kore'ye göndermeye onay vermesi üzerine Türkiye de BM tarafında savaşa katılma kararı aldı. Bu, çok önemli bir karardı. Bu karar, ülkemizin Batı sistemine entegrasyonunu hızlandırdı ve NATO ittifakına katılımını kolaylaştırdı.

Koreliler, savaşa katılan her birliğe bir isim veriyordu. Türk Tugayı'na da "Kutup Yıldızı" adını taktılar. Kutup Yıldızı, 18 Kasım'da cepheye hareket etti. Türk Tugayı, Kuzey Kore'yi destekleyen Çin'in başlattığı büyük saldırı arifesinde bölgeye gitti. Saldırı karşısında Çin sınırına yaklaşık 100 kilometre uzaklıktayken Birleşmiş Milletler askerleri geri çekilme kararı aldı. Türk Tugayı, en çetin muharebesini işte bu çekilme sırasında yaşadı. 26-29 Kasım tarihleri arasında Kunuri'de yaşanan çatışmada Türk Tugayı en ağır kaybını verdi: 218 şehit, 455 yaralı ve 94 kayıp... Birleşmiş Milletler güçleri, Türklerin direnişiyle zaman kazandı ve Çinli askerler tarafından kuşatılmadan geri çekilmeyi başardı.

Türk askerinin savaş boyunca gösterdiği kahramanlık ve fedakârlık "Kutup Yıldızı"nı Kore halkının gözünde büyük bir minnet sembolü hâline getirdi. Kore Savaşı'na katılan Türk askeri, savaşta öksüz ve yetim kalan Koreli çocuklar için Ankara Okulunu inşa etti. Türk askerinin fedakârlıklarını ve iyiliklerini unutmayan Güney Kore halkı, Türk halkını kan kardeşi olarak nitelendiriyor.

Anadolu Ajansı, Türk Tugayına "Kutup Yıldızı" adı verildi (Kısaltılmış ve düzenlenmiştir.)

AYLA

Kore Savaşı'nın üzerinden uzun yıllar geçti. Savaş Ayla adlı filmle tekrar gündeme geldi. Film, savaş sırasında yaşanan gerçek bir hikâyeden uyarlandı. Ayla'da, Kore'ye gönderilen tugayda yer alan Astsubay Süleyman Dilbirliği ile ailesini savaş sırasında kaybeden 5 yaşındaki küçük kızın sevgi dolu hikâyesi anlatılıyordu.

Koreli kızı savaş meydanında bulan Astsubay Süleyman Dilbirliği, "Ay gibi yüzü var, zaten ay ışığında bulduk" diyerek çocuğa "Ayla" ismini verir. Süleyman Astsubay, Türkiye'ye dönene kadar 15 ay boyunca Ayla'ya bakar. Dilbirliği, Türkiye'ye dönerken Ayla'yı da yanına almak ister ancak yasaların engeline takılır. Aradan 60 yıl geçer. Ayla ve Süleyman Dilbirliği tekrar buluşur.

Bu duygu dolu hikâye çok sevildi ve film büyük bir başarı göstererek 5 milyondan fazla seyirciyi salonlara çekti. Film gösterime girdikten kısa süre sonra ise Kore Gazisi Süleyman Dilbirliği hayata veda etti.

TRT Haber, Türk askerinin büyük kahramanlık gösterdiği Kore Savaşı, 65 yıl önce sona erdi (Kısaltılmış ve düzenlenmiştir.)

Görsel 1: Ayla ve Astsubay Süleyman Dilbirliği

1. Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararının uluslararası hukukla ilgili gerekçeleri hakkında neler söylenebilir? Türkiye, Kore'ye asker gönderme kararı alırken sizce neler amaçlamış olabilir?

2. Kore Savaşı'nın başlamasına yol açan nedenler hakkında neler söylenebilir? Sizce savaşta tarafları destekleyen ülkelerin amaçları neler olabilir?

3. Savaş olumsuz bir durum olmasına rağmen farklı coğrafya, dil, kültür ve inançlara sahip Türk ve Kore halkları arasında iyi ilişkiler, samimi duygular gelişmesinin sebepleri sizce neler olabilir? Okuduğunuz metinlerden hareketle görüşlerinizi belirtiniz.

4. Farklı toplumlar arasında ortak duygu ve sevgi bağı oluşturmakta sanatın işlevine dair görüşlerinizi yazınız.

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

6. ÜNİTE > II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya

Kazanım: 12.6.3. 1950'li yılların Türkiye'sinde meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**ULAŞIM POLİTİKASINDA DEĞİŞİKLİK**	20 dk.
Amacı	1950'li yılların Türkiye'sinde meydana gelen ekonomik gelişmeler çerçevesinde, demir yolu yapımından kara yolu yapımına dönüş politikasını değerlendirebilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

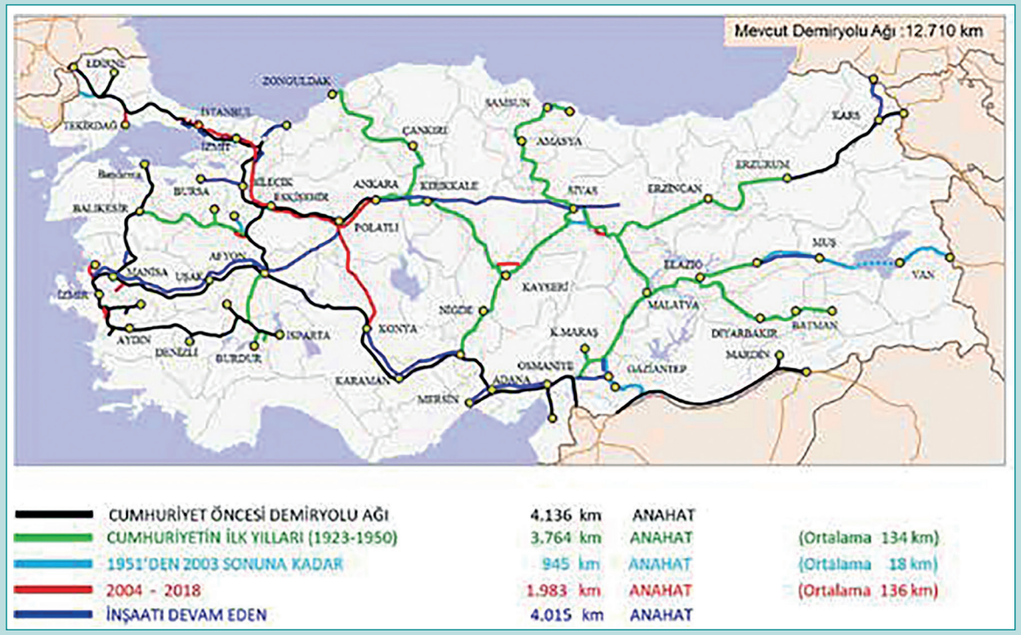

Harita 1: 1986'dan 2018'e Demiryolları

1830 yılında ticari olarak işletilmeye başlayan demir yollarının tarihi; modern dünyayı şekillendiren bir süreci karşımıza çıkarmıştır. Anadolu insanı buharlı lokomotifin dünyada ilk defa kullanılmasından 33 yıl sonra, 1856 yılında demir yolu ile tanışmıştır. 23 Eylül 1856 tarihinde İzmir-Aydın hattının inşasına başlanması bu coğrafyanın sosyal, kültürel ve ekonomik olarak şekillenmesinde de bir milat olmuştur. Demiryolu ulaşımının devlet politikası olarak ele alındığı 1923-1950 döneminde yılda ortalama 134 kilometre olmak üzere toplam 3.764 kilometre demir yolu yapılmıştır. Bu dönemde demir yolları, gelişmeyi ve kalkınmayı kuşatan bütün sosyal yönleriyle bir modernleşme projesi olarak ele alınmıştır. İkinci Dünya Savaşı sonrası Marshall Planı çerçevesinde alınan yardımların bir kısmı Amerikalı uzmanların görüşleri doğrultusunda kara yolları yapımı için kullanılmıştır. kinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan ekonomik dalgalanmalar, kara yolu ağırlıklı ulaşım politikalarına öncelik verilmesine yol açmış, 1951 yılından 2003 yılına kadar geçen süre, demir yolları açısından bir durgunluk dönemi olmuştur. 1951'den 2003 yılı sonuna kadar geçen sürede demir yollarına verilen önem kara yollarına göre ikinci planda kalmış ve bu dönemde sadece 945 kilometre demir yolu yapılmıştır.

https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/demiryolu/demiryolu.pdf

1. Haritayı incelediğinizde, demir yollarının Cumhuriyet'in ilk yılları ve 1950 sonrasındaki durumunu nasıl yorumlarsınız?

2. Marshall Planı çerçevesinde alınan yardımların bir kısmının, Amerikalı uzmanların görüşleri doğrultusunda kara yolları yapımı için kullanılması hakkındaki düşünceleriniz nelerdir? Sizce neden ABD 'li uzmanlar kara yolu ulaşımına ağırlık verilmesini istemiş olabilir? Bu durumun fayda ve zararları neler olabilir?

3. Ulaşım alanında meydana gelen gelişmeler yaşadığımız bölgeyi nasıl şekillendirir?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

6. ÜNİTE > II. Dünya Savaşı Sonrasında Türkiye ve Dünya

Kazanım: 12.6.3. 1950'li yılların Türkiye'sinde meydana gelen siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmeleri analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri*

Etkinlik İsmi	**TARIM VE TOPLUM**	20 dk.
Amacı	1950'ler Türkiye'sinde tarım alanında meydana gelen gelişmelerin sosyal hayat etkilerini analiz edebilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metin ve resimlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

Demokrat Parti'nin 1950-1960 yılları arasındaki iktidar döneminde uygulanan tarım politikalarının, özellikle de 1960-1963 yılları arasındaki başarısı dikkatleri üzerine çekmiştir. Tarım tekniğinde meydana gelen gelişmeler, tarım kredilerinin artışı, destekleme alımlarının yapılması ve tarım ürünlerinin taşınmasında pazar ekonomisi koşullarının oluşmasını temin eden yol yapım çalışmaları, göz ardı edilemeyecek bir başarı tablosu oluşturmuştur. Buna hava koşullarının iyi gitmesi, Kore Savaşı'nın yarattığı ekonomik dalgalanmaların etkisiyle oluşan elverişli talep ve fiyat koşulları da eklenince, DP'nin ülke ekonomisinin temeli olan tarım sektöründe büyük bir gelişme göstermesinin ve ekonominin muazzam bir biçimde büyümesinin yolu açılmıştır.
Demokrat Parti Dönemi'nde takip edilen tarım politikalarının siyasi, sosyal ve ekonomik hayata tesirleri de büyük ölçüde gerçekleşmiştir. Köylülerin tarımda meydana gelen gelişmelere paralel olarak daha önceki dönemlere kıyasla ürün bolluğu yaşaması ve hükümetin destekleme alımları ve fiyat politikasıyla bu ürünleri gerçek değerinin üzerinde satın alması, çiftçilerin maddi durumlarının düzelmesine ve borçlarından kurtulmasına, dolayısıyla da hayat standartlarının yükselmesine imkân sağlamıştır. Köylerde yaşayanların halinden memnun olması ve yaşam standardının eskiye oranla iyileştirilmesi, DP'yi 1954 genel seçimlerinde ikinci defa, 1957 seçimlerinde de halkın desteğinin azalmasına rağmen üçüncü defa iktidara taşınmasına vesile olmuştur.

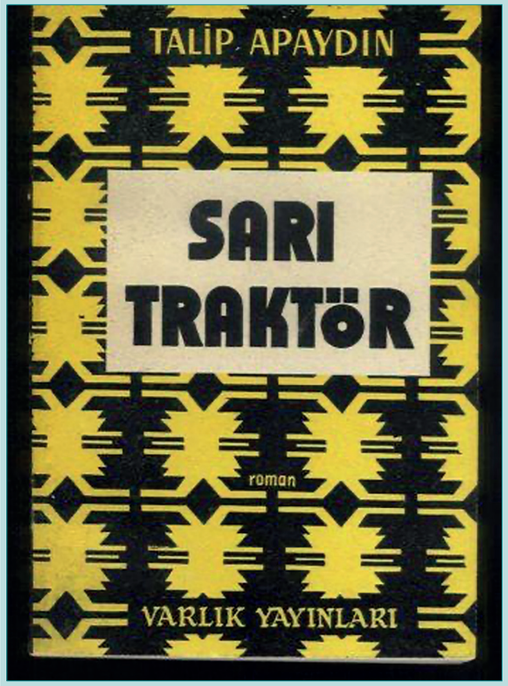

Görsel 1: Sarı Traktör roman kapağı.

Görsel 2: Bereketli Topraklar Üzerinde raman kapağı.

1. 1950'li yılların Türkiye'sinde tarım alanında meydana gelen gelişmelerin sosyal hayata etkileri neler olmuştur?

2. 1950'li yılların Türkiye'sinde yayımlanan görsel 1 ve görsel 2' deki romanlardan hareketle, ülkenin sosyo-ekonomik politikaları hakkında neler söyleyebilirsiniz?

3. 1950'li yılların Türkiye'sinde tarımda makineleşmenin demografik yapıya etkisi hakkında neler söyleyebilirsiniz?

7. ÜNİTE > Toplumsal Devrim Çağında Dünya ve Türkiye

Kazanım 12.7.1 1960 sonrasında dünya siyasetinde ortaya çıkan gelişmeleri açıklar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**NE SAVAŞ NE BARIŞ**	20 dk.
Amacı	1960'larda meydana gelen Arap-İsrail savaşlarının günümüze etkilerini açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

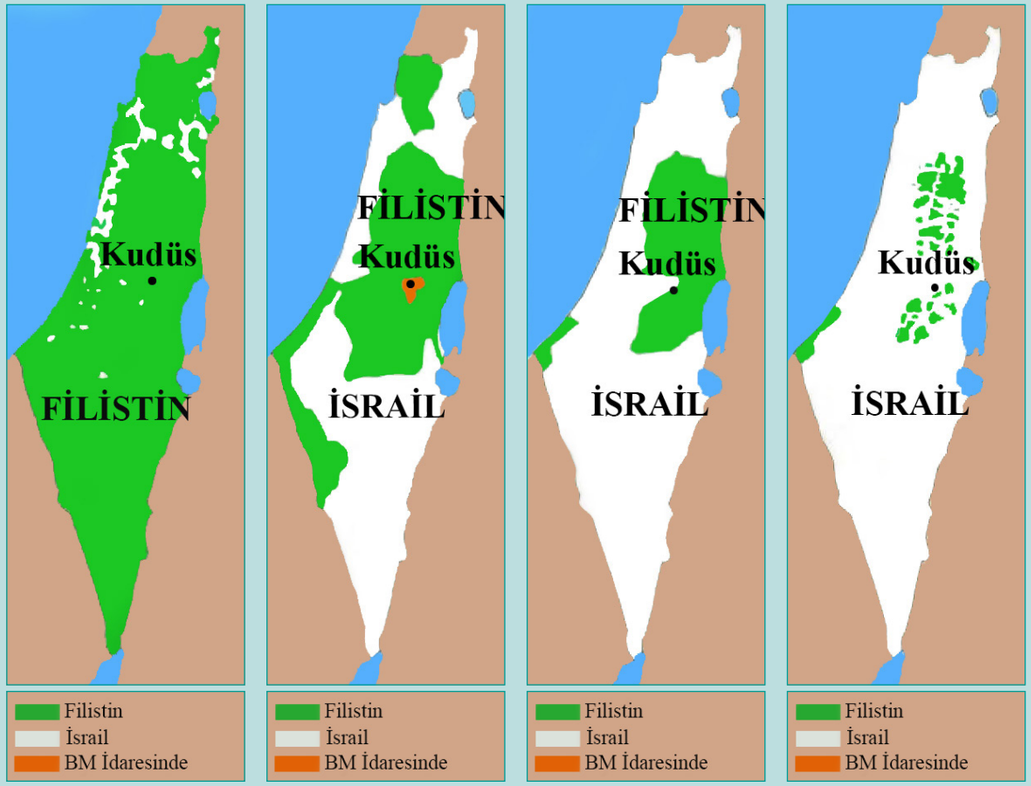

Harita 1: 1947 Filistin Haritası *Harita 2: 1947 Filistin Paylaşım Planı Haritası* *Harita 3: 1949-1967 Filistin Haritası* *Harita 4: Güncel Filistin Haritası*

ARAP-İSRAİL SAVAŞLARI

1- 1956 Arap-İsrail Savaşı: 1952 yılında Nasır liderliğindeki Hür Subaylar Hareketi'nin Mısır'da iktidarı ele geçirmesinden sonra başlatılan Süveyş Kanalı'nı millileştirme hareketi, İngiltere, Fransa ve İsrail tarafından tepkiyle karşılanarak savaş sebebi sayılmıştı. Sovyet Rusya'nın Arapları desteklemesi üzerine ABD girişimlerde bulunarak taraflar arasındaki ateşkesi sağlamış, savaşın sonucunda İsrail toprakları neredeyse dört kat genişletmiştir.

2- 1967 Arap-İsrail Savaşı (Altı Gün Savaşı): Suriye-İsrail gerginliği, Suriye ile Mısır arasında karşılıklı savunma anlaşması imzalanması, Suriye ve Ürdün'den İsrail'e yönelik olarak sürdürülen Filistin gerilla faaliyetleri gibi nedenlerle İsrail kendisini kuzeyden ve güneyden iki düşman devlet arasında sıkışmış olarak hissedince Arap devletleri ile İsrail arasında yeni bir savaşın fitili ateşlenmiş oldu. Hava gücünü iyi kullanan İsrail, tüm cephelerde zafer elde ederek Gazze Şeridi, Batı Şeria ve Doğu Kudüs'ün, bir başka ifadeyle tüm Filistin topraklarının ve Suriye'nin Golan Tepeleri ile Mısır'ın

Sina Yarımadası'nın kontrolünü ele geçirdi. Savaş sonucunda İsrail, topraklarını üç katına çıkardı. İsrail'in ele geçirdiği topraklarda bulunan 1,5 milyon civarındaki Filistinli de İsrail yönetiminde kaldı.

3- 1973 ARAP-İSRAİL SAVAŞI (YOM KİPPUR): Mısır, Suriye ve Ürdün, kaybettikleri toprakları geri almak amacıyla, İsrail'in Yom Kippur tatilinde olduğu 6 Ekim 1973 tarihinde İsrail'e saldırdı. Çıkan çatışmalar, 1974 yılında ABD'nin arabuluculuğu ile yapılan antlaşmalarla sona erdi. Bu savaşta Araplar petrol üretimini azaltarak İsrail'i destekleyen Batı ülkelerine karşı petrolü koz olarak kullanmışlardır.

1974 barışından üç yıl sonra, 1977 yılında Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat İsrail'i ziyaret etti. Daha sonra Amerika, Mısır ve İsrail arasında 1978'de Camp David (Kemp Devid) Antlaşması imzalandı. Antlaşmaya göre İsrail Sina Yarımadası'nı Mısır'a geri verdi, buna karşılık Mısır da İsrail'in siyasi varlığını kabul etti. Bu antlaşma, İsrail Devleti'ni meşru kabul etmeyen ve boykot politikası izleyen Arap stratejisindeki ilk büyük çatlaktır. Bu antlaşmaya rağmen Arap ülkeleri ile İsrail arasındaki husumet sona ermemiştir. Filistin meselesi, günümüzde de pek çok Arap ülkesi bakımından İsrail ile ilişki kurmanın ön koşulu olmayı sürdürmektedir. İsrail, Arap ülkeleriyle ilişkilerinde tam normalleşme sağlayamamış, ilişkilere daha ziyade "Ne savaş ne barış." durumu hakim olmuştur.

73 yıllık mevcudiyetine rağmen İsrail, bölgeye entegre olmaya zorlanmaktadır. Filistin-İsrail ve Arap-İsrail sorunu, politik bir araç olarak kullanıldığı sürece sorununun barışçı çözümünü beklemek gerçekçi görünmemektedir.

Nigar Neşe KEMİKSİZ, ARAP-İSRAİL SORUNU ve BÖLGESEL YANSIMALARI

1. 1947'den günümüze Filistin-İsrail toprakları haritalarını karşılaştırdığınızda neler söyleyebilirsiniz?

2. Arap-İsrail savaşlarında Arap ülkelerinin İsrail karşısında başarısız olmalarının nedenleri neler olabilir?

3. Arap-İsrail savaşlarının günümüze etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

7. ÜNİTE > Toplumsal Devrim Çağında Dünya ve Türkiye *Kazanım 12.7.1: 1960 sonrasında dünya siyasetinde ortaya çıkan gelişmeleri açıklar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**KAZANAN KİM?**	20 dk.
Amacı	İran-Irak Savaşı'nın sebep ve sonuçları açıklayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen metinlerden yola çıkarak soruları cevaplayınız.***

Harita: İran- Irak Haritası

İran-Irak Savaşı'nın temellerinde iki ülke arasındaki sınır anlaşmazlıkları, içişlerine karışma iddiaları ve devrim ihracı suçlamaları yer almaktadır. 22 Eylül 1980 tarihinde başlayan ve 8 yıl süren savaş iki tarafın da kabul ettiği Birleşmiş Milletlerin 598 sayılı kararıyla 20 Ağustos 1988'de sona ermiştir. Türkiye, savaş boyunca tarafsızlığını korumuş ve her iki ülkeyle de iyi komşuluk ilişkilerini sürdürmüştür. ABD ve SSCB ise bazen İran'ı bazen de Irak'ı destekleyen tavır sergilemişlerdir.

Savaş sırasında, Irak yönetimi tarafından nereden alındığı tartışma konusu olan, İran'a ve İran'ı destekleyen gruplara karşı Halepçe'de kimyasal silah kullanılmıştır. İran-Irak Savaşı, yaklaşık bir milyon kişinin ölümüne, iki milyondan fazla kişinin yaralanmasına, 150 milyar dolar ekonomik zarara ve binlerce kişinin esir olmasına ya da kaybolmasına sebep olmuş, bu savaş, her iki ülkede de ağır yıkımlara yol açmıştır. Savaş sırasında bölge dışı aktörler, bölge halkını kendi hedefleri doğrultusunda kullanmaya başlamışlardır.

İran-Irak Savaşı başladığında Türkiye ekonomik ve siyasi olarak zor bir dönem yaşamaktaydı. Savaşın sonlarına doğru petrol tankerlerine yapılan saldırılar sonucunda Türk sürücüler hayatlarını kaybetmiş, petrol sevkiyatında ortaya çıkan tehditler, Türkiye'nin ekonomik durumunu daha da zora sokmuştur.

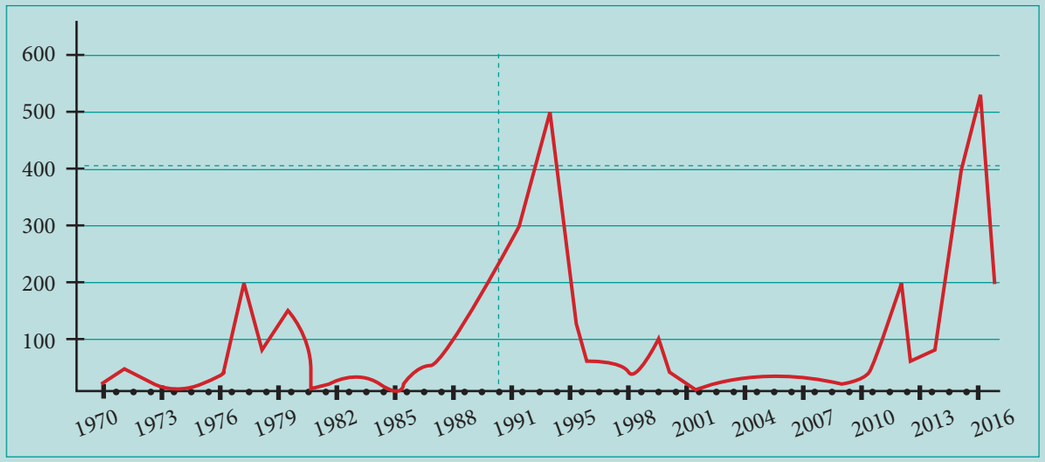

Grafik : Türkiye' de terörist saldırıların 1970-2016 yıları arasındaki dağılım grafiği

İran-Irak Savaşı, Türkiye'nin sınır komşuları üzerinde terör faaliyetlerinin ortaya çıkmasına ve terör örgütlerinin gelişmesine ortam hazırlamıştır. Bu savaş, bölgesel etkisi ve her türlü terör eylemini kapsayan sonuçları açısından Türkiye'yi de etkilemiştir. Savaştan kaçan yüzbinlerce insan ise Türkiye'ye göç etmiştir.

Seçil ÖZDEMİR, İran-Irak Savaşı: Türkiye Sınırlarında Terörizmin Etkisi (Kısaltılarak alınmıştır.)

1. Sizce ABD ve SSBC niçin iki tarafı da destekleyen tavır sergilemiş olabilirler?

2. Savaş sonucunda iki ülke toplam 150 milyar dolar ekonomik zarara uğramışsa, bu savaştan kimler karlı çıkmış olabilir? Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?

3. Türkiye'ye yönelik terörist saldırılar grafiğine göre 1988'den sonra terör olaylarının dağılımı hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Hazırlayan: *Adem ŞEKER*

7. ÜNİTE** > **Toplumsal Devrim Çağında Dünya ve Türkiye

Kazanım 12.7.2: 1960'lardan itibaren Türk dış politikasını etkileyen önemli gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**KIBRIS**	20 dk.
Amacı	1960'lardan itibaren Türk dış politikasını etkileyen önemli gelişmeleri kavrayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen görsel ve metinleri göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

İŞTE

JOHNSON'UN MEKTUBU

Herkesin merak ettiği mektubu elde edip açıklamak bir gazetecilik görevidir

Cüneyt ARCAYÜREK bildiriyor:

SAYIN BAY BAŞBAKAN,

Görsel 1: Hürriyet Gazetesi, 13 Ocak 1966

Türkler ile Rumların ortaklaşa kurduğu Kıbrıs Cumhuriyeti'nin (16 Ağustos 1960) istiklalini Türkiye, İngiltere ve Yunanistan garantör devletler olarak koruyacaklardı. Bu hukuki statüye rağmen Yunanistan, Kıbrıs'ı ilhak etmekten vazgeçmemiş; Türkiye ise buna mani olmaya çalışmıştı. Yunanlılar ve Rumlar, adadaki Türkleri katletmeye başlayınca Türkiye antlaşmaların kendine verdiği hakla Kıbrıs'a müdahale etmek istemiş ve bunu da müttefiklerine, özellikle de ABD'ye bildirilmişti. Türkiye'nin bu kararını öğrenen ABD Başkanı Johnson, muhtemelen Yunan ve Rum lobilerinin baskısı altında, bir müttefike yazılmayacak ağır bir mektubu devrin Türk Başbakanı İnönü'ye yazmıştır. (5 Haziran 1960)

"Türkiye'nin Kıbrıs'a yapacağı bir müdahalede Amerika tarafından temin edilmiş olan askerî malzemenin kullanılmasını Amerika Birleşik Devletleri'nin uygun görmeyeceğini size bütün samimiyetimle ifade etmek isterim".

Mehmet Saray, Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin Nato'ya Girişi
(Metin, düzenlenerek ve kısaltılarak alınmıştır.)

Johnson'un mektubu Türkiye'de büyük tepki toplamış, ABD'den alınan silah ve teçhizatın Kıbrıs'taki haksızlığı durdurmada kullanılamayacağı gerçeği siyasi ve askerî çevrelerde üzüntü yaratmıştı. İnönü, ABD Başkanı Johnson'a yazdığı bir mektupta duyulan hayal kırıklığını ve içinde bulunulan hukuki gerekçeleri şöyle hatırlatmıştır:

İNÖNÜ'nün Johnson'a CEVABI

"Mektubunuz hayâl kırıcı olmuş ve önemli görüş ayrılıkları belirmiştir,,

İNÖNÜ - JOHNSON

Çağlayangil: "Iki mektubu da açıklama kararı aldık,, dedi

JOHNSON'UN MEKTUBU

"Bizimle istişare etmelisiniz...

Nato silâhı kullanamazsınız...,,

Görsel 2: Milliyet Gazetesi, 14 Ocak 1966.

"Mesajınız gerek yazılış tarzı, gerek muhtevası bakımından, Amerika ile ittifak ilişkilerinde daima ciddi bir dikkat göstermiş olan Türkiye gibi bir müttefikinize karşı hayal kırıcı olmuştur. (…) Türkiye bir gün Kıbrıs'a askerî müdahale zorunluluğunda bırakılırsa bu tamamıyla milletlerarası antlaşmaların hükümlerine ve gayelerine uygun olarak yapılacaktır."

Mehmet Saray, Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin Nato'ya Girişi
(Metin, düzenlenerek ve kısaltılarak alınmıştır.)

Ecevit: Allahım insanları felaketten korusun dedi

MEHMETÇİK KIBRIS'TA

TÜRK PARAŞÜTÇÜLERİ YEŞİL ADAYA İNİYOR

Bir Rum hücumbotu batırıldı

14 ilde sıkıyönetim ilân edildi

Kıbrıs Adasını Yunanistan'a ilhak sevdasından vazgeçmeyen Rumlar ve Yunanlılar, Türkiye'nin sert ikazlarına rağmen Kıbrıs'taki Türk toplumunu katletmeye kalkışınca Türkiye, Garantörlük Antlaşması'nın kendine verdiği yasal haklara dayanarak 20-22 Temmuz 1974'te Kıbrıs'ın Türklerle meskûn kuzey kısmını kontrol altına almak mecburiyetinde kalmıştır. Bunun sonrasında Türkiye'ye karşı hem askerî hem de ekonomik ambargo uygulanmaya başlanmıştır.

Mehmet Saray, Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin Nato'ya Girişi (Metin, düzenlenerek ve kısaltılarak alınmıştır.)

Görsel 3: Hürriyet Gazetesi, 20 Temmuz 1974.

1. 1960'da kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti'nin nasıl bir toplum yapısından oluştuğunu ve bu devletin kuruluşunda hangi devletlerin yer aldığını yazınız.

2. Türkiye, hangi gelişmeler üzerine ve hangi hukuki dayanağa göre Kıbrıs Türkleri için harekete geçmeye karar vermiştir?

3. Dünyanın güçlü devletlerinin karşı çıkmasına ve engelleme gayretlerine rağmen Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahale etmesi sizce ne ifade etmektedir?

4. Kıbrıs Sorunu'ndan yola çıkarak iki toplum arasında yaşanan olayların hangi nedenlerle uluslararası bir soruna dönüştüğünü değerlendiriniz.

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

7. ÜNİTE > Toplumsal Devrim Çağında Dünya ve Türkiye *Kazanım 12.7.2: 1960'lardan itibaren Türk dış politikasını etkileyen önemli gelişmeleri kavrar.*

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerileri, Bilgi Okuryazarlığı*

Etkinlik İsmi	**TÜRKİYE VE KOMŞULARI**	20 dk.
Amacı	Türkiye'nin komşularıyla yaşadığı sorunları uluslararası siyaset çerçevesinde analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Aşağıda verilen harita ve metinleri göz önünde bulundurarak soruları cevaplayınız.***

Harita: Türkiye ve komşuları

1954'ten itibaren Türkiye'nin dış politikada en önemli meselesi hâline geldi. Adadaki Rumlar, EOKA adlı bir terör örgütü kurdular. EOKA'nın amacı İngilizlere ve Türklere karşı şiddet kullanarak Ada'yı İngilizlerden ve Türklerden temizleyerek Rumlaştırmak ve daha sonra Yunanistan'a katmaktı. Ada'nın Yunanistan'a katılması düşüncesi, Rumlar arasında XIX. yüzyıldan bu yana desteklenen bir siyasal fikirdi. Ada'daki Rumlar bu düşünceye "Enosis" adını veriyorlardı. **1**

Bu sorun, 1973'te Türkiye'nin Adalar Denizi (Ege Denizi) açıklarında petrol aramak üzere Türkiye Petrolleri Anonim Şirket'ne arama ruhsatı vermesiyle başladı. Yunanistan, söz konusu bölgenin Yunan karasularına ait olduğunu ve Türkiye'nin bu konuda ruhsat vermeye yetkisi olmadığını iddia etti. Türkiye ise coğrafi olarak Anadolu'nun doğal uzantısının Adalar Denizi'nin altından ruhsat verilen bölgelere kadar uzandığını, buraların kendi kıta sahanlığı içerisinde yer aldığını savundu. **2**

Batı Trakya Lozan Barış Konferansı'nda Yunanistan'a bırakılmak zorunda kalınmıştı. Lozan Barış Antlaşması'nda hem Türkiye hem de Yunanistan azınlıklar için birtakım kültürel haklar tanımışlardır. Ancak Yunanistan verdiği taahhütlere rağmen buradaki Türkleri sistemli bir şekilde asimilasyona tabi tutmakta ve onları yıldırarak göç ettirme politikası izlemektedir. Türk azınlığa Lozan Barış Antlaşması'nın hükümlerini uygulamaktan kaçınmaktadır. Fakat her türlü baskılara rağmen Türkler, millî kimliklerini korumuşlardır. Türkiye, uluslararası alanda imzalanan antlaşmaların verdiği hukuki haklar doğrultusunda buradaki Türklerin haklarını savunmaktadır. **3**

1. Birinci kutucukta bahsi geçen adanın adı nedir? Verilen haritada bu adanın yerini gösteriniz.

2. Üçüncü kutucukta bahsi geçen ve Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanan bu sorun nedir?

3. Dördüncü kutucukta bahsi geçen ve Türkiye ile Yunanistan arasında günümüzde de gerginliklere yol açan Batı Trakya Türk Azınlık Sorunu'nun yaşandığı bölgenin neresi olduğunu haritada gösteriniz. Sizce Yunanistan'ın uluslararası antlaşmalarla kabullendiği yükümlülükleri yerine getirmek istememesinin sebepleri neler olabilir?

4. Size göre iki devlet arasında yaşanan sorunlara başka devletlerin müdahil olma sebepleri neler olabilir?

Hazırlayan: *Akif ÇEVİK*

7. ÜNİTE** > **Toplumsal Devrim Çağında Dünya ve Türkiye

Kazanım 12.7.3: 1960'lardan itibaren Türkiye'de meydana gelen siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmeleri analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**1982 BANKERLER KRİZİ**	20 dk.
Amacı	Para ve piyasa hareketlerindeki olumsuz gelişmelerin Türkiye'deki sosyal etkilerini analiz edebilme	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden ve görselden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

1980'de başlayan liberalleşme sürecinin ilk uygulaması olarak 1 Temmuz 1980'de kredi ve mevduat faizleri serbest bırakılmış, bankalara mevduat sertifikası çıkarma izni verilmiştir. Faizlerin serbest bırakılmasıyla oranlar yükselmiş, bankerler ve bankalar arasında faiz yarışı yaşanmış, mevduat ve kredi faizleri hızla yükselmiş, yıllık enflasyon %30-40 civarındayken, aylık %10-12 ile para toplanmıştır. İnsanlar paralarını banka yerine "banker" denen, başlangıçta herhangi bir düzenlemeye tabi olmayan kişilere yatırmaya başlamıştır. Bankaların mevduat faizlerinin enflasyonun altında ve çok düşük kalması da insanları bankerlere yönlendirmiştir.

Banker olmak için herhangi bir koşulun bulunmadığı sistemde, sayılarının 1000'e ulaştığı tahmin edilmektedir. Bazı bankalar, kaynak toplamak amacıyla mevduat sertifikası satmak için bankerleri aracı olarak kullanıp kaldırabileceklerinden daha fazla mevduat yükü altına girmiştir. Bankerler bankalardan iskontolu olarak aldıkları mevduat sertifikalarını kendi sertifikaları ile birlikte halka pazarlamaktaydı. Denetimsiz bir biçimde para toplanmakta, mevduat olarak toplanan paraların faizi ancak daha yüksek oranlarla borçlanılan yeni mevduatla ödenebilmekte ve toplanan paralar savurgan bir biçimde özel işlerde kullanılmaktaydı. Toplanan paraların daha yüksek getirilerle değerlendirilmesi mümkün değildi. Saadet zincirine benzeyen bu sistemin yürümeyeceği belliydi.

Kamu idaresinin "vatandaşların kumar oynadıklarına" dair mesajlarıyla insanlar paralarını bankerlerden çekmeye başladı, banker iflasları beraberinde geldi, en büyük oyunculardan Banker Kastelli'nin Haziran 1982'de batmasıyla kriz doruğa çıktı. Çok sayıda bankanın mali bünyesi de krizden zarar gördü. Yaşanan kriz sonucunda bazı bankaların faaliyetleri durduruldu, beş küçük özel banka kapatıldı, kapatılan bankaların varlıklarının ve yükümlülüklerinin önemli bir kısmı kamu bankalarına devredildi. Bankerlerde batan paranın belirli bir tutarının ödenmesini devlet üstlendi, krizinin maliyeti GSMH'nin %2,5'ine ulaştı.

mevduat: *Belli bir süre sonunda veya istenildiğinde çekilmek üzere bankalara veya benzeri kredi kurumlarına faizle yatırılan para.*

Kale, S. ve Eken, M.H., Türk Bankacılığında Krizler ve Çıkarılan Dersler (Kısaltılmıştır.)

1. Banker adı verilen kişilerin yaptığı iş ile ilgili çıkarımınız nedir?

2. 1980'li yılların başında ülkemizde:

a) Banker sayısındaki artış ile ilgili nasıl bir genellemede bulunabilirsiniz?

b) Vatandaşlarımızın bankaya değil de bankerlere para yatırma sebebini nasıl açıklayabilirsiniz?

3.

Görsel: Banker reklamı

Yüksek faizli gelir vaat eden bankerlik firmalarının iflasını kaçınılmaz kılan etkenler hakkında neler söyleyebilirsiniz?

4. 1982 bankerler krizinin ülkemiz ekonomisindeki etkileri hakkında nasıl bir değerlendirme yapabilirsiniz?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

7. ÜNİTE** > **Toplumsal Devrim Çağında Dünya ve Türkiye

Kazanım 12.7.3: 1960'lardan itibaren Türkiye'de meydana gelen siyasi, ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmeleri analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**TÜRKİYE'DE POPÜLER MÜZİK**	20 dk.
Amacı	Müzik kültürü ve sosyal değişim arasındaki ilişkiyi değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Metinlerden ve görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

ARABESK

Asıl tüketicilerinin yeni bir tür olarak algılamadıkları fakat "klasik müzik" ve "halk müziği" adları altında iki kategoriye sadık kalanların önce "minibüs müziği" sonra da müzikalitesindeki bazı özellikler nedeniyle "arabesk" adını taktıkları tür, 1960'ların sonlarına doğru en çok dinlenen ve en çok satan müzik oldu. Köyden çıkmış ama kente de henüz tam anlamıyla girememiş gecekondu çevrelerinin hem elektrosaz kullanımıyla geleneksel halk müziğine benzeyen hem de Batılı yaylı çalgıların bolluğu nedeniyle kentlilik ve incelmişlik izlenimi veren bu müziğe olan tutkusu, yeni bir endüstri bile oluşturmuştur. 1970'te Orhan Gencebay'ın "Bir Teselli Ver" plağıyla başlayan satış rekorları furyası daha sonra Ferdi Tayfur, Müslüm Gürses ve tıpkı Orhan Gencebay gibi geleneksel halk müziğinden "arabesk"e geçiş yapan İbrahim Tatlıses tarafından sürdürüldü. Arabeskin bu benzeri görülmemiş ticari başarısı, TRT'yi de başlangıçta uyguladığı sansürden vazgeçmeye zorladı. "Arabesk" sanatçıları, 1970'ler ve 80'lerde bol şarkılı birçok film de yaptılar.

https://www.academia.edu/29768854/TAR%C4%B0H_2002_T%C3%9CS%-C4%B0AD (Düzenlenmiştir.)

Görsel 1: Orhan Gencebay, 1979 yılında TRT stüdyolarında "Mevsim Bahar Olunca" şarkısını seslendirirken

ARANJMAN

"Hafif müzik" olarak adlandırılan Batı müziği, 1960'lı yıllara gelinmeden yabancı şarkıcılar ve besteler aracılığıyla özellikle büyük kentlerde memur ve aydın kesim, daha çok da gençler tarafından sevilmiştir. Batı kültürüyle yetişen şehirli gençler kendi gruplarını da oluşturarak Batı dünyasındaki müziği aynen icra etmeye başlamışlardır. Ancak bu yönelim zaman içinde kendini tekrardan, taklitten öteye gidememiştir. Türkiye'deki popüler müziğin gelişimine önemli etkisi olan "Türkçe sözlü hafif Batı müziği" (aranjman), ülkemizde pop müziğin doğuşu olarak görülmüş, 1960'lı yılların başında ilk örneklerini vermeye başlamıştır. Beğenilen yabancı parçaların üzerine Türkçe sözlerin yazılması ile Türkiye'de yeni bir dönemi başlatan bu akım, yabancı dil bilmeyen dinleyicilere ünlü, yabancı parçaları Türkçe sözlerle tekrar dinleme imkânı vermiştir. Aranjman müzik, Ajda Pekkan gibi yeni şarkıcıları da beraberinde getirmiş; Türkçe şarkı söylemenin yadırgandığı bir anlayışı yıkmış ve popüler Batı müziğine yönelik ilginin artmasında önemli rol oynamıştır. Müzikal anlamda yeni bir şey ortaya koymamasına rağmen geniş bir dinleyici kesimini tonalite müzikle, armoniyle ve Batı çalgılarıyla tanıştırmıştır.

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET001078.pdf (Düzenlenmiştir.)

Görsel 2: Ajda Pekkan'ın 1983 çıkışlı stüdyo albümün açılış şarkısı olan "Uykusuz Her Gece", Amerikalı disko şarkıcısı Amii Steward'ın "Working Late Tonight" (Amii Stewart, 1983) şarkısının aranjmanıdır.

ANADOLU POP-ROCK

27 Mayıs 1960 Darbesi sonrasında hazırlanan 1961 Anayasası, bir askerî darbenin ardından çıkmasına karşın daha geniş bir siyasal serbestlik alanı sergilemesi, demokrasi ve özgürlüklerin genişletilmesi bakımından önemli bir anayasa olmuştur. Darbenin ardından kuvvetlenen halkçılık ilkesinin de etkisiyle edebiyatta ve sanatta köy olgusu açığa çıkmıştır. Yaşar Kemal, Mahmut Makal, Fakir Baykurt gibi yazarların kitapları çok okunmuş; Ahmet Arif, Hasan Hüseyin gibi Anadolu şairleri önem kazanmıştır. Bu gelişimin müzikteki karşılığı kimi uzmanlarca Anadolu pop-rock olarak yorumlanmıştır. Bu dönem, öncekiler gibi Batı'da icra edilen müziklerin Türkiye'de aynen kopyalanarak icra edilmesinin aksine Batı müzik tekniğinin ve millî/yerel unsurların birbirleriyle harmanlanması olarak kendini göstermiştir. Anadolu pop-rock akımının, dönemin aranjman müziğine yerli bir alternatif olduğu da göz ardı edilemez. Aranjman dönemine özellikle 60'lı yılların sonlarında başta Hümeyra olmak üzere Moğollar, Cem Karaca, Fikret Kızılok, Selda Bağcan ve Barış Manço'nun öncülüğünde yükselen Anadolu pop akımı ile set çekilebildiği ifade edilmektedir.

Nazif Camgöz, Anadolu Türkülerinin Anadolu Poprock Müzik Türüne Uyarlanmasının Halkbilimsel İncelenmesi

Görsel 3: Anadolu rock müziğinin öncülerinden Barış Manço, 1978'de TRT stüdyolarında "Yaz Dostum" şarkısını seslendirirken

1. "Arabesk müzik" ile "hafif Batı müziği" türlerinin dinleyicilerini sosyokültürel çevreleri açısından karşılaştırdığınızda nasıl bir sonuca ulaşırsınız?

2. 1960'lı yıllarda ülkemizde "Türkçe sözlü hafif Batı müziği" (aranjman) olarak adlandırılan bir müzik türünün ortaya çıkışını etkileyen toplumsal olgu sizce nedir?

3. 1960'lı yılların siyasal gelişmeleri ile Anadolu pop-rock akımının ortaya çıkışı arasında nasıl bir ilişki kurabilirsiniz?

4. "Anadolu pop" akımının toplumsal olarak yüklendiği değerlerle ilgili çıkarımınız nedir?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

8. ÜNİTE** > **XXI. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.8.1: 1990 sonrasında Türkiye'de meydana gelen ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**RENKLİ DÜNYA**	20 dk.
Amacı	Televizyon bağlamında iletişim teknolojisi ve sosyal değişim arasındaki ilişkiyi değerlendirebilme	Bireysel

Yönerge ***Metinden ve görsellerden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

90'lı yılların başlarına kadar Türkiye'de yayın yapma hakkına sahip tek televizyon kanalı olma özelliğini taşıyan TRT'nin izlediği yayıncılık politikası doğrultusunda televizyonda spor programları, belgesel filmler, edebiyat uyarlamaları ve diziler olmak üzere geniş çeşitliliğe yer verilmiştir. Toplumların, haberleşme, eğitim, eğlence gibi gereksinimlerini görüntüyü de ekleyerek karşılayan bu araç en geniş izleyici kitlesine sahip olmuş, bu sebeple de en güçlü kitle iletişim aracı olarak ilk sırada yerini almıştır. 1980'li yıllarda Türkiye dünyada yaşanan sosyoekonomik, politik ve kültürel değişimlerden etkilenmiştir. Söz konusu değişim televizyon yayıncılığını ve programcılık anlayışını da etkilemiştir. Çanak antenler yolu ile yabancı yayınları takip etmeye başlayan Türkiye'de ilk özel televizyon yayıncılığının dönüm noktası 1990'da özel bir televizyon kanalının uydu yoluyla yayına başlamasıyla kendini göstermiştir. 90'lı yıllar özel ve ticari televizyon kanallarının sayısının hızla arttığı dönem olarak yayıncılık anlayışının dönüşmeye başladığı yıllardır. Bu tarihten itibaren ticari kaygı ile oluşturulan yayın politikaları, yayıncılığı farklı bir zemine taşımış; insanlar çok uzun saatlerini televizyon karşısında geçirmeye başlamışlardır. 1990-1991 yıllarında dünya ve Türkiye için önem taşıyan sosyal ve politik olaylar, özel bir televizyon kanalının yayın hayatına başladığı bu süreçte sahip olduğu içerikleri biçimlendirmiştir. Körfez Savaşı ve 1991 seçimleri bunların başında yer almaktadır. Televizyon seyircisi için ilgi odağı olan spor müsabakaları, dizi filmler ve yarışma programları da televizyonun reytinglerini artıran yayınlar olmuştur. Ülkemizdeki anayasal hükümler dolayısıyla hukuka aykırı konumda olan radyo ve televizyon yayınları risklerine rağmen piyasaya yeni şirketlerin girmesi ile 1992'de başka özel televizyon kanalları da yayına başlamış ve ardından filmlerin ve spor karşılaşmalarının yayınlandığı yeni bir televizyon kanalı da yayıncılık sahasında boy göstermiştir. 1994 yılında kurulan Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) o günden bu yana televizyonda yayınlanan programları denetlemekte ve yayıncılık esasları bu kurum tarafından belirlenmektedir.

(Kaynaklardan derlenmiştir.)

1. 1990'lı yıllarda Türk televizyonlarının toplum hayatındaki rolü ile ilgili nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

2. Görsellerde yer alan Türk televizyonlarının duayenlerinin ve onlarla birlikte sembol olmuş programlarının isimlerini altlarındaki boşluklara yazınız.

Görsel 1: .....
Programın adı: .....

Görsel 2: .....
Programın adı: .....

Görsel 3: .....
Programın adı: .....

Görsel 4: .....
Programın adı: .....

3. Siz televizyon programlarını hangi amaçlarla izliyorsunuz, cevabınızı ilgili kutucuğa işaretleyiniz.

Eğlence ihtiyacımı karşılıyorlar.	
Sağlıkla ilgili bilgi veriyorlar.	
Ülkemizde ve dünyada olup bitenden haberdar ediyorlar.	
Değişik konularda bilgi ve görgümü artırıyorlar.	
Sporla ilgili haberleri veriyorlar.	
Siyasi gelişmelerden haberdar ediyorlar.	
Hayatıma benzeyen konuları işliyorlar.	

4. Özel televizyonların yayına başlamasından kısa bir süre sonra kurulan RTÜK'ün kuruluş sebebini nasıl açıklayabilirsiniz?

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

8. ÜNİTE** > **XXI. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.8.1: 1990 sonrasında Türkiye'de meydana gelen ekonomik, siyasi, sosyal ve kültürel gelişmeleri kavrar.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Kavrama Becerisi*

Etkinlik İsmi	**YER-YURT ARAYIŞI**	20 dk.
Amacı	1990 sonrasında Türkiye'ye yapılan göçlerin etkilerini anlayabilme.	Bireysel

Yönerge ***Görsellerden ve metinden yararlanarak soruları yanıtlayınız.***

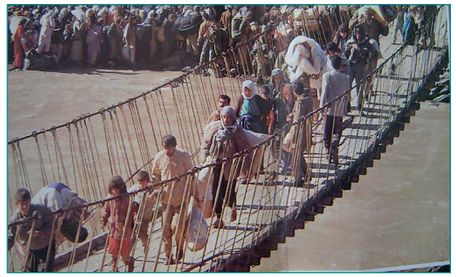

Görsel 1: Körfez Savaşı sonrası Irak'tan Türkiye'ye sığınanlar(1991)

Görsel 2: Kırklareli Balkan göçmen kampı (1999)

Görsel 3: Suriye'den Türkiye'ye sığınanlar (2011)

Görsel 4: Avrupa'ya ulaşmaya çalışan göçmenler

Türkiye, sığınma ve mülteci hareketleri açısından sayısız göç örneklerine sahip bir ülkedir. 1991'deki I. Körfez Krizi, Balkan ve Kafkaslardaki gerilim ve çatışmalar, Sovyetler Birliği'nin 1991'deki çöküşü ve ardından Irak'ın 2003 yılında ABD işgaline uğraması, Türkiye'yi sığınma hareketlerinin önemli merkezlerinden birisi hâline getirmiştir. Türkiye'nin komşularında meydana gelen bütün bu olaylar yüz binlerce insanın Türkiye'ye sığınmasına neden olmuştur. Kitlesel hâlde Türkiye'ye gelenlerin büyük bir kısmı ülkelerine geri dönerken, bir kısmı da Türkiye'de kalmıştır. 1990'lı yılların başından günümüze kadar Türkiye'ye dört önemli kitlesel sığınma hareketi olmuştur. Bunlardan ilki 1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgaliyle başlayan Körfez Krizi'nde yarım milyona yakın Irak vatandaşının Türkiye'ye sığınmak zorunda kalmasıdır. İkinci önemli sığınma hareketi 1992 yılında Bosna Savaşı'nda meydana gelmiştir. Avrupa'dan Türkiye'ye yönelik olan bu sığınma hareketinde Bosna-Hersek Savaşı'nın yol açtığı trajedide ülke nüfusunun yaklaşık % 35'i ülke dışına kaçmak zorunda kalmıştır. Çoğunluğu komşu ülkelere sığınan mültecilerin yaklaşık 25 bini Türkiye'ye sığınmış ve bunların çoğu Dayton Antlaşması'ndan sonra ülkelerine geri dönmüştür. Üçüncü sığınma hareketi 1999 yılında Kosova Savaşı sırasında meydana gelmiş, yaklaşık 10.000 Kosovalı Türkiye'ye (Kırklareli Gazi Osman Paşa Kampı'na) yerleştirilmiştir. Balkan ülkelerinden Türkiye'ye doğru gerçekleşen göç hareketlerinde kültürel etkileşimin mevcut olduğunu söylemek mümkündür. Zira cumhuriyetle birlikte devam etmiş olan göçlerde devletin göçmenlere sahip çıkması ve başta barınma ve istihdam sorunları olmak üzere göçmenlerin sorunlarına çözüm üretilmeye çalışılması karşılıklı entegrasyon ve kültür etkileşimi açısından önem taşımıştır.

Türkiye'ye yönelik son büyük göç 2011 yılında

Suriye'deki yönetimin baskısından kaçan Suriye vatandaşlarının gelmesi ile yaşanmıştır. 252 kişiden oluşan Suriye vatandaşlarının sınırdan geçişi ile başlayan mülteci akınının süreç içerisinde 2014 Ocak ayı itibari ile 600.000'i aştığı yetkililerce açıklanmaktadır.

Türkiye'ye kitlesel sığınma hareketlerinin dışında önemli bireysel sığınmalar olmuştur. Türkiye, Asya ve Afrika çıkışlı kaçak göçmenlerin transit geçiş yaptığı ve aynı zamanda da yabancı iş gücünün belli sektörlerde yasal veya kayıt dışı istihdam edildiği bir ülke konumuna gelmiştir. Özellikle Filipinler, Bangladeş, Moldova, Romanya, Bulgaristan ve Karadeniz'in kuzeyindeki ülkelerle Asya'daki Türk Cumhuriyetleri'nden Türkiye'ye çalışmaya gelenlerin sayısı hızla artmıştır. Dolayısıyla Türkiye, göç hareketlerinden etkilenen bir coğrafyada bulunmanın olumsuz sonuçları ile karşı karşıya kalmıştır. Göç olgusu beraberinde; yoksulluk, temel kentsel hizmetlerden mahrum olma yani yoksunluk, eğitim-sağlık vb. hizmetlerden yararlanamama, gecekonduların yoğun olduğu düşük sosyal statülü mahallelerde yaşamını sürdürme, şiddete açık olma gibi genel anlamda güvensiz bir yaşama karşılık gelen birçok toplumsal ve güvenliğe ait sorunun da ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

(Kaynaklardan derlenmiştir.)

1. Türkçede göçmenleri tanımlamak için kullanılan toplumsal ve kültürel çağrışımları olan ifadelerin anlamları hakkında bildiklerinizi yazınız.

Muhacir :

Mübadil:

Soydaş:

Gurbetçi:

Mülteci:

2. 1990 yılından itibaren Türkiye'ye yönelik göçleri belirleyen unsurlar sizce nelerdir?

a. _____
b. _____
c. _____

3. Göç hareketlerinin Türkiye üzerindeki sosyokültürel ve ekonomik etkilerini yazınız.

a. Sosyokültürel etkileri: _____

_____

b. Ekonomik etkileri: _____

_____

4. Görsellerden hareketle göçmenlerin yaşadığı en önemli sorunlar ile ilgili çıkarımlarınız neler olabilir?

_____

_____

_____

Hazırlayan: *Işıl ŞAHİN*

8. ÜNİTE** > **XXI. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.8.2: 1990 sonrasında meydana gelen siyasi gelişmeleri Türkiye'ye etkileri ve dünya siyasi konjonktürü bağlamında analiz eder.

Genel Beceriler: Eleştirel Düşünme Becerisi *Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi*

Etkinlik İsmi	**DAĞLIK KARABAĞ**	20 dk.
Amacı	Dağlık Karabağ sorununu Türkiye'ye etkileri ve dünya siyasi konjonktürü bağlamında analiz edebilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinler ve görselden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

Soğuk Savaş'ın sona ermesinden hemen sonra Rusların desteğini alan Ermeniler Azerbaycan'a ait Dağlık Karabağ'a saldırarak Azerbaycan Türklerine karşı katliamlar yaptı. Azerbaycan topraklarının yüzde 20'si işgal edildi, 1 milyona yakın Azerbaycanlı yaşadıkları bölgeyi terk etmek zorunda kaldı. 1994 yılında imzalanan Bişkek Protokolü (ateşkes mutabakatı) ile savaşın faturası Azerbaycan'a çok ağır bir şekilde mal edildi. Savaş nedeniyle 30 bin civarında Azerbaycanlı hayatını kaybetti. Tahminlere göre Azerbaycan'ın uğradığı maddi zarar 22 milyar dolar civarında oldu.

Sorunun barışçıl bir şekilde çözümü için Avrupa Güvenlik ve İş Birliği Teşkilatının (AGİT) girişimi ile 1992 yılında Minsk Grubu oluşturuldu ancak bir sonuca ulaşılamadı. ABD, Fransa ve Rusya'nın eş başkanlarından oluşan grup, bugüne kadar geçen sürede bu sorunun çözülmemiş olmasının da nedeni oldu. Zira Minsk Grubu'nun eş başkanları ABD, Fransa ve Rusya'nın Karabağ meselesine karşı tavırları mevcut sorunu, Birleşmiş Milletler (BM) kararları çerçevesinde değil, kendi iç ve dış politik çıkarları çerçevesinde görmeye yönelikti. Ayrıca her üç ülkede de güçlü Ermeni lobilerinin varlığı ve bunların faaliyetleri, adil ve objektif bir yaklaşımın ortaya konmasını engelledi.

BM 1993 yılında Dağlık Karabağ ile ilgili olarak "Ermeni birliklerinin işgal ettiği Azerbaycan topraklarından çekilmesi" kararını aldı (822, 853 ve 874 ve 884 sayılı kararlar). Dağlık Karabağ konusu ve Birleşmiş Milletler (BM) kararları incelendiğinde Minsk Grubu'nun bu ilkeleri ayaklar altına aldığı görülmektedir. BM kararına aleyhte oy kullanan 7 devlet arasında Rusya, ABD ve Fransa da yer almıştır. Oysaki bu 3 devlet Minsk Grubu'nun eş başkanları olarak Karabağ sorununun çözülmesinde görevlendirilen ülkelerdir.

"27 Eylül-10 Kasım 2020" tarihlerinde gerçekleşen 44 günlük **"Karabağ Savaşı"** yaklaşık 30 yıldan beri diplomasi yolu ile çözülemeyen bir meselenin sonucudur. Uluslararası teşkilatların, Ermenistan'ın işgal ettiği Karabağ ve yedi rayonun (bölge) Azerbaycan Cumhuriyeti'nin bir parçası olduğunu kabul etmesine rağmen AGİT Minsk Grubu tarafından meselenin çözümüne yönelik planlara da uyulmaması sebebiyle Azerbaycan kendi sınırları dâhilinde operasyonlar düzenleyerek, topraklarını temizleme çabasına girişmiştir. 10 Kasım 2020'de Ermenistan'ın teslim olduğunu açıklaması sonrasında Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya yetkilileri tarafından imzalanan belge aslında bir anlaşma olarak değil, taraflar arasında gerçekleşen sıcak çatışmanın sonlandırılması yönünde kabul edilen bir uzlaşı olarak kabul edilmelidir.

https://aybu.edu.tr/yulisa/contents/files/8%20ULISA12%20Karabag%CC%86%20Zaferi(2).pdf (Düzenlenmiştir.)

Görsel: 10 Kasım 2020 antlaşmasına göre Dağlık Karabağ

1. "Azerbaycan, enerji jeopolitiğinde hem arz hem de transit bir ülkedir." bilgisinden hareketle Dağlık Karabağ konusunda yaşadığı sorunların nedeni olarak nasıl bir çıkarımda bulunabilirsiniz?

2. "Dağlık Karabağ konusu ve Birleşmiş Milletler (BM) kararları incelendiğinde, Minsk Grubu'nun bu ilkeleri ayaklar altına aldığı görülmektedir." yargısını metinden nasıl destekleyebilirsiniz?

3. 10 Kasım 2020'de Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya yetkilileri tarafından imzalanan antlaşmanın:

   a) Azerbaycan açısından kazançlı noktaları hakkındaki tespitleriniz nelerdir?

   b) "İmzalanan belgenin aslında bir anlaşma olarak değil, taraflar arasında gerçekleşen sıcak çatışmanın sonlandırılması yönünde kabul edilen bir uzlaşı olarak kabul edilmesi" sizce hangi olası ihtimalin ifadesidir?

4. Azerbaycan'ı "kardeş ülke" olarak tanımlayan Türkiye'nin Dağlık Karabağ konusunda verdiği destek hangi hukuki zemine dayandırılmış olabilir?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

BU SAYFA BOŞ BIRAKILMIŞTIR.

8. ÜNİTE** > **XXI. Yüzyılın Eşiğinde Türkiye ve Dünya

Kazanım 12.8.2: 1990 sonrasında meydana gelen siyasi gelişmeleri Türkiye'ye etkileri ve dünya siyasi konjonktürü bağlamında analiz eder.

Genel Beceriler: Bilgi Okuryazarlığı Becerisi

Alan Becerileri: Tarihsel Analiz ve Yorum Becerisi

Etkinlik İsmi	**DOĞU AKDENİZ'DE NELER OLUYOR?**	20 dk.
Amacı	2000'li yıllarda Doğu Akdeniz'de meydana gelen gelişmeleri Türkiye'ye etkileri ve dünya siyasi konjonktürü bağlamında analiz edebilme.	Bireysel

Yönerge ***Metinler ve görsellerden yararlanarak soruları cevaplayınız.***

Görsel 1: Yunan tezine göre Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki Münhasır Ekonomik Bölgesi

Görsel 2: Türk tezine göre Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki Münhasır Ekonomik Bölgesi

Münhasır Ekonomik Bölge (MEB), kıyı devletinin esas hatlardan itibaren 200 mil mesafeye kadar ilan ederek oluşturabileceği bir deniz yetki alanıdır. MEB, 200 millik bir alan içerisinde kıta sahanlığının kıyı devletine verdiği hakların tümünü kapsar. Buna ilaveten bu alan içerisindeki su kitlesi ile ilgili egemenlik hakları da verir. Doğu Akdeniz'de MEB'e ilişkin bölgede iki kategoride sorun vardır: İlki Yunanistan ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin (GKRY) bölgede giriştikleri ikili antlaşmalar dizisi ile Türkiye'yi Antalya açıklarında dar bir MEB ile sınırlandırmak, ikincisi GKRY'nin bölgedeki deniz yetki alanının sınırlarını, bütün Kıbrıs adasını tek başına temsil etme iddiası oluşturarak bölgedeki doğal kaynakları tek başına kullanmayı hedeflemesidir. GKRY 2000'li yıllardan itibaren Mısır, Suriye, Lübnan ve İsrail ile Doğu Akdeniz'deki MEB alanlarının düzenlenmesi ve paylaşımı yolunda anlaşmalar yapmaktadır.

Türkiye ise gerek yarı kapalı bir deniz olan Akdeniz'de, bu konuya ilişkin bir düzenleme için tüm devletlerin katılımına işaret ederek gerekse Kıbrıs sorununun çözülmemiş olduğunu ve dolayısıyla bir "yetkili otorite" sorunu bulunduğunu gerekçe göstererek GKRY'nin bu türden anlaşmalar yapmasına karşı çıkmaktadır. Sonuçta konuya ilişkin Türkiye ve KKTC'den oluşan Türk tarafının tezleri ile Yunanistan ve GKRY'den oluşan Yunan tarafının tezleri bulunmaktadır.

F. Söylemezoğlu, Son On Yıllarda Türk Dış Politikası

Akdeniz'in doğusu olarak ifade edilen Levant Bölgesi, sahip olduğu jeostratejik konumu sayesinde tarih boyunca Akdeniz coğrafyasının en kritik noktalarından biri olmanın yanı sıra her dönem küresel güçlerin de ilgi odağında yer almıştır. Bölgenin zengin enerji kaynaklarına hem yakın olması hem de son dönemde Doğu Akdeniz'de yeni enerji havzalarının keşfi, uluslararası enerji politikalarında bölgenin önemini daha da arttırmıştır.

2000'lerin başlarından itibaren Doğu Akdeniz'de keşfedilen enerji sahalarının kıyıdaş ülkeler arasında deniz alanlarına ilişkin anlaşmazlıklara sebep olması, Doğu Akdeniz'i politik olarak "enerji savaşlarının" yaşandığı bir coğrafya hâline dönüştürmüştür. Kıbrıs Adası civarında keşfedilen yeni enerji sahalarının işletilmesinde, uluslararası hukuka aykırı yöntemler benimseyen GKRY'nin girişimleri, bölgesel enerji denkleminde çatışmaların ana sebebi olmuştur. GKRY'nin kendini adanın tek hâkimi sayarak MEB ilan etmesi, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) tarafından tepkiyle karşılanmıştır. Bu

gerilim, Türkiye ile Yunanistan arasındaki mevcut "Kıbrıs Meselesi"ni çıkmaza sürüklerken sorunların iç içe geçerek daha karmaşık bir hâl almasına neden olmaktadır. Doğu Akdeniz'i enerji ekseninde istikrarsızlaştıran diğer bir durum da İsrail'in bölgesel enerji denkleminde söz sahibi olma isteğidir. Özellikle İsrail'in kıyıdaş ülkelerden Filistin-Gazze Yönetimi, Suriye ve Lübnan ile yaşadığı deniz yetki alanlarına ilişkin anlaşmazlıklarda şiddete başvurması, enerji paylaşımı sorunlarının çözümünü zorlaştırmaktadır.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/770057
(Düzenlenmiştir.)

Görsel 3: Doğu Akdeniz'de MEB tartışmaları

1. 2000'li yıllarda Doğu Akdeniz ülkelerinin kendi Münhasır Ekonomik Bölge sınırlarını belirleme çabasına girişmelerin temel sebebi hakkında çıkarımınız nedir?

2. Doğu Akdeniz'de Münhasır Ekonomik Bölge tartışmaları içerisinde yer alan bölge aktörlerin hangi ülkeler olduğunu söyleyebilirsiniz?

3. Doğu Akdeniz'de petrol, doğalgaz gibi hidrokarbon arama tartışmalarına bölgeye sınırı olmayan hangi büyük devletlerin katılmış olabileceğini düşünüyorsunuz?

4. Görsel 3'te yer alan haritaya göre Türkiye'nin hangi girişimi Doğu Akdeniz'de Yunanistan'ın hedeflediği MEB sınırlarını daraltmaktadır?

Hazırlayan: *Selma MUSLU*

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik No.: 1

1. Osmanlı Devleti dağılma sürecine girmiştir. Balkanlar siyasi karışıklık içerisindedir. Balkan milletleri Osmanlı Devleti'nden ayrılıp bağımsızlığını kazanmak için ayaklanmışlardır. Rusya, Avusturya-Macaristan ve İngiltere gibi büyük devletler kendi çıkarları için bu ayaklanmalara destek vermektedirler.
2. Selanik'in farklı etnik yapısı ve bulunduğu coğrafi konumu nedeniyle Mustafa Kemal, farklı kültürleri ve düşünceleri yakından tanıma olanağı bulmuştur. İnsanların dini, dili veya etnik kökeni ne olursa olsun ayrım gözetmeyen bir lider olmasında Selanik'in siyasi, sosyal ve kültürel ortamında yetişmesinin önemi büyüktür. Mustafa Kemal'in yeni düşüncelere ve farklı yaşayış tarzlarına açık, eşitliğe ve özgürlüğe önem veren bir lider olmasında şehrin kozmopolit yapısı etkili olmuştur.
3. Fransız İhtilali ile yayılmaya başlayan Milliyetçilik düşüncesi, Osmanlı Devleti'ni olumsuz etkilemiştir. Osmanlının Balkanlardaki topraklarını kaybetmesinde milliyetçilik düşüncesinin etkisi büyüktür. Bu düşüncesinin etkisiyle bağımsızlığını kazanan Yunanistan daha sonra Selanik'i de ele geçirmiştir.
4. Öğrencilerin bilgi birikimi doğrultusunda; "Kişilerin yetişmesinde yaşanılan coğrafyanın büyük bir önemi vardır. Yaşanılan şehir, o şehrin etnik yapısı ve şehirdeki yaşam tarzı kişinin düşüncelerini, olaylara bakışını, yaklaşımını etkiler. Yaşanılan çağın koşulları da kişilerin düşünceleri üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Örneğin, Orta Çağ'da yaşayan bir kişi ile Yakın Çağ'da yaşayan bir kişinin özgürlük, eşitlik, milliyetçilik gibi konulara dair görüşleri, yaşadıkları dönemin koşullarından dolayı tamamen farklı olur." şeklinde cevaplar vermesi beklenmektedir.

Etkinlik No.: 2

1. Osmanlı Devleti'nde eğitimde birlik bulunmamaktaydı. Ülke genelinde medreseler, Batı tarzı okullar ve azınlık okulları gibi farklı eğitim kurumları bulunmaktaydı. Bunların hepsi de kendi amaçları doğrultusunda eğitim vermekteydi.
2. Mustafa Kemal'in öğrenim hayatı, onun kişiliğinin ve düşüncelerinin oluşup geleceğin Atatürk'ü olarak yetişmesinde büyük bir öneme sahiptir. İlköğrenimini tamamladığı Şemsi Efendi Okulunun ve daha sonra devam ettiği askerî okulların modern eğitim öğretim metodları uygulaması; askerî okullardaki öğretmenlerinin iyi yetişmiş, başarılı, vatansever kişiler olması onun fikirlerinin gelişmesinde ve olgunlaşmasında etkili olmuştur.
3.

4. Öğrencinin bilgi birikimi ve düşünceleri doğrultusunda soruya cevap vermeleri beklenmektedir.

Etkinlik No.: 3

1. Balkanların siyasi haritası değişmiştir. Osmanlı Devleti, Midye-Enez hattının batısında kalan balkan topraklarını kaybetmiştir. Bulgaristan, Sırbistan, Karadağ ve Yunanistan sınırlarını genişletmiştir. Arnavutluk bağımsızlığını kazanmıştır.
2. Osmanlıcılık düşüncesi din, dil, etnik farklılıkları gözetmeksizin Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan bütün toplumları bir arada tutma amacı taşımaktaydı. Balkan milletlerinin Osmanlıdan ayrılmak istemeleri nedeniyle bu düşünce önemini giderek kaybetmeye başlamıştır. Osmanlı Devleti'nden ayrılan son Balkan ülkesi Arnavutluk'tur. Arnavutluk'un bağımsız olmasıyla Osmanlıcılık düşüncesi etkinliğini tamamen yitirmiştir.
3. 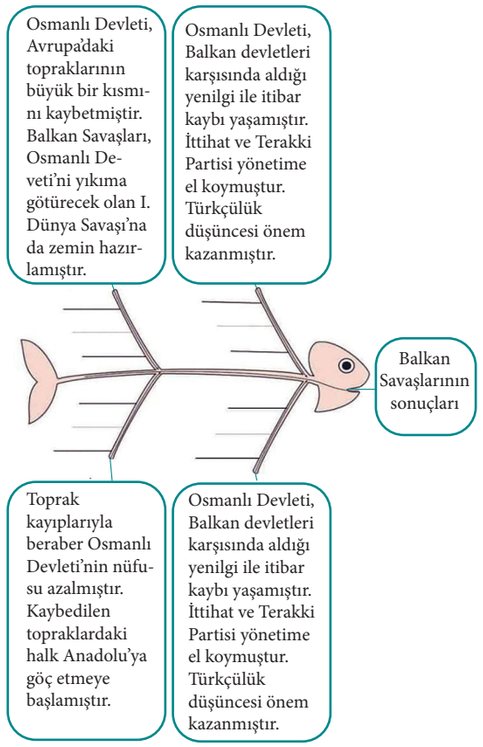

4. Öğrencilerin bilgi birikimi doğrultusunda; "Bir devletin yüzyıllarca hâkim olduğu topraklardan çekilmesinden sonra o topraklarda yapmış olduğu mimari eserlerde, konuşulan dilde, inançta, gelenek ve göreneklerde kültürel izlerin etkileri görülür. " şeklinde cevaplar vermesi beklenmektedir.

Etkinlik No.: 4

1. Osmanlı Devleti'nin balkan topraklarını kaybetmesiyle bu coğrafyada yaşayan Türk-Müslüman halk Anadolu'ya göç etmeye başlamıştır. Böylece bir yandan Osmanlının sınırları daralırken bir yandan da bu sınırlar içerisindeki Türk- Müslüman nüfus oranı artmıştır. Kaybettiği Balkan coğrafyasında ise Türk Müslüman nüfus oranı azalmıştır.
2. Osmanlı Devleti'nin savaşı kaybetmesi ile Bulgarlar, Sırplar ve Yunanlar, Türklerin yaşadığı köy ve kasabalara saldırıp onları göç etmeye zorlamıştır. Türk halkı mezalime uğramamak için asırlardır yaşadıkları topraklarını kitleler hâlinde terk etmek zorunda kalmıştır. Güç koşullar altında göç etmeye çalışan halk açlık, bulaşıcı hastalık ve yol boyunca çetelerin düzenledikleri baskınlar yüzünden çok büyük kayıplar yaşamıştır. Muhacirler

CEVAP ANAHTARLARI

perişan bir hâlde İstanbul ve Batı Anadolu'ya ulaştıktan sonra cami, medrese ve mescitlerde konaklamaya çalışmıştır. Göçmenlerin ihtiyaçları karşılanmaya ve barınma sorunları hükûmet ve Kızılay tarafından giderilmeye çalışılmıştır.

3. "Türk Kızılay" adı ile faaliyetlerine devam etmektedir.
4. Osmanlı Devleti'nin başkenti olan İstanbul başta olmak üzere memleketin diğer büyük şehirlerine göç etmişlerdir. Çünkü zulüm ve katliamlardan kaçan Türklerin anavatanları olan bu topraklar daha güvenliydi.

Etkinlik No.: 5

1. Almanya'ya ait Goeben ve Breslav gemilerinin Çanakkale'ye sığınmaları sonrasında tarafsızlığını ilan etmiş olan Osmanlı Devleti'nin bu savaş gemilerini silahtan arındırması ve gemi personelini de gözetim altına alması gerekiyordu. Ancak bunu yapmayıp gemilerin daha önce satın alınmış olduklarını öne sürülerek gemilere Yavuz ve Midilli adlarını verdi. Gemilere Türk bayrağı çekildi ve gemi personeline Osmanlı askeri üniforması giydirildi. Yaşanan bu gelişmeler Osmanlı Devleti'ni savaşa sürükleyen olayların başlangıcı olmuştur.
2. Almanlar, İngiltere'nin daha önce sipariş edilen iki savaş gemisini Türklere vermediğini, buna karşın Türk kara sularına sığınan iki Alman savaş gemisini Osmanlılara armağan ettikleri söyleyerek propaganda yapmışlardır.
3. Osmanlı Devleti tarafsızlığını ilan etmiş olmasına rağmen Almanya'nın yanında savaşa girebileceğini, bu savaş gemilerinin kendilerine karşı kullanılabileceğini düşünüp gemileri teslim etmekte sakınca görmüş olabilir. Osmanlı Devleti'nin Almanya'nın yanında savaşa girmesinden çekindiği için Osmanlı donanmasının güçlenmesini istememiş olabilir. Çünkü İngiltere'ye göre Osmanlı Devleti'nin Almanya ile birlikte hareket etmesi durumunda savaşın daha geniş bölgelere yayılma ihtimali ortaya çıkacak ve Almanya kuşatılmışlıktan kurtulabilecekti. Almanya, Osmanlı Devleti'nin hammaddelerinden ve askerî gücünden yararlanabilecekti. Ayrıca Osmanlı padişahı tüm Müslümanların halifesi olduğu için İngiltere, hâkimiyeti altındaki bölgelerde yaşayan Müslümanların ayaklanıp karışıklıklar çıkartabileceğinden endişe duyup Osmanlı Devleti'nin güçlü bir donanması olmasını istememiş olabilir.
4. Şehrin düşman eline geçmesinden çekinmişler ve tedbirler almışlardır. Hükûmet, acil bir duruma karşı Anadolu yakasında bir saat içinde harekete hazır iki özel tren bekletmiş, Eskişehir'e taşınmayı tasarlamış, Babıali arşivleriyle bankalardaki altınları Eskişehir'e göndermiştir.

Etkinlik No.: 6

1. Irak, Çanakkale, Sarıkamış ve Filistin cephelerinden bahsedilebilir.
2. Kut Savaşı'nda hem silah hem asker sayısı bakımından İngilizlerin daha avantajlı durumda bulundukları söylenebilir. Çünkü Osmanlı Devleti, bölgedeki askerî birliklerini Çanakkale, Sarıkamış ve Filistin cephelerine kaydırdığı için Irak'ta az sayıda askere bırakmıştı.
3. İngilizlerin "kara altın" adını verdikleri ürün petroldür. 18. yüzyılın sonunda motorlu araçların gelişmesi, sanayinin ihtiyaç duyduğu enerji talebinin artması ve askerî teknolojinin gereksinimleri doğrultusunda petrole olan ihtiyaç çoğalmış, bu ürün askerî ve ekonomik açıdan önem kazanmıştır.
4. Osmanlılar büyük bir zafer kazanmıştı. Bu zafer, Türk ordusunun, 1. Dünya Savaşı'nda İngilizlere karşı kazandığı ikinci zaferdir. Zor şartlarda dahi Türk ordusunun neler başarabileceğinin tarihteki önemli örnekleri arasında yer almaktadır. İngiliz ordusu neredeyse 300 yıl aradan sonra en ağır mağlubiyetini almıştır. On binden fazla İngiliz askeri esir düşerken yaklaşık 30 bini ise hayatını kaybetmiştir.

Etkinlik No.: 7

1. Osmanlı Devleti yıkılmış, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu parçalanmış, Rus Çarlığı ise rejim değişiklikleri yaşayarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği adını almıştır. Büyük devletlerin yıkılması ya da parçalanmasının ardından daha küçük yeni devletler ortaya çıkmıştır.
2. Rus Çarlığı yıkılmış, yerine SSCB (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) kurulmuştur.

   Osmanlı Devleti yıkılmış, yerine Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur.

   Avusturya-Macaristan İmparatorluğu parçalanmış, Avusturya Cumhuriyeti kurulmuştur.

   Alman İmparatorluğu yıkılmış, yerine Almanya Cumhuriyeti kurulmuştur.
3. Türkiye, Yugoslavya, Çekoslavakya, Polonya, Estonya, Letonya, Litvanya
4. Polonya ve Çekoslavakya savaş sonrası kurulan iki yeni devlet olarak Almanya'nın yeni komşuları olmuştur.

Etkinlik No.: 8

1. Sykes-Picot Anlaşması. Çünkü Osmanlı Devleti'ni parçalamaya ve yıkmaya karar vermiş bu devletler, kendi emelleri doğrultusunda Osmanlı Devleti'nin topraklarını önceden kendi aralarında paylaşmazlarsa sonradan aralarında paylaşım konusunda anlaşmazlıklar yaşayabilirlerdi.
2. I. Dünya Savaşı'ndaki gizli antlaşmalarla Sevr Barış Antlaşması'nın şartları büyük ölçüde örtüşmektedir. Uyuşmayan tarafları ise Rusya'nın savaş sürecinde rejim değişikliği yaşaması ve savaştan çekilmesi nedeniyle Rusya'ya vaatte bulunulan Boğazlar ve Anadolu'nun kuzey bölgesindeki topraklar üzerinde yeni bir düzenlemeye gidilmesidir. Ayrıca İtalya'ya verilmesi öngörülen toprakların bir kısmı da Yunanistan'a bırakılmıştır.
3. Osmanlı Devleti Arabistan, Irak, Suriye, Filistin ve Lübnan gibi Orta Doğu'daki topraklarının büyük bölümünü kaybetmiştir.
4. Osmanlı Devleti Orta Doğu'daki topraklarının büyük kısmını kaybetmiştir. Savaşın galip devletlerinden Fransa, Suriye ve Lübnan'da; İngiltere ise Irak ve Filistin'de manda adı altında egemenlik kurmuşlardır. Bu iki devletin güdümünde Arabistan da ayrı devlet olarak ortaya çıkmıştır.
5. Sevr Barış Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşmanın şartları San Remo'da hazırlanmıştır.

Etkinlik No.: 9

1. **Kara Fatma:** Millî Mücadele'de Türk askeriyle beraber omuz omuza düşmanla çarpışmış, birçok cephede başarı kazanmıştır.

   Halide Edip: Millî Mücadele'de halkın örgütlenmesi, bilinçlenmesi, kamuoyu oluşturulması özellikle millî birlik ve beraberlik sağlanması konularında katkı sağlayacak çalışmalarda bulunmuştur.
2. Millî Mücadele'ye katkıda bulunmuş kadın kahramanlarımıza örnek olarak verilebilecek olası yanıtlar şunlardır: Şerife Bacı, Halime Çavuş, Nezahat Onbaşı, Gördesli Makbule vb.
3. Türk kadınının Millî Mücadele'de hem cephede hem de cephe gerisinde katkıları çok büyüktür. Fabrika ve atölyelerde askerlerin dikim ve yiyecek ihtiyaçlarını karşılamışlar, bunları

CEVAP ANAHTARLARI

hazırlamak ve cepheye taşımak gibi önemli görevlerde bulunmuşlardır.

4. Kahraman Türk kadınlarının adları okullara, (Ankara/Yenimahalle-Halide Edip Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi…) caddelere, (Kara Fatma Cad. Seyhan/Adana...) hastanelere (Erzurum Nene Hatun Kadın Doğum Hastanesi…) vb. yerlere verilerek yaşatılmaya çalışılmıştır.

Etkinlik No.: 10

1. Mustafa Kemal'in Amasya Genelgesi metnini dönemin ünlü komutanlarına imzalatıp onaylatmasının amacı, Millî Mücadele'yi kişisellikten çıkarmaktır. Ayrıca genelgeyi bu isimlere onaylatarak Millî Mücadele'yi halk nezdinde meşru hale getirmeyi düşünmüştür.
2. Millî Mücadele'nin hazırlık döneminde alınan bu kararların ortak amacı milletin kendi geleceğini kendisinin belirlemesini sağlayarak millet egemenliğini hâkim kılmaktır.
3. a. Sine-i millete dönmek: Görev ve yetkilerinden vazgeçerek, sıradan bir vatandaş olarak milletin bir ferdi olarak mücadeleye devam etmek anlamına gelmektedir, denilebilir. Mustafa Kemal Paşa'nın müfettişlik görevinden ayrılması ve askerlikten istifası, gerek sine-i millette, gerekse askerî ve sivil makamlar da yankı bulmuş, milli mücadelenin olgunlaşmasında etkili olmuştur. Böylece Mustafa Kemal Paşa Anadolu halkının desteğini arkasına alarak Milli Mücadele'yi başlatmıştır

   b. Mustafa Kemal'in müfettişlik görevinden ayrılması ve askerlikten istifası onu, sinesine sığındığı milleti nezdinde daha da yüceltmiştir. Gerek askerî makamlar gerekse sivil kuruluşlar kendisine bağlılık göstermişler, Mustafa Kemal Paşa'yı bu mücadelenin vazgeçilmez lideri olarak görmüşler ve kabul etmişlerdir.
4. Sivas Kongresi'nde tüm cemiyetlerin tek çatı altında toplanması ve Heyet-i Temsiliye'nin bütün vatanı temsil etmesi kararları Sivas Kongresi'nin millî bir kongre olduğu göstermektedir.

Etkinlik No.: 11

1. "İsyancılar İtilaf devletleriyle işbirliği yapmışlardır." yargısını Ethem Bey için I. İnönü Savaşı sırasında Yunan ordusuna katılmıştır. ifadesiyle Ahmet Anzavur için Yunan ordusuna karşı gelmenin küfür ve isyan olduğunu telkin etmiştir. ve İngilizler için Çanakkale Boğazı'nın güvenliğini sağlamanın yanı sıra Ayvalık yöresinde Yunanlılarla çarpışan millî kuvvetleri yok etme gibi amaçlara hizmet etmiştir. ifadeleriyle destekleyebiliriz.
2. **Yararları:** Ethem Bey birlikleri düzenli ordu kuruluncaya kadar işgaller karşısında göstermiş olduğu yararlılıklar ile Millî Mücadele'nin kazanılmasında önemli rol oynamıştır. Ayrıca iç isyanların bastırılmasındaki başarısı, yeni kurulan hükûmetin otoritesinin arttırılmasına katkıda bulunmuştur.

   Zararları: Kendisini Millî Mücadele hareketinin askerî lideri şeklinde görmesi, Ankara hükûmetini hafife alan davranışlara girmesi onun başarılarına gölge düşürmüştür. Düzenli ordunun kurulup Kuvay-ı Millîye güçlerinin tasfiye edilme kararı, Ethem'i rahatsız etmiş, bunun sonucunda da Batı Cephesi Komutanlığının emri altına girmeyerek bağımsız bir kuvvet gibi davranmıştır. Bu durum onu Ankara hükûmeti ile karşı karşıya getirmiştir.
3. Savaşlardan yılmış yoksul halkı isyanlara teşvik etmek için halkın padişah ve halifeye bağlılıkları kullanılmış, olumsuz propagandalar sonucu halk zaman zaman isyanlara destek vermesinin yanında Millî Mücadelecilere inanıp güvenenler ise isyanlara katılmamak için direniş göstermişlerdir.
4. TBMM isyancılara Nâsıhat Heyetleri göndererek onları ikna etmeyi amaçlamıştır çünkü öncelikle millî birlik ve beraberliği barışçı yollarla sağlamaya çalışmak temel amaçtır.

Etkinlik No.: 12

1.

Meclis-i Mebusan: Tüm yetki padişahın elindedir. Mebuslar istedikleri zaman kanun önerebilirler ancak bu yasaları kabul ya da reddetme tamamen padişahın isteğine bağlıdır. Hükûmet meclise karşı değil, padişaha karşı sorumludur.

TBMM: Tüm yetkiler (yasama, yürütme ve yargı) meclisin elindedir. Kanunları koyar, değiştirir veya kaldırır. Vekiller halk oylamasıyla seçilir.

2. TBMM savaş şartlarında olduğu için hızlı kararlar vermek ve bu kararları hızla uygulamak gerekçesiyle tüm yetkileri elinde toplamıştır.
3. **Yasama yetkisi:** Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu ve Teşkilat-ı Esasiye Kanunu çıkarmak.

   Yürütme yetkisi: Gümrü Antlaşması'nı imzalamak, Hıyanet-i Vataniye Kanunu'nu uygulamak.

   Yargı yetkisi: İstiklal Mahkemelerini kurmak.
4.

20 Ocak 1921'de Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Teşkilat-ı Esasiye Kanunu kabul edilmiştir.	1 Kurucu meclistir.
Türkiye Büyük Millet Meclisi yasama, yürütme ve yargı erklerini üzerinde toplamıştır.	2 Olağanüstü yetkilere sahip meclistir.
Meclis içinde değişik siyasal düşüncelere sahip mebuslar ülkenin ve milletin kurtuluşu için öngördükleri bütün düşünceleri meclis kürsüsünden açıkça savundular, üyeler seçimle geldiler.	3 Demokratik bir meclistir.
Türkiye Büyük Millet Meclisinin asıl amacının millî hudutlar dâhilinde ülkenin bağımsızlığını sağlamak, hilafet ve saltanat makamını esaretten kurtarmaktır.	4 Savaş meclisidir.
Türkiye Büyük Millet Meclisi İstanbul'dan kaçıp Ankara'ya gelen mebuslar ve yeni seçilen üyelerin katılımıyla açılmıştır.	5 İhtilalci meclistir.

Etkinlik No.: 13

1. Sevr Antlaşması Osmanlı topraklarını parçalayarak devletin egemenlik alanını daraltmaktadır. Antlaşmanın "Azınlıkların korunması" bölümü onur kırıcıdır. Osmanlı Devleti bu bölümdeki maddeler ile tüm egemenlik ve iktidar haklarından vazgeçmekte, kukla bir Türk/Osmanlı Devleti yaratılmak istenmektedir. Devletin varlığı ve devamlılığı tehlikededir.
2. Sevr Antlaşması, Türk Milletini Anadolu'da çok küçük bir bölgeye sıkıştırarak çevresindeki güçlere mecbur hale getirilecektir.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İNKILAP TARİHİ 12
ve ATATÜRÇÜLÜK

CEVAP ANAHTARLARI

Avrupa, Afrika ve Ortadoğu'dan atılmış Türkleri Anadolu'da da serbest bırakmayıp Türk çoğunluğunun olduğu bölgeleri dahi Yunan, Ermeni, Kürt ve uluslararası yönetim bölgelerine bölmektedir. Bu durum Türk Milletinin onuruyla ve özgürce yaşamını sürdürebilmesi bakımından kabul edilemezdir.

3. İstanbul hükûmeti Sevr Antlaşması'nın şartlarını önce çok ağır bulsa da sonrasında "tamamen yok olmaktansa, küçük bir varlık olarak kalmak" düşüncesiyle imzalamıştır.

   Ankara (BMM) hükûmeti ise Sevr Antlaşması'nı onaylayanları ve imzalayanları vatan haini ilan ederek antlaşmayı tanımadığını açıkça duyurmuştur. Sevr, Ankara hükûmetinin direniş kararını güçlendirmiştir.
4. Türkiye'nin en zengin illerinin diğer devletler tarafından ilhak edilmesinin amacı; Osmanlı topraklarının kaynaklarını kendi çıkarları için kullanarak sömürgeci anlayışı devam ettirmek, Osmanlı Devleti'nin ve Türk halkının geleceğini ekonomik olarak da kontrol etmek olabilir.

Etkinlik No.: 14

1. 69. maddeye göre İzmir sadece harita üzerinde Osmanlı egemenliğinde kalıyor, gerçekte Osmanlı şehirdeki egemenlik haklarını devrederek İzmir'i Yunanistan'a bırakacağını kabullenmiş oluyordu.
2. Sevr Antlaşması Venizelos ve Yunanistan için büyük bir zafer olmalıdır. Yunanistan toprakları Anadolu'ya uzanmış, Ege Denizi'nin her iki yakasında toprak sahibi olmuşlardır. Sevr, yeni Yunanistan'ın başlangıcı kabul edilmiş olabilir.
3. İzmir ve çevresinde Yunan nüfusun çoğunluğu oluşturmaması sebebiyle bu beş yıllık süre zarfında Türkleri bölgeden göç ettirerek, Yunanlı göçmenleri ise bölgeye yerleştirerek nüfus dengesini kendi lehlerine dönüştürmek istemiş olabilirler. Böylelikle İzmir'i Yunanistan'a bağlamak için yapılacak halk oylamasında çoğunluğu sağlayabilir, Milletler Cemiyetine ve dünya kamuoyuna karşı da ellerini güçlendirebilirler.
4. Sevr Antlaşması'nın ağır hükümleri, Türk aydınları ve halkı uyandıracak, Millî Mücadele'nin çok büyük bir itici gücü olacaktır.

Etkinlik No.: 15

1. Misakımilli'ye göre Mondros Ateşkes Antlaşması imzalandığı tarihte Türk askerinin koruduğu ve Türk -İslam çoğunluğunun yaşadığı topraklar bölünmez ve ayrılmaz bir bütündür. Adana dâhil güney illerimiz Mondros Ateşkesi sonrasında işgal edildiğine göre bu haksız bir işgaldir.
2. Bölgede sayıları çoğunluk olmasa da Ermeni nüfusun bulunması, Ermenilerle aynı dinî inanca sahip olmaları ve özellikle tehcir edilmiş Ermenilerin intikam duygularından itici bir güç olarak yararlanmak istemeleri olabilir.
3. Gösterdiği dayanma gücü ve düşmanı alt etmesiyle Antep, Türk milletinin haklı mücadelesinin bir Plevne, bir Çanakkale gibi simgesidir. Antep savunmasının başarısında sivil halkın payı birincildir ve bu durum onların önünde hürmetle eğilmeyi gerektirir.
4. Müfide Ferit'in yazısında, Antep'te Şubat 1921'e kadar yaşananları kendi bakış açısından aktarır. Dokuz ay süren Antep savunmasının yarattığı destansı süreci coşkulu, maneviyatı yüksek ifadelerle anlatır. Antep savunmasını, Milli bağımsızlığımızı yeniden kazanacağımız konusunda ümit ışığı olarak görür. İşgaller karşısında halkının yanındadır, kalemi halkını onurlandırmak ve motive etmek için kullanmış bir vatanseverdir.

Etkinlik No.: 16

1. Türk Ordusu'nun Mondros Mütarekesi gereği bölgeden çekilmesiyle Elviye-i Selase'de yaşayan Müslüman nüfusun en büyük kaygısı; Anavatandan kopup İngiliz, Rus, Ermeni veya Gürcü yönetimi altına girerek millî kimliklerini kaybetmek olabilir.
2. Türkiye'nin Doğu sınırlarının değişiminde belirleyici etkiye sahip olaylar, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı, Sovyetlerin I. Dünya Savaşı'ndan çekilmesi, Osmanlının imzaladığı Mondros Ateşkesi ve 1921'de Anadolu hareketinin siyasi ve askeri başarılarıdır.
3. Wilson Prensipleri uluslara çoğunluk oldukları yerlerde kendi geleceğini belirleme hakkı tanımış olmalıdır.
4. • Parlamenter rejim, seçilmiş Hükûmet Başkanı, Bakanlar Kurulu ve hazırladıkları anayasa ile millî iradeyi önemsemeleri.
   • Topyekûn bir mücadele için birlik ve beraberliğin gücüne inanmaları.

Etkinlik No.: 17

1. Düzensiz halk güçlerinden oluşan birliklerin, birlikte hareket eden ve gerekli askeri eğitimi alan düzenli ordu birliklerine dönüştürülmesiyle düşmana karşı daha etkili mücadele verilmiştir.
2. Halkın düzenli orduya güveni artmış, Türk milletinin kurtuluş ümidi doğmuştur. Yapılan antlaşmalarla, TBMM'nin hem ulusal hem de uluslararası alanda saygınlığı artmıştır.
3. Halk, ordunun; giyim, erzak ve cephane ihtiyaçlarını karşılamış, ordu-millet dayanışmasını gösteren top yekün bir mücadele örneği vermiştir.
4. Mustafa Kemal her iki savaşta top yekün savaş taktiği uygulayarak sevk ve idare yeteneği ile askeri dehasını ve kararlılığını göstermiştir. Onun taktikleri savaşın kazanılmasında belirleyici rol oynamıştır.

Etkinlik No.: 18

1. İstiklal yolu, Batı Karadeniz ile İç Anadolu bölgesi arasındaki bağlantıyı sağlayan, Millî Mücadeleyi silah ve cephane kaynağı bakımından besleyen önemli ve stratejik bir ikmal yoludur.
2. Türk kadınının Milli Mücadele döneminde kağnılarla zor coğrafi şartlarda mermi taşıması vatansever, fedakar ve dayanışma içerisinde olduğunu gösterir.
3. Eski Türklerde askerlik meslek sayılmazdı. Savaş zamanında eli silah tutan erkek-kadın, yaşlı-genç, herkes asker sayılırdı. Yani millet her an savaşa hazır bir ordu idi. Bu durum Milli Mücadele döneminde devam ettiği gibi günümüzde hala devam etmektedir. Kadınlarımızın zeytin dalı Harekatına katılan askerlerimize kazak, atkı, bere ve boyunluk örmesi bunun göstergesidir.

Etkinlik No.: 19

1. Lozan Antlaşması'nda Boğazlar bölgesinin idaresinin Başkanı Türk olan uluslararası bir komisyona bırakılması egemen devlet anlayışımıza aykırıdır. Çünkü bize ait olan bir toprağı başkanı bir Türk te olsa uluslararası bir komisyonun idare etmesi kararlaştırılmıştır.
2. Sevr ve Lozan antlaşmalarını karşılaştırdığımızda; Ordu
   - Toprak bütünlüğü
   - Egemen devlet anlayışı
   - Ekonomik bağımsızlık

   Alanlarında kazanım elde edilmiştir.
3. **Ülke bütünlüğü:** Hatay ve Musul hariç Misak-ı Milli büyük ölçüde gerçekleştirilmesi

CEVAP ANAHTARLARI

Ekonomik bağımsızlık: Kapitülasyonlar tamamen kaldırılması Egemen Devlet: Trakya ve Boğazlarda askerden arındırılmış bölgelerle ilgili kısıtlamalar hariç herhangi bir sınırlama getirilmemesi ve bütün azınlıklar Türk vatandaşı kabul edilmesidir.

Etkinlik No.: 20

1. Doğu'da kurulacak olan devletlere izin verilmemesi ülke bütünlüğünden taviz verilmediğini gösterir. Fakat İstanbul ve boğazların egemenliğimiz altında kalmasına rağmen uluslararası bir komisyon tarafından yönetilmesi egemen devlet anlayışımıza aykırıdır. Ayrıca her iki haritayı karşılaştırdığımızda toprak bütünlüğümüzün büyük ölçüde sağlandığı görülmektedir.
2. Lozan Barış Antlaşması'nda; Batı Trakya, Kıbrıs, Ege adaları, Hatay ve Musul hariç toprak bütünlüğü büyük ölçüde sağlanmıştır. Misak-ı Milli ise tam olarak gerçekleştirilememiştir.
3. Öğrencilerin bilgi birikimi doğrultusunda; "Türkiye'nin Misak-ı Millî hedefleri doğrultusunda bağımsız bir vatana kavuştukları" ana fikrini işleyen cevaplar vermesi beklenmektedir.

Etkinlik No.: 21

1. Mustafa Kemal Paşa, Fevzi (Çakmak) Paşa, Kemalettin Sami Paşa ve Halide Edip Adıvar.
2. Yazar, Mustafa Kemal Paşa'ya büyük bir saygı duymaktadır. Çünkü yazara göre Mustafa Kemal, bütün gençliğin bir millet yaşasın diye ölmeyi göze alan kararını simgelemektedir. Yazar, bu uğurda ne saray, ne şöhret, ne de herhangi bir kudretin onun büyüklüğüne yaklaşamayacağı düşüncesindedir.
3. Fevzi (Çakmak) Paşa'nın çevresine güven aşılayan, insanlara umut veren, inançlı ve özgüvenli bir kişiliği vardır.
4. Asker sayısı, silah araç ve gereçleri, teknik donanım, uçak sayısı bakımından Yunan ordusunun fazla ve üstün olduğu görülmektedir. Fakat bu olumsuz koşullara rağmen savaşta Türk ordusu galip gelmiştir. Bu zaferin elde edilmesinde Türk askerinin manevi gücünün fazlalığı, kendi vatanlarını savunmaları, komutanların daha yetenekli ve dirayetli olmaları etkili olmuştur.

Etkinlik No.: 22

1. Anadolu'daki Millî Mücadele harekâtının Padişah ve Halife'ye karşı bir isyan olduğu, bu harekâtın içinde bulunanlara karşı saldırı yapılmasının gerekli olduğu ileri sürülmüştür.
2. Bir kısım din adamlarının makam, mevki ya da ekonomik beklenti içinde olmaları ve kendi çıkarları doğrultusunda halkı yönlendirmek istemeleri; öte yandan gerçek din adamlarının ise İslam inancı, adalet duygusu, vatan ve millet sevgisiyle halkı harekete geçirmeleri Millî Mücadele'ye din adamlarının bakışlarında farklılıkların başlıca sebepleridir.
3. Dönemin en yetkili din adamı olan Şeyhülislam Dürrizade'nin fetvası, halkın bir kısmının Millî Mücadele'ye karşı durmasına, iç isyanların çıkmasına, bazı askerlerin firar etmelerine, milletin birlik ve beraberliğinin engellenmesine ve ülkeyi işgal eden düşmanla mücadele etmek yerine iç karışıklıklar yaşanmasına yol açmıştır. Mehmet Rifat Efendi'nin fetvası ise halkın büyük bölümünün din ve vatan sevgisi etrafında birleşip Millî Mücadele'ye destek olmasına, iç ve dış düşmana karşı maddi-manevi birlikteliğin sağlanmasına imkân hazırlamıştır.
5. Milli Mücadele'ye maddi olarak hem kendi birikimini hem halkın bağışlarını getirmiş, daha da önemlisi İstanbul'daki Şeyhülislam'ın fetvasına karşılık Anadolu müftüleri ve din bilginlerini etrafında toplayarak Ankara fetvasını hazırlamıştır.

Etkinlik No.: 23

1.

1. İnkılapçılık	2. Laiklik	3. Milliyetçilik
4. Devletçilik	5. Halkçılık	6. Cumhuriyetçilik

2. Görsel 1: Cumhuriyetçilik
Görsel 2: Halkçılık
Görsel 3: Milliyetçilik
3. Öğrencilerin bilgi birikimi doğrultusunda; "Aklın ve bilimin ön planda olması, Türk milletinin ihtiyaçlarından doğmuş olması, uygulanabilir olması, dinamik ve ileriye dönük olması" şeklinde cevaplar vermesi beklenmektedir.

Etkinlik No.: 24

1. Atatürk'ün bu sözleri, milliyetçilik ilkesinin etnik temele dayanmadığını, birleştirici ve bütünleştirici olduğunu ortaya koymaktadır.
2. Cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, laiklik.
3.

İNKILAPLAR	Cumhuriyetçilik	Milliyetçilik	Halkçılık	Laiklik	Devletçilik
1. Saltanatın kaldırılması	+				
2. Türk Dil Kurumunun kurulması		+			
3. Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması				+	
4. Millet Mekteplerinin açılması			+		
5. TBMM'nin açılması	+				
6. Soyadı Kanunu'nun kabulü			+		
7. Teşviki Sanayi Kanunu'nun kabulü					+
8. Kabotaj Kanunu'nun kabulü		+			
9. Halifeliğin kaldırılması				+	
10. Merkez Bankasının kurulması					+

4. Her öğrencinin kendi görüşleri ve tecrübeleri doğrultusunda yanıt vermesi beklenmektedir.

Etkinlik No.: 25

1. 1924 Anayasası'nın 2. Madde'sinde yer alan "Devletin dini İslam'dır" hükmü laiklik ilkesiyle çelişmektedir. 1928 yılında anayasada yapılan değişiklikle bu hüküm çıkarılmış, laiklik ilkesi doğrultusunda değişiklik yapılmıştır. 1937 yılında da laiklik ilkesi anayasada yer almıştır.
2. Yasama ve yürütme yetkisinin Büyük Millet Meclisinde toplanmış olması, kuvvetler birliği ilkesinin olduğunu göstermektedir.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İNKILAP TARİHİ 12
ve ATATÜRÇÜLÜK

CEVAP ANAHTARLARI

3. 1934 yılında 10. ve 11. Maddelerde yapılan değişiklikle kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. Böylece kadınlar da erkekler gibi seçme ve seçilme hakkına sahip olmuştur.
4. Anayasa ile kişinin temel hak ve özgürlükleri güvence altına alınmıştır. Bunlar yaşama hakkı, mülkiyet hakkı, eğitim hakkı, sağlık hakkı, düşünce ve haberleşme özgürlüğü, kişi dokunulmazlığı hakkı gibi birtakım hak ve özgürlüklerdir. Anayasa, bireylerin diğer bireylere ve devlete karşı haklarını korumaktadır.

Etkinlik No.: 26

1. Cumhuriyetin ilanı ile yeni Türk devletinin yönetim şekli belirlenmiştir ve ulusal egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğu resmiyet kazanmıştır. Asırlardır mutlakiyetle yönetilen Türk halkı, cumhuriyetin ilanıyla yeni ve demokratik bir yönetim şekline kavuşmuştur.
2. Cumhuriyetin ilanıyla Mustafa Kemal Atatürk cumhurbaşkanı seçilmiş ve böylece devlet başkanlığı sorunu da çözümlenmiştir.
3. Demokrasinin uygulanmasını sağlar. Kişi haklarına önem verilir. Egemenliğin kaynağı millettir. Halk yöneticilerini seçer. Düşünce serbestliği vardır. Adalet, eşitlik, özgürlük kavramları önem taşır.
4. Öğrencinin bilgi birikimi ve düşünceleri doğrultusunda soruya cevap vermesi beklenmektedir.

Etkinlik No.: 27

1. Medeni Kanun, genel anlamıyla aile hukuku demektir. Hukuk alanında kişilerin birbirleriyle ilişkileri; ailenin kuruluşu, işleyişi ve sona erişi yani evlenme ve boşanma konuların yanı sıra eşya paylaşımı, borçlar ve miras gibi konularda da yeni düzenlemeler getirilmiştir.
2. Osmanlının yerini alan Türkiye Cumhuriyeti çağdaş, laik ve demokratik bir yapıya kavuşturulmak isteniyordu. Toplum hayatının bu ilkelere göre düzenlenmesi gerekliydi. Osmanlıdan kalan Mecelle, oluşturmak istenen yeni Türk toplumunun ihtiyaçlarına cevap vermiyordu. Bu sebeple yeni bir medeni kanunun hazırlanmasına ihtiyaç duyulmuştur.
3. 1. Din, dil, ırk ve cinsiyet gözetmeksizin bütün Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına kanun önünde eşitlik getirildi.
   2. Türk kadını toplumsal hayatta her türlü sosyal haklara kavuştu.
   3. Türk kadını çeşitli mesleklerde çalışma hakkı kazandı.
   4. Tek eşlilik kuralı getirildi.
   5. Kadınlara da boşanma hakkı verildi.
   6. Evliliğin resmî nikâh memuru huzurunda yapılması kabul edildi.
   7. Kadınlara mirastan eşit pay alma hakkı tanındı.
4. Medeni Kanun ile kadınlar siyasi alandaki haklarına kavuşamamışlardır. Siyasi alanda kadın-erkek eşitliği ancak 1930'lu yıllarda yapılan düzenlemelerle gerçekleşmiştir.

Etkinlik No.: 28

1. Yıllarca süren savaşların ve türlü düşmanlarla mücadelelerin ardından uçurum kenarında yıkık bir ülke iken içeride ve dışarıda saygı ile tanınan yeni bir devlet inşa edilmiştir. Kültürel ve sosyal alanda başarılan işler, Türkiye Cumhuriyeti'nin ulusal çehresini kesin çizgileriyle ortaya çıkarmıştır.
2. Hukuktaki dağınıklığa son vererek modern esaslar üzerinde yeniden inşa etmek, laik ve ihtiyaçları karşılayabilecek bir sistem kurmak amaçlanmıştır. Kadını, erkeği her hakta eşit, modern Türk toplumu oluşturmak istenmiştir.
3. Kişinin temel hak ve özgürlükleri, eğitimi ve aile hayatının yanı sıra ticaret, siyaset, sosyal ve kültürel yaşama yenilikler getirmiştir.
4. Türk Hukuk Sistemi değiştirilmiş ve modern esaslar üzerinde yeniden inşa edilmiştir. Kültürel ve sosyal alanda devrimler gerçekleştirilmiştir. Yeni harfler kabul edilmiş; ulusal tarih, öz dil ve sanat bilinci oluşturulmuş; bilimsel ve teknik kurumlar kurulmuş; her hakta kadın ve erkek eşitliği sağlanmıştır.

Etkinlik No.: 29

1. Eğitim, toplumun kimliğini yapılandırmasında ve sonraki nesillere bu toplumsal kimliğin aktarılmasında kullanılan araçlardan biridir.

   Tarih bir milletin kimliğidir. Milletin bireylerini ortak bir bilinçle birbirine bağlama işlevi görür. Zaman içerisinde milletlerin oluşumunda tarih, en önemli ögelerden biridir.
2. Türk Tarih Kurumu'nun kuruluş amaçlarından birisi de Türk dilinden yabancı kelimelerin arındırmaktır .Fakat günümüzde kullanılan bazı yabancı kelimelerin Türkçe karşılığı olmasına rağmen ısrarla yabancı kelimelerin kullanımı bu amaçla örtüşmemektedir.. Bu durum dilimizin yozlaşmasına neden olmaktadır.
3. Tabloyu incelediğimizde;
   - Millet mekteplerinden mezun olan erkek sayısının daima kadın sayısından fazla olduğu
   - Yıllar içerisinde Millet Mekteplerinden mezun olan kadın ve erkek sayısında azalmalar olduğu
   - Yıllar içerisinde Millet Mekteplerinden mezun olanların oranının azaldığı
   - Yıllar içerisinde Millet Mekteplerinden mezun olanların sayısında dalgalanmalar

   Olduğu çıkarımları yapılabilir.

Etkinlik No.: 30

1.

ATATÜRK İLKELER	YAPILAN İNKILAP VE GELİŞMELER
Milliyetçilik	Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu'nun açılması- Tevhid-i Tedrisat kanunu, Harf İnkılabında Türkçe'nin dil yapısına uygun olmayan harfler (Q,X,W) alınmaması.-
Halkçılık	Millet Mektepleri açılması- İlköğretim parasız ve zorunlu olması-Karma eğitime geçilmesi.
Devletçilik	Eğitim-kültür ve sanat alanında yapılan tüm yatırımlar.
Laiklik	Tevhid-i Tedrisat kanunu ,Medreselerin kapatılması-Harf İnkılabı yapılması.
İnkılapçılık	Harf İnkılabı yapılması, Üniversite reformu.

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik No.: 31

1. Osmanlı toplumunun giyim konusundaki farklılıkları, Osmanlı Devleti'nin çok uluslu olmasından kaynaklanmaktadır. Farklı kültürlere sahip Osmanlı'da farklı giyim tarzları görülmektedir.
2. Milletler ortak değerlerin oluşturduğu kültür etrafında birleşir. Kılık kıyafet de kültürün bir parçasıdır. Bu nedenle ortak bir kılık kıyafet tarzı milletlerin hayatında ortaya çıkmaktadır.? İngiliz subayı da Türk halkının giyim konusunda birlik içinde olmadığını, bu farklılıklarından dolayı Türk halkının ulus sayılamayacağını düşünmektedir.
3. Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, kültür birliği olan insan topluluğuna ulus denilmektedir. 1925'te çıkan Kıyafet Kanunu ile bu yönde kültür birliği sağlanmış ulus kimliğinin kazanılmasında önemli bir adım atılmıştır.
4. Kıyafet Kanunu ile hem şeklen ve hem de düşünsel olarak değişim ve çağdaş bir toplum olmak amaçlanmıştır. Böylece şehirli, köylü, devlet adamı, din görevlisi ve Müslüman, Müslüman olmayan halk arasındaki kıyafet karmaşası giderilerek toplumsal anlamda birlik ve beraberlik sağlanmıştır.

Etkinlik No.: 32

1. Toplumsal alandaki inkılapların ana fikrini ifade eden Atatürk'ün özdeyişlerine şu örnekler verilebilir:

   "Biz, Batı medeniyetini bir taklitçilik yapalım diye almıyoruz. Onda iyi olarak gördüklerimizi, kendi bünyemize uygun bulduğumuz için, dünya medeniyet seviyesi için benimsiyoruz."

   "Efendiler, yaptığımız ve yapmakta olduğumuz devrimlerin amacı Türkiye Cumhuriyeti halkını tamamen yeni ve bütün anlam ve biçimiyle uygar bir sosyal toplum hâline ulaştırmaktır. Devrimlerimizin asıl ilkesi budur."

   "İstiklal Savaşı ve Türk İnkılabı, her hamlesinde ve her safhasında, milletimizin yüksek siyasi ve medeni karakteriyle memleket işlerindeki şuurlu birliğine dayanarak muvaffak olmuştur."

2. Toplumsal alanda gerçekleşen inkılaplarla şunlar amaçlanmıştır:

   Şapka Kanunu ve kıyafete ilişkin düzenlemeler: Türk toplumunu çağdaş bir görüntüye kavuşturmak ve kıyafet birliği sağlamak.

   Soyadı Kanunu: Soyadı Kanunu ile toplumsal ilişkilerde bireyin ayırt edilebilmesi ve ayrıcalık belirten unvanların yasaklanması ile toplumda eşitlik sağlanmak.

   Tekke ve zaviyelerin kapatılması: Çağdaşlaşmak ve dinî duyguların sömürülmesini engellemek.

   Takvim, saat ve ölçülerde yapılan değişiklikler: Çağdaş devletlerle uyum sağlamak, Batılı devletlerle ticari ilişkileri geliştirmek ve uluslararası ticareti düzenli hale getirmek.

   Türk kadınlarına tanınan haklar: Toplumda kadın erkek eşitliğini sağlamak.

3. **Şapka Kanunu ve kıyafete ilişkin düzenlemeler:** halkçılık, laiklik, inkılapçılık.
   Tekke ve zaviye kapatılması: halkçılık, laiklik.
   Takvim, saat ve ölçülerde yapılan değişiklikler: halkçılık, laiklik, inkılapçılık.
   Soyadı Kanunu: halkçılık.
   Türk kadınına tanınan haklar: cumhuriyetçilik, halkçılık.

Etkinlik No.: 33

1. Türkiye İktisat Kongresi Kurtuluş Savaşı'nın yeni sona erdiği, bu nedenle ulusal sıkıntıların yaşandığı, cumhuriyetin henüz ilan edilmediği, Lozan görüşmelerinin ekonomik konulardaki anlaşmazlıklar sebebiyle yarıda kesildiği bir dönemde toplanmıştır.
2. Türkiye İktisat Kongresi'nin toplanacağı kent olarak İzmir'in seçilmesinin nedeni; işgalin tüm ağırlığını yaşamış, iktisadi bakımdan çökmüş olan İzmir aynı zamanda Kurtuluş Savaşı'nın bir sembolüydü ve askerî zaferin ardından iktisadi zaferin de sembolü olabilirdi.
3. Karar alıcılar 1. Dünya Savaşı ve sonrasında yaşanan ekonomik sorunları tekrar yaşamamak, aksi bir durumda ise kendine yeterli bir ekonomi inşa ederek bu sorunları hafifletebilmek için iktisadi politikalara yeni bir biçim verilmesi adına böyle bir kongre toplama ihtiyacı hissetmiş olabilirler.
4. Görsel 1: Kongrede kadın katılımcılar da vardır.

   Görsel 2: Kongreye çiftçi, tüccar, sanayi ve işçi gruplarının katılımları sağlanmıştır.

Etkinlik No.: 34

1. İş Bankası, 1924 yılında Cumhuriyet döneminin özel sermaye aracılığı ile kurulan ilk ana ticaret bankası olması açısından önemlidir. Bu nedenle Türkiye İş Bankası'nın kurulduğu dönemde Yeni Türkiye'nin ekonomi politikasının özel sektörü desteklemek üzerine kurulduğu söylenebilir.
2. İş Bankası şubelerinin daha çok tarım ve ticaretin yoğun olduğu yerlerde ve liman kentlerinde kurulmuş olması özellikle özel sektöre kredi desteği de vererek sanayinin gelişmesi amacıyla kurulmuş olduğunu göstermektedir.
3. Sümerbank fabrikalarının çalışanlarına sağladıkları olanaklar ve onların temel ihtiyaçlarına ilişkin yardımları, Türk Devleti'nin devletçi ve halkçı niteliğini yansıtmaktadır.
4. Sosyal uygulamalara yer vererek fabrikaların çalışanlarına sağladıkları olanaklarla hem işçinin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmek hem de işçinin işine bağlılığını sağlayabilmek amaçlanmış olabilir.

Etkinlik No.: 35

1. 2 Mayıs 1920 tarihinde henüz düzenli ordu kurulmadan, Millî Mücadele kazanılmadan Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın kurulması ile ilgili bu yaklaşım, sağlıksız bir toplum ve ordu ile ulusal kurtuluş savaşında başarılı olunamayacağına dair inancın bir göstergesidir. Sağlık hizmetlerinin stratejik önemine vurgu yapılmaktadır. Sosyal devlet anlayışı ile sağlık hizmetlerinin bakanlık seviyesinde ele alınması uygun görülmüştür.
2. Sağlık hizmetlerinin İçişleri Bakanlığı bünyesinde devam etmesi gerektiğini savunan bu milletvekilleri, değişimden değil, var olan düzenin korunmasından yana bir anlayışla hareket ederek Ankara'da kurulan BMM hükûmetinin geçici olduğunu, bu türden kararlarının asıl meclis olarak gördükleri Mebusan Meclisinde alınması gerektiğini ya da bu kararın görüşülmesi için henüz erken olduğunu düşünmüş olabilirler.
3. Atatürk'ün 2 Mayıs 1920'de kurulacak bakanlığın adının Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı olması gerektiğini savunması Atatürk'ün sadece siyasi, askerî, kültürel alanlarda değil, sağlık alanında da halkı adına öngörülü ve doğru kararlar verdiğinin, sosyal gelişme ile sağlığın ilişkisini çok önceden fark ettiğinin göstergesidir.

Ortaöğretim Genel Müdürlüğü
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İNKILAP TARİHİ 12
ve ATATÜRÇÜLÜK

CEVAP ANAHTARLARI

4. İki Dünya savaşı arasındaki dönemde sağlık personeli ve sağlık kurumlarının sayılarındaki belirgin artış, 1925 yılında hazırlanan Sağlık Çalışma Programı'nda belirlenen hedeflere ulaşmak için gösterilen kararlılığın ve özverinin göstergesidir. Atatürk Dönemi sağlık politikası ülkemizin sağlık politikalarına ışık tutmuş, temel oluşturmuştur. Sıtma ile mücadelede halka ücretsiz ilaç dağıtılmış, merkezi sağlık teşkilatı güçlendirilmiştir.

Etkinlik No.: 36

1. Erken Cumhuriyet Dönemi'nde Anadolu'da en yoğun görülen hastalıklar sıtma, frengi, çiçek, kızıl, trahom, difteri ve veremdir. Bu hastalıklarla mücadele amacıyla koruyucu sağlık hizmetlerine önem verilmiş, koruyucu aşı uygulamaları başlamış, ücretsiz sağlık hizmetleri verilmiş, salgın hastalık görülen bölgeler kaderine terk edilmemiştir.
3. Devletin toplum sağlığını tehdit eden hastalıklara karşı bilgilendirme yoluyla önleyici tedbirler almaya çalışması bu konudaki kararlılığının göstergesidir. Salgın hastalıklar, yeni kurulan cumhuriyetin idealleri önünde büyük bir engel olarak görülmüş olmalıdır.

Etkinlik No.: 37

1. Yeniliğe ve gelişmeye kapalı zihniyetlerin, cehalet ve tutuculuğun Osmanlı İmparatorluğu'nun geri kalmasında yarattığı etki, Atatürk'ün aklın ve bilimin yol göstericiliğine duyduğu sarsılmaz inancı etkilemiştir. Osmanlının en sancılı süreçlerine bizzat tanık olmuş bir vatansever olarak ülkesinin ikinci kurtuluşu için çağdaşlaşmayı tek çıkar yol olarak görmüştür.
2. Doğru çözüm için kılavuz akıl, mantık ve çağdaş bilim olmalıdır. Objektif bir değerlendirme, mantıklı ve gerçekçi bir durum muhakemesi yapılmalı, gerçeğe ve ihtiyaca uygun kararlara varılmalıdır.
3. Çağdaşlaşmak kalkınmayı da içeren bir kavramdır. Çağdaşlaşma olmadan kalkınmanın da gerçekleşmesinin zor olacağı düşünülmüş olabilir.
4.

Birlik	Otorite	Eşitlik
Milliyetçilik Halkçılık Laiklik Devletçilik	Cumhuriyetçilik Milliyetçilik Laiklik	Cumhuriyetçilik Milliyetçilik Halkçılık Devletçilik Laiklik İnkılapçılık

Etkinlik No.: 38

1. Atatürk'ün bulunduğu ortamdaki olayları akıl yoluyla değerlendirmesi ve hâkim olduğu tarih bilinci ile bu olayları yorumlaması sayesinde Atatürkçü düşünce sistemi oluşmuştur, denilebilir.
2. Atatürk, yabancı bir güce bağlılığı onur kırıcı olarak görmüş ve bu durum Atatürk'ün tam bağımsızlığa olan inancını güçlendirmiştir, denilebilir.
3.

1 Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!	• Milliyetçilik • Türk Tarih Kurumu'nun kurulması
2 Yurtta barış, cihanda barış!	• Milliyetçilik • Halkçılık • İnsan ve insanlık sevgisi
3 Yanlış dinî yorumlardan ve hurafelerden millete yarar gelmeyeceğini takdir etmiştir.	• Halkçılık • Tekke, zaviye ve türbelerin kapatılması
4 Dinin özündeki akılcı, bilimci ve çağdaş ruhun ortaya konmasını istemiştir.	• Laiklik • Akılcılık ve bilimsellik
5 Dünya işi ile ilgili kanunların TBMM tarafından çıkarılmasını sağlamıştır.	• Laiklik • Cumhuriyetçilik • Millî egemenlik
6 Vatana göz dikenlere karşı daima uyanık olmayı ve vatan savunmasının kutsallığını hatırlatmıştır.	• Ulusal bağımsızlık • Ülke bütünlüğü
7 Aile hayatına, kadın haklarına önem verdiği bilinmektedir.	• Türk Medeni Kanunu'nun kabulü • Kadınlara siyasi hakların verilmesi

Etkinlik No.: 39

1. Atatürk, ulusal egemenliği tam olarak gerçekleştirmek, Meclis'te farklı fikirlerin temsil edilmesini sağlamak ve hükümetin denetlenmesini sağlamak amacıyla çok partili hayata geçmek istemiştir. Demokraside; toplumda farklı fikirlerin temsil edilmesi ve milli egemenliğin tam olarak gerçekleştirilmesi çok partili hayat ile mümkündür. Demokratik bir toplumda insanlar kendi iradeleriyle istedikleri partiye oy vererek temsil edilme haklarını kullanabilirler. Bu nedenle demokratik bir rejim için çok partili bir hayat şarttır.
2. Doğuda görülen isyanda rolü olduğu gerekçesiyle Trakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kapatılması ülkemizde henüz ortamın çok partili hayata hazır olmadığını göstermiştir. İsyan sırasında sıkıyönetimin ilan edilmesi ise temel hakların kullanılmasının kısıtlanmasına neden olmuştur.

Etkinlik No.: 40

1. Atatürk'e düzenlenen suikast girişimi onun şahsında rejime ve inkılaplara yöneliktir. Atatürk, suikastten sonra verdiği demeçte cumhuriyetin ve yapılan inkılapların kendi şahsına bağlı olmadığın ilelebet yaşayacağını belirtmiştir.
2. Gazete haberlerini incelediğimizde halkın suikastı gerçekleştirenleri lanetlediği ve protesto edildiği görülmektedir. .Bu durum halkın Atatürk'e bağlılığını, yapılan inkılap hareketlerine sahip çıktığını gösterir.
3. Atatürk'e karşı suikast girişimi ve rejim karşıtı isyanlar, inkılapların halka daha iyi anlatılması gerektiğini, ülkede barış ve huzuru sağlamanın önemini göstermiştir.

Etkinlik No.: 41

1. I. Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası düzeyde barış sağlanamamıştır. İtalya'nın saldırgan ve yayılmacı politikalar takip etmesi, Almanya'nın silahlanması ve Ren bölgesine asker sevk etmesi, Japonya'nın Milletler Cemiyetinden çekilmesiyle beraber değişen koşullar karşısında Türkiye de Boğazlar Sözleşmesi'nin yeniden düzenlenmesini istemiştir.
2. Türkiye'nin Boğazlar üzerindeki egemenliğini sınırlayan maddeler yer almaktadır. Ayrıca Boğazlar ve çevresinde askersiz bölge oluşturulması, Türkiye'nin güvenliğini tehlikeye düşürmekteydi.

CEVAP ANAHTARLARI

3. Montrö Boğazlar Sözleşmesi ile Boğazlar Komisyonunun kaldırılması ve Türkiye'nin bu bölgede asker bulundurma hakkı elde etmesi sayesinde Türkiye, Boğazlar üzerinde tam denetim ve egemenlik sağlamıştır. Bu sözleşme ile Türkiye'nin stratejik önemi daha da artmıştır.

4. Boğazların Asya ile Avrupa arasında ve Karadeniz ile Akdeniz arasında bağlantıyı sağlaması, stratejik ve askerî açıdan büyük bir öneme sahip olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu bağlantılar ekonomik ve ticari açıdan da Boğazların önemini ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenlerden dolayı tarih boyunca boğazlara hâkim olan devletler büyük bir gücü de elinde bulundurmuştur.

Etkinlik No.: 42

1. Türkiye yurtta sulh cihanda sulh anlayışı ile barışçıl bir politika takip etmiştir. Balkan Antantı da bu politikanın en somut göstergelerinden biridir. Türkiye'nin bu ittifaka öncülük etmesi, barışı korumaya çalıştığını ve iş birliğine önem verdiğini göstermektedir. Türkiye, Balkan Antantı içerisinde yer alarak batıdaki sınırlarının güvenliğini sağlamıştır.

2. Bulgaristan ve Arnavutluk, revizyonist bir politika takip ettikleri ve İtalya'nın etkisi altında bulundukları için Balkan Antantı'nda yer almamışlardır.

3. Balkan Antantı, küçük devletlerden oluşmaktaydı ve büyük devletlere karşı sınırların korunması hususunda zayıf kalmıştır. Büyük devletlerin saldırılarına karşı sınırlarını koruyabilecek güçlü ve etkili bir iş birliği sağlanamamıştır. Balkan devletleri olan Bulgaristan ve Arnavutluk'un paktta yer almamalarından dolayı Balkanlarda tam olarak birlik sağlanamamıştır. Antantın sadece askerî ittifak üzerine kurulmuş olmasından dolayı zamanla askerî koşullar değişince ittifak önemini kaybetmiştir.

4. Atatürk Dönemi'nde Türk dış politikasının temel özellikleri şunlardır: Bağımsızlıktan asla taviz vermemek, diğer devletlerle barışçıl ilişkiler kurmak, gerçekçi bir politika oluşturmak, bölgesel ve uluslararası alanda iş birliğine önem vermek, karşılıklı çıkarlar gözetilerek sorunları çözmeye çalışmak.

Etkinlik No.: 43

1. Yenilen devletlere imzalatılan antlaşmalar galip devletlerin çıkarlarına dayalı, ağır yaptırımlar içeren, yenilen tarafa itiraz hakkı tanımayan antlaşmalardır. Bu antlaşmalar barış ortamı sağlamak değil, galip devletlerin emellerini gerçekleştirebilmek için hazırlanmış antlaşmalardır. Yenilen devletler, bu antlaşmalardaki şartları o zaman için kabul etseler bile kendilerini toparladıkları ilk andan itibaren zorla kabul etmiş oldukları bu şartlara uymak istemeyeceklerdir.

2. Milletler Cemiyetinin kuruluş amacı, dünya barışının korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır. Fakat bu amaç gerçekleştirilememiştir. Çünkü büyük devletlerin çıkarlarını savunan bir örgüt hâline gelmiştir. Sömürgeci büyük devletler, kendi egemenliği altındaki halkların isteklerini dikkate almadıkları gibi Milletler Cemiyetinin ilkelerinin de kendi sömürgelerinde uygulanmasına razı olmadılar. Bu sebeplerle Milletler Cemiyeti, uluslararası birçok sorunun çözümünde beklenen katkıyı yapamamıştır.

3. Türkiye'nin Milletler Cemiyeti üyeliği diğer devletler gibi başvuru üzerine değil, Milletler Cemiyetinden gelen davet üzerine gerçekleşmiştir.

4. **Olası Cevap:** Dünya barışının korunması ve sürdürülmesi için kuracağım devletlerarası bu örgütte; devletlerin gücünün ve toprak genişliğinin değil, devletlerin eşitliği ilkesinin önemini savunan bir siyaset izlerdim. Bütün devletlerin katılımıyla belirlenen hukuk düzenine uygun olarak adil kararlar veren, haksız ve adaletsiz hareketlerde bulunan devletlere karşı caydırıcı askerî gücü olan bir teşkilatlanma düşünürdüm.

Etkinlik No.: 44

1. **Olumsuz sonuçlar:** Savaşan ülkelerde üretimde yer alan genç nüfus askere alındığı için üretim azalır. İhtiyaç maddelerine savaş koşullarında kolay erişilemeyeceği için fiyatlar artar. Ayrıca savaş sonrasında ise fazla üretim yapan üreticiler bu ürünlerini satamadığında ürünlerini düşük fiyattan satmak zorunda kalabilirler. İşletmeler borçlarını ödeyemeyince iflas ederler ve işsizlik sorunu ortaya çıkar.

   Olumlu sonuçlar: Savaş, bazı alanlarda üretimin ve buna bağlı olarak iş gücü ihtiyacının artmasına neden olur. Asker alımları ve iş gücü ihtiyacı doğrultusunda işsizlik oranları düşer. Savaş koşullarında bazı iş kollarında üretim artar. Savaş koşullarında zor şartlarda üretilen ürünlerden elde edilen kazanç da buna bağlı olarak yüksek olur.

2. Bir alanda üretimin artması için o üretim kolunda çalışan işçi sayısının da artması gerekir. Fakat çeşitli sebeplerle üretim sağlayan sektörlerde yaşanabilecek sıkıntılar, işyerlerinin iflasına ve kapanmasına yol açıp insanların işsiz kalmasına sebep olabilir.

3. Bir ülkede yaşanan sıkıntılar, başka ülkeleri de etkileyebilir. Örneğin 1929 yılında ABD'de yaşanan ekonomik buhran, başta Avrupa olmak üzere bütün dünya ülkelerini olumsuz etkilemiştir. Bu nedenle en uzakta meydana geldiği düşünülen olumsuz bir durumun dünyanın diğer bölgesindeki herhangi bir ülkede sıkıntıya yol açabilecek gelişmeler doğurabileceği unutulmamalıdır. Bunun için dünyadaki tüm ülkeler arasında açıklık ve iyi niyet anlayışı bulunmalıdır. Sorunlara karşı tüm ülkeler birlikte hareket etmeli, birbirlerine yardımcı olmalıdır.

4. 1929 Ekonomik Buhranı'nın yarattığı en büyük siyasi sonuç, II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına zemin oluşturmasıdır.

Etkinlik No.: 45

1. I. Dünya Savaşı'ndan çıkmanın getirdiği dezavantajlar ve 1929 yılında yaşanan ekonomik kriz, kazanan aktörlerin sistemdeki güç oranlarında bir düşüş meydana getirmiştir. Bu durum Almanya'nın etki alanını arttırmak için müttefike ihtiyaç duymadan harekete geçmesine olanak sağlamıştır.

2. Devlet adamlarının iç ve dış politikada gerçekleştirmek istedikleri hedefleri belirlerken dikkate almaları gereken en önemli faktör devletlerin ekonomik gücüdür. Çünkü ekonomik güç beraberinde askerî ve siyasi gücü de getirmektedir.

3. Versailles Antlaşması'nın ağır anlaşma koşulları altında ezilmek istemeyen Almanya, bu koşulları sona erdirmek için saldırgan bir tavır sergilemiş ve bu amaçla Polonya'ya saldırmıştır. Bu da II. Dünya Savaşı'nın başlamasına neden olmuştur.

4.

Hitler "Alman Hayat Sahası"	II. Dünya Savaşı'nda Hitler'in izlediği yayılma politikası, Almanya'nın üzerinde bulunduğu toprakların Almanlara yeterli gelmeyeceğine ilişkin düşüncedir. Alman hayat sahası Almanya'nın sahip olduğu mevcut kaynak ve toprakların yanı sıra, hak iddiasında bulunduğu diğer ülkelere ait olan bölge ve kaynakları da içermektedir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İNKILAP TARİHİ 12
ve ATATÜRÇÜLÜK
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

CEVAP ANAHTARLARI

Etkinlik No.: 46

1. İkinci Dünya Savaşı tarih boyunca görülen en kanlı savaş olmuştur. 1939-1945 yılları arasında 6 yıl süren savaşta 65 milyondan fazla insan hayatını kaybetmiş, ölenlerin büyük çoğunluğunu sivil halk oluşturmuştur. Dünya tarihinde görülen en geniş etki alanına sahip savaştır. II. Dünya Savaşı'nda gelişmiş savaş teknoloji silahları kullanılmıştır. Savaşta faşizm ve Nazizm gibi ideolojiler ön plana çıkmıştır.

2. II. Dünya Savaşı'nın çıkışının temel nedeni şudur: I. Dünya Savaşı sonunda imzalanan ağır koşullu anlaşmaları kabul etmek istemeyen devletler, güçlerini toparlayıp yeni bir savaşın fitilini ateşlemişlerdir.

3. II. Dünya Savaşı'nda kullanılan araçlar cephelerin daha hızlı açılıp kapanmasını sağlamış ve uzak mesafelere ulaşımı kolaylaştırmıştır, bu nedenle savaş kısa sürede çok büyük bir alana yayılmıştır.

4. I. Dünya Savaşı'nda cephelerde kullanılan daha az etkili savaş araçlarının aksine II. Dünya Savaşı'nda kullanılan gelişmiş savaş araçlarının daha fazla bölgeyi kapsaması ve kullanılan savaş araçlarının geniş kitleleri yok etmeye yönelik kullanılması sonucu sivil insan kayıplarının oranı artmıştır.

Etkinlik No.: 47

1. Askerî seferberlik ilan edilmesiyle erkekler silah altına alınmış, bu durum sanayi ve diğer iş kollarında iş gücü sıkıntısı yaşanmasına ve üretimin azalmasına sebep olmuştur. Üretim, artan tüketimi karşılayamaz hâle gelmeye başlamış ve fiyatlar yükselmiştir. Ayrıca savaş süresince ordunun güçlendirilme zaruretinden dolayı devlet, gelirlerinin önemli bir kısmını askerî harcamalar için kullanmıştır. Bu durum ekonomiyi olumsuz etkilemiştir.

2. Savaş koşullarından dolayı erkeklerin askere alınmasıyla farklı alanlarda iş gücü kaybı yaşanması ve buna bağlı olarak üretimin düşmesi, ihtiyaç duyulan ürünlerin kolayca tedarik edilememesi, ithalat ve ihracat hacminin düşmesi gibi nedenlerle tüketilen ürünlerin fiyatları artmıştır.

3. Savaşın dünya genelinde yarattığı olumsuz koşullar Türkiye'ye de yansımıştır. Alınan önlemler, çıkartılan kanunlar ve vergi uygulamaları ile ekonomik sıkıntılar giderilmeye çalışılmıştır. Ayrıca halkın temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik birtakım tedbirler alınmıştır. Savaş nedeniyle olası hava saldırılarına karşı karartma uygulaması yapmak gibi önlemlere başvurulmuştur.

4. Savaş yıllarında erkeklerin askere alınması nedeniyle tarım sektöründe de iş gücü kaybı yaşanmış ve buğday üretimi azalmıştır. Buğday üretiminin azalması, ekmeğin ana maddesi olan un üretimini de olumsuz etkilemiştir. Ayrıca ordunun gereksinimlerine öncelik verilmesi, halkın ihtiyacı olan ekmeğin dağıtımında kısıtlamalar yapılmasını gerektirmiştir.

Etkinlik No.: 48

1.

Mihver Devletler	Müttefik Devletler
Almanya, İtalya, Japonya	ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere, Fransa

Savaş sürecince tarafsız bir politika takip eden Türkiye, savaşın sonuna doğru Almanya'ya savaş ilan ederek Müttefik Devletlerin yanında yer aldığını göstermiştir.

2. Müttefik Devletler, Türkiye'nin savaşa katılması ile Balkanlarda yeni bir cephe açmayı planlamıştır. Böylece hem savaşı kısa sürede bitirmeyi hem de savaştan sonra Balkanlarda oluşacak boşluğu SSCB'nin doldurmasına engel olmayı amaçlamışlardır. Ayrıca Almanya'yı kesin bir yenilgiye uğratmak için Türkiye'nin stratejik konumundan ve askerî üslerinden faydalanabilmek için Türkiye'yi kendi yanlarında savaşa dâhil etmeye çalışmışlardır.

3. Türkiye, "Yurtta sulh, cihanda sulh!" anlayışıyla çatışmalardan ve yayılmacı siyasetlerden uzak durmaya çalışmış, barışçıl bir politika izlemiştir. II. Dünya Savaşı süresince de kendi toprak bütünlüğünü ve bağımsızlığını korumak için tarafsız kalmıştır. Böylelikle Türkiye, hem savaşın getireceği hem de savaş sonrası dönemde ortaya çıkabilecek olumsuzluklardan olabildiğince uzak durmaya çalışmıştır.

4. II. Dünya Savaşı sürecinde Türk devlet adamlarının genel politikası, ülkenin savaş dışında kalmasını sağlamak olmuştur. Bunun için de başarılı bir diplomasi uygulanmış ve savaşan gruplar arasında güç dengesi gözetilerek değişen koşullara göre hareket edilmiştir. Her iki grup arasında başarılı bir denge siyaseti izlenerek herhangi bir sıcak çatışmaya girilmemesi, Türk diplomasinin başarısını göstermektedir.

Etkinlik No.: 49

1. Yalta ve Postdam konferansları ile Avrupaharitası yeniden çizilmiştir. Almanya'nın bölünmesi, İtalya'nın işgal edilmesi gibi durumlar Avrupa'nın bir çok alanda geleceğinin şekillenmesini etkilemiştir. İki konferansta da Müttefik devletler ortak hareket etmişlerdir. Böylece kendi egemenliklerini kurarak yeni bir dünya düzeninin temellerini atmışlardır.

2. Dünya barışını sağlamak için Birleşmiş Milletler görevini yerine getirmelidir. Fakat uygulamalarda BM Güvenlik Konseyi'ne baktığımızda, oradaki 5 tane ülkenin iki dudağının arasında alınan kararlar tüm dünyayı etkiliyor. Onlar ne derse o oluyor. Bu ülkeler çıkarlarına aykırı adil kararlar alamıyorlar.

3. Postdam Konferansı'nda Rusya'nın istekleri kabul edilseydi boğazların yönetiminde söz sahibi olup kara ve deniz üssü elde edebilirlerdi. Bu durum Türkiye'nin egemenlik haklarının kısıtlanmasını anlamına gelirdi.

Etkinlik No.: 50

1. Arap-İsrail savaşlarının temel nedeni, Filistin'de İsrail Devleti'nin kurulmasını önlemek ve Filistin topraklarının taksim edilmesini engellemektir.

2.
   - Mülteci sorunu
   - Arap-İsrail düşmanlığı
   - Bölgede kaos yaşanması

3. Filistin sorunu ve Arap-İsrail çatışmasında adil, kabul edilebilir ve eşit bir çözüm bulunabilirse kalıcı barışı sağlamak mümkündür. Bu nedenle öncelikle tarafların temel yaklaşımları ve beklentileri ele alınmalı, daha sonra ise sorunların sona erdirilmesi için ne tür bir çözümün ve yaklaşımın izlenmesi gerektiği ortaya konmalıdır.

Etkinlik No.: 51

1. 1950 yılında yapılan genel seçimlerde çoğunluk sistemi uygulanmıştır. Çoğunluk sisteminde seçim çevresi sayılan illerde bir parti tek bir oy farkla önde bile olsa o ilin bütün milletvekillerini kazanıyordu. Demokrat Parti ile Cumhuriyet Halk Partisinin aldıkları oy oranında %5 gibi düşük bir fark olmasına rağmen çıkarılan milletvekili sayısında 347 gibi büyük bir fark oluşmuştur.

2. Halkın oyları sonucunda CHP'nin tek parti olarak iktidarı sona ermiş, Demokrat Parti iktidara gelmiştir. Böylece gerçek anlamda demokrasiye geçiş sağlanmış, halkoyu ile ilk kez iktidar değişmiştir.

CEVAP ANAHTARLARI

3. Siyasi parti liderleri seçim afişlerinde kullandıkları sloganlar ve görsellerle bir algı oluşturup seçmeni etkilemek istemektedirler. Afişler aracılığıyla halka parti olarak savundukları ilkeleri, politikaları ve düşünceleri aktarmaya çalışmaktadırlar. CHP, seçim afişinde ülkenin ve partinin kurucusu olan ve halkın çok sevdiği Atatürk ile İsmet İnönü'ye yer vermiştir. Böylelikle halkın güvenebileceği bir parti olduğunun mesajını vererek oy toplamak amacını gütmüştür. DP ise seçim afişlerinde kullandığı slogan ile artık tek parti iktidarının sona ermesi gerektiğini ve seçimi kazandıklarında seçmenin isteklerini yerini getireceklerini vaat etmektedir.
4. Her öğrencinin kendi görüşleri ve tecrübeleri doğrultusunda yanıt vermesi beklenmektedir

Etkinlik No.: 52

1. Nüfus Artışı, ekilebilir arazilerin yetersiz olması, makineleşmenin artması, toprağın mirasla bölünmesi, şehirlerdeki sosyal ve kültürel imkânlar.
2. Tarımda makineleşmenin artması ile kırsal kesimde işsizlik artmış bu yüzden köyden kente göç artmıştır.
3.

	BEYAZ ŞAPKA: Tarafsız şapkadır. Görüşülen konu ile ilgili net bilgi ve raporlar ortaya konur.	Köyden kente göçler sonucu 1945 yılında %18.3 olan kentleşme oranı, 1950 yılında %18.5 olmuştur. En fazla göç edilen şehirler Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana'dır.
	KIRMIZI ŞAPKA: Duygusal şapkadır. Görüşülen konu ile ilgili olarak, kişilere hiçbir dayanağı olmadan, sezgi, fikir ve duygularını söyleme fırsatı verir.	Geride sevdiklerini bırakıp yeni bir yere alışmak ve yeni bir hayat kurmak zordur. Göç edilen yerlerde yabancılık çekilir.
	SARI ŞAPKA: İyimser şapkadır. O işin avantajları ortaya konulur. Övgü, olumlu görüşler söylenir.	Kentleşme hızlanır. Büyük kentlerdeki iş gücü açığı azalır, sanayileşme hızlanır.
	SİYAH ŞAPKA: Kötümser şapkadır. Eleştiri, olumsuz görüşler ile görüşülen konunun riskleri, gelecekte doğuracağı problemler ortaya çıkar.	Göç edilen şehirlerde çarpık kentleşme, gecekondulaşma, çevre kirliliği, gürültü kirliliği, hizmetlerin yetersizliği (eğitim, ulaşım, vb.) ortaya çıkar.
	YEŞİL ŞAPKA: Yenilikçi şapkadır. Konuyla ilgili alternatifler ve yeni yaklaşımlar araştırılır.	Göç verilen bölgelerde iş, sağlık, sosyal yaşam ve eğitim imkânları artırılarak göçe engel olunabilir.
	MAVİ ŞAPKA: Serinkanlı şapkadır. Anlatılan tüm görüşleri toparlayarak konunun bütün yönleri ile anlaşılmasını sağlar.	Köyden kente yapılan göçlerin temel sebebi, kentlerdeki iş olanaklarının fazlalığı ve daha iyi yaşam koşullarıdır. Ancak göçler nedeniyle nüfusu hızla artan kentlerde alt yapı, barınma, eğitim, sağlık gibi birçok konuda yetersiz kalınmış ve ortaya çıkan bu durum pek çok sorunu da beraberinde getirmiştir.

Etkinlik No.: 53

1. Doğu Bloku ve Batı Bloku ülkelerinin elinde etki ve tahrip gücü yüksek nükleer ve kimyasal başlıklı silahların olması nedeniyle iki kutup arasında sürekli bir gerginlik ve rekabet yaşanmıştır. Fakat bu durum sıcak bir çatışmaya dönüşmediği için bu döneme Soğuk Savaş Dönemi denilmiştir.
2. 1989 yılına gelindiğinde Orta ve Doğu Avrupa'daki komünist rejimler çökmeye başlamıştır. Sovyetler Birliği'ni yöneten Komünist Partinin kontrolü kaybetmesi sonucu 1991'de Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Soğuk Savaş Dönemi sona ermiştir.
3. II. Dünya Savaşı'ndan sonra SSCB'nin askerî ve siyasi yayılmacılığına karşı Türkiye'nin tek başına karşı koyması çok zordu. Bu sebeple Türkiye, ABD'nin öncülüğünde oluşturulan Batı Bloku içinde yer almak istemiştir.
4. Siyasi ve ideolojik alanda Doğu Bloku, Cominform (Kominform) ile komünist rejimler arasında siyasi ve ideolojik bağı güçlendirmeye çalışırken ABD, Truman Doktrini ile Batı Bloku ülkelerinde ve dünya genelinde kendi ideolojisini yaygınlaştırmaya uğraşmıştır. Ekonomik alanda Comecon (Komekon) ve Marshall Planı ile bloklar kendi bünyelerinde yer alan ülkeler arasındaki ekonomik ilişkileri geliştirmeye çabalamıştır. Askerî alanda ise bloklar birbirlerine karşı Varşova Paktı ve NATO adlı ittifaklar kurmuşlardır.

Etkinlik No.: 54

1. Türkiye'nin Kore'ye asker gönderme kararı uluslararası hukuka uygundur. Çünkü BM Güvenlik Konseyi, Kuzey Kore işgalini sonlandırmak için Kore'ye askerî güç göndermeye onay vermiş; Türkiye de BM tarafından alınan bu karar uyarınca savaşa katılmıştır. Bu karar alınırken Türkiye'nin Batı sistemiyle bütünleşmesinin hızlanması ve NATO ittifakına katılımının sağlanması amaçlanmıştır.
2. Savaş, Kuzey Kore ile Güney Kore arasında yaşanmıştır. Çin ve Sovyetler Birliği, Kuzey Kore'ye; ABD önderliğindeki Birleşmiş Milletler de Güney Kore'ye savaş boyunca destek vermiştir. Çin ve Sovyetler Birliği, kendi ülkelerindeki Komünist rejimin yaygınlaşıp Kore'de de etkinliğini sürdürebilmesi için Kuzey Kore'yi desteklemiştir. ABD önderliğindeki Birleşmiş Milletler de Güney Kore'ye destek verirken aynı düşüncelerle hareket etmiş, kendi siyasal düzenine tehdit olarak gördüğü Komünist rejimin yayılmasını engellemek istemiştir.
3. Kore halkı kendilerine yardıma gelen Türklerin insaniyet dışında başka emeller taşımadığını görmüş, Türk askerinin savaş boyu gösterdiği kahramanlık ve fedakârlıktan etkilenmiştir. Koreliler, karşılık beklemeksizin yardıma koşup onların sorunlarıyla ilgilendiği için Türk askerine minnet duymuştur. Savaştan sonraki yıllarda da iki toplum arasında iyi ilişkiler ve duygular gelişmeye devam etmiştir.
4. Bir toplumu derinden etkileyen herhangi bir olay veya durum resim, şiir, heykel, mimari, müzik, sinema gibi sanat dallarında ortaya konan eserler aracılığıyla başka insanlara ya da başka toplumlara aktarılabilir. Sanat eserleri birbirini çok fazla tanımayan toplumların benzerliklerini, ortak değerlerini, duygu ve düşüncelerini yansıtarak bu toplumlar arasında bir yakınlaşmaya vesile olabilir. Böylelikle birbirini daha yakından tanıyan, benzer duygu ve düşünceleri paylaşan toplumlar arasında bağlar oluşabilir ya da var olan bağları güçlenebilir.

Etkinlik No.: 55

1. Demiryolları haritasına baktığımızda demiryollarının daha çok Cumhuriyetin ilk yıllarında yapıldığını söyleyebiliriz.1951-2003 yılları arasında demiryolu yapımında gerileme yaşanırken 2004 ten sonra yeniden demiryolu yapımına önem verildiğini söyleyebiliriz.
2. Amerikalı uzmanların ülke ekonomisinin gelişmesi için demiryollarını, üretim merkezlerine bağlayacak ara yolların karayolları olması gerektiği yönündeki tavsiyeleriyle, Türkiye karayollarına ağırlık vermeye başlamıştır.
   Bu durumun yararları; yurt içi ulaşım ucuzlaması, iç piyasa canlanması, köyden kente hareketliliği artırması sayılabilir.
   Zararları ise; Yolcu ve yük taşımacılığında motorlu araçlara ihtiyacın artması, petrole ihtiyacın artması, demiryolu ulaşımının zarar etmesi, İthal otomobil sayısının artması sayılabilir.
3. Ulaştırma sektörü, ekonomik kaynak kullanımı, mal akışlarının düzenli olması ve ulaştırma sürecinin sürekliliğinin devamı, mevcut bulunan ya da yeni yerleşim alanlarının gelişmesinde etkili olur. Aynı zamanda ulaştırma sektörü sigorta, gümrükleme, paketleme gibi diğer sektörler ile de ilişki halindedir ve bu ilişkiler sonucunda istihdam sağlamasıyla bölge ekonomisinin büyümesinde de etkili olur.

Etkinlik No.: 56

1. Devletin tarım politikaları sonucu çiftçiler elde ettikleri ürünlerden bol para kazanmış, köylülerin yaşam biçimleri değişmiştir. İçlerinde buzdolabı olan daha rahat ve güzel evlerde oturmaya başlayan köylülerin hayat standartları yükselmiştir. Dışarıdan ithal edilen lüks tüketim mallarına ilgi artmış, geliri daha fazla olan topraklı çiftçilerden bir kısmı ise ellerindeki sermayeyi başka alanlarda kullanma ihtiyacı duymuş, şehirlerden gayrimenkul alarak buralara yatırım yapmışlardır.
2. Yayımlanan romanların isim ve kapaklarına baktığımız zaman devletin tarım alanına ve köylü kesimine yönelik politikalar yürüttüğünü söyleyebiliriz. Arazinin işlenmesinde kullanılan traktörün çiftçinin hayatında vazgeçilemez bir unsur haline gelmesi, edebi eserlere ve dönemin romanlarına ilham kaynağı olmuştur.
3. Tarımda makineleşmeyle birlikte;
   - Köyde işsizliğin artması
   - Köyden şehre göçlerin artması
   - Şehir toplumunun oluşması ve gecekondulaşma
   - Şehir nüfusunun ve şehirleşme oranının artması
   - Altyapı ve sosyal yaşam alanlarının yetersizliği

   gibi gelişmeler olmuştur.

Etkinlik No.: 57

1. 1947'den günümüze Filistin-İsrail toprakları haritalarını karşılaştırdığımızda, Filistin topraklarının gün geçtikçe küçüldüğünü, buna karşılık İsrail'in işgalci bir politika izleyerek topraklarının sürekli arttırdığını söyleyebiliriz.
2. Arap ülkeleri arasındaki anlaşmazlıklar, İsrail'in askeri ve teknik üstünlüğü ile ABD ve Batılı ülkelerin İsrail'i desteklemesi, Arapların başarısız olma nedenleri arasında sayılabilir.
3. Arap-İsrail savaşları sonucunda birçok Filistinli yurdunu terk ederek mülteci durumuna düşmüştür. Kudüs'ün İsrail topraklarında kalması İslam dünyasında tepkiyle karşılanmaya devam etmektedir. Ayrıca Birleşmiş Milletlerin ve Batılı ülkelerin Filistin sorununda çifte standartlı yaklaşımı İsrail'e karşı olumsuz duyguların devam etmesine neden olmaktadır. Bu durum aynı zamanda İslam dünyasında Batı düşmanlığını da körüklemektedir.

Etkinlik No.: 58

1. ABD ve SSCB'nin amaçları her iki devletin de savaştan zayıflayarak çıkmasını sağlamak ve savaş boyunca onlara silah satmak olabilir.
2. Savaş sonunda her iki ülkeye silah satan ülkeler karlı çıkmıştır. Çünkü bu iki ülkenin uğradığı ekonomik zararın ana sebebi, savaş sırasında kullanılan silah ve mühimmatlardır. Bunlar için harcanan paralar da silah satan ülkelere gitmiştir.
3. Türkiye'ye yönelik terörist saldırılar grafiğine baktığımızda, 1988'den sonra terör olaylarının sayısında hızlı bir artış görmekteyiz. Bunun nedeni, terör örgütlerinin Iran-Irak Savaşı sırasında bölgede çıkan otorite boşluğundan faydalanarak faaliyetlerini geliştirmeleridir.

Etkinlik No.: 59

1. Kıbrıs'ta iki toplumlu bir devlet öngörülmüş ve Türkler ile Rumların ortaklaşa kurduğu Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştur. Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kuruluşunda ise Türkiye, İngiltere ve Yunanistan yer almıştır.
2. Yunanlılar ve Adadaki Rumların Kıbrıs'ı Yunanistan topraklarına katmak için harekete geçmeleri ve buradaki Türkleri katletmeye başlaması üzerine Türkiye uluslararası antlaşmalardan kaynaklanan garantörlük hakkına dayanarak müdahalede bulunmuştur.
3. Dünyanın en güçlü devletlerinin itirazlarına rağmen böyle başarılı bir harekâtın yapılması, Türklerin millî onurunu güçlendirmiştir. Türkiye, haklı bir davaları uğruna ve soydaşlarına yapılan saldırılara engel olmak için kimseden çekinmeyeceğini göstermiştir.
4. Kıbrıs'taki iki toplum arasında yaşananlar, kendilerini doğrudan ilgilendirmese de başka devletlerin kendi menfaatleri için olaylara müdahale etmesine ve meselenin uluslararası bir soruna dönüşmesine yol açmıştır. Bu durumun önemli sebepleri arasında Yunanlıların ve Rumların Kıbrıs Sorunu'na müdahil olan ülkelerdeki yönetimlere etki edecek güçlü diasporaların olması, bu ülkelerle güçlü kültürel ya da ırkî yakınlıklarının olması, o ülkeden askerî ve ekonomik çıkarlar beklemeleri sayılabilir.

Etkinlik No.: 60

1. Kıbrıs adası ve Kıbrıs Sorunu'ndan bahsedilmiştir.
2. Kıta Sahanlığı Sorunundan bahsedilmektedir. Türkiye ile Yunanistan arasında yaşanmıştır.
3. **Olası Cevap:** Yunanistan, Batı Trakya'da yaşayan Türklerin nüfus olarak Yunanlılardan çok daha fazla olması nedeniyle Türkiye'yle sınır olan bu bölgenin gelecekte Türkiye'ye katılmak isteyebileceği korkusu yaşıyor olabilir. Coğrafi olarak dağlık ve verimsiz tarım arazilerine sahip Yunanistan'ın en önemli tarımsal üretim merkezinin Batı Trakya toprakları olduğu göz önüne alındığında Yunanistan sadece siyasi değil, ekonomik açıdan da bu bölgeyi elinde tutmak istiyor olabilir. Bu sebeplerden dolayı da Batı Trakya'daki Türk kökenli Müslüman halkı asimile etmeye çalışıp bölgeden göçe zorluyor olabilir. Ayrıca bölgenin demografik yapısını değiştirip azınlık sorunundan kurtulmak istiyor olabilir.
4. **Olası Cevap:** İki devlet arasında yaşanan bir soruna kendisiyle doğrudan bir ilgisi olmadığı hâlde başka bir devlet müdahil oluyorsa ve taraflardan birine destek veriyorsa bu devletin kendine göre çıkarları olabilir. Soruna müdahil ve taraf olan devlet, diğer devletle başka sorunlar yaşıyor olabilir. Diğer devletin askerî ve ekonomik açılardan güçlenmesinden kendi güvenliği açısından rahatsızlık duyabilir. Diğer devletin güçlenmesini veya siyasal alanlarda kendine rakip olmasını istemiyor olabilir.

Etkinlik No.: 61

1. Bu soruya verilebilecek olası cevap şudur: Bankalar yerine

CEVAP ANAHTARLARI

kişilerin paralarını yatırdıkları ve karşılığında faiz geliri elde ettikleri denetimsiz yapılanmalardır.

2. a) Yüksek enflasyon karşısında vatandaşların paralarının değer kaybetmesini önlemek istemeleri.
   b) Bankaların mevduat faizlerinin enflasyonun altında ve çok düşük kalması insanları bankerlere yöneltmiştir, denilebilir.

3. Bankerlerin denetimsiz bir biçimde para toplanması, mevduat olarak toplanan paraların faizinin ancak daha yüksek oranlarla borçlanılan yeni mevduatla ödenebilmesi ve toplanan paraların savurgan bir biçimde özel işlerde kullanılması sistemin çöküşüne yol açmıştır.

4. Yaşanan kriz sonucunda bazı bankaların faaliyetlerinin durdurulması, beş küçük özel bankanın kapatılması, kapatılan bankaların varlıklarının ve yükümlülüklerinin önemli bir kısmının kamu bankalarına devredilmesi, bankerlerde batan paranın belirli bir tutarının ödenmesini devletin üstlenmesi ve kriz maliyetinin GSMH'nin %2,5'ine ulaşması ekonomik olarak yarattığı büyük açığın kanıtıdır, denilebilir.

Etkinlik No.: 62

1. "Arabesk" müziğin dinleyicileri, köyünden göç etmiş ama kente de henüz tam anlamıyla uyum sağlayamamış, kentli olmanın getirdiği karmaşık sorunları anlamlandıramamış gecekondu bölgelerinin insanlarıdır.
   "Hafif Batı müziği"nin dinleyicileri ise özellikle büyük kentlerde memur ve aydın kesim, daha çok da Batı kültürüyle yetişen şehirli gençlerdir.

2. Batılılaşmanın etkisiyle Batı kökenli müziğin kent insanını etkilemesi, hızla büyüyen kentlerde yabancı dil bilmeyen kentlinin popüler şarkıları kendi dilinde dinlemek istemesi etkilidir, denilebilir.

3. 1960'lı yıllarda güçlenen sosyalizm ve milliyetçilik düşünceleri Anadolu insanını öne çıkarmış, bu durum müzikte halkçılık eğilimini kuvvetlendirmiştir. Bu dönemde önceden olduğu gibi Batı müziklerinin aynen kopyalanması yerine Batı müzik tekniği ile milli/yerel unsurlar birbirleriyle harmanlanmıştır. Anadolu pop-rock, dönemin aranjman müziğine bir alternatif, edebiyat alanında da olduğu gibi millî değerleri, Anadolu insanının müziğini sahipleniştir.

4. Halk edebiyatı, halk ozanları aracılığıyla bilinçlenip memleket meselelerini sahiplenme görevi üstlenmiştir, denilebilir.

Etkinlik No.: 63

1. 1990'lı yıllarda Türkiye'de televizyon, bir anlamda dünyayı insanların evlerine sığdırmaktadır. Dünyanın her yanından gelen haberler, olaylar, konular televizyonun içeriğini oluşturmaktadır. Televizyon dünyayla olan bağı kuran tek aygıt olması nedeniyle insanlar için önemli bir araçtır ve milyonlarca insan için kolay, ucuz erişimi sayesinde gündelik hayatın içine yerleşmiştir.

2.

Görsel 1: Erkan Yolaç
Programın adı: Evet-Hayır

Görsel 2: Adile Naşit
Programın adı: Uykudan Önce

Görsel 3: Halit Kıvanç
Programın adı: 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (Uluslararası Çocuk Şenliği)

Görsel 4: Barış Manço
Programın adı: Adam Olacak Çocuk

3.

Eğlence ihtiyacımı karşılıyorlar.	X
Sağlıkla ilgili bilgi veriyorlar.	
Ülkemizde ve dünyada olup bitenden haberdar ediyorlar.	X
Değişik konularda bilgi ve görgümü artırıyorlar.	X
Sporla ilgili haberleri veriyorlar.	
Siyasi gelişmelerden haberdar ediyorlar.	X
Hayatıma benzeyen konuları işliyorlar.	

4. RTÜK kanunda belirlenen esaslar çerçevesinde televizyon programlarını denetleyerek toplumun hak, menfaat ve değerlerini korumak amacıyla kurulmuştur.

Etkinlik No.: 64

1. **Muhacir :** Balkanlar'dan mecburi göç yaşayıp Anadolu'ya gelenler için kullanılan ifadedir. Kelime anlamı göçmendir.

   Mübadil: Lozan Antlaşması'na göre, İstanbul dışında oturan Rumlarla değiştirilmek üzere Batı Trakya dışındaki Yunanistan'dan getirilen Türkler için kullanılan ifadedir.

   Soydaş: Aynı soydan gelen bireyler için kullanılan ifadedir.

   Gurbetçi: Kendi ülkesi dışında yaşayan ve geçimini o ülkede sağlayan kişilere verilen addır.

   Mülteci: Irkı, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönemeyen veya dönmek istemeyen kişiler için kullanılan ifadedir.

2. Türkiye'ye yönelik göçleri belirleyen unsurlar şunlardır:
   a) Komşu ülkelerde artan siyasi belirsizlikler ve çatışmalar; bu ülke halklarının daha güvenli, zulümden uzak ve daha iyi hayat şartlarının olduğu yerlere gitme arzusunu arttırmıştır.
   b) Türkiye'nin Doğu-Batı ile Kuzey-Güney arasında bulunan coğrafi yapısı, gelişmiş Batı ve Kuzey ülkelerine geçiş yapmak isteyen transit göçmenler için ülkeyi çekici kılmaktadır.
   c) Türkiye'nin komşu ülkelere oranla ekonomik açıdan daha iyi şartlar sunması sebebiyle çalışmak isteyen göçmenler için çekici olmasıdır.

CEVAP ANAHTARLARI

3. Göç hareketlerinin Türkiye üzerindeki etkileri:
   a. Sosyokültürel etkileri: Göçmenlerin veya geldikleri yerleşim biriminin sosyokültürel yapısı, sosyal uyum ve bütünleşme açısından önemli faktörlerden biridir. Bu süreçte karşılaşılan en önemli sorun olarak karşımıza barınma ve istihdam çıkmaktadır. Farklı kültür ve sosyal çevrelerden kopup gelen sığınmacılar, Türkiye'de geçici olarak kaldıkları kentlerde uyum sorunlarıyla karşılaşabilmektedirler. Göç olgusu beraberinde yoksulluk, eğitim-sağlık vb. hizmetlerden yararlanamama, gecekonduların yoğun olduğu düşük sosyal statülü mahallelerde yaşamını sürdürme, şiddete açık olma gibi genel anlamda güvensiz bir yaşama karşılık gelen birçok toplumsal sorunun da ortaya çıkmasına neden olmaktadır.
   b. Ekonomik etkileri: Türkiye'de kendi vatandaşlarımızın istihdam edilebileceği yerlerde sığınmacıların kaçak olarak çalıştırılması, istihdam olanaklarımızın azalmasına neden olurken, sığınmacılara yapılan yardımlar da Türkiye ekonomisine ekstra yük getirmektedir.

4. Göçmenlerin yaşadığı sorunların başında can güvenliği, barınma ve ekonomik zorluklar gelmektedir.

Etkinlik No.: 65

1. Azerbaycan Dağlık Karabağ konusunda sorun yaşmaktadır. Çünkü Azerbaycan; toprakları, konumu ve kaynakları bakımından küresel güç odaklarının rekabet sahası içine düşmüştür.

2. Minsk Grubu'nun eş başkanı olarak Karabağ sorununun çözülmesinde görevlendirilen üç devlet; Rusya, ABD ve Fransa'dır. Bu üç devletin BM'nin kararına aleyhte oy kullanan 7 devlet arasında yer alması manidar bir durumdur.

3. 10 Kasım 2020'de Azerbaycan, Ermenistan ve Rusya yetkililertarafından imzalanan antlaşmanın:
   a) Azerbaycan işgal altındaki ana topraklarına kavuşmuştur. Ayrıca bir diğer kazancı da Nahcivan koridoru ile toprak bütünlüğünü sağlamasıdır.
   b) Çatışmaların tekrar başlayabileceği, Ermenistan'ın yenilginin rövanşını almak isteyebileceği ihtimalinin ifadesidir.

4. **Olası yanıt:** Türkiye, Birleşmiş Milletlerin aldığı kararların uygulanmasını isteyerek uluslararası hukuk yoluyla Azerbaycan'ı desteklemektedir.

Etkinlik No.: 66

1. Doğu Akdeniz'de petrol, doğalgaz gibi yeni enerji kaynaklarının bulunması MEB sınırları konusunda bölge ülkelerini rekabete sürüklemiştir.

2. Doğu Akdeniz'de Münhasır Ekonomik Bölge tartışmaları içerisinde yer alan bölge aktörler: Türkiye, İsrail, Mısır, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC), Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY), Yunanistan.

3. **Olası yanıt:** ABD, Rusya ve İngiltere gibi ülkeler bölgeye sınırı olmasa da söz konusu çalışmalar üzerindeki tartışmalara katılmıştır.

4. 2019 yılında Türkiye'nin bir Kuzey Afrika ülkesi olan Libya ile anlaşma yapması Yunanistan'ın bu hedefini sınırlandırmıştır.

KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 1

Kınross, L. (1994). Atatürk, İstanbul: Altın Kitaplar.

Etkinlik No.: 2

Çaycı, A. (2002). Gazi Mustafa Kemal Atatürk. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.

Etkinlik No.: 3

Halaçoğlu, A. (2002). Balkan Savaşları (1912-1923). Türkler Ansiklopedisi içinde. Cilt 13, s. 296-307. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.

Etkinlik No.: 4

Sezer, C.,Metin, Ö. (2016). Hilâl-i Ahmer Cemiyeti'nin Balkan Savaşlarında Muhacirlere Yardımları. Ankara: Türk Kızılay Yayınları.

Etkinlik No.: 5

Lord Kınross. (1994). Atatürk: Bir Milletin Yeniden Doğuşu. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.

Turan, Ş. (2013). Türk Devrim Tarihi: İmparatorluğun Çöküşünden Ulusal Direnişe. İstanbul: Bilgi Yayınevi.

Etkinlik No.: 7

TRT Haber. (29 Nisan 2019). Tarihin unutturamadığı Kut'ül Amare Zaferi'nin 103. Yılı. Erişim: https://www.trthaber.com/haber/yasam/tarihin-unutturamadigi-kutul-amare-zaferinin-103-yili-413462.html (05.03.2021

Etkinlik No.: 8

Aydemir, Ş.S. (1997). Tek Adam, Mustafa Kemal: 1881-1919. İstanbul: Remzi Kitapevi.

Etkinlik No.: 9

Çelik,T.E. (2016) Türk Kadın Kahramanlarından Kara Fatma https://app.trdizin.gov.tr/makale/TWpjeE1qZ3lNZz09/turk-kadin-kahramanlarindan-kara-fatma (Erişim tarihi;03.03.2021)

https://uskudar.edu.tr/tr/bilim-insani/halide-edib-adivar (Erişim tarihi;03.03.2021)

Etkinlik No.: 10

Özcan, S. Amasya Genelgesi'nin Erzurum Ve Sivas Kongreleri Üzerindeki Etkisi Amasya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi (Sayı 1) https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/19651 (Erişim tarihi;03.03.2021)

https://erzurum.ktb.gov.tr/TR-181311/erzurum-kongresi.html (Erişim tarihi;03.03.2021)

https://www.atam.gov.tr/duyurular/sivas-kongresinin-101inci-yil-donumu (Erişim tarihi;03.03.2021)

Akandere, O. Millî Mücadelenin Başlarında Mustafa Kemal Paşada Sine-İ Millet Düşüncesi İle Askerlikten İstifası Öncesi ve Sonrası Kendisine Gösterilen Bağlılıklar *https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/258214 (Erişim tarihi;03.03.2021)

Etkinlik No.: 12

https://islamansiklopedisi.org.tr/cerkez-ethem (Erişim tarihi;05.03.2021)

https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/Ahmet_Anzavur_(%3F-1921) (Erişim tarihi;05.03.2021)

https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/Heyet-i_Nâsıha (Erişim tarihi;05.03.2021)

KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 13

Eroğlu, H. (1982). Türk İnkılâp Tarihi. İstanbul: Millî Eğitim Basımevi.

http://sam.baskent.edu.tr/belge/Sevr_TR.pdf (Erişim tarihi; 02.03.2021)

Etkinlik No.: 14

http://sam.baskent.edu.tr/belge/Sevr_TR.pdf (Erişim tarihi; 05.03.2021)

Berber, E. (1987). Kurtuluştan Sonra İzmir'de Yunan İşgal Dönemine Tepkiler. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt: III. Sayı: 8 https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/Engin-BERBER-Kurtulu%c5%9ftan-Sonra-%c4%b0zmirde-Yunan-%c4%b0%c5%9fgal-D%c3%b6nemine-Tepkiler.pdf (Erişim tarihi; 06.03.2021)

Etkinlik No.: 15

Karal, E.Z. (1981). Türkiye Cumhuriyeti Tarihi. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Etkinlik No.: 16

Aydın, N. ve Ergün, E. (2019). Cenub-i Garbi Kafkas Hükûmeti ve Bölgedeki Faaliyetleri. Tarih ve Günce, Atatürk ve Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Dergisi, II/5. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/778578 (Erişim tarihi; 08.03.2021)

Etkinlik No.: 21

Adıvar, H.E. (1994). Türkün Ateşle İmtihanı. İstanbul: Atlas Kitapevi.

Etkinlik No.: 22

Güneş, A. (t.y.). Mehmet Rifat (Börekçi). Atatürk Ansiklopedisi içinde. Erişim: https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/Mehmet_Rifat_(B%C3%B6rek%C3%A7i)_(1860-_1941) (12.0.2021).

Etkinlik No.: 23

Kocatürk, U. (1999). Atatürk'ün Fikir ve Düşünceleri. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Etkinlik No.: 24

Utkan Kocatürk, Atatürk İlkeleri. Atatürk Ansiklopedisi içinde. Erişim: https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/Atat%C3%BCrk_%C4%B0lkeleri

Etkinlik No.: 26

Kocatürk, U. Atatürk Devrimleri. Atatürk Ansiklopedisi içinde. Erişim: https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/Atat%C3%BCrk_Devrimleri (18.03.2021).

Etkinlik No.: 27

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Etkinlik No.: 28

T.C. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı. (1997). Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri I-II. Ankara: ATAM Yayınları.

Etkinlik No.: 31

https://kayit.etu.edu.tr/ait/ait_202/5.Hafta.pdf (Erişim tarihi;08.03.2021)

Etkinlik No.: 33

Atagenç, Ö,İ. (2011) İzmir İktisat Kongresi'nin Türk Dış Politikasının İnşasındaki Rolü. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi Cilt: 6 – Sayı:5. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/379556 (Erişim tarihi;11.03.2021)

Etkinlik No.: 34

Özdemir, Ö., (2018). Stratejik İletişim Açısından Türkiye İş Bankası'nın Tasarruf Kumbarası Temalı İlk Kurumsal Reklamları: 1928-1932. Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, Cilt 8 Sayı 1/1. (Kaynaktan derlenmiştir.) https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/492133 (Erişim tarihi;11.03.2021)

Eren, A.,Tuna, S. (2018). Birinci Sanayi Planı Kapsamında Kurulan Sümerbank Dokuma Fabrikalarında Beslenme, Giyim, Kreş Ve Okul Olanakları (1935-1950). Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi 63. (Kaynaktan derlenmiştir.) http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/45/2296/23894.pdf (Erişim tarihi;11.03.2021)

Polatoğlu, G,İ.(2019). Atatürk Dönemi'nde Maden Ve Enerji Alanında Kurulan Ve Sonraki Dönem Türkiye Sanayisine Katkı Sağlayan Bir İktisadî Devlet Teşekkülü: Etibank, Tad. 66. 444-478. (Kaynaktan derlenmiştir.)https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/829344 (Erişim tarihi;11.03.2021)

Etkinlik No.: 35

Ağırbaş, İ., Akbulut, Y. ve Önder, R. (2011). Atatürk Dönemi Sağlık Politikası. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi, 48. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/20495 (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Etkinlik No.: 36

Tekir, S. (2019). Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye'de Bulaşıcı Hastalıklarla Mücadele (1923-1930). Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/767718 (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Altıntaş, A. ataturkansiklopedisi.gov.tr https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/S%C4%B1hhiye_ve_Muavenet-i_%C4%B0%C3%A7timaiye_Vek%C3%A2leti_(Sa%C4%9Fl%C4%B1k_ve_Sosyal_Yard%C4%B1m_Bakanl%C4%B1%C4%9F%C4%B1) (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Burgaç, M. (2011). Cumhuriyet Döneminde Trakya'da Örnek Bir Sağlık Kampı Uygulaması: Azat Obaları. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, 27. 81. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/676340 (Erişim tarihi; 12.03.2021)

Etkinlik No.: 37

Giritli, İ. (1988). Atatürkçülük İdeolojisi. Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayını.

Feyzioğlu, T. ve diğerleri. (1986). Atatürk ve Fikir Hayatı. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.

Kili, S. (1981). Atatürk Devrimi. İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayını.

Etkinlik No.: 38

Mumcu, A. ve diğerleri. (1986). Giriş. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.

Çubukçu, İ.A. ve diğerleri. (1986). Laiklik ve Din. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II. Ankara: Yükseköğretim Kurulu Yayınları.

Etkinlik No.: 41

Akbıyık, Y. (2002). Montrö Boğazlar Sözleşmesi. Türkiye Cumhuriyeti Tarihi II. s. 447-449. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Tosun, H. (1994). Montrö Boğazlar Sözleşmesi. Atatürk Yolu Dergisi. Cilt 4, Sayı 13, s.87-112.

Etkinlik No.: 42

Sander, O. (2013). Siyasi Tarih (1918-1994), Ankara: İmge Kitabevi.

KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 43

Akşam Gazetesi (10 Temmuz 1932). Cemiyeti Akvama Girdik. No 4938, s.1.

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Etkinlik No.: 44

Ayçin, T. (2017). Modern Kapitalizmin En Büyük Krizi: 1929 Ekonomik Buhranı. Ajans Üniversite. Erişim: https://ajansuniversite.istanbul.edu.tr/modern-kapitalizmin-en-buyuk-krizi-1929-ekonomik-buhrani/ (10.04.2021).

Atatürk'ün Bütün Eserleri-1937-. (2018). Cilt: 29. İstanbul: Kaynak Yayınları.

Etkinlik No.: 45

TINAS, S.,(2018) Uluslararası Sistemde Kamplaşma: I. Ve II. Dünya Savaşı İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı (Kaynaktan derlenmiştir.) http://acikerisim.ticaret.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11467/2213/75755.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Erişim tarihi;15.03.2021)

Etkinlik No.: 46

Emiroğlu, H.,(2007). İkinci Dünya Savaşı'na Giden süreçte Küresel ve Bölgesel Aktör- Devlet Davranışlarının Çözümlenmesi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 14. (Kaynaktan derlenmiştir.) https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/154715 (Erişim tarihi;16.03.2021)

Etkinlik No.: 47

Turan, Ş. (1999). Türk Devrim Tarihi, Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye (14 Mayıs 1950-27 Mayıs 1960). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Etkinlik No.: 48

Turan, Ş. (1999). Türk Devrim Tarihi, Çağdaşlık Yolunda Yeni Türkiye (10 Kasım 1938- 14 Mayıs 1950). Ankara: Bilgi Yayınevi.

Etkinlik No.: 51

Demirel A. (2019). Tek Partili Dönem (1923-1946). Türk Siyasal Hayatı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Demirel A. (2019) Çok Partili Hayat: Siyaset, Partiler, Seçimler. Türk Siyasal Hayatı. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

Etkinlik No.: 52

Dokuyan, S. (2013). 1945-1950 Yılları Arasında Türkiye.İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık.

Etkinlik No.: 53

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Etkinlik No.: 54

https://www.aa.com.tr/tr/dunya/kore-savasi-teknik-olarak-70-yil-dir-devam-ediyor/1923578 (21.03.2021).

Etkinlik No.: 59

Saray, M. (2000). Sovyet Tehdidi Karşısında Türkiye'nin Nato'ya Girişi. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları.

Etkinlik No.: 60

Yazar tarafından hazırlanmıştır.

Etkinlik No.: 61

Kale, S. ve Eken, M.H. (2017). Türk Bankacılığında Krizler ve Çıkarılan Dersler. Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi. Cilt:6. Sayı:5 https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/369652 (Erişim tarihi; 16.03.2021)

Etkinlik No.: 62

https://www.academia.edu/29768854/TAR%C4%B0H_2002_T%C3%9CS%C4%B0AD (Erişim tarihi; 18.03.2021)

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/TEZ/ET001078.pdf (Erişim tarihi; 18.03.2021)

Etkinlik No.: 63

Olgundeniz, S, S. ve Özgökbel, B. P., (2020) Türkiye'de Ulusal Yayın Yapan Televizyon Kanallarının Yayın Akışlarının Türsel Bazda Analizi

https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1021268 (Erişim tarihi;16.03.2021)

https://atauni.edu.tr/yuklemeler/cc116b746d3274a1902f46f250b-40fae.pdf (Erişim tarihi;16.03.2021)

Etkinlik No.: 64

Tümtaş, M, S. ve Ergun, C., (2016). Göçün Toplumsal Ve Mekânsal Yapı Üzerindeki Etkileri.

https://iibfdergi.sdu.edu.tr/assets/uploads/sites/352/files/yil-2016-cilt-21-sayi-4-yazi12-27102016.pdf

http://tucaum.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/280/2015/08/semp6_11.pdf

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200514 (Erişim tarihi;19.03.2021)

Etkinlik No.: 65

https://aybu.edu.tr/yulisa/contents/files/8%20ULISA12%20Karabag%CC%86%20Zaferi(2).pdf (Erişim tarihi; 20.03.2021)

Etkinlik No.: 66

Söylemezoğlu, F. (2016). Son On Yıllarda Türk Dış Politikası (1991-2015). İstanbul: Der Yayınları.

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/770057 (Erişim tarihi; 21.03.2021)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 2

Görsel 1: T.C. Genelkurmay Başkanlığı. (2015). Fotoğraflarla Atatürk. Ankara: TC. Genelkurmay Personel Başkanlığı Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Yayınları.

Harita 1: https://www.harita.gov.tr/urun/dunya-dilsiz-siyasi-haritasi/272

Etkinlik No.: 3

Harita 1-2: Görsel tasarım uzmanı tarafından çizilmiştir.

Etkinlik No.: 4

Görsel 1-2: http://www.millipiyango.gov.tr/node/themes/bluemasters/documents/sanatgaleri-2012-06.pdf

Etkinlik No.: 7

Harita 1-2: Görsel tasarım uzmanı tarafından çizilmiştir.

Etkinlik No.: 9

Görsel Kara Fatma: https://www.cnnturk.com/yasam/kurtulus-savasinin-kahraman-kadin-askeri-kara-fatma?page=2 (Erişim tarihi;03.03.2021)

GÖRSEL KAYNAKÇA

Görsel Halide Edip: https://uskudar.edu.tr/en/scientist/halide-edib-adivar (Erişim tarihi;03.03.2021)

Görsel 1-2-3: https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/milli-mucadelede-kadinlar-fotograf-sergisi-354311.htm (Erişim tarihi;03.03.2021)

Etkinlik No.: 11

https://islamansiklopedisi.org.tr/cerkez-ethem (Erişim tarihi;05.03.2021)

https://ataturkansiklopedisi.gov.tr/bilgi/Ahmet_Anzavur_(%3F-1921) (Erişim tarihi;05.03.2021)

Etkinlik No.: 12

Görsel 1: http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/1694/18080.pdf (Erişim tarihi:06 .03.2021)

Görsel 2: https://www.kulturportali.gov.tr/portal/kurtulussavasimuzesi (Erişim tarihi:06 .03.2021)

Etkinlik No.: 13

Harita: https://islamansiklopedisi.org.tr/sevr-antlasmasi (Erişim tarihi; 02.03.2021)

Etkinlik No.: 14

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/357073 (Erişim tarihi; 05.03.2021)

Etkinlik No.: 15

Görsel 1: Ateş, T. (2007). Türk Devrim Tarihi. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. s.143. (Yazar tarafından taranmıştır.)

Görsel 2: https://gaziantep.ktb.gov.tr/TR-174060/gaziantep-kalesi-gaziantep-savunmasi-ve-kahramanlik-pano-.html (Erişim tarihi; 07.03.2021)

Görsel 3: https://www.gaziantep.bel.tr/tr/gaziantepi-kesfet/mucadele-yillarinda-gaziantep (Erişim tarihi; 07.03.2021)

Etkinlik No.: 16

Görsel 1: https://www.dhmi.gov.tr/Sayfalar/Havalimani/Kars/Sehir-Tarihcesi.aspx (Erişim tarihi; 08.03.2021)

Görsel 2: https://belleten.gov.tr/tam-metin-pdf/1829/tur (Erişim tarihi; 09.03.2021)

Harita: https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/29940/371444.pdf?sequence=1 (Erişim tarihi; 09.03.2021)

Etkinlik No.: 18

Görsel 1: https://cankiri.ktb.gov.tr/TR-242668/tarihi-istiklal-yolu.html (erişim Tarihi: 05.03.2021 saat: 08.35)

Görsel 2: https://cankiri.ktb.gov.tr/TR-242668/tarihi-istiklal-yolu.html (erişim Tarihi: 05.03.2021 saat: 08.35)

Görsel 3: https://www.kastamonu.bel.tr/v2/portfolio/ataturk-ve-sehit-serife-baci-aniti/ (erişim Tarihi: 05.03.2021 saat: 08.35)

Görsel 4: https://cankiri.ktb.gov.tr/TR-242668/tarihi-istiklal-yolu.html (erişim Tarihi: 05.03.2021 saat: 08.35)

Etkinlik No.: 20

Harita 1: Ortaöğretim İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 12. Sınıf Ders Kitabı, Devlet Kitapları, s.74

Harita 2: Ortaöğretim İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 12. Sınıf Ders Kitabı, Devlet Kitapları, s.91 (Düzenlenmiştir.)

Etkinlik No.: 21

Görsel: https://www.anitkabir.tsk.tr/content/img/03_muzeler/parnorama_ve_yagli_boya_tablolar/parnorama_ve_yagli_boya_tablolar_16.jpg

Etkinlik No.: 22

Görsel: https://www.diyanet.gov.tr/tr-TR/Person/PresidentDetail/25/mehmet-rifat-borekci (12.0.2021).

Etkinlik No.: 23

Görsel 1: T.C. Genelkurmay Başkanlığı. (2015). Fotoğraflarla Atatürk. Ankara: TC. Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Yayınları.

Görsel 2: İstanbul Sabiha Gökçen Uluslararası Havalimanı. Havalimanı/ Sabiha Gökçen Kimdir? Erişim: https://www.sabihagokcen.aero/sabiha-gokcen-kimdir.html

Görsel 3: Türk Tarih Kurumu. Belgelerle Tarih/ Atatürk Fotoğrafları. Erişim: https://www.ttk.gov.tr/belgelerle-tarih/ataturk-fotograflari/

Etkinlik No.: 24

Görsel 1: T.C. Genelkurmay Başkanlığı. (2015). Fotoğraflarla Atatürk. Ankara: TC. Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Yayınları.

Etkinlik No.: 25

Görsel 1: https://www.etu.edu.tr/tr/bolum/hukuk/arastirma-konulari

Etkinlik No.: 26

Görsel 1: T.C. Genelkurmay Başkanlığı. (2015). Fotoğraflarla Atatürk. Ankara: TC. Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Yayınları.

Etkinlik No.: 28

Görsel: https://ata.msb.gov.tr/Genel/icerik/ataturk-inkilaplari

Etkinlik No.: 31

Görsel 1: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/271413 (Erişim tarihi 07.03.2021)

Görsel 2: http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/19/2139/22160.pdf (Erişim tarihi 07.03.2021)

Görsel 3: https://turksandarmenians.marmara.edu.tr/tr/bizans-tan-gunumuze-sivas-ermenileri/ (Erişim tarihi 07.03.2021)

Görsel 4: https://www.etu.edu.tr/tr/seminer-takvimi/seminer-detay/140?u=https://www.etu.edu.tr/tr/seminer-takvimi/2017 (Erişim tarihi 07.03.2021)

Görsel 5: https://www.baskent.edu.tr/tr/etkinlikler/panel/cumhuriyet-doneminde-turk-kadini/117 (Erişim tarihi 07.03.2021)

Görsel 6: https://www.atam.gov.tr/fotograflar/inkilaplar-dönemi (Erişim tarihi 07.03.2021)

Etkinlik No.: 32

Görsel 1: http://www.kastamonu.gov.tr/ataturkun-kastamonuya-gelisi-sapka-ve-kiyafet-devrimi (Erişim tarihi 10.03.2021)

Görsel 2: https://www.haberler.com/ataturk-un-imzasini-kim-tasarladi-2247287-haberi/ (Erişim tarihi 10.03.2021)

Görsel 3: https://islamansiklopedisi.org.tr/tekke (Erişim tarihi 10.03.2021)

Görsel 4: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/490546 (Erişim tarihi 10.03.2021)

Görsel 5: https://cankiri.tarimorman.gov.tr/Haber/739/5-Aralik-Dunya-Kadin-Haklari-Gunu (Erişim tarihi 10.03.2021)

Etkinlik No.: 33

https://ataturk.org.au/akm-belleten-cumhuriyet-tarihinde-bugun-17-subat-izmir-iktisat-kongresi/ (Erişim tarihi;11.03.2021)

http://izmiriktisat.sbb.gov.tr/izmir-iktisat-kongreleri-tarihcesi/ (Erişim tarihi;11.03.2021)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
İNKILAP TARİHİ 12
ve ATATÜRÇÜLÜK
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÖRSEL KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 34

Görsel 1: https://ankara.ktb.gov.tr/TR-259778/is-bankasi-iktisadi-bagimsizlik-muzesi.html (Erişim tarihi;11.03.2021)

Görsel 2: http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/45/2296/23894.pdf (Erişim tarihi;11.03.2021)

Görsel 3: http://envanter.gov.tr/anit/index/galeri/37254?page=1 (Erişim tarihi;11.03.2021)

Etkinlik No.: 35

Görsel 1: http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/duyurular/seminer.ciy.pdf (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Görsel 2: Sezgin, D. (2015). Cumhuriyet Dönemi Sağlık iletişimi Uygulamalarında İlkler: Türkiye'de Sıtma ile Mücadele. Akademik Bakış Dergisi, 50. 33-47. (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Görsel 3: http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/duyurular/seminer.ciy.pdf (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Görsel 4: http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr/duyurular/seminer.ciy.pdf (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Etkinlik No.: 36

Görsel 1: Sezgin, D. (2015). Cumhuriyet Dönemi Sağlık iletişimi Uygulamalarında İlkler: Türkiye'de Sıtma ile Mücadele. Akademik Bakış Dergisi, 50. 33-47. (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Görsel 2: Sezgin, D. (2015). Cumhuriyet Dönemi Sağlık iletişimi Uygulamalarında İlkler: Türkiye'de Sıtma ile Mücadele. Akademik Bakış Dergisi, 50. 33-47. (Erişim tarihi; 11.03.2021)

Görsel 3: https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/06-murat-burgac-1.pdf (Erişim tarihi; 13.03.2021)

Görsel 4: https://www.atam.gov.tr/wp-content/uploads/06-murat-burgac-1.pdf (Erişim tarihi; 13.03.2021)

Etkinlik No.: 38

Görsel 1: https://www.atam.gov.tr/fotograflar/i%cc%87nkilaplar-do%cc%88nemi

Görsel 2: https://www.tccb.gov.tr/muzekosk/

Etkinlik No.: 39

Görsel: https://islamansiklopedisi.org.tr/turkiye-buyuk-millet-meclisi

Etkinlik No.: 40

Görsel 1: Ankara Universitesi Turk Ðnkılap Tarihi Enstitusu Ataturk Yolu Dergisi S 49, Bahar 2012, s. 30

Görsel 2: Ankara Universitesi Turk Ðnkılap Tarihi Enstitusu Ataturk Yolu Dergisi S 49, Bahar 2012, s. 32

Etkinlik No.: 42

Harita 1: Görsel tasarım uzmanı tarafından çizilmiştir.

Görsel 1: T.C. Genelkurmay Başkanlığı. (2015). Fotoğraflarla Atatürk. Ankara: TC. Genelkurmay Personel Başkanlığı Askerî Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Daire Başkanlığı Yayınları.

Etkinlik No.: 43

Görsel: https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/hanle/20.500.12575/5454

Etkinlik No.: 44

Görsel:https://ajansuniversite.istanbul.edu.tr/wpcontent/uploads/6277b1b740db16cfa77acbacbeb64cf5.jpg

Etkinlik No.: 45

Görsel 1, Görsel 2: https://studylibtr.com/doc/1033716/slayt-1---files.eba.gov.tr (Erişim tarihi;15.03.2021)

Etkinlik No.: 46

Görsel 1: Kimliği 118085289

Görsel 2: Kimliği 141899616

Görsel 3: https://www.academia.edu/7200474/Yüksek_Dalgaların_Efsanesi_Dretnot

Görsel 4: Kimliği 85918632

Görsel 5: Kimliği 41828722

Görsel 6:https://www.trthaber.com/haber/dunya/2-dunya-savasinda-batirilan-abd-ucak-gemisinin-enkazina-ulasildi-404856.html (Erişim tarihi:16 .03.2021)

Etkinlik No.: 47

Görsel 1: Son Posta Gazetesi Erişim: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/son%20posta/son%20posta_1940/son%20posta_1940_ikincikanun_/son%20posta_1940_ikincikanun_27_.pdf

Görsel 2: Son Posta Gazetesi Erişim: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/son%20posta/son%20posta_1940/son%20posta_1940_birincikanun_/son%20posta_1940_birincikanun_2_.pdf

Görsel 3: Akşam Gazetesi Erişim:

http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/aksam/aksam_1942/aksam_1942_kanunusani_/aksam_1942_kanunusani_14_.pdf

Görsel 4: Ulus Gazetesi Erişim: http://nek.istanbul.edu.tr:4444/ekos/GAZETE/ulus/ulus_1942/ulus_1942_sontesrin_/ulus_1942_sontesrin_12_.pdf

Etkinlik No.: 48

Görsel 1: Akgün, E; Balcılar, E; Kılıç, M. (2017). Ortaöğretim Çağdaş Türk ve Dünya Tarihi 12. Ankara: Bir-Yay Yayınevi.

Görsel 2: Çevik, A; Koç, G; Şerbetçi, K. (2018). Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 12. Ankara: MEB Yayınları.

Etkinlik No.: 51

Görsel 1-2: Çevik, A; Koç, G; Şerbetçi, K. (2018). Ortaöğretim Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük 12. Ankara: MEB Yayınları.

Etkinlik No.: 52

Görsel 1: http://www.skb.gov.tr/gecekondu-mahallesinin-projesi-universite-ogrencilerine-emanet-s6435k/

Etkinlik No.: 54

https://www.trthaber.com/haber/gundem/turk-askerinin-buyuk-kahramanlik-gosterdigi-kore-savasi-65-yil-once-sona-erdi-377207.html (21.03.2021).

Etkinlik No.: 55

Harita: https://www.uab.gov.tr/uploads/pages/demiryolu/demiryolu.pdf ssyfa:226

Etkinlik No.: 59

Görsel 1: Johnson'un Mektubu. (1966). Hürriyet Gazetesi (13 Ocak 1966).

Görsel 2: İnönü'nün Johnson'a Cevabı. (1966). Milliyet Gazetesi (14 Ocak 1966).

Görsel 3: Mehmetçik Kıbrıs'ta.(1974). Hürriyet Gazetesi (20 Temmuz 1974).

Etkinlik No.: 60

Harita: Görsel tasarım uzmanı tarafından çizilmiştir.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Etkinlik No.: 61

Görsel: http://isamveri.org/pdfsbv/D00817/2000_79/2000_79_CETINC_CIFTCIM.pdf (Erişim tarihi; 16.03.2021)

Etkinlik No.: 62

Görsel 1: https://www.trtarsiv.com/search?query=orhan+gencebay (Erişim tarihi; 18.03.2021)

Görsel 2: https://www.trtarsiv.com/search?query=ajda+pekkan (Erişim tarihi; 18.03.2021)

Görsel 3: https://www.trtarsiv.com/search?query=bar%C4%B1%C5%9F+manco (Erişim tarihi; 18.03.2021)

Etkinlik No.: 63

Görsel 1: https://www.trtarsiv.com/search?query=erkan+yolaç (Erişim tarihi:16 .03.2021)

Görsel 2: https://www.trtarsiv.com/search?query=adile+naşit Erişim tarihi:16 .03.2021)

Görsel 3: https://www.trtarsiv.com/search?query=23+nisan Erişim tarihi:16 .03.2021)

Görsel 4: https://www.trtarsiv.com/search?query=barış+manço Erişim tarihi:16 .03.2021)

Etkinlik No.: 64

Görsel 1- Görsel 2: https://panel.kku.edu.tr/Content/sosyoloji/Demografya/bolumler/13.%20bölüm.pdf (Erişim tarihi:19 .03.2021)

Görsel 3: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/200514 Erişim tarihi:19..03.2021)

Görsel 4: https://haber.yasar.edu.tr/genel/turkiyenin-derdi-kacak-gocmenler.html (Erişim tarihi:19 .03.2021)

Etkinlik No.: 65

Görsel: https://www.aa.com.tr/tr/azerbaycan-cephe-hatti/azerbaycan-ve-ermenistan-daglik-karabagda-anlasmaya-vardi/2037860 (Erişim tarihi; 20.03.2021)

Etkinlik No.: 66

Görsel 1 ve 2: https://www.trthaber.com/haber/gundem/turkiye-libya-anlasmasi-akdenizde-dengeleri-degistirdi-494343.html (Erişim tarihi; 20.03.2021)

Görsel 3: https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turkiye-tahriklere-ragmen-dogu-akdenizde-diyalog-istiyor/1960562 (Erişim tarihi; 21.03.2021)

Kaynakçada listelenmeyen tüm çizim ve görseller grafik ekibi tarafından hazırlanmıştır.